

Lubelskie

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

WOJEWÓDZKIE BIURO
GEODEZJI I URZĄDZANIA
TERENÓW ROLNYCH
W LUBLINIE

Plan urzędzeniowo – rolny gminy Rejowiec Fabryczny Powiat: chełmski, Województwo: lubelskie

Opracował zespół pracowników
WBGiUTR w Lublinie w składzie:

Ewelina Strumidło-Jędrzejewska
Marta Klich

Kierownik Pracowni:

Beata Solska-Łatka

Inspektorzy Nadzoru:

Agata Basak
Krystian Kasprzak
Piotr Pogoda
Roman Chyła
Mirosław Drążyk

2025 r.

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	7
2.	ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY REJOWIEC FABRYCZNY	9
2.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY REJOWIEC FABRYCZNY	9
2.1.1	Położenie, podział administracyjny i ogólna charakterystyka gminy Rejowiec Fabryczny	9
2.1.2	Warunki naturalne i ukształtowanie terenu	12
2.1.3	Budowa geologiczna i surowce naturalne	13
2.1.4	Warunki klimatyczne	16
2.1.5	Demografia gminy i ludność rolnicza	18
2.1.6	Tereny zabudowane	20
2.1.7	Istniejące opracowania planistyczne	21
2.2	GOSPODARKA GRUNTAMI	24
2.2.1	Struktura użytkowania gruntów	24
2.2.2	Struktura przestrzenna użytków rolnych	27
2.2.3	Grunty zadrzewione, zakrzaczone i zadarnione	29
2.2.4	Grunty rolne odłogowane, zdegradowane i zdewastowane	32
2.2.5	Wyłączenia gruntów z produkcji rolnej	34
2.2.6	Charakterystyka gleb	35
2.2.7	Nieużytki i grunty zagrożone erozją	42
2.3	FUNKCJONALNOŚĆ PRZESTRZENI ROLNICZEJ GMINY, W TYM STRUKTURA WIELKOŚCIOWA I ORGANIZACYJNA GOSPODARSTW	44
2.3.1	Produkcja rolnicza	44
2.3.2	Struktura władania gruntami	47
2.3.3	Struktura obszarowa i ilościowa gospodarstw rolnych	52
2.3.4	Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach rolnych	56
2.3.5	Działki bez dostępu do drogi publicznej	59
2.3.6	Obiekty związane z obsługą rolnictwa	61
2.3.7	Stan i ocena rolniczej przestrzeni produkcyjnej	62
2.3.8	Stan i ocena infrastruktury technicznej i społecznej	64
2.4	WARUNKI WODNE I GOSPODARKA WODNA	69
2.4.1	Ogólny opis warunków wodnych	69
2.4.2	Wody płynące i cieki naturalne	70

2.4.3	System melioracji wodnych i urządzenia melioracji wodnych	72
2.4.4	Zbiorniki wodne i zbiorniki retencji wodnej	77
2.4.5	Oczka wodne, tereny podmokłe, tereny bagienne i rozlewiska	79
2.4.6	Obszary zagrożone suszą i obszary zalewowe	81
2.5	ISTNIEJĄCA SIEĆ DRÓG I KOLEI	85
2.5.1	Charakterystyka i układ sieci drogowej i kolejowej	85
2.5.3	Drogi transportu rolnego	90
2.5.4	Stan dróg	92
2.6	OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKO NATURALNE	94
2.6.1	Obszary chronione i formy ochrony przyrody	94
2.6.2	Szata roślinna i świat zwierzęcy	96
2.6.3	Krajobraz	97
2.6.4	Obszary leśne, zadrzewienia i zakrzewienia	97
2.6.5	System odbioru śmieci i składowiska odpadów	99
2.7	AGROTURYSTYKA, TURYSTYKA, KULTURA, ZABYTKI	100
2.7.1	Agroturystyka i turystyka oraz infrastruktura turystyczna	100
2.7.2	Obszary atrakcyjne turystycznie	102
2.7.3	Obiekty kultury	105
2.7.4	Zabytki	107
2.8	WYKONANE PRACE URZĄDZENIOWO- ROLNE	111
2.8.1	Scalenia gruntów wraz zagospodarowaniem poscaleniowym	111
2.8.2	Drogi transportu rolniczego	111
2.8.3	Urządzenia melioracji wodnych	111
2.8.4	Cieki wodne	112
2.8.5	Odnowa wsi	112
2.9	STAN OPRACOWAŃ GEODEZYJNO- KARTOGRAFICZNYCH	113
2.9.1	Aktualizacja użytków gruntowych	113
2.9.2	Aktualizacja gleboznawczej klasyfikacji gruntów	113
2.9.3	Modernizacja ewidencji gruntów i budynków	113
2.9.4	Aktualizacja map glebowo – rolniczych	113
2.10	WNIOSKI ZE STANU ISTNIEJĄCEGO	114

3.	USTALENIA PLANU URZADZENIOWO- ROLNEGO GMINY REJOWIEC FABRYCZNY	115
3.1	DZIAŁANIA ROZWOJOWE I MODERNIZACJI TERENÓW ROLNYCH WYNIKAJĄCE Z OGÓLNEJ CHARAKTERYSTYKI GMINY	115
3.1.1	Działania wynikające z warunków naturalnych i ukształtowania terenu, budowy geologicznej i surowców naturalnych oraz warunków klimatycznych	115
3.1.2	Działania wynikające z opracowań planistycznych	116
3.1.3	Działania wynikające z potrzeb mieszkańców	117
3.2	POPRAWA GOSPODARKI GRUNTAMI I KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY AGRARNEJ	118
3.2.1	Zabiegi przeciwozyjne oraz ochrona gruntów rolnych	118
3.2.2	Zmiany w sposobie użytkowania gruntów poprzez zagospodarowanie gruntów odłogowanych, zdegradowanych i zdewastowanych i inne	119
3.2.3	Rekultywacja nieużytków	121
3.2.4	Realizacja zadrzewień śródpolnych	121
3.2.5	Poprawa jakości gleb	122
3.3	POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI ROLNICZEJ GMINY, W TYM STRUKTURA WIELKOŚCIOWA I ORGANIZACYJNA GOSPODARSTW ROLNYCH	123
3.3.1	Realizacja scaleń gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym	123
3.3.2	Zmiany w sposobie użytkowania gruntów	124
3.3.3	Ochrona gruntów	124
3.3.4	Odnowa wsi	125
3.3.5	Realizacja potrzeb związanych z obsługą rolnictwa	130
3.4	POPRAWA WARUNKÓW WODNYCH I GOSPODARKI WODNEJ	131
3.4.1	Poprawa retencji wodnej i nawodnienia	131
3.4.2	Melioracje	132
3.4.3	Ochrona i lepsze wykorzystanie wód	133
3.5	URZĄDZENIE FUNKCJONALNEJ SIECI DRÓG TRANSPORTU ROLNEGO	133
3.5.1	Budowa lub modernizacja dróg istniejących	133
3.5.2	Zaprojektowanie i urządzenie nowej sieci dróg	134
3.6	KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU NATURALNEGO, OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKA NATURALNEGO	134

3.6.1	Zalesienia gruntów	134
3.6.2	Wyeksponowanie walorów krajobrazowych.....	135
3.6.3	Formy ochrony krajobrazu i środowiska naturalnego	135
3.7	ROZWÓJ AGROTURYSTYKI I TURYSTYKI WIEJSKIEJ.....	136
3.7.1	Zaprojektowanie i urządzenie w terenie szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych	136
3.7.2	Zaprojektowanie i urządzenie ścieżek rowerowych.....	136
3.7.3	Poprawa infrastruktury turystycznej	137
3.7.4	Wyeksponowanie walorów turystycznych i krajobrazowych oraz obiektów kultury i zabytków	137
3.8	STOPIEŃ ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACE URZĄDZENIOWO – ROLNE	138
3.8.1	Scalenia gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym	138
3.8.2	Urządzenie funkcjonalnej sieci dróg.....	139
3.8.3	Rekultywacja nieużytków	140
3.8.4	Poprawa warunków wodnych przez realizację urządzeń melioracji i retencji wodnej	140
3.8.5	Zalesienia gruntów	141
3.8.6	Zadrzewienia powierzchniowe i liniowe	141
3.8.7	Planowane formy ochrony przyrody	141
3.8.8	Zagospodarowanie gruntów odłogowanych.....	141
3.8.9	Zabiegi zapobiegające erozji wietrznej i erozji wodnej.....	142
3.8.10	Odnowa wsi.....	142
3.9	STOPIEŃ ZAPOTRZEBOWANIA NA PRACE GEODEZYJNO – KARTOGRAFICZNE.....	143
3.9.1	Aktualizacja użytków gruntowych	143
3.9.2	Aktualizacja gleboznawczej klasyfikacji gruntów	143
3.9.3	Modernizacja ewidencji gruntów i budynków	143
4.	PODSUMOWANIE – WNIOSKI DOTYCZĄCE MODERNIZACJI TERENÓW ROLNYCH WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY I USTALEŃ ZE SPORZĄDZONEGO PLANU URZĄDZENIOWO- ROLNEGO GMINY	144
5.	WYKORZYSTANA LITERATURA.....	145
	Bibliografia.....	145
6.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY BAZOWE OPISOWE I GRAFICZNE ORAZ ŹRÓDŁA ICH POZYSKANIA	147

7.	SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW	149
8.	SPIS TABEL	151

Prawa autorskie zastrzeżone

Wykorzystanie niniejszego opracowania dla potrzeb planistycznych, w zakresie wynikającym z przepisów autorskich, jest dozwolone pod warunkiem podania źródła. Wykorzystanie w celach komercyjnych wymaga uprzedniej pisemnej zgody Wojewódzkiego Biura Geodezji i Urządzania Terenów Rolnych w Lublinie.

1. WPROWADZENIE

Opracowania planów urządzeniowo-rolnych gmin lub projektów urządzeniowo-rolnych wsi nawiązują do istniejących opracowań planistycznych i strategicznych, które w sposób ogólny określają działania oraz prace przyczyniające się do modernizacji obszarów wiejskich. Celem opracowania jest zidentyfikowanie specyficznych uwarunkowań rolniczych, przyrodniczych, klimatycznych, społecznych czy gospodarczych i przedstawienie takich rozwiązań, które dadzą podstawy do wszechstronnej, wielofunkcyjnej modernizacji wsi i gospodarstw rolnych oraz przyczynią się do poprawy efektywności gospodarstw, do poprawy warunków życia i pracy mieszkańców, do wyeksponowania walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych czy do ochrony walorów rolniczych i przyrodniczych.

Zawarte w opracowaniu rozwiązania będą pomocne w planowaniu i realizacji prac urządzeniowo – rolnych oraz w przygotowaniu wniosków o pozyskanie funduszy strukturalnych lub w tworzeniu przyszłych opracowań programowych, planistycznych i projektowych. Ustalenia planu urządzeniowo-rolnego w części projektowej, w tym opracowanie tekstowe, tabelaryczne i graficzne zawierają informacje w zakresie:

- działań rozwojowych i modernizacji terenów rolnych wynikających z ogólnej charakterystyki gminy;
- poprawy gospodarki gruntami i kształtowania struktury agrarnej;
- poprawy funkcjonalności przestrzeni rolniczej gminy w tym struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw rolnych;
- poprawy warunków wodnych i gospodarki wodnej;
- urządzenia funkcjonalnej sieci dróg transportu rolnego;
- kształtowania krajobrazu naturalnego, ochrony przyrody i środowiska naturalnego;
- rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej;
- stopnia zapotrzebowania na prace urządzeniowo-rolne;
- stopnia zapotrzebowania na prace geodezyjno-kartograficzne.

Ustalenia wynikające z planu urządzeniowo-rolnego będą mogły być uwzględnione przy współpracy władz gminy z jednostkami administracji rządowej oraz samorządowej lub własnych działań w sprawach związanych z wdrażaniem poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych, dotyczących w szczególności:

- ochrony gleb oraz stosowania agrotechniki przeciwozyjnej i zadrzewień śródpolnych;
- zagospodarowania gruntów odłogowanych, zdegradowanych i zdewastowanych lub rekultywacji nieużytków;
- realizacji scaleń gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym;
- melioracji i nawodnienia oraz ochrony przed powodzią i lepszego wykorzystanie wód;
- budowy lub modernizacji dróg istniejących;
- zalesiania gruntów;
- wyeksponowania walorów krajobrazowych, turystycznych oraz zabytków;
- zaprojektowania i urządzenia w terenie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych;
- realizacji potrzeb związanych infrastrukturą techniczną i społeczną;
- aktualizacji opracowań geodezyjno-kartograficznych;
- innych wynikających z potrzeb mieszkańców lub uwarunkowań naturalnych gminy.

Plany urządzeniowo-rolne gmin lub projekty urządzeniowo-rolne wsi Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urządzania Terenów Rolnych w Lublinie realizuje na podstawie następujących przepisów prawnych:

- 1) art. 41 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1) oraz art. 14 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2025 r., poz. 581);

- 2) art. 7c ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1151 ze zm.);
- 3) art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153)
- 4) Uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XXIV/406/2021 z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.;
- 5) Uchwały Zarząd Województwa Lubelskiego nr DXXII/9192/2023 z dnia 21 listopada 2023 r. w sprawie opracowania Programu Planów i Projektów Urzędniowo-Rolnych dla Województwa Lubelskiego;
- 6) Uchwały Zarządu Województwa Lubelskiego nr DLVI/9821/2024 z dnia 27 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia i wykonania Programu Planów i Projektów Urzędniowo – Rolnych dla Województwa Lubelskiego.

Przy opracowaniu uwzględniono w szczególności następujące przepisy prawne:

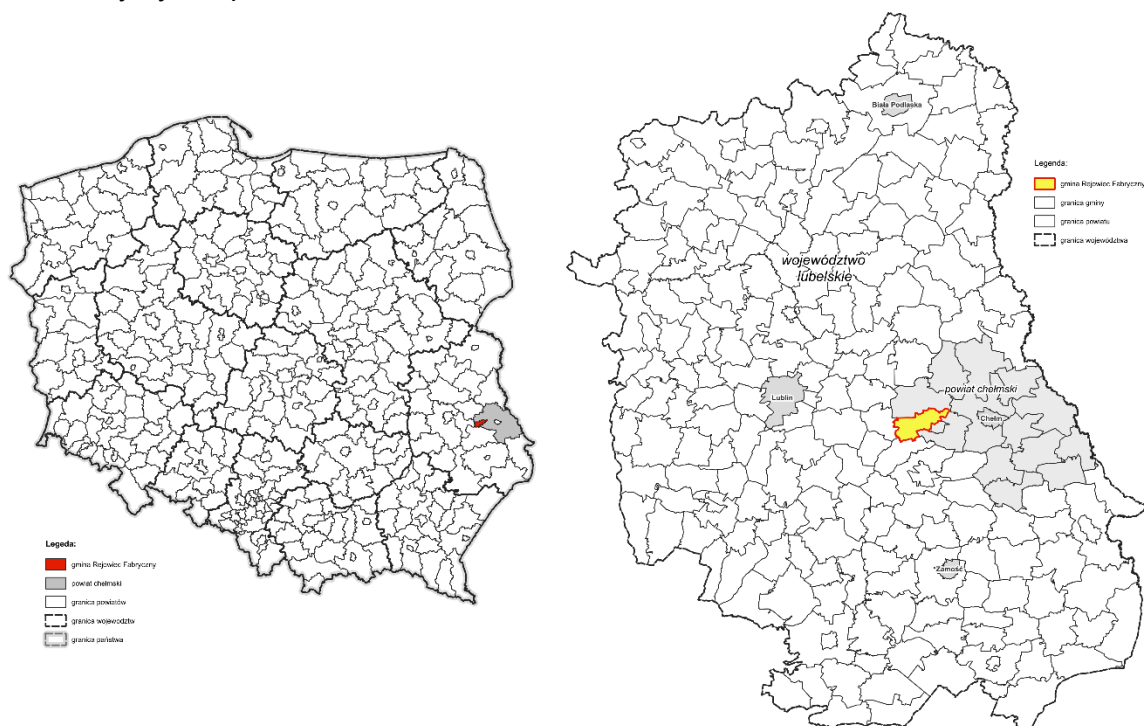
- 1) Ustawa z dn. 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1151 ze zm.);
- 2) Ustawa z dn. 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. z 2023 r., poz. 1197);
- 3) Ustawa z dn. 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 82);
- 4) Ustawa z dn. 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889);
- 5) Ustawa z dn. 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz.U. z 2025 poz. 216, 960);
- 6) Ustawa z dn. 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2025 r., poz. 567);
- 7) Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.);
- 8) Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2025 r. poz. 884 ze zm.);
- 9) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.);
- 10) Ustawa z dn. 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2025 r. poz. 826);
- 11) Ustawa z dn. 21 sierpnie 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1145 ze zm.);
- 12) Ustawa z dn. 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.);
- 13) Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2025 r., poz. 198);
- 14) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 24 czerwca 2022 r. w sprawie przepisów techniczno- budowlanych dróg publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1518);
- 15) Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12 września 2012 r. w sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów (Dz. U. z 2012 r. poz. 1246).

2. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY REJOWIEC FABRYCZNY

2.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY REJOWIEC FABRYCZNY

2.1.1 Położenie, podział administracyjny i ogólna charakterystyka gminy Rejowiec Fabryczny

Gmina Rejowiec Fabryczny położona jest w południowo – wschodniej części województwa lubelskiego, na północny zachód od miasta Rejowiec Fabryczny. Jest najmłodszą jednostką terytorialną województwa lubelskiego. Na mocy decyzji Rady Ministrów z grudnia 1990 r., po oddzieleniu się od miasta Rejowiec Fabryczny rozpoczęła samodzielny byt w lipcu 1991 roku.

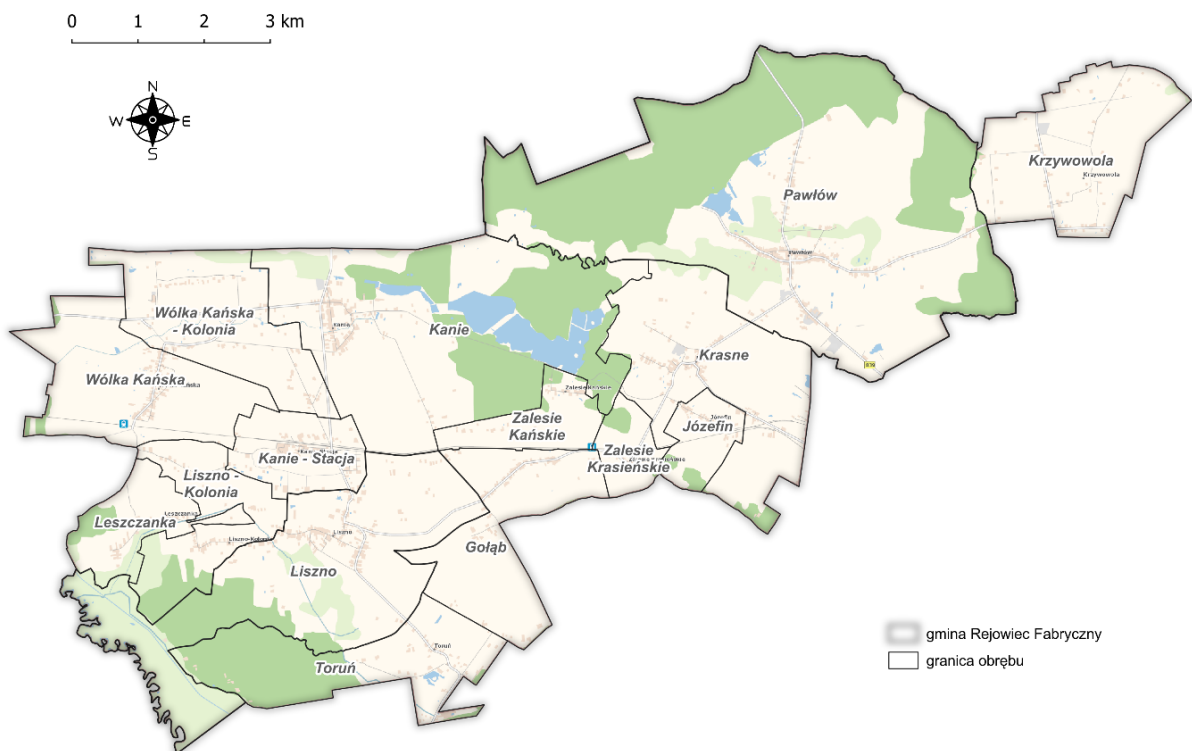
Rysunek 1 Położenie administracyjne gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowane własne na podstawie danych z geoportal.gov.pl

Gmina nie posiada wykształconego ośrodka gminnego. Siedziba władz samorządowych zlokalizowana jest w mieście Rejowiec Fabryczny. Administracyjnie sąsiaduje ona z gminami: Siedliszcze (powiat chełmski), Rejowiec (powiat chełmski), miasto Rejowiec Fabryczny (powiat chełmski), Łopiennik Górny (powiat krasnostawski), Trawniki (powiat świdnicki).

Rysunek 2 Położenie gminy Rejowiec Fabryczny w powiecie chełmskim
Źródło: opracowane własne na podstawie danych z geoportal.gov.pl

Gmina Rejowiec Fabryczny jest gminą wiejską o powierzchni 8778,8185 ha. Tworzy ją 15 obrębów, w tym 15 sołectw: 0001 Gołąb, 0002 Józefin, 0003 Kanie, 0004 Krasne, 0005 Krzywowola, 0006 Leszczanka, 0007 Liszno, 0008 Liszno-Kolonia, 0009 Pawłów, 0010 Toruń, 0011 Wólka Kańska, 0012 Wólka Kańska-Kolonia, 0013 Zalesie Kańskie, 0014 Zalesie Kraszeńskie i 0015 Kanie-Stacja.

Rysunek 3 Podział gminy Rejowiec Fabryczny na obręby ewidencyjne
 Źródło: opracowane własne na podstawie danych z geoportal.gov.pl

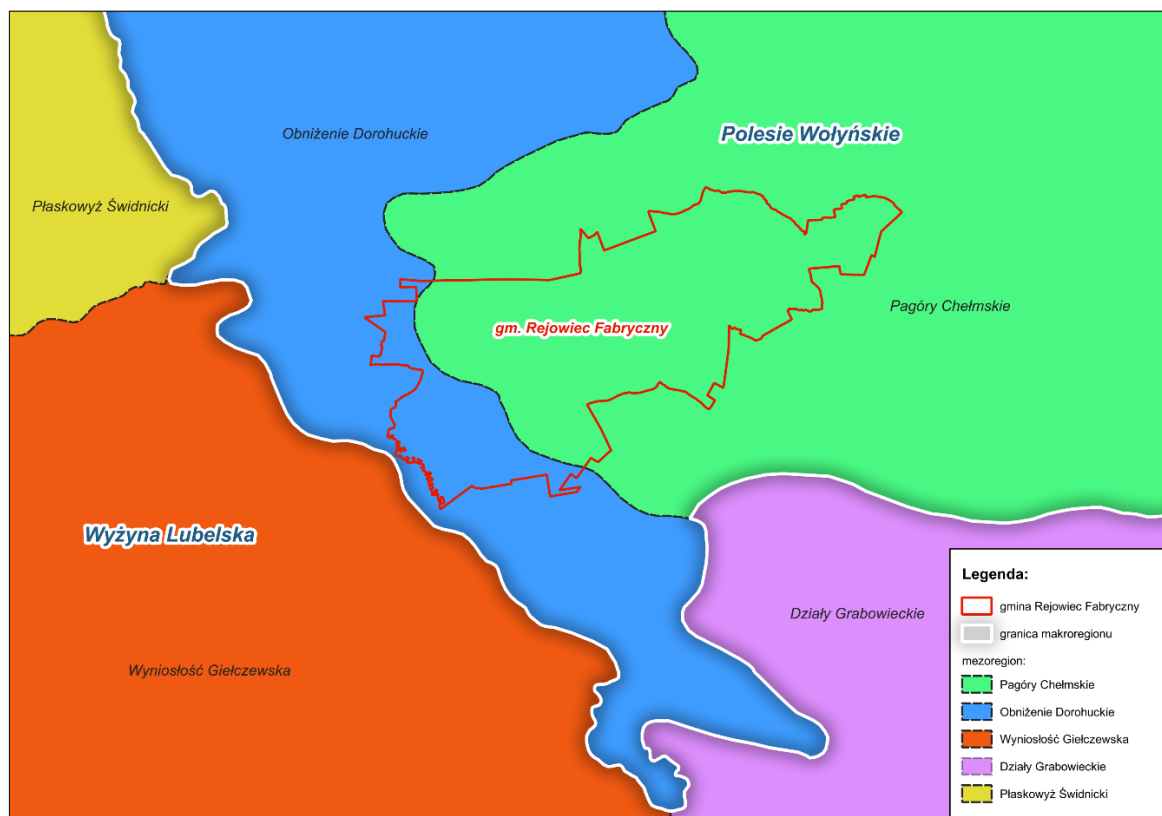
Lp.	Wyszczególnienie	Gmina Rejowiec Fabryczny (obszar wiejski)
1.	2.	3.
1.	Powierzchnia obszarów wiejskich (km ²)	87,79
2.	Odsetek powierzchni obszarów wiejskich województwa	70,1
3.	Odsetek powierzchni obszarów wiejskich powiatu	49,2
4.	Ludność wiejska (tys.)	3,9
5.	Odsetek ogółu ludności wiejskiej województwa	53,9
6.	Odsetek ogółu ludności wiejskiej powiatu	9-
7.	Gęstość zaludnienia obszarów wiejskich (osób/km ²)	54
8.	Stopa bezrobocia	7,6
9.	Powierzchnia użytków rolnych ogółem (tys. Ha)	6,0
10.	W tym grunty orne (%)	43,7
11.	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	2714
12.	Udział zbóż w powierzchni upraw ogółem (%)	46,23
13.	Lesistość (%)	26,3%
14.	Dochód na 1 mieszkańca (ogółem)	2 461,44 zł

Tabela 1 Powierzchnia i ludność gminy

Źródło: opracowane własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Rejowiec Fabryczny oraz danych EGIB

2.1.2 Warunki naturalne i ukształtowanie terenu

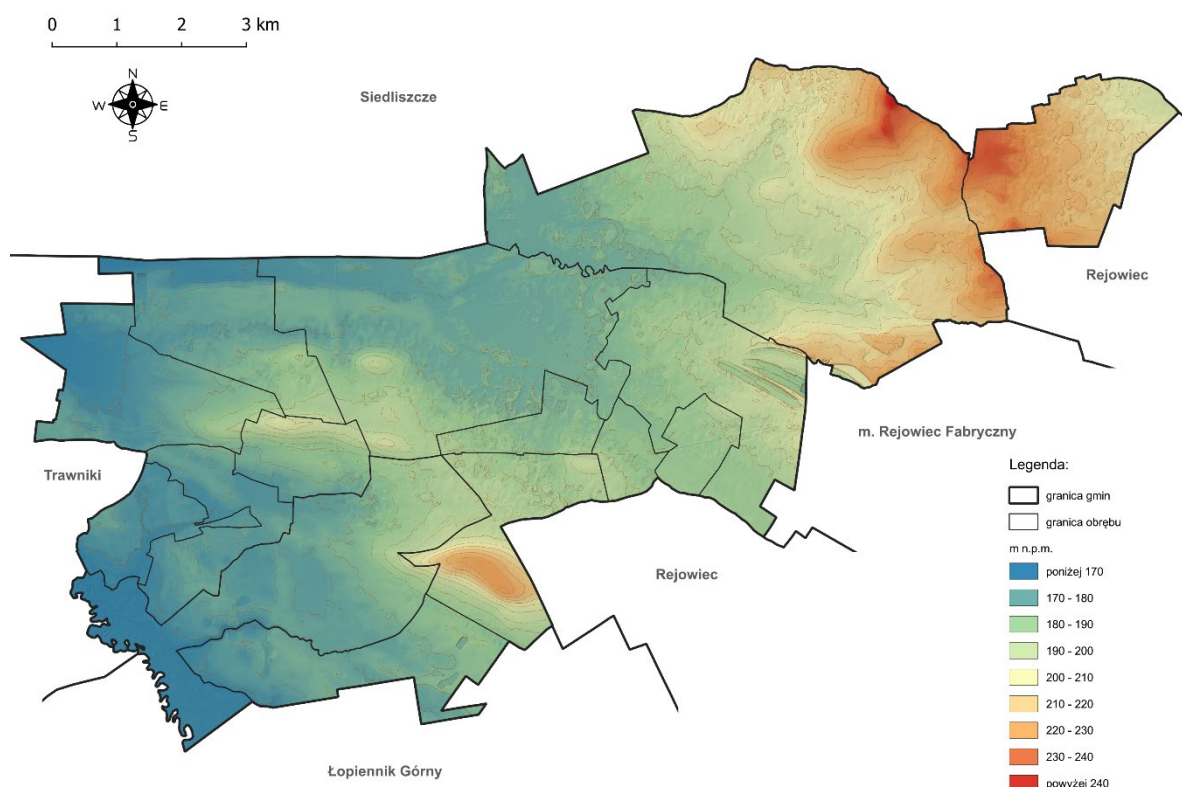
Gmina Rejowiec Fabryczny położona jest w granicach krainy geograficznej Polesie Wołyńskie. Jest to teren o charakterze przejściowym, w obrębie którego skupia się wiele cech krajobrazowych, charakterystycznych dla sąsiadujących krain epigraficznych tj. Polesie Lubelskie, Wyżyna Lubelska oraz Wyżyna Wołyńska.

Rysunek 4 Regiony fizjograficzne w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Zachodnia część gminy Rejowiec Fabryczny położona jest na Obniżeniu Dorohuckim, które charakteryzuje się silnie urozmaiconą mikrorzeźbą dzięki obecności bardzo licznych różnowiekowych form krasu powierzchniowego: lejów krasowych, wertebów i uwałów o bardzo zróżnicowanych rozmiarach (szerokości od kilku do kilkuset metrów i głębokości od około 2 – 3 m do około 7 m) (Mojski 2020).

Z kolei centralna i wschodnia część gminy zlokalizowana jest na Pagórach Chełmskich. Charakteryzuje się obecnością szerokich, kotlinowatych obniżeń, ponad które wznoszą się odosobnione wzgórza przeważnie o charakterze ostańców strukturalno-denudacyjnych. Pagóry te w swoich górnych partiach zbudowane są z twardszych margli kredowych, leżących na miękkich marglach z przewarstwieniami kredy piszącej (wzgórza w okolicy Rejowca Fabrycznego) (Mojski 2020). Najwyższe wyniosłości sięgają do ok. 260 m n.p.m., występują pomiędzy Rejowcem Fabrycznym, a Chełmem.

Rysunek 5 Mapa hipsometryczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z geoportal.gov.pl

2.1.3 Budowa geologiczna i surowce naturalne

Gmina Rejowiec Fabryczny zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski zlokalizowana jest na arkuszu Pawłów (788) oraz arkuszu Chełm (789) Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000.

Z przeprowadzonych badań opartych na głębokich odwiertach wynika, że jeden z otwór zlokalizowany 0,5 km na zachód od Pawłowa, o głębokości 2003,0 m, osiągnął utwory syluru. Pozostałe otwory zakończono w osadach dewonu lub karbonu.

Osady górnej części syluru nawiercono w otworze Pawłów I na głębokości 1795,0 m. Na podstawie danych z wierceń na obszarach sąsiednich należy ocenić ich całkowitą miąższość na 90–110 m. Reprezentowane są przez łowce, mułowce i łupki przechodzące ku górze w łowce wapieniste i margle ilaste.

Utwory dewonu reprezentowane są przez piaskowce, mułowce i łowce tzw. Formacji zwoleńskiej (Żelichowski, Kozłowski, 1983) w całości należącej do dewonu dolnego. Miąższość tego ogniwa w otworze Pawłów I wynosi 286,0 m. Głębokość położenia powierzchni stropowej utworów dewonu wzrasta generalnie ku południowemu zachodowi od niespełna 1400 m w okolicach Rejowca do ponad 1800,0 m na południe od Łopiennika. W tym też kierunku wzrasta znacznie miąższość osadów od około 200 do ponad 1800,0 m.

Utwory karbonu występują niemal na całym obszarze arkusza Pawłów (788). W dolnej części reprezentowane są przez piaskowce, mułowce i łowce, podrzędnie wapienie i mułowce wapieniste, akumulacji płytkomorskiej, z pokładami węgla kamiennego. Należą do namuru A, B

i C (warstwy komarowskie, bużańskie i dolna część warstw kumowskich). W górnej części osadów karbonu dominują iłowce i mułowce również z pokładami węgla, akumulacji limnicznej i paralicznej, należące do westfalu A i B ,lokalnie w rejonie Dorohuczy i Pawłowa również westfalu C (górna część warstw kumowskich i warstwy lubelskie). Utwory westfalu nie występują na niewielkim obszarze w rejonie antykliny Rejowca (Żelichowski, Kozłowski, 1983) oraz w południowo-zachodniej części obszaru arkusza. Głębokość położenia powierzchni stropowej karbonu zmienia się od około 600–700 m w okolicach na północny zachód od Rejowca do ponad 1000,0 m w południowo – zachodniej części obszaru, a miąższość osadów od około 650–800 m w okolicy Rejowca do ponad 1600,0 m w rejonie Dorohuczy.

Na zwietrzałych w stropie utworach karbonu, z dużą luką stratygraficzną, leżą bezpośrednio osady jurajskie. Reprezentowane są przez wapienie i dolomity należące do oksfordu i kimerydu. Miąższość utworów jury wzrasta ku południowemu zachodowi od około 90 m w okolicach Rejowca do ponad 180,0 m w rejonie Jaślikowa. W tym samym kierunku wzrasta głębokość położenia powierzchni stropowej jury, od około 600 do ponad 800,0 m.

Kompleks osadów kredowych rozpoczynają transgresywne piaskowce wapniste i wapienie piaszczyste z glaukonitem i fosforytami albu, o miąższości od około 1 do 2,5 m. Wyższe ogniwa stratygraficzne kredy, od cenomanu do kampanu, wykształcone są w pełnomorskich facjach wapienno-marglistych (udział margli wzrasta ku górze kompleksu). Łączna miąższość tych osadów zmienia się od około 320 m w okolicy Rejowca do około 400 m w południowo – zachodniej części obszaru arkusza. Połowę miąższości, od około 300 do ponad 40- m osadów kompleksu kredowego, stanowią osady mastrychtu. W mastrychcie dolnym dominują kreda piszcząca i miękkie margle, w mastrychcie górnym (zwłaszcza w jego stropowej części) wzrasta udział margli opokowych, opok marglistych i opok. (Mojski 2020)

Jeśli chodzi o złoża naturalne występujące na terenie gminy Rejowiec Fabryczny, są to: kopaliny podstawowe o znaczeniu krajowym, w tym węgiel kamienny, surowce węglanowe i ziemia krzemionkowa oraz surowce pospolite o znaczeniu lokalnym tj. piaski kwarcowe, ily, gliny, piaski.

Na terenie gminy występuje fragment udokumentowanego złoża węgla kamiennego „Chełm II” należącego do Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW) określone jako złożo perspektywiczne położone jest we wschodniej części gminy (m.in. na terenach prawnie chronionych – Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu).

Jest tu również jedno udokumentowane złożo surowców ilastych „Pawłów” eksploatowane przez Cementownię „Ożarów”. Są to ily trzeciorzędowe i gliny czwartorzędowe mające zastosowanie jako surowce korygujące w produkcji cementu. Dla w/w złoża wyznaczono teren i obszar górniczy Pawłów o powierzchni 3,2 ha (decyzja OS 7512/4/8/95 z dnia 6.X.1995 r. zniesiona dokumentem OSiR.VII.7412w/14/2000 z dnia 13.11.2013r.). Zasoby przemysłowe złoża w 1998 r. dla cementowni zostały praktycznie wyczerpane, a wyrobisko zrehabilitowane. Należy nadmienić, że w północnej części udokumentowanego złoża zalegają zasoby nieprzemysłowe, które mogą być wykorzystane na lokalne potrzeby, hab. ceramiki budowlanej, rzemiosła ceramicznego hab.

Złoże margli leży na pograniczu gminy i miasta Rejowiec Fabryczny. Na terenie gminy złoże zajmuje grunty wsi Krasne i Pawłów o powierzchni około 100 ha (wschodnia część gminy). Dla w/w złoża został utworzony obszar górniczy o powierzchni 195 ha oraz teren górniczy o powierzchni 234 ha, leżące w gminie i mieście Rejowiec Fabryczny:

- GG-III-3/56/62 z dnia 15.01.1962 r. zniesiony dokumentem 11/OG z dnia 06.10.1983r.;
- 11/OG z dnia 06.10.1983 r. zniesiony dokumentem ŚiR.VII.7415/13/2002 z dnia 23.12.2002 r.;
- ŚiR.VII.7415/13/2002 z dnia 23.12.2002 r. zniesiony dokumentem ŚiR.VII.7415/14/05 z dnia 27.12.2005 r.;
- ŚiR.VII.7415/14/05 z dnia 27.12.2005 r. zniesiony dokumentem DŚ-II.7422.43.2024.JPL z dnia 04.12.2024 r.

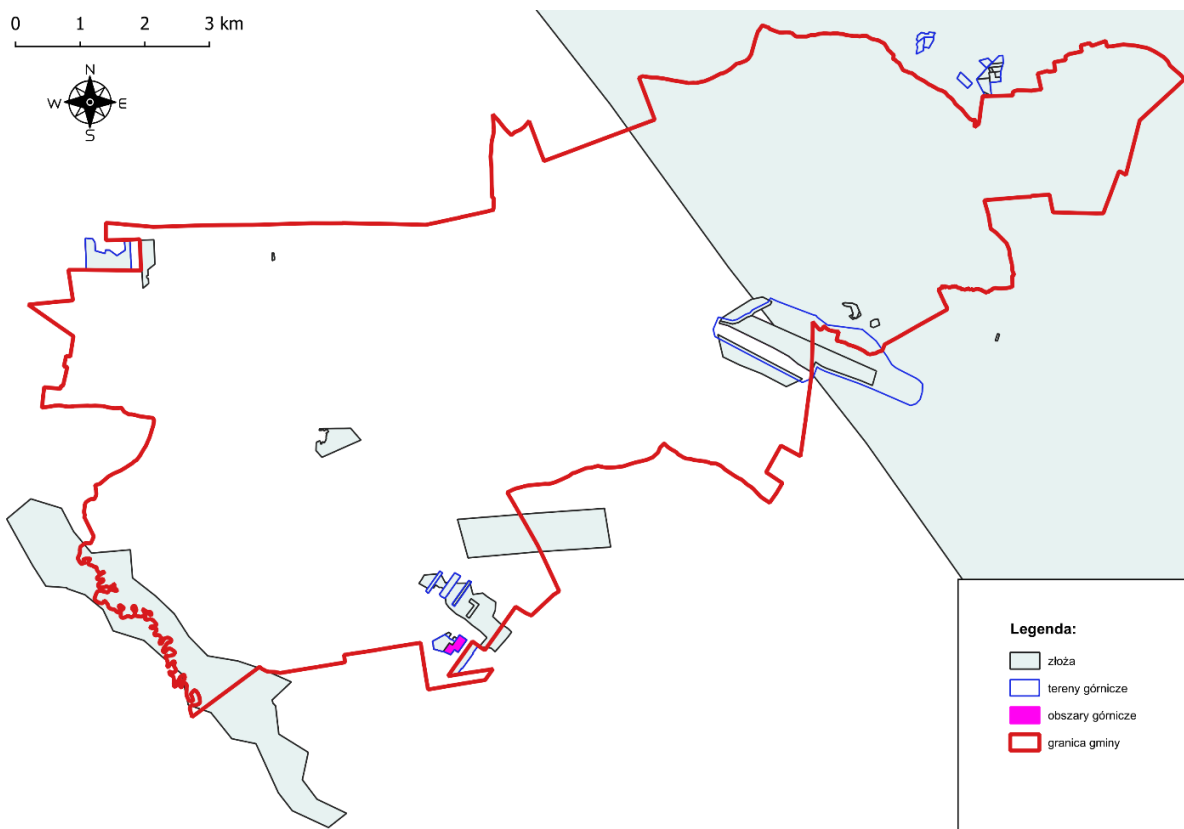
Złoża piasku zlokalizowane są w północnej i południowo – zachodniej części gminy. W Wólce Kańskiej utworzono obszary górnicze na podstawie decyzji:

- ROL.7512/20/13/2002 z dnia 28.06.2002 r. oraz ROL.7512/34/14/04 z dnia 21.09.2004 r., zniesione dokumentem ROL.7512/20/13/02-07 z dnia 30.04.2007 r.;
- FC.JR.7512/2/06/07 z dnia 05.04.2007 r., zniesiona dokumentem FC.7422.3.2017.JRY z dnia 26.05.2017 r.

Kolejny obszar górniczy ze złożami piasku położony jest w Wólce Kańskiej-Kolonia (Decyzja ROL.7512/1/4/00 z dnia 05.07.2000 r., zniesiona dokumentem ROL.7512.1/4/05 z dnia 28.02.2005 r.) oraz obszary górnicze w Toruniu ustalone na podstawie następujących decyzji:

- OSiR.VII.7416/12/2000 z dnia 31.10.2000 r., zniesiona dokumentem FC.7422.13.2013.JR z dnia 09.09.2013 r.;
- FC.7422.7.2013.JR z dnia 26.06.2013 r., zniesiona dokumentem DŚ II.7422.16.2022.JPL z dnia 13.04.2022 r.;
- ROL.7512/24/13/2002 z dnia 17.10.2002 r., zniesiona dokumentem ROL.6522.4.2.2011 z dnia 30.01.2012 r.;
- ROL.6522.2.4.2011 z dnia 23.08.2011 r., zniesiona dokumentem ROL.6522.7.2020 z dnia 18.08.2020 r.;
- FC.7422.14.2014.JRY z dnia 23.12.2014 r.;
- ROL.6522.11.2019 z dnia 11.09.2019 r.;
- ROL.6522.15.2019 z dnia 27.12.2019 r.

Złoże opok i margli „Nikodemówka” zlokalizowane jest na granicy gmin Rejowiec i Rejowiec Fabryczny. Obszar złoża zajmuje powierzchnię około 142 ha. Aktualnie złoże jest niezagospodarowane.

Rysunek 6 Złoża naturalne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z baza.pgi.gov.pl

2.1.4 Warunki klimatyczne

Zgodnie z koncepcją podziału Polski na regiony klimatyczne (28 regionów), przyjętą przez dr hab. Alojzego Woś (1999 r.) – meteorologa i klimatologa, wieloletniego pracownika Zakładu Klimatologii Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opartej o średnią liczbę dni w roku danych typów pogody, gmina Rejowiec Fabryczny położona jest w regionie XXVIII Zamojsko-Przemyskim, tuż przy wyraźnej granicy z regionem XIX Podlasko-Poleskim i XXI Wschodnio-małopolskim.

Region Zamojsko-Przemyski (R-XXVIII) obejmuje swym zasięgiem część wschodnią Wyżyny Lubelskiej, Rostocze, Płaskowyż Tarnogrodzki i wschodni skraj Pogórza Karpackiego. Jego granice są wyraźnie zarysowane. Klimat ma charakter przejściowy, kształtują go głównie masy powietrza kontynentalnego, w mniejszym stopniu masy oceaniczne. W porównaniu z innymi regionami, notuje się tu najmniejszą liczbę dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, jest ich w roku około 122 oraz jednocześnie z dużym zachmurzeniem (około 38) oraz bardzo małą liczbę dni chłodnych (około 30). Najmniej liczne, w porównaniu z resztą kraju, są dni z typem pogody 220 (pogoda umiarkowanie ciepła, z dużym zachmurzeniem, bez opadu), 221 (pogoda umiarkowanie ciepła, z dużym zachmurzeniem, z opadem) i 121 (pogoda chłodna, z dużym zachmurzeniem, z opadem). Z kolei częściej niż w innych regionach pojawiają się dni z pogodą bardzo ciepłą, słoneczną lub niewielkim zachmurzeniem i opadem (typ 311). Jest ich średnio w roku około 24. Również nieco częściej w tym regionie notuje się dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną, słoneczną, bez opadu (typ 500). (Woś 1993)

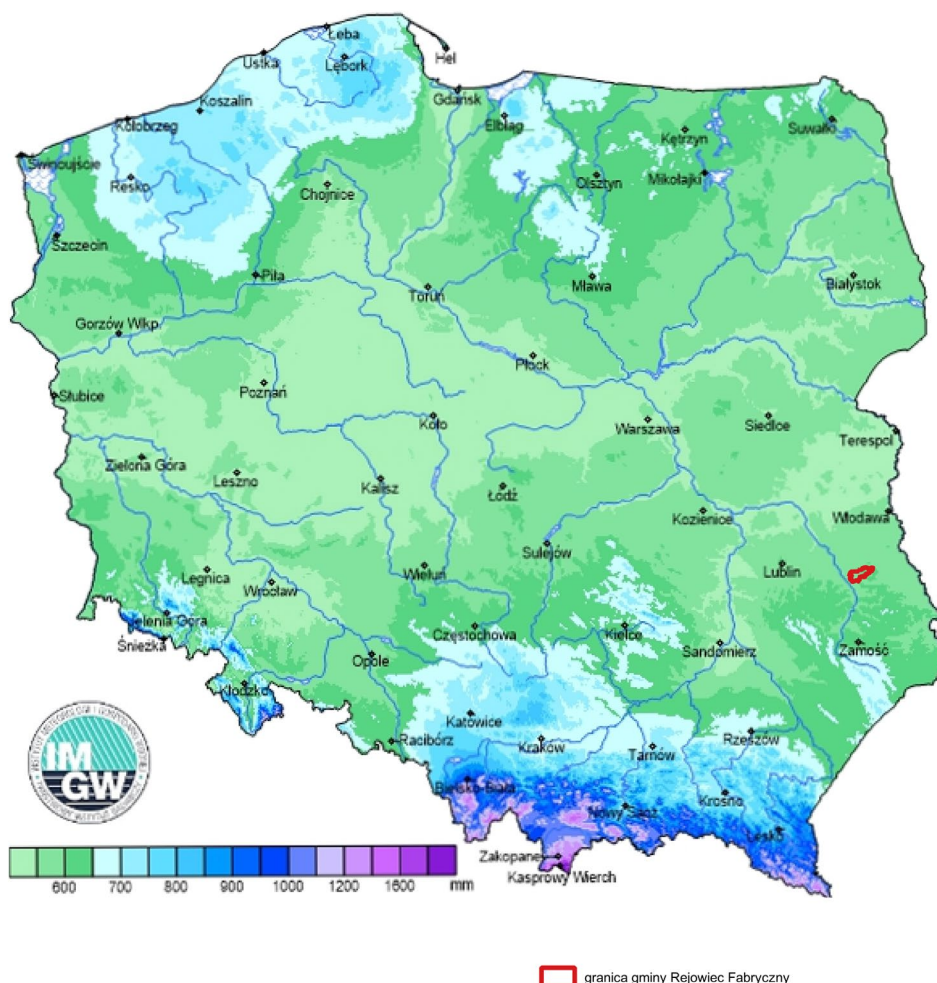
Rysunek 7 Położenie gminy Rejowiec Fabryczny na tle regionalizacji klimatycznej Polski wg. A. Wosia
 Źródło: Atlas obszarów wiejskich w Polsce, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN

Dane pochodzące z pobliskich stacji meteo (lotnisk: Brest Airport, port lotniczy Rzeszów-Jasionka, port lotniczy Radom im. Saturnina Mazurkiewicza) potwierdzają, że w gminie Rejowiec Fabryczny, lata są komfortowe i częściowo zachmurzone, a zimy mroźne, śnieżne, wietrzne i znacznie zachmurzone. W ciągu roku, temperatura waha się od -5°C do 24°C i rzadko spada poniżej -15°C lub przekracza 29°C . Ciepła pora roku trwa około 3,7 miesiąca od 18 maja do 9 września. Średnia dobowa temperatura maksymalna przekracza wtedy 19°C . Najgorętszym miesiącem jest lipiec, kiedy średnia temperatura maksymalna wynosi 23°C , a minimalna 13°C , niebo jest bezchmurne, niemal bezchmurne lub częściowo zachmurzone średnio 59% czasu.

Zimna pora roku trwa tu również 3,7 miesiąca od 20 listopada do 9 marca, a średnia dobowa temperatura maksymalna kształtuje się poniżej 4°C . Najzimniejszym miesiącem roku jest styczeń, kiedy średnia temperatura minimalna wynosi -5°C a maksymalna -0°C .

Okres roku ze znaczniejszym zachmurzeniem zaczyna się 16 października, trwa 6 miesięcy i kończy się 18 kwietnia. Najbardziej pochmurnym miesiącem roku jest grudzień, kiedy niebo jest pochmurne lub znacznie zachmurzone średnio 70% czasu. Dominującym kierunkiem wiatrów są wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Pora bardziej sucha trwa 7 miesięcy, od 26 września do 28 kwietnia. Miesiącem z najmniejszą liczbą dni obfitujących w opady jest styczeń. Rzeczywisty opad półrocza zimowego (XI-IV) wynosi od 240 do 270 mm, a półrocza letniego (V-X) od 420 do 480 mm. Średnia roczna suma opadów wynosi od 660 do 730 mm.

Rysunek 8 Suma opadu (wielolecie 1991-2020)
Źródło: Centralna Baza Danych Historycznych IMGW-PIB

Sezon wegetacyjny w gminie Rejowiec Fabryczny trwa zazwyczaj 5,6 miesiąca (171 dni), od około 26 kwietnia do około 14 października, a jego początek rzadko przypada przed 7 kwietnia lub po 16 maja, natomiast koniec rzadko przypada przed 25 września lub po 3 listopada.

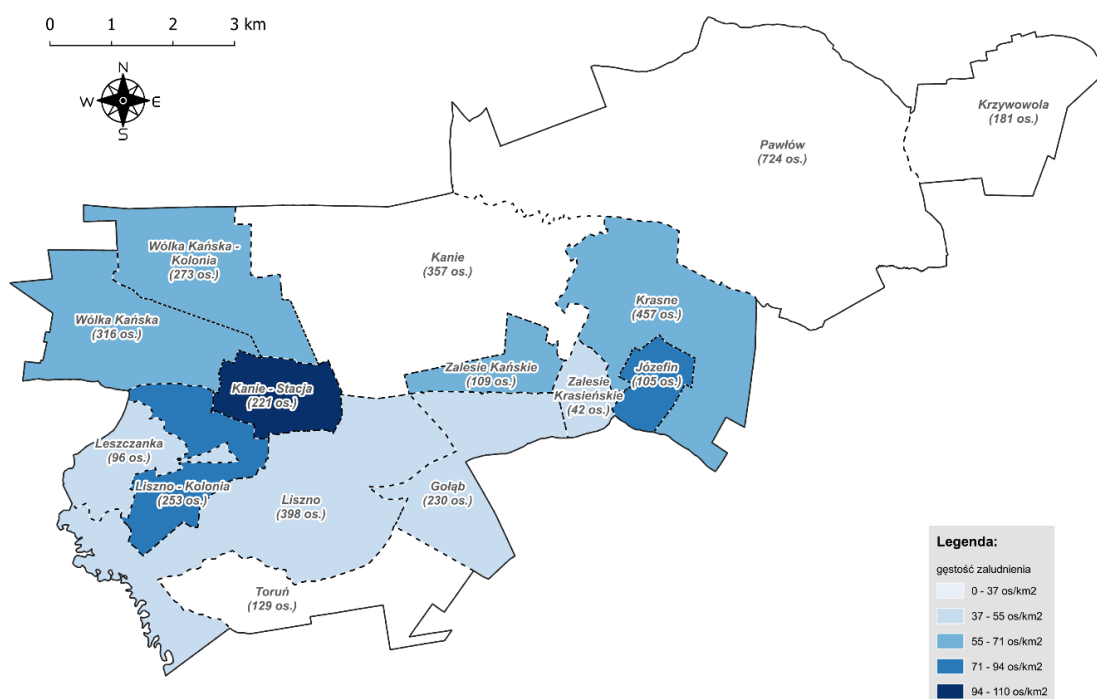
Biorąc pod uwagę stopniodni okresu wegetacyjnego (GDD – miernik całorocznej akumulacji ciepła stosowany do przewidywania rozwoju roślin i zwierząt, zdefiniowany jako całka ciepła powyżej temperatury progowej, z pominięciem nadwyżki wartości powyżej temperatury maksymalnej), przy zastosowaniu temperatury bazowej równej 10°C i limitu górnego w wysokości 30°C, pierwsze rośliny powinny kwitnąć około 28 kwietnia, przy czym rzadko zakwitają przed 20 kwietnia lub po 9 maja.

2.1.5 Demografia gminy i ludność rolnicza

Liczba mieszkańców gminy Rejowiec Fabryczny z roku na rok ciągle spada. W roku 2024 (31.12.2024r.) liczba zameldowanych mieszkańców gminy wynosiła 3891 osób, dla porównania w roku 2020 liczba mieszkańców gminy wynosiła 4133. Na przestrzeni

ostatnich czterech lat zmniejszyła się o 242 osoby, jest to wyraźne przyspieszenie procesu wyludniania obszarów wiejskich gminy.

Wpływ na spadek przyrostu naturalnego w gminie mają dwie obserwowane tendencje. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się liczby urodzeń (27 w roku 2024), która przyczynia się do spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy zwiększającej się liczbie zgonów (54 w roku 2024), obniża przyrost naturalny. Druga natomiast związana jest z systematycznym wzrostem udziału osób starszych w populacji gminy. Obie tendencje powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów. (Gmina Rejowiec Fabryczny 2008)

Rysunek 9 Liczba ludności w gminie Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskane z gminy Rejowiec Fabryczny (data aktualizacji: 31.12.2024r.)

Najwięcej osób mieszka w miejscowości Pawłów – 724 osób, co stanowi 18,6% mieszkańców całej gminy. Pawłów jest również największą miejscowością w gminie i pełni istotną rolę w jej strukturze społecznej (siedziba Gminnego Ośrodka Domu Kultury). Najmniej osób mieszka w miejscowości Zalesie Kraszeńskie, gdzie liczba mieszkańców wynosi 42 osoby, co stanowi zaledwie 1,1% mieszkańców gminy.

Gęstość zaludnienia w gminie Rejowiec Fabryczny wynosi 54 osób na 1 km². Jest to stosunkowo niska wartość, co świadczy o charakterze wiejskim gminy i dużym rozproszeniu osadnictwa. Gęstość zaludnienia powyżej 80 osób na 1 km² występuje w obrębach Kanie–Stacja, Józefin oraz Liszno-Kolonia. Natomiast najmniejsza gęstość zaludnienia, wynosząca zaledwie 28 osób na 1 km², występuje w obrębie Kanie i Toruń. Niewiele większa gęstość zaludnienia 32 osób na 1 km², występuje w obrębie Pawłów. Taka niska gęstość zaludnienia jest wynikiem mniejszej atrakcyjności tego obszaru pod względem osadniczym.

Lp.	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu (ha)	Udział w powierzchni [%]	Liczba sołectw	Liczba miejscowości	Ludność ogółem	Udział % w ludności gminy	Gęstość zaludnienia
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	0001 Gołąb	427,9483	5	1	1	230	6	54
2	0002 Józefin	128,7248	1	1	1	105	3	82
3	0003 Kanie	1271,7262	14	1	1	357	9	28
4	0004 Krasne	672,8049	8	1	1	457	12	68
5	0005 Krzywowola	550,4462	6	1	1	181	5	33
6	0006 Leszczanka	215,2598	2	1	1	96	2	45
7	0007 Liszno	1008,7756	11	1	1	398	10	39
8	0008 Liszno-Kolonia	310,7275	4	1	1	253	7	81
9	0009 Pawłów	2246,6946	26	1	1	724	19	32
10	0010 Toruń	463,6618	5	1	1	129	3	28
11	0011 Wólka Kańska	510,5237	6	1	1	316	8	62
12	0012 Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	5	1	1	273	7	58
13	0013 Zalesie Kańskie	167,8622	2	1	1	109	3	65
14	0014 Zalesie Kraszeńskie	109,3981	1	1	1	42	1	38
15	0015 Kanie-Stacja	221,2112	3	1	1	221	6	100
Gmina ogółem		8778,8185	100	15	15	3891	100	54

Tabela 2 Gęstość zaludnienia w miejscowościach gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskane z gminy Rejowiec Fabryczny (data aktualizacji: 31.12.2024r.)

Z uwagi, że gospodarka w Gminie Rejowiec Fabryczny charakteryzuje się w większości obszarami rolnymi oraz leśnymi, utrzymuje się tu wysoki poziom bezrobocia szczególnie w sezonie jesienno–zimowym. Przede wszystkim dotyczy on rolnictwa oraz dziedzin takich jak: sadownictwo, budownictwo, produkcja spożywcza.

Dużym problemem jest długookresowe bezrobocie, gdyż stan ten wpływa na zachowania patologiczne osoby bezrobotnej, a także jej najbliższego otoczenia. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest wówczas przemoc w rodzinie.

Liczba bezrobotnych w gminie Rejowiec Fabryczny na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 170 osób na 3891 mieszkańców, co stanowi 4,37% wszystkich mieszkańców gminy.

Wśród 170 bezrobotnych było 96 kobiet i 74 mężczyzn. Najwięcej osób bez pracy znajdowało się w przedziale wiekowym 35-44 lat (41 osoby) oraz w przedziale 25-34 lat (38 osób).

2.1.6 Tereny zabudowane

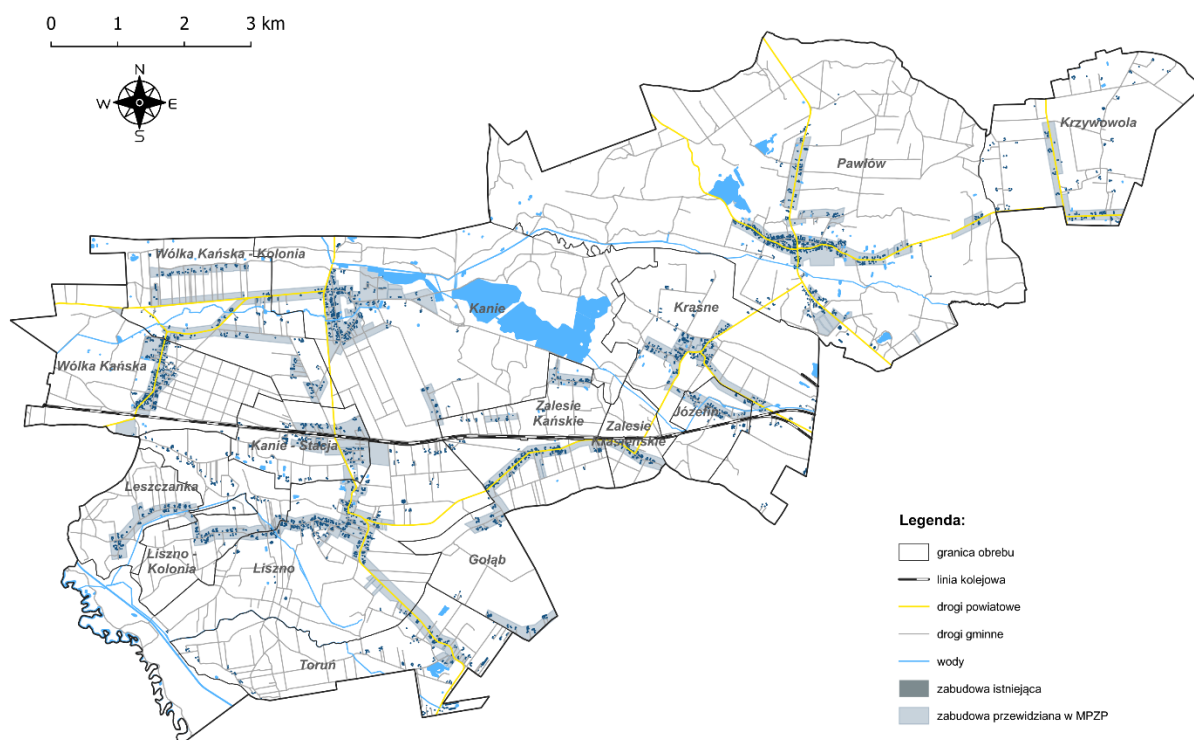
Podstawową siecią osiedleńczą gminy są miejscowości o typowych układach liniowych tzw. ulicznych, wykształcona głównie w oparciu o istniejącą sieć osadniczą i komunikacyjną.

Wyjątek stanowią tu miejscowości o bardziej złożonym układzie:

- Pawłów – dawne miasteczko z 400 letnią tradycją, założone na dwóch rozszerzających się w kształt wrzeciona ulicach, tworzących owalny plac targowy,
- Kanie – z zachowanym założeniem pałacowo – parkowym,
- Krasne – z pozostałościami założenia dworsko – parkowego,
- Liszno – z usługami podstawowymi z zakresu kultury, oświaty i zdrowia.

Funkcją uzupełniającą jest zabudowa jednorodzinna realizowana na działkach wydzielonych w enklawach zabudowy zagrodowej w miejscowościach Pawłów, Kanie i Kanie–Stacja oraz zabudowa wielorodzinna (w miejscowościach: Krasne, Kanie, Wólka Kańska, Liszno i Pawłów).

Bardzo istotnym elementem w mieszkalnictwie jest dobry rozwój sieci komunikacyjnych (drogowych i kolejowych), który daje możliwości rozwoju funkcji mieszkalnych. Miejscowością, która ma szczególnie dobre warunki do rozwoju funkcji mieszkaniowej jest wieś Kanie–Stacja.

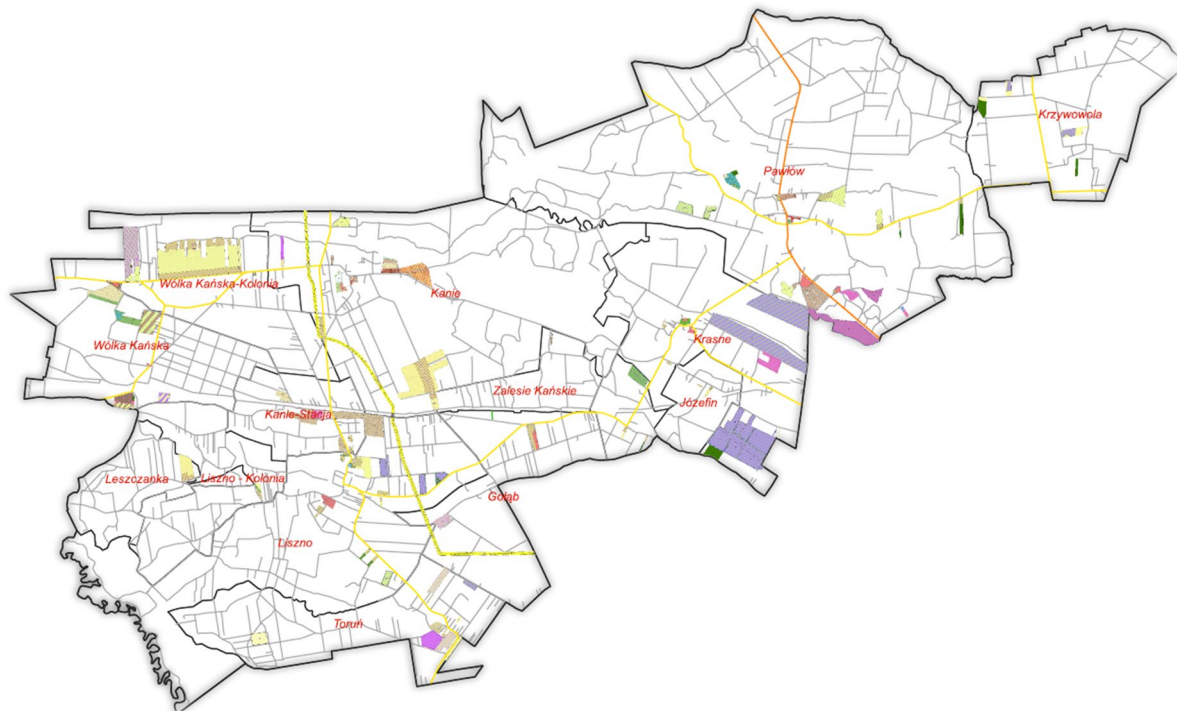

Rysunek 10 Zabudowa gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

2.1.7 Istniejące opracowania planistyczne

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) jest dokumentem, który określa sposób zagospodarowania przestrzeni na obszarze gminy. Celem planu jest regulowanie rozwoju przestrzennego i kierowanie inwestycjami w sposób, który zapewnia zrównoważony rozwój, uwzględnia potrzeby społeczności lokalnej oraz szanuje zasoby środowiskowe. To także narzędzie do kontrolowania rozwoju przestrzennego w sposób zapobiegający chaotycznej urbanizacji i negatywnemu wpływowi na jakość życia mieszkańców.

**Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
na tle gminy Rejowiec Fabryczny**

*Rysunek 11 Zmiany MPZP gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne*

Zasadniczy plan miejscowy gminy Rejowiec Fabryczny z roku 2003 opracowany został na podstawie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. nr 15, poz. 139 z późn. zm.). Wymieniona Ustawa nie wymagała w tym zakresie, tak jak obecnie obowiązujące przepisy, szczegółowego określenia przeznaczenia i sposobu zagospodarowania nieruchomości. Dlatego uchwalone zostały kolejne zmiany:

- Uchwała nr XLVI/239/10 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 14 września 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny dla obszarów położonych w miejscowości Pawłów.
- Uchwała nr XLVI/240/10 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 14 września 2010 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny dla obszarów położonych w miejscowości Kanie.
- Uchwała nr XLVI/241/10 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 14 września 2010 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny dla obszarów położonych w miejscowości Kanie.
- Uchwała nr XXV/127/2012 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 26 października 2012 r. w sprawie uchwalenia zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXV/130/2012 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 26 października 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa.

- Uchwała nr XXXVIII/236/2018 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 17, 180, 181, 183, 184, 185/1, 185/2, 186, 187, 188, 345 z obrębu Gołąb w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXXVIII/237/2018 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 240/19, 240/20, 240/21, 240/22, 457, 102, 103, 223, 455/1 i fragmentu działki o numerze ewidencyjnym 464 z obrębu Kanie w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXXVIII/238/2018 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 23 marca 2018 r. W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 219/4 i 219/6 z obrębu Kanie – Stacja w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXXVIII/239/2018 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 338, 339, 340 z obrębu Liszno-Kolonia w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XI/66/2019 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 159, 509, 510, 514, 526, 529, 537/1, 537/2, 540, 575, 576, 609 z obrębu Krasne w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XI/67/2019 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w miejscowości Liszno dla działek o numerach ewidencyjnych: 16/2, 17, 18, 19/1, 19/2, 178/1, 178/3, 178/4, 179, 184, 187, 207, 220/2, 215, 232, 335, 336, 353, 419, 489, 570 w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XI/68/2019 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 675, 676, 677, 678, 697/9, 697/11, 752/3, 1149, 1157, 1229, 1230/1, 1230/2, 1231, 1232, 1233, 1223/1, 1223/2, 1223/3, 1222, 1221, 1220, 1224, 1225, 1226, 1227, 1378, 1203/1, 1203/2, 1203/3, 1440, 1297, 1346/1, 1218/1, 1218/2, 1034/1, 1034/2, 1035, 1036, 1037, 1462, 1437/2, 1234/9, 1234/8 z obrębu Pawłów w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XI/69/2019 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 808, 809, 844, 353, 355, 95, 174/1, 117/1, 117/2, 117/3, 170, 46, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368/2, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 376/1, 379, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 397/1 z obrębu Wólka Kańska w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XI/70/2019 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 12, 15, 18, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147/2, 410, 148, 149, 150, 151, 153/1, 153/2, 155, 156, 158, 159/4, 159/5, 160, 161, 162, 163, 165, 166, 167, 168, 169/2, 171, 172, 173, 249/1, w miejscowości Wólka Kańska-Kolonia w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XVII/108/2020 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla

działek o numerach ewidencyjnych: 808, 809, 844 z obrębu Wólka Kańska w Gminie Rejowiec Fabryczny.

- Uchwała nr XXX/194/2021 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 28 października 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 120, 121, 134, 135, 136, 137 z obrębu Józefin w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXX/195/2021 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 28 października 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 341/1, 341/2, 342, 343 z obrębu Leszczanka w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXX/196/2021 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 28 października 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 1, 2, 44, 64 z obrębu Zalesie Kańskie oraz działek o numerach ewidencyjnych: 611, 612/1, 612/2, 612/3, 613, 614, 615, 616/1, 616/3, 616/4, 617, 618, 628, 665, 666, 875, 668, 669/1, 669/2, 670, 671, 672 z obrębu Kanie w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXX/197/2021 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 28 października 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 1/17, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 84, 133, 135, 172 z obrębu Zalesie Kraszeńskie w Gminie Rejowiec Fabryczny.
- Uchwała nr XXXI/200/2021 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych: 697, 792, 670/1, 670/2, 671/3, 673/1, 718, 822, 673/5, 673/6, 674/1, 675/1, 747, 764/1, 662 z obrębu Toruń w Gminie Rejowiec Fabryczny.

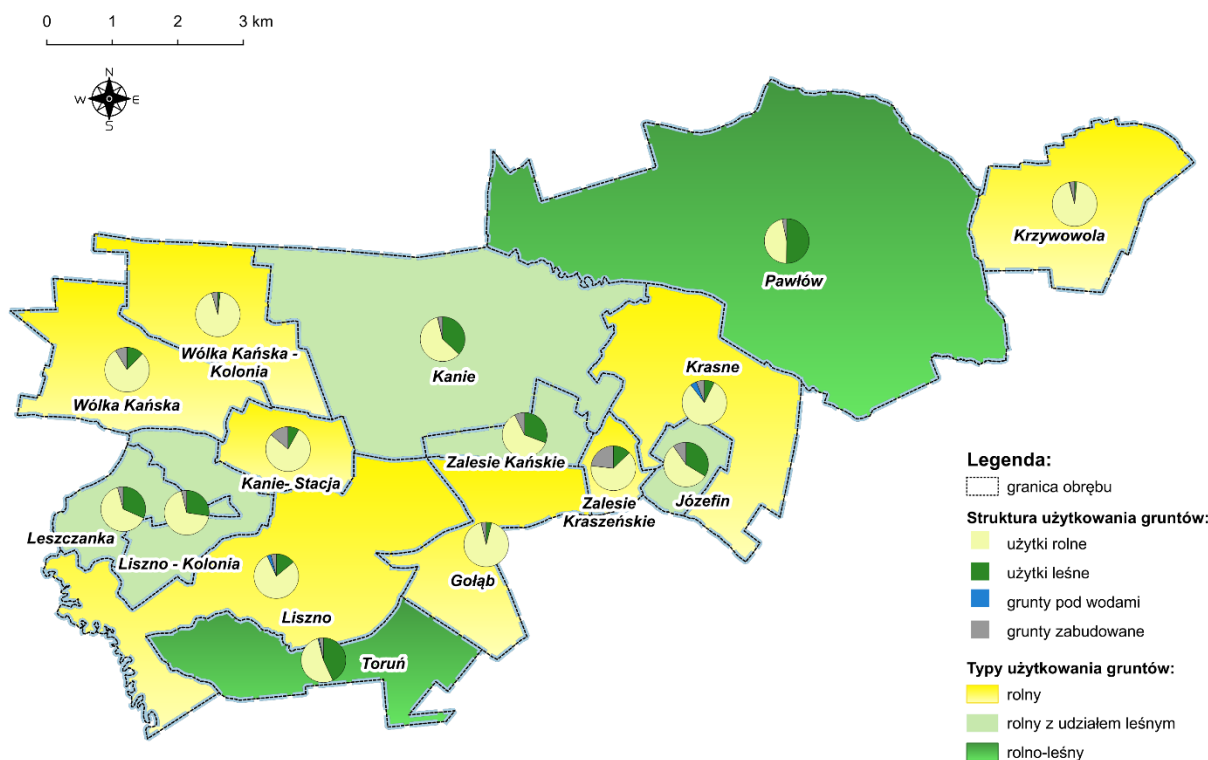
2.2 GOSPODARKA GRUNTAMI

2.2.1 Struktura użytkowania gruntów

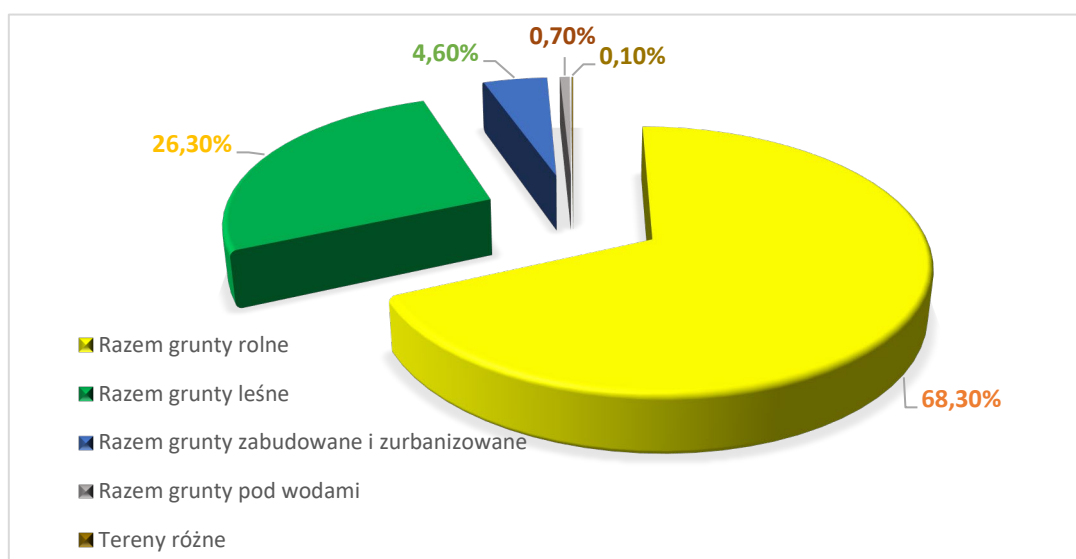
W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty orne, które zajmują 3835,6207 ha, co stanowi 43,7% w stosunku do całego obszaru gminy. W poszczególnych obrębach udział gruntów rolnych w odniesieniu do powierzchni obrębu wynosi od 26,8% w Pawłowie do 83,3% w Gołębiu.

Drugim co do wielkości obszarem mającym największą powierzchnię oraz procentowy udział w strukturze użytkowania gruntów są lasy, które stanowią 25,6% powierzchni gminy (2251,0223 ha). Największym udziałem gruntów leśnych w powierzchni obrębu charakteryzuje się Pawłów 1109,5903 ha (49,4% powierzchni obrębu), a najmniejszym Wólka Kańska–Kolonia 5,0060 ha (1,1% powierzchni obrębu).

Ogółem grunty rolne zajmują powierzchnię 5818,8695 ha, co stanowi 66,3% łącznej powierzchni obszaru gminy. Użytki zielone zajmują 1360,5184 ha, co odpowiada 15,5% powierzchni gminy. Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych zajmują 181,3061 ha (2,1%), grunty zabudowane 197,5000 ha (2,2%), sady 50,2491 ha (0,6%), nieużytki 176,4802 ha (2,0%), grunty pod rowami 41,5981 ha (0,5%), grunty pod stawami 152,0771 ha (1,7%).

Rysunek 12 Struktura użytkowania gruntów i typy użytkowania ziemi w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB

Rysunek 13 Struktura użytkowania gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB

Lp.	Struktura użytkowania gruntów			Gołęb		Józefin		Kanie		Krasne		Krzywowola		Leszczanka		Liszno		Liszno-Kolonia		Pawłów		Toruń		Wólka Kańska		Wólka Kańska-Kolonia		Zalesie Kańskie		Zalesie Kraszeńskie		Kanie - Stacja		Razem Gmina		
				ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
1.	Grunty rolne	Użytki rolne	grunty orne	356,6304	83,3	49,4260	38,4	439,0648	34,5	317,2922	47,2	457,0052	83,0	88,9152	41,3	404,6100	40,1	146,7168	47,22	601,6351	26,8	185,7156	40,1	215,5969	42,2	317,6629	67,2	72,7602	43,3	52,1350	47,7	130,4544	59,0	3835,6207	43,7	
2.			łąki	0,8600	0,2	13,0134	10,1	93,5778	7,4	107,9568	16,0	17,5083	3,2	21,5436	10,0	266,6601	26,4	28,3163	9,11	230,9190	10,3	13,9564	3,0	119,8280	23,5	49,2579	10,4	14,4396	8,6	21,6100	19,8	6,3512	2,9	1005,7984	11,5	
3.			pastwiska	-	-	2,9000	2,3	25,7038	2,0	88,8109	13,2	13,0390	2,4	9,2900	4,3	47,2156	4,7	7,2824	2,34	71,8100	3,2	18,1522	3,9	39,3039	7,7	13,9206	2,9	3,3800	2,0	1,9000	1,7	12,0116	5,4	354,7200	4,0	
4.			sady	21,0036	4,9	0,6154	0,5	2,9594	0,2	4,1344	0,6	2,5010	0,5	0,2789	0,1	2,3312	0,2	0,7808	0,25	3,0103	0,1	-	-	1,8600	0,4	9,2682	2,0	0,2138	0,1	0,7680	0,7	0,5241	0,2	50,2491	0,6	
5.			grunty rolne zabudowane	13,4898	3,2	4,9825	3,9	16,3462	1,3	14,9995	2,2	14,3813	2,6	5,3782	2,5	31,8380	3,2	10,0699	3,24	28,5612	1,3	11,4489	2,5	11,4628	2,2	17,0373	3,6	4,1789	2,5	2,3201	2,1	11,0054	5,0	197,5000	2,2	
6.			grunty pod stawami	-	-	0,0449	0,0	130,9600	10,3	0,0661	0,0	0,3067	0,1	-	-	-	-	-	-	20,5294	0,9	-	-	-	-	0,1700	0,0	-	-	-	-	-	-	152,0771	1,7	
7.			grunty pod rowami	-	-	0,9749	0,8	3,7645	0,3	6,1396	0,9	3,9967	0,7	1,3114	0,6	6,0132	0,6	1,3056	0,42	6,0898	0,3	1,7506	0,4	3,7493	0,7	3,5502	0,8	1,7025	1,0	0,9900	0,9	0,2598	0,1	41,5981	0,5	
8.			grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	-	-	0,9962	0,8	11,9773	0,9	6,9526	1,0	11,1248	2,0	11,5076	5,3	19,9456	2,0	7,4113	2,39	63,1023	2,8	12,8506	2,8	7,0700	1,4	20,3116	4,3	0,9610	0,6	1,4300	1,3	5,6652	2,6	181,3061	2,1	
9.			Razem użytki rolne			391,9838	91,6	72,9533	56,7	724,3538	57,0	546,3521	81,2	519,8630	94,4	138,2249	64,2	778,6137	77,2	201,8831	-	1025,6571	45,7	243,8743	52,6	398,8709	78,1	431,1787	91,1	97,6360	58,2	81,1531	74,2	166,2717	75,2	5818,8695
10.		Nieużytki			3,8091	0,9	0,1760	0,1	47,3505	3,7	7,9015	1,2	2,0500	0,4	0,1399	0,1	27,8568	2,8	17,2654	5,56	37,5011	1,7	3,0236	0,7	5,9700	1,2	13,6020	2,9	1,0709	0,6	0,5100	0,5	8,2534	3,7	176,4802	2,0
11.	Razem grunty rolne			395,7929	92,5	73,1293	56,8	771,7043	60,7	554,2536	82,4	521,9130	94,8	138,3648	64,3	806,4705	79,9	219,1485	-	1063,1582	47,3	246,8979	53,2	404,8409	79,3	444,7807	94,0	98,7069	58,8	81,6631	74,6	174,5251	78,9	5995,3497	68,3	
12.	Grunty leśne	las		16,4200	3,8	43,2797	33,6	394,1394	31,0	47,8068	7,1	8,5203	1,5	68,1249	31,6	135,5683	13,4	80,3227	25,85	1109,5903	49,4	198,5946	42,8	61,7908	12,1	5,0060	1,1	48,5078	28,9	16,2500	14,9	17,1007	7,7	2251,0223	25,6	
13.		grunty zadrzewione i zakrzewione		-	-	-	-	54,3403	4,3	-	-	-	-	-	-	1,1710	0,1	-	-	0,0200	-	-	-	-	-	2,7900	0,6	-	-	-	-	-	-	58,3213	0,7	
14.	Razem grunty leśne			16,4200	3,8	43,2797	33,6	448,4797	35,3	47,8068	7,1	8,5203	1,5	68,1249	31,6	136,7393	13,6	80,3227	25,85	1109,6103	49,4	198,5946	42,8	61,7908	12,1	7,7960	1,6	48,5078	28,9	16,2500	14,9	17,1007	7,7	2309,3436	26,3	
15.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny	tereny mieszkaniowe	3,5754	0,8	1,6574	1,3	8,7950	0,7	8,1882	1,2	2,3840	0,4	0,8662	0,4	6,3369	0,6	1,9869	0,64	13,5944	0,6	3,8674	0,8	6,2540	1,2	3,5198	0,7	1,1500	0,7	0,9750	0,9	4,6222	2,1	67,7728	0,8	
16.			tereny przemysłowe	-	-	0,5786	0,4	-	-	0,3758	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	7,6434	0,3	-	-	-	-	2,7192	0,6	-	-	-	-	0,9709	0,4	12,2879	0,1	
17.			zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy	-	-	-	-	0,1896	0,0	-	-	-	-	-	-	0,0426	0,0	0,0321	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2643	0,0	
18.			inne tereny zabudowane	0,1200	0,0	0,0047	-	4,9718	0,4	1,1622	0,2	2,8434	0,5	0,0649	0,0	2,8896	0,3	0,0672	0,02	6,8762	0,3	-	-	0,3700	0,1	1,2679	0,3	0,2200	0,1	0,0500	0,0	0,3414	0,2	21,2493	0,2	
19.			tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0,0400	0,0	-	-	0,1300	0,0	0,4534	0,1	-	-	-	-	0,0327	0,0	-	-	0,3823	0,0	0,0629	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2555	0,6	2,3568	0,0	
20.		teren	drogi	12,0000	2,8	4,2690	3,3	28,4858	2,2	19,5023	2,9	14,7855	2,7	7,8390	3,6	29,5557	2,9	9,1701	2,95	43,3879	1,9	10,6945	2,3	22,6080	4,4	12,9700	2,7	4,5375	2,7	5,0900	4,7	12,4111	5,6	237,3064	2,7	
21.			tereny kolejowe	-	-	5,8061	4,5	-	-	9,4999	1,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,6600	2,9	-	-	14,7400	8,8	5,3700	4,9	9,9843	4,5	60,0603	0,7	
22.			tereny inne	-	-	-	-	-	-	0,3015	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3015	0,0	
23.			grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5737	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5737	0,0	
24.	Razem grunty zabudowane i zurbanizowane			15,7354	3,7	12,3158	9,6	42,5722	3,3	39,4833	5,9	20,0129	3,6	8,7701	4,1	38,8575	3,9	11,2563	3,62	72,4579	3,2	14,6248	3,2	43,8920	8,6	20,4769	4,3	20,6475	12,3	11,4850	10,5	29,5854	13,4	402,1730	4,6	
25.	Grunty pod wodami	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi		-	-	-	-	-	-	29,9014	4,4	-	-	-	-	1,6315	0,2	-	-	-	-	3,5445	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2309,3436	43,7	
26.		grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi		-	-	-	-	2,1600	0,2	-	-	-	-	-	-	25,0768	2,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2309,3436	43,7	
27.	Razem grunty pod wodami			0,0000	0,0	0,0000	0,0	2,1600	0,2	29,9014	4,4	0,0000	0,0	0,0000	0,0	26,7083	2,6	0,0000	0,00	0,0000	0,0	3,5445	0,8	-	0,0	0,0000	0,0	0,0000	0,0	0,0000	0,0	0,0000	0,0	62,3142	0,7	
28.	Tereny różne			-	-	-	-	6,8100	0,5	1,3598	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	1,4682	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,6380	0,1	
29.	Ogółem			427,9483	100,0	128,7248	100,0	1271,7262	100,0	672,8049	100,0	550,4462	100,0	215,2598	100,0	1008,7756	100,0	310,7275	29,47	2246,6946	100,0	463,6618	100,0	510,5237	100,0	473,0536	100,0	167,8622	100,0	109,3981	100,0	221,2112	100,0	8778,8185	100,0	
30.	Typy użytkowania ziemi			rolny		rolny z udziałem leśnego		rolny z udziałem leśnego		rolny		rolny		rolny z udziałem leśnego		rolny		rolny z udziałem leśnego		rolno-leśny		rolno-leśny		rolny		rolny		rolny z udziałem leśnego		rolny		rolny		rolny z udziałem leśnego		

Tabela 3 Struktura użytkowania gruntów
Źródło: opracowanie własne na podstaw

2.2.2 Struktura przestrzenna użytków rolnych

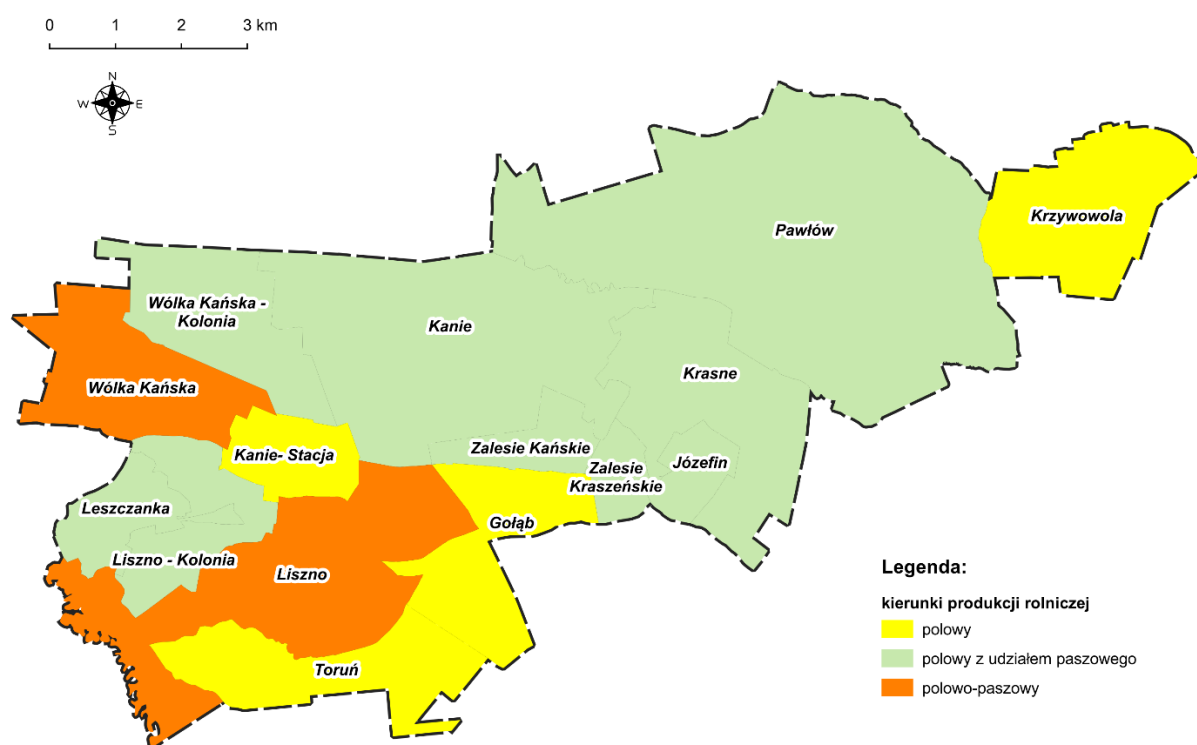
Według ewidencji gruntów i budynków 66,3% powierzchni gminy zajmują użytki rolne – 5818,8695 ha.

Grunty orne na terenie gminy zajmują powierzchnię 3835,6207 ha (66,8% powierzchni użytków rolnych). Największy udział gruntów ornych występuje w obrębie Gołęb (91,0%) i Krzywowola (87,9%),

Użytki zielone zajmują powierzchnię 1283,0323 ha, co stanowi 22,3% powierzchni użytków rolnych. Największy udział użytków zielonych obserwujemy w obrębie Wólka Kańska (39,9%).

Sady stanowią tylko 0,9% (50,2491 ha) powierzchni użytków rolnych, a największy ich obszar występuje w obrębie Gołęb (21,0036 ha).

Na podstawie struktury gruntów ornych i użytków zielonych wraz z sadami określono kierunki produkcji rolnej. Dla gminy jest to kierunek polowy z udziałem paszowego. W poszczególnych obrębach kierunki produkcji są różne, od polowego (Gołęb, Krzywowola, Toruń, Kanie-Stacja) przez polowy z udziałem paszowego (Józefin, Kanie, Krasne, Leszczanka, Liszno-Kolonia, Pawłów, Wólka Kańska-Kolonia, Zalesie Kańskie, Zalesie Kraszeńskie) do polowo-paszowego (Liszno i Wólka Kańska).

Rysunek 14 Główne kierunki produkcji rolnej
Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB

Lp	Obręb	Użytki rolne							Razem	Główne kierunki produkcji rolnej
		grunty orne	użytki zielone	sady	grunty rolne zabudowane	grunty pod stawami	grunty pod rowami	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	Gołęb	356,6304	0,8600	21,0036	13,4898	0,0000	0,0000	0,0000	391,9838	polowy
2.		91,0	0,2	5,4	3,4	0,0	0,0	0,0	100,0	
3.	Józefin	49,4260	15,9134	0,6154	4,9825	0,0449	0,9749	0,9962	72,9533	polowy z udziałem paszowego
4.		67,8	21,8	0,8	6,8	0,1	1,3	1,4	100,0	
5.	Kanie	439,0648	119,2816	2,9594	16,3462	130,9600	3,7645	11,9773	724,3538	polowy z udziałem paszowego
6.		60,6	16,5	0,4	2,3	18,1	0,5	1,7	100,0	
7.	Krasne	317,2922	119,2816	4,1344	14,9995	0,0661	6,1396	6,9526	468,8660	polowy z udziałem paszowego
8.		67,7	25,4	0,9	3,2	0,0	1,3	1,5	100,0	
9.	Krzywowola	457,0052	30,5473	2,5010	14,3813	0,3067	3,9967	11,1248	519,8630	polowy
10.		87,9	5,9	0,5	2,8	0,1	0,8	2,1	100,0	
11.	Leszczanka	88,9152	30,8336	0,2789	5,3782	0,0000	1,3114	11,5076	138,2249	polowy z udziałem paszowego
12.		64,3	22,3	0,2	3,9	0,0	0,9	8,3	100,0	
13.	Liszno	404,6100	313,8757	2,3312	31,8380	0,0000	6,0132	19,9456	778,6137	polowo - paszowy
14.		52,0	40,3	0,3	4,1	0,0	0,8	2,6	100,0	
15.	Liszno-Kolonia	146,7168	35,5987	0,7808	10,0699	0,0000	1,3056	7,4113	201,8831	polowy z udziałem paszowego
16.		72,7	17,6	0,4	5,0	0,0	0,6	3,7	100,0	
17.	Pawłów	601,6351	302,7290	3,0103	28,5612	20,5294	6,0898	63,1023	1025,6571	polowy z udziałem paszowego
18.		58,7	29,5	0,3	2,8	2,0	0,6	6,2	100,0	
19.	Toruń	185,7156	32,1086	0,0000	11,4489	0,0000	1,7506	12,8506	243,8743	polowy
20.		76,2	13,2	0,0	4,7	0,0	0,7	5,3	100,0	
21.	Wólka Kańska	215,5969	159,1319	1,8600	11,4628	0,0000	3,7493	7,0700	398,8709	polowo - paszowy
22.		54,1	39,9	0,5	2,9	0,0	0,9	1,8	100,0	
23.	Wólka Kańska-Kolonia	317,6629	63,1785	9,2682	17,0373	0,1700	3,5502	20,3116	431,1787	polowy z udziałem paszowego
24.		73,7	14,7	2,1	4,0	0,0	0,8	4,7	100,0	
25.	Zalesie Kańskie	72,7602	17,8196	0,2138	4,1789	0,0000	1,7025	0,9610	97,6360	polowy z udziałem paszowego
26.		74,5	18,3	0,2	4,3	0,0	1,7	1,0	100,0	
27.	Zalesie Kraszeńskie	52,1350	23,5100	0,7680	2,3201	0,0000	0,9900	1,4300	81,1531	polowy z udziałem paszowego
28.		64,2	29,0	0,9	2,9	0,0	1,2	1,8	100,0	
29.	Kanie-Stacja	130,4544	18,3628	0,5241	11,0054	0,0000	0,2598	5,6652	166,2717	polowy
30.		78,5	11,0	0,3	6,6	0,0	0,2	3,4	100,0	
31.	Razem Gmina	3835,6207	1283,0323	50,2491	197,5000	152,0771	41,5981	181,3061	5741,3834	polowy z udziałem paszowego
32.		66,8	22,3	0,9	3,4	2,6	0,7	3,2	100,0	

Tabela 4 Struktura użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB.

2.2.3 Grunty zadrzewione, zakrzaczone i zadarnione

Według ewidencji gruntów i budynków (stan na luty 2025 r.) 2,1% powierzchni gminy zajmują grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – 18,3061ha. Największy udział występuje w obrębie Leszczanka (8,3% użytków rolnych) i Pawłów (6,2%).

Inwentaryzacja terenowa przeprowadzona na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny ujawniła znaczące różnice między rzeczywistym stanem użytków leśnych i gruntów zadrzewionych, a danymi pochodzącymi z bazy Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB). Różnice te są szczególnie widoczne w przypadku gruntów zadrzewionych, których powierzchnia znacząco się zwiększyła.

*Rysunek 15 Zadrzewienie śródpolne w obrębie Kanie-Stacja
Źródło: materiały własne*

Zjawisko to jest bezpośrednio związane z procesami sukcesji naturalnej, które mają miejsce na terenach przylegających do lasów. Sukcesje te prowadzą do stopniowej zmiany granicy między terenami rolniczymi, a leśnymi, czego skutkiem jest powstawanie nowych zadrzewień i powiększanie istniejących połąci leśnych. Proces sukcesji naturalnej jest złożony i obejmuje stopniowe zarastanie terenów otwartych, co z czasem prowadzi do wykształcenia się nowych formacji leśnych.

Zadrzewienia śródpolne są charakterystycznym elementem krajobrazu gminy Rejowiec Fabryczny. Zadrzewienia te, często rozproszone wśród pól uprawnych, pełnią funkcję ekologicznych korytarzy łączących różne fragmenty ekosystemu leśnego. Umożliwiają migrację gatunków, stabilizują mikroklimat oraz przyczyniają się do ochrony gleby przed erozją wietrzną i wodną. W miarę jak granica rolno-leśna ulega zmianie, zadrzewienia śródpolne stają się coraz bardziej integralnym elementem rolniczego krajobrazu, wpływając na kształtowanie się nowych, złożonych struktur krajobrazowych.

*Rysunek 16 Zadrzewienie śródpolne w obrębie Krzywowa
Źródło: materiały własne*

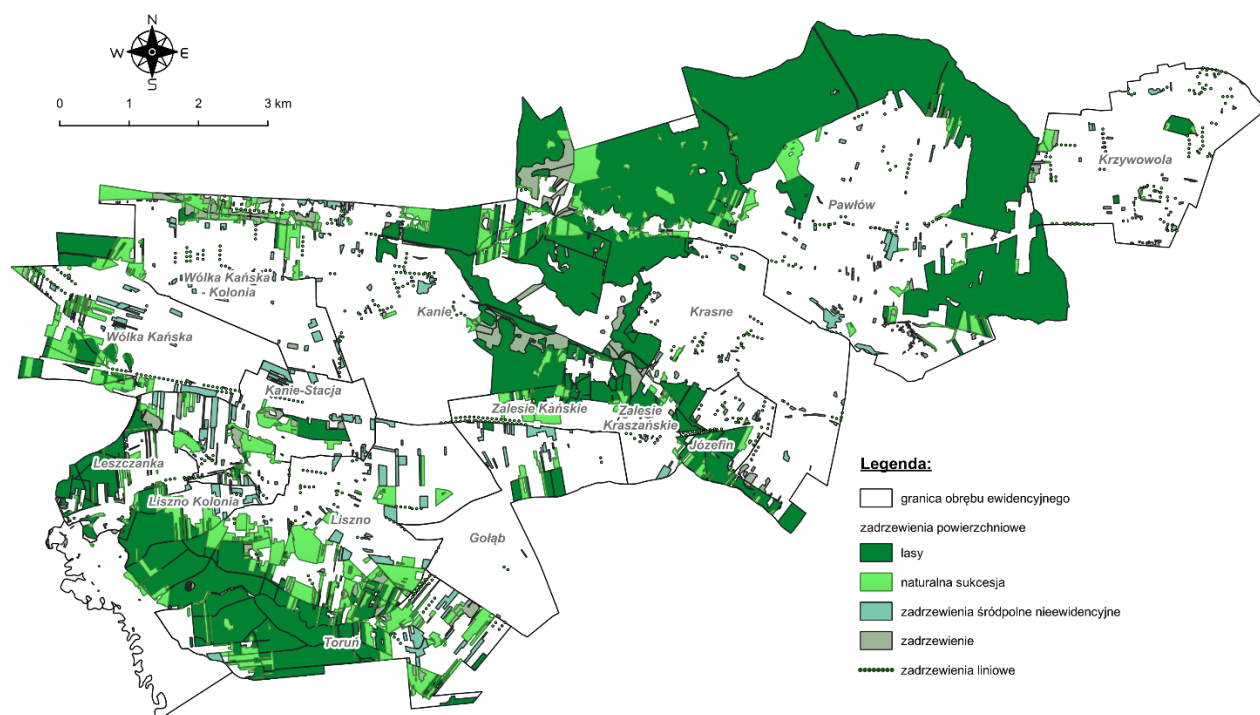
Obecność zadrzewień, zakrzewień ma istotny wpływ na kształtowanie krajobrazu gminy tworząc mozaikę terenów leśnych i rolniczych oraz nieużytków. W szczególności, zadrzewienia śródpolne pełnią funkcję naturalnych barier przeciwwietrznych, a także wpływają na zwiększenie retencji wodnej w glebie. Dodatkowo, zróżnicowanie tych form użytkowania gruntów sprzyja zwiększeniu różnorodności biologicznej, zapewniając siedliska dla wielu gatunków flory i fauny.

Lp.	Obręb	Powierzchnia	
		naturalna selekcja [ha]	zadrzewienia śródpolne nieewidencyjne [ha]
1	2	3	4
1	Gołąb	7,36	11,66
2	Józefin	8,45	2,27
3	Kanie	59,78	12,30
4	Krasne	3,27	6,93
5	Krzywowola	6,60	2,88
6	Leszczanka	11,75	5,26
7	Liszno	130,76	30,88
8	Liszno-Kolonia	57,62	24,58
9	Pawłów	99,36	21,23
10	Toruń	69,71	19,79
11	Wólka Kańska	64,55	19,82
12	Wólka Kańska-Kolonia	35,92	18,18
13	Zalesie Kańskie	21,57	0,73
14	Zalesie Kraszeńskie	6,29	5,88
15	Kanie-Stacja	24,58	31,33
Razem Gmina		607,58	213,71

Tabela 5 Zestawienie naturalnych selekcji i nieewidencyjnych zadrzewień śródpolnych na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej

W wyniku inwentaryzacji stanu istniejącego zaktualizowano dane dotyczące zadrzewień liniowych, których obecna długość wynosi ok. 20,9 km.

Rysunek 17 Grunty zadrzewione na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej

Oprócz kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych na terenie gminy występują także rzędowe zadrzewienia i zakrzewienia, które często są w formie rozproszonych pojedynczych drzew. Stanowią one ważny element przyrodniczy w krajobrazie wiejskim. Zakładanie i pielęgnacja zadrzewień jest jedną z podstawowych metod wprowadzania różnorodności krajobrazu rolniczego, szczególnie na rozległych obszarach użytków rolnych. Spełniają one istotną rolę w urozmaiceniu krajobrazu rolniczego i wiejskiego oraz w przestrzeni przyrodniczej, m.in. ochronną, produkcyjną, krajobrazową i społeczno – kulturalną.

2.2.4 Grunty rolne odłogowane, zdegradowane i zdewastowane

W trakcie prowadzenia inwentaryzacji w terenie zauważono obecność odłogowanych gruntów. Brak zasiewów oraz jakichkolwiek śladów aktywności rolniczej doprowadził do tego, że miejscami ziemia została gęsto porośnięta wysoką trawą, krzewami i samosiejkami. Rowy oraz drogi dojazdowe na tych terenach są w stanie wymagającym poprawy.

*Rysunek 18 Grunty odłogowane obręb Kanie
Źródło: materiały własne*

Według danych z ARiMR z lipca 2025 r., grunty odłogowane w gminie Rejowiec Fabryczny zajmują 2,03% całkowitej powierzchni użytków rolnych, co stanowi około 118,19 ha.

Największy odsetek gruntów odłogowanych w stosunku do powierzchni użytków rolnych znajduje się w obrębie Gołęb, gdzie odłogowane grunty stanowią 9,79% (ok. 38,37 ha). Kolejne znaczące wartości odnotowano w obrębie Leszczanka (2,85%, czyli ok. 3,94 ha), Zalesiu Kraszeńskim (2,64%, czyli ok. 2,14 ha), Liszno-Kolonia (2,53%, czyli ok. 5,10 ha) oraz Liszno (2,52%, czyli ok. 19,64 ha). Odłogi na użytkach zielonych stanowią znacznie mniejszy odsetek w stosunku do odłogów na gruntach ornych. Najwyższe odsetki odłogowanych użytków zielonych występują w Krzywowoli (0,69%, czyli ok. 3,76 ha) i Józefinie (0,65%, czyli ok. 0,47 ha).

Lp.	Obręb	Powierzchnia użytków rolnych ogółem [ha]	Powierzchnia gruntów odłogowanych ogółem		użytków odłogowanych			
					grunty orne		użytki zielone	
			ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	Gołąb	391,9838	38,37	9,79	38,37	9,79	-	-
2	Józefin	72,9533	0,86	1,18	0,39	0,53	0,47	0,65
3	Kanie	724,3538	2,77	0,38	2,76	0,38	0,01	0,00
4	Krasne	546,3521	6,55	1,20	2,79	0,51	3,76	0,69
5	Krzywowola	519,8630	3,21	0,62	2,38	0,46	0,83	0,16
6	Leszczanka	138,2249	3,94	2,85	3,74	2,71	0,20	0,14
7	Liszno	778,6137	19,64	2,52	19,40	2,49	0,24	0,03
8	Liszno-Kolonia	201,8831	5,10	2,53	5,10	2,52	-	-
9	Pawłów	1025,6571	15,25	1,49	9,64	0,94	5,61	0,55
10	Toruń	243,8743	4,55	1,87	4,22	1,73	0,33	0,13
11	Wólka Kańska	398,8709	5,88	1,47	5,86	1,47	0,02	0,01
12	Wólka Kańska-Kolonia	431,1787	7,25	1,68	7,24	1,68	0,01	0,00
13	Zalesie Kańskie	97,6360	0,35	0,36	0,17	0,18	0,18	0,18
14	Zalesie Kraszeńskie	81,1531	2,14	2,64	1,77	2,18	0,37	0,46
15	Kanie-Stacja	166,2717	2,33	1,40	2,33	1,40	-	-
Gmina ogółem (obszar wiejski)		5818,8695	118,19	2,03	106,15	1,82	12,04	0,21

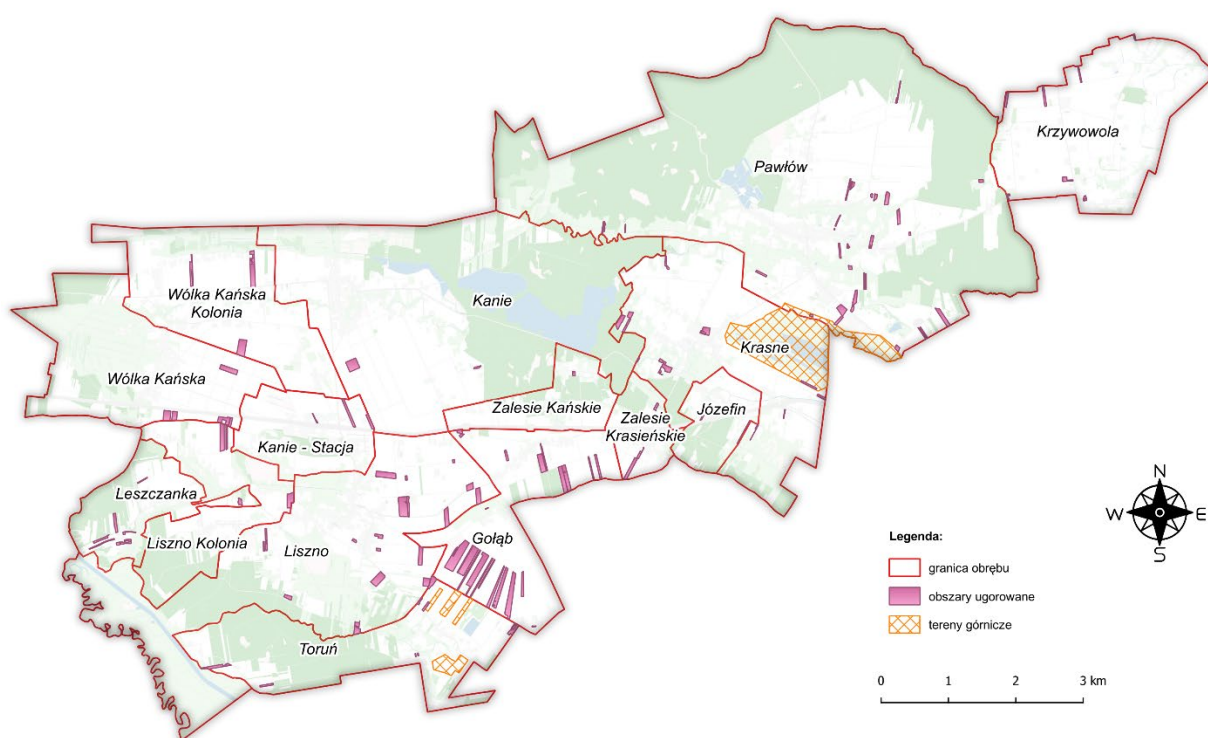
Tabela 6 Charakterystyka gruntów odłogowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR (lipiec 2025 r.)

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny obszary narażone na degradację to przede wszystkim tereny górnicze, gdzie prowadzi się wydobywanie surowców, tj. kruszywa naturalne, wapienie i margle. Występuje tu zjawisko degradacji geotechnicznej. Tereny te, występują w obrębach ewidencyjnych Krasne, Pawłów i Toruń, zajmują łącznie około 1589,3065 ha. Ponadto obszary na których występują procesy erozji zagrożone są degradacją fizyczną gleb. Obszary zagrożone erozją zostały omówione szczegółowo w pkt. 2.2.7. Z przeprowadzonego wywiadu terenowego wynika, że głównymi kierunkami rekultywacji terenów na których zakończyło się wydobywanie złóż jest kierunek rolny i wodny. Przeprowadzona inwentaryzacja terenowa wykazała, że w gminie nie występują grunty zdewastowane.

Rysunek 19 Teren górniczy w obrębie Krasne
Źródło: materiały własne

Rysunek 20 Grunty ugorowane na terenie gminy Rejowiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR oraz CBDG

2.2.5 Wyłączenia gruntów z produkcji rolnej

Grunty podlegające wyłączeniu z produkcji rolnej to grunty klas I, II, III, IIIa, IIIb gleb pochodzenia nieorganicznego oraz grunty wszystkich klas gleb pochodzenia organicznego. Na podstawie Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. zmiana

użytkowania na cel inny niż rolny może nastąpić wyłącznie po wydaniu decyzji o wyłączeniu przez odpowiedni organ.

W ostatnich czterech latach na teren gminy Rejowiec Fabryczny Starosta Chełmski wydał 12 decyzji dotyczących wyłączenie gruntu rolnego z produkcji rolniczej obejmujące w sumie obszar 24,1899 ha (17 działek).

L.p.	Obręb	Nr. Działki	Pow. wyłączenia (w ha)	Rok wyłączenia
1.	Kanie-Stacja	66	0,0144	2021
2.	Krasne	153	0,0015	2021
3.	Pawłów	141/1	0,0471	2022
4.	Pawłów	141/2	0,0068	2022
5.	Pawłów	288/2	0,0140	2022
6.	Kanie	387	0,0063	2023
7.	Krasne	537/1, 510, 514, 509, 537/1, 537/2	24,0096	2023
8.	Krasne	577	0,0144	2023
9.	Krasne	577	0,0009	2023
10.	Pawłów	134/3	0,0407	2023
11.	Pawłów	288/2	0,0050	2024
12.	Pawłów	1437/6	0,0292	2024

Tabela 7 Wyłączenie gruntów z produkcji rolnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Chełmie (luty 2025 r.)

2.2.6 Charakterystyka gleb

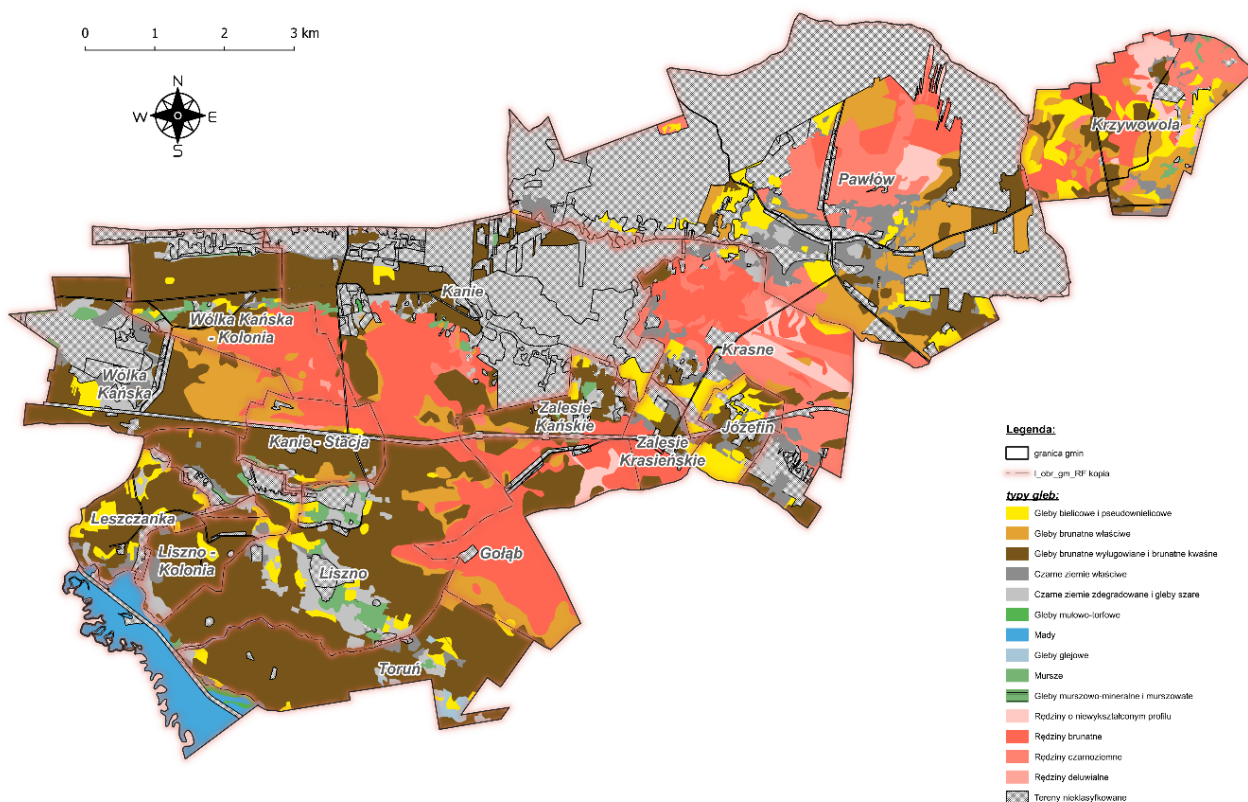
Gmina Rejowiec Fabryczny z uwagi na rolniczo-leśny kierunek gospodarki jest dość specyficzna, ponieważ ponad 31% powierzchni gminy to obszary niepodlegające klasyfikacji tj. tereny zabudowane, komunikacyjne, nieużytki.

Dominującym typem gleb, występującym w granicach opracowania są gleby brunatne wylugowiałe i brunatne kwaśne (około 26,3%). Kolejnym typem gleb najczęściej występującym są rędziny brunatne (około 12,5%), gleby brunatne właściwe (około 7,1%), rędziny czarnoziemne (około 5,4%). Ponadto spotkać możemy czarne ziemie właściwe (około 4,0%), czarne ziemie zdegradowane (około 2,6%) i rędziny o niewykształconym profilu (około 1,7%) oraz mady (około 2,0%). Pozostałe typy, które pojawiają się na tym terenie to mursze, gleby torfowo-mułowe i gleby glejowe.

Lp.	Typ gleby	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy
1	A - gleby bielcowe i pseudobielcowe	463,00	5,3
2	B - gleby brunatne właściwe	624,28	7,1
3	Bw - gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne	2306,52	26,3
4	D - czarne ziemie właściwe	349,30	4,0
5	Dz - czarne ziemie zdegradowane i gleby szare	228,99	2,6
6	Etm - gleby torfowo-mułowe	9,82	0,1
7	F - Mady	177,95	2,0
8	G - Gleby glejowe	10,78	0,1
9	M - Mursze	96,66	1,1
10	Mp - Gleby murszowo-mineralne i murszowate	1,01	0,0
11	R - Rędziny o niewykształconym profilu	145,26	1,7
12	Rb - Rędziny brunatne	1095,73	12,5
13	Rc - Rędziny czarnoziemne	471,95	5,4
14	Rd - Rędziny deluwialne	13,74	0,2
15	Tn - Tereny niesklasyfikowane	2787,81	31,7
Powierzchnia ogółem		8782,82	100,0

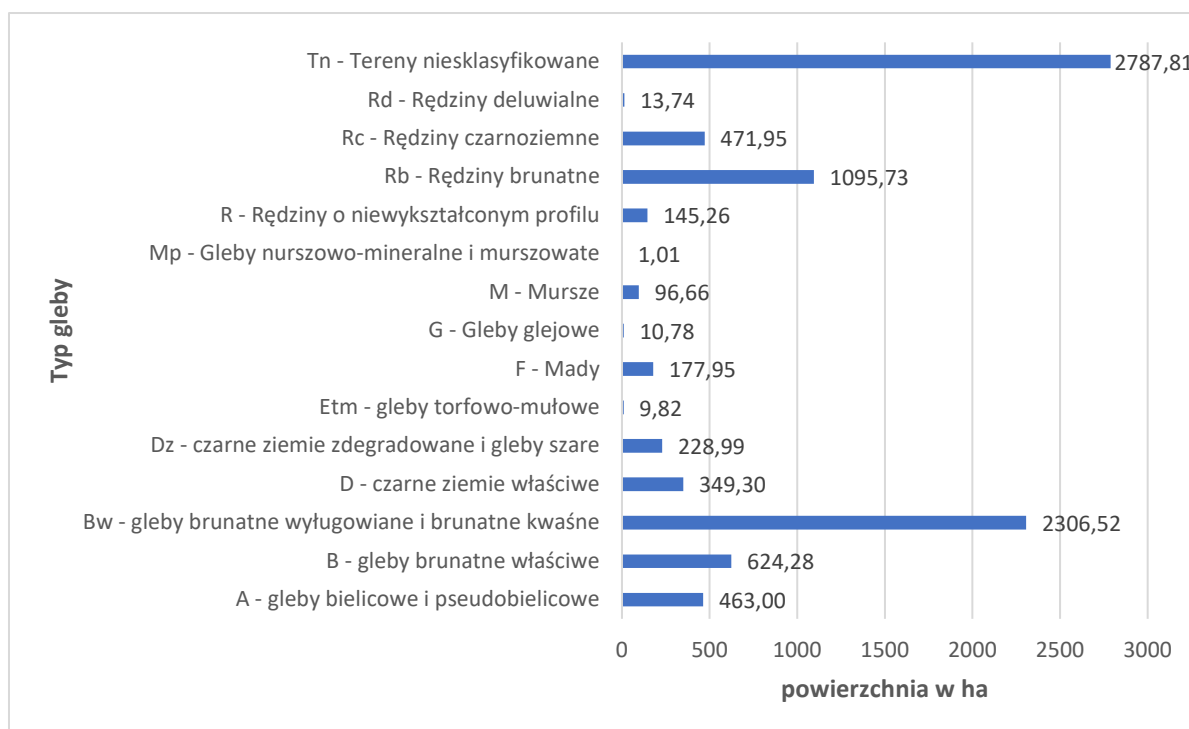
Tabela 8 Typy gleb na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej udostępnionej przez GUGiK

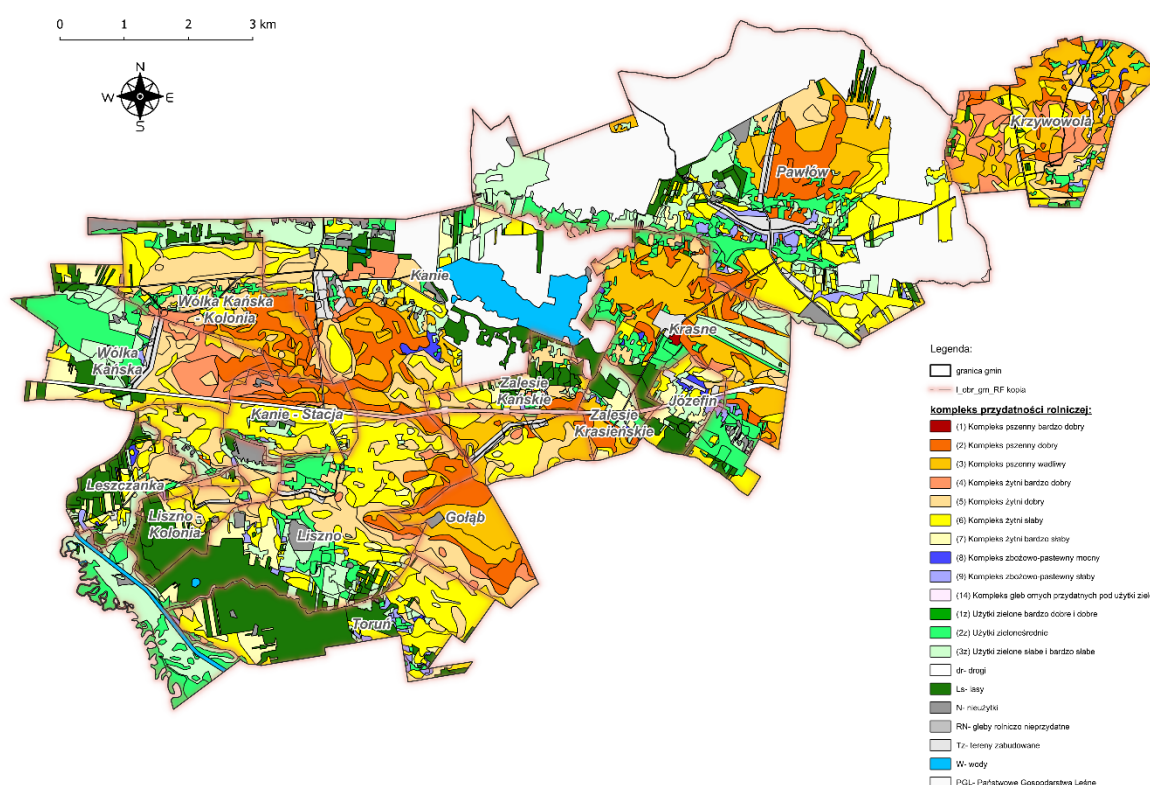

Rysunek 21 Typy gleb na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej udostępnionej przez GUGiK

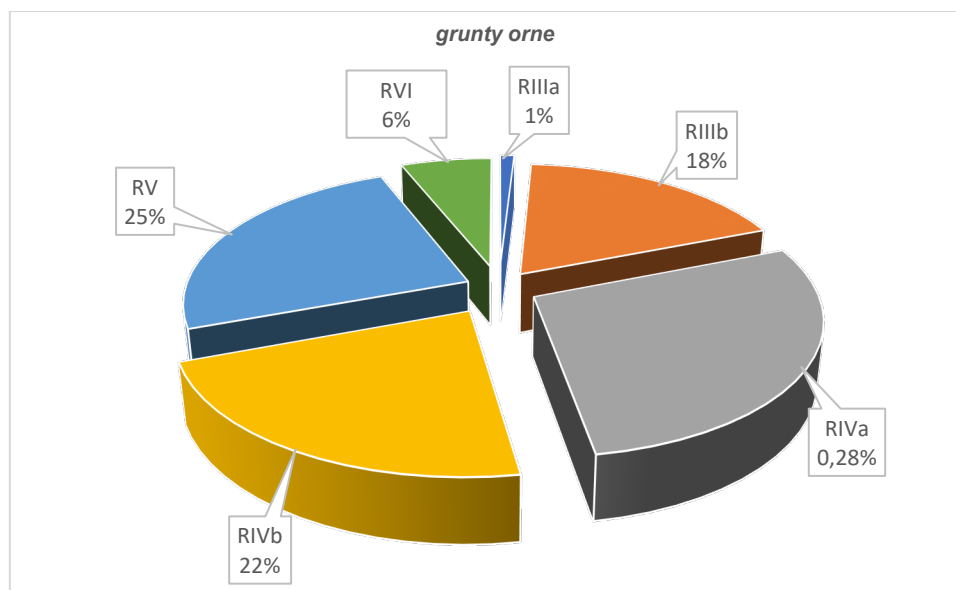
Rysunek 22 Typy gleb na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 23 Kompleksy przydatności rolniczej gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej udostępnionej przez GUGiK

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny występują dość słabe kompleksy przydatności rolniczej. Pomimo to, kompleksy są dość zróżnicowane. Spotykamy tu:

- gleby orne dobre (klasa IIIa),
- gleby orne średnio dobre (klasa IIIb),
- gleby orne średniej jakości, lepsze (klasa IVa),
- gleby orne średniej jakości – gorsze (klasa IVb),
- gleby orne słabe (klasa V);
- gleby orne najslabsze (klasa VI).

Rysunek 24 Grunty orne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy EGiB

Z treści mapy glebowo-rolniczej wynika, że dominującym kompleksem przydatności rolniczej gleb obszarów ornych jest kompleks 6 – żytni słaby. Gleby zaliczone do kompleksu 6, to gleby ubogie w składniki pokarmowe i dodatkowo wysokość plonów uzależniona jest od opadów. Są to przede wszystkim piaszki słabogliniaste całkowite lub piaszki luźne na cięższych podłożach.

W następnej kolejności występuje kompleks 3 – pszenno-wadliwy. Cechą charakterystyczną gleb tego kompleksu jest ich duża wrażliwość na suszę, co powoduje zmniejszone plony roślin uprawnych w lata suche. W lata o przeciętnych lub nadmiernych opadach uzyskuje się z nich plony zbliżone do plonów na glebach kompleksów pszenno-wadliwych. Kompleks 3 obejmuje dwie grupy gleb: położone na silnych skłonach oraz gleby o wadliwej budowie profilu. Gleby pierwszej grupy występują na grzbietach, krawędziach i skłonach o płytkim poziomie próchnicznym, utworzone są z lessów, utworów lessowatych i utworów pyłowych. Gleby drugiej grupy występują w położeniach bardziej równinnych, wykształcone są z utworów lessowych, pyłowych lub gliniastych zalegających na piasku luźnym, żwirach, skałach, rumoszu lub wapieniach. Odczynem i zasobnością zbliżone są do kompleksu 2.

Kolejnym kompleksem występującym na terenie gminy Rejowiec Fabryczny jest kompleks 5. Są to typowe gleby żytnio-ziemniaczane, znacznie słabsze niż w kompleksie 4, czyli gleby głównie klasy bonitacyjnej IIIb i IVa, pochodzące z piasków

gliniastych całkowitych lub wytworzone na glinach oraz glinach głęboko spiaszczonych, a także gleby z płytkich utworów pyłowych na podłożu piaskowym lub wapieniach. Gleby kompleksu 5 są przeważnie okresowo za suche. Odznaczają się przeważnie odczynem kwaśnym jedynie w sąsiedztwie łąk słabo kwaśnym lub obojętnym.

Wśród gruntów ornych mniej znaczący udział w powierzchni, zajmują także gleby kompleksów: kompleks 2 – pszenny dobry, kompleks 7 – żytni bardzo słaby oraz kompleks 4 – żytni bardzo dobry.

Lp.	Obręb	Powierzchnia ogólna użytków rolnych (ha)	Powierzchnia użytków rolnych					
			gruntów dobrej jakości*		gruntów średniej jakości**		gruntów słabej jakości***	
			ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Gołęb	357,4904	45,7126	0,88	272,6298	76,26	39,1480	10,95
2.	Józefin	65,3394	0,0731	0,00	23,5926	36,11	41,6737	63,78
3.	Kanie	558,3464	105,1320	2,02	254,8051	45,64	198,4093	35,54
4.	Krasne	514,0599	91,5716	1,76	348,8354	67,86	73,6529	14,33
5.	Krzywowola	487,5525	139,8154	2,69	317,2292	65,07	30,5079	6,26
6.	Leszczanka	119,7488	-	-	15,4599	12,91	104,2889	87,09
7.	Liszno	718,4857	56,3337	1,08	251,5819	35,02	410,5701	57,14
8.	Liszno-Kolonia	182,3155	-	-	35,7651	19,62	146,5504	80,38
9.	Pawłów	904,3641	147,1849	2,83	454,7691	50,29	302,4101	33,44
10.	Toruń	217,8242	0,4600	0,01	53,5108	24,57	163,8534	75,22
11.	Wólka Kańska	374,7288	60,9014	1,17	164,1898	43,82	149,6376	39,93
12.	Wólka Kańska-Kolonia	380,8414	68,8696	1,33	216,5711	56,87	95,4007	25,05
13.	Zalesie Kańskie	90,5798	8,4500	0,16	40,5471	44,76	41,5827	45,91
14.	Zalesie Kraszeńskie	75,6450	11,9616	0,23	33,7234	44,58	29,96	39,61
15.	Kanie-Stacja	148,8172	41,5924	0,80	36,1192	24,27	71,1056	47,78
Gmina ogółem		5196,1391	778,0583	14,97	2519,3295	48,48	1898,7513	36,54

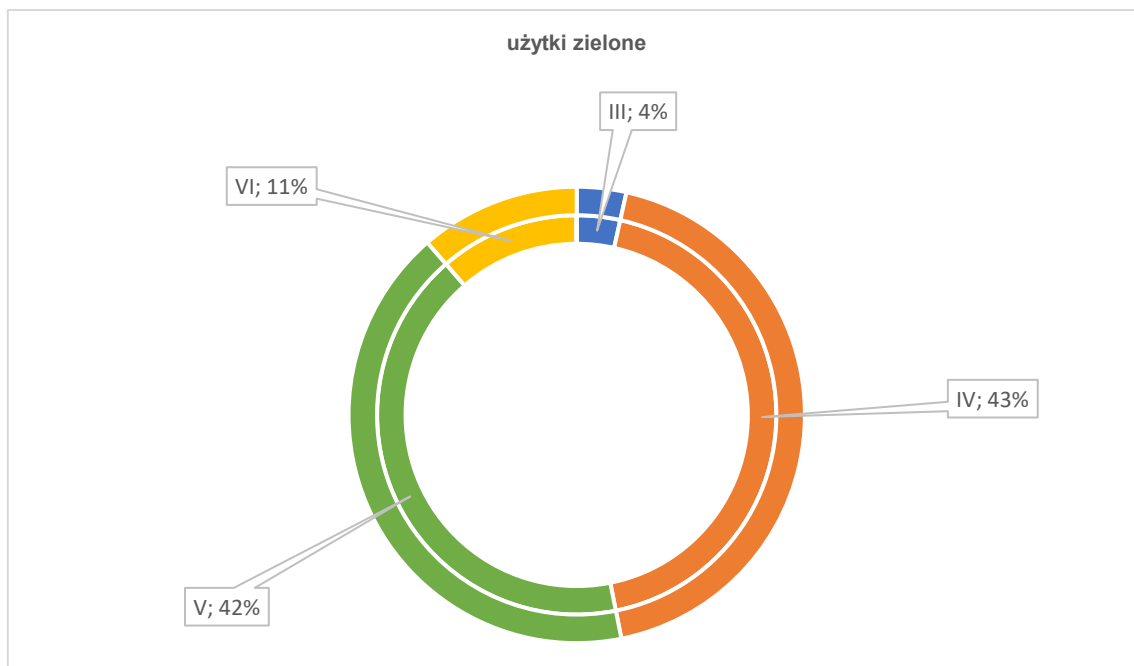
Uwagi: * – Grunty orne klas I – IIIb i użytków zielonych klas I – III

** – Grunty orne klas IVa – IVb i użytków zielonych klas IV

*** – Grunty orne klas V – VIz i użytków zielonych klas V – VI

Tabela 9 Ocena jakości użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGİB

Rysunek 25 Użytki zielone na terenie gminy Rejowiec Fabryczny
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy EGiB

W użytkach zielonych podobnie jak w gruntach ornych obserwujemy dość duże zróżnicowanie. Występują tu:

- użytki zielone dobre (klasa III),
- użytki zielone średniej jakości (klasa IV),
- użytki zielone słabe (klasa V),
- użytki zielone najslabsze (klasa VI).

Wśród kompleksów przydatności rolniczej użytków zielonych przeważa kompleks 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe (ponad 10% powierzchni gminy) oraz kompleks 2z – użytki zielone średnie (ponad 7,6%). Większość gleb kompleksu 3z wykształciła się z piasków słabogliniastych i gliniastych lekkich na piasku luźnym, glinach, pyłach, utworów eluwialnych o lekkim i średnim składzie granulometrycznym, utworów organogenicznych, utworów pyłowych zwykłych i ilastych. Gleby kompleksu 2z wykształciły się głównie z utworów pyłowych i lessowych zwykłych i ilastych, utworów aluwialnych, piasków gliniastych, utworów deluwialnych oraz torfów – torfowisk niskich.

Lp	Obręb	Jedn.	grunty orne									GO	użytki zielone						UZ
			I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz		I	II	III	IV	V	VI	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
1.	Gołąb	ha	-	-	6,0259	39,6867	148,9141	122,8557	35,7180	3,4300	-	356,6304	-	-	-	0,8600	-	-	0,8600
2.		%	-	-	1,69	11,13	41,76	34,45	10,02	0,96	-	100	-	-	-	100,00	-	-	100
3.	Józefin	ha	-	-	0,0731	-	8,1573	13,9172	24,5373	2,7411	-	49,4260	-	-	-	1,5181	14,0594	0,3359	15,9134
4.		%	-	-	0,15	-	16,50	28,16	49,64	5,55	-	100	-	-	-	9,54	88,35	2,11	100
5.	Kanie	ha	-	-	0,6600	104,4720	130,5208	100,0017	75,9774	27,4329	-	439,0648	-	-	-	24,2826	63,6338	31,3652	119,2816
6.		%	-	-	0,15	23,79	29,73	22,78	17,30	6,25	-	100	-	-	-	20,36	53,35	26,30	100
7.	Krasne	ha	-	-	12,1988	57,8753	180,2921	63,6440	3,1274	0,1546	-	317,2922	-	-	21,4975	104,8993	50,7942	19,5767	196,7677
8.		%	-	-	3,84	18,24	56,82	20,06	0,99	0,05	-	100	-	-	10,93	53,31	25,81	9,95	100
9.	Krzywowola	ha	-	-	3,1753	133,3789	216,2223	77,2190	27,0097	-	-	457,0052	-	-	3,2612	23,7879	3,4982	-	30,5473
10.		%	-	-	0,69	29,19	47,31	16,90	5,91	-	-	100	-	-	10,68	77,87	11,45	-	100,00
11.	Leszczanka	ha	-	-	-	-	-	9,5244	55,4492	23,9416	-	88,9152	-	-	-	5,9355	22,5549	2,3432	30,8336
12.		%	-	-	-	-	-	10,71	62,36	26,93	-	100	-	-	-	19,25	73,15	7,60	100
13.	Liszno	ha	-	-	-	38,3035	38,2548	89,0771	189,4766	49,4980	-	404,6100	-	-	18,0302	124,25	144,0732	27,5223	313,8757
14.		%	-	-	-	9,47	9,45	22,02	46,83	12,23	-	100	-	-	5,74	39,59	45,90	8,77	100
15.	Liszno-Kolonia	ha	-	-	-	-	-	29,8652	91,8261	25,0255	-	146,7168	-	-	-	5,8999	29,4688	0,2300	35,5987
16.		%	-	-	-	-	-	20,36	62,59	17,06	-	100	-	-	-	16,57	82,78	0,65	100
17.	Pawłów	ha	-	-	2,1300	145,0549	177,1921	122,2621	129,0553	25,9407	-	601,6351	-	-	-	155,3149	117,3286	30,0855	302,729
18.		%	-	-	0,35	24,11	29,45	20,32	21,45	4,31	-	100	-	-	-	51,30	38,76	9,94	100
19.	Toruń	ha	-	-	-	-	0,2942	39,3128	120,4695	25,6391	-	185,7156	-	-	0,46	13,9038	16,4144	1,3304	32,1086
20.		%	-	-	-	-	0,16	21,17	64,87	13,81	-	100	-	-	1,43	43,30	51,12	4,14	100
21.	Wólka Kańska	ha	-	-	-	56,4714	45,2058	36,9721	41,4176	35,5300	-	215,5969	-	-	4,43	82,0119	57,5800	15,1100	159,1319
22.		%	-	-	-	26,19	20,97	17,15	19,21	16,48	-	100	-	-	2,78	51,54	36,18	9,50	100
23.	Wólka Kańska-Kolonia	ha	-	-	8,3250	60,5446	89,8598	99,9247	58,7288	0,2800	-	317,6629	-	-	-	26,7866	21,7219	14,6700	63,1785
24.		%	-	-	2,62	19,06	28,29	31,46	18,49	0,09	-	100	-	-	-	42,40	34,38	23,22	100
25.	Zalesie Kańskie	ha	-	-	0,3100	8,1400	7,8745	24,5967	22,0812	9,7578	-	72,7602	-	-	-	8,0759	6,2822	3,4615	17,8196
26.		%	-	-	0,43	11,19	10,82	33,81	30,35	13,41	-	100	-	-	-	45,32	35,25	19,43	100
27.	Zalesie Kraszeńskie	ha	-	-	0,0500	11,9116	23,4334	3,0300	13,7100	-	-	52,1350	-	-	-	7,2600	8,3600	7,8900	23,5100
28.		%	-	-	0,10	22,85	44,95	5,81	26,30	-	-	100	-	-	-	30,88	35,56	33,56	100
29.	Kanie-Stacja	ha	-	-	2,5368	39,0556	20,9602	10,0780	54,6088	3,2150	-	130,4544	-	-	-	5,0810	12,6307	0,6511	18,3628
30.		%	-	-	1,94	29,94	16,07	7,73	41,86	2,46	-	100	-	-	-	27,67	68,78	3,55	100
31.	Razem Gmina	ha	-	-	35,4849	694,8945	1087,1814	842,2807	943,1929	232,5863	-	3835,6207	-	-	47,6789	589,8674	568,4003	154,5718	1360,5184
32.		%	-	-	0,93	18,12	28,34	21,96	24,59	6,06	-	100	-	-	3,50	43,36	41,78	11,36	100

Tabela 10 Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych i użytków zielonych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGİB

2.2.7 Nieużytki i grunty zagrożone erozją

Nieużytki w gminie Rejowiec Fabryczny zgodnie z bazą EGiB zajmują powierzchnię 176,4802 ha, czyli 2,01% powierzchni całej gminy. Z przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej wynika, że są to grunty w większości porośnięte naturalną sukcesją lub przekształcone w zbiorniki wodne.

Lp.	Obręb	Powierzchnia obrębu [ha]	Powierzchnia N [ha]	%
1.	2.	3.	4.	5.
1	Gołąb	427,9483	3,8091	0,89
2	Józefin	128,7248	0,176	0,14
3	Kanie	1271,7262	47,3505	3,72
4	Krasne	672,8049	7,9015	1,17
5	Krzywowola	550,4462	2,05	0,37
6	Leszczanka	215,2598	0,1399	0,06
7	Liszno	1008,7756	27,8568	2,76
8	Liszno-Kolonia	310,7275	17,2654	5,56
9	Pawłów	2246,6946	37,5011	1,67
10	Toruń	463,6618	3,0236	0,65
11	Wólka Kańska	510,5237	5,97	1,17
12	Wólka Kańska - Kolonia	473,0536	13,602	2,88
13	Zalesie Kańskie	167,8622	1,0709	0,64
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	0,51	0,47
15	Kanie-Stacja	221,2112	8,2534	3,73
RAZEM		8778,8185	176,4802	2,01

Tabela 11 Nieużytki w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy EGiB

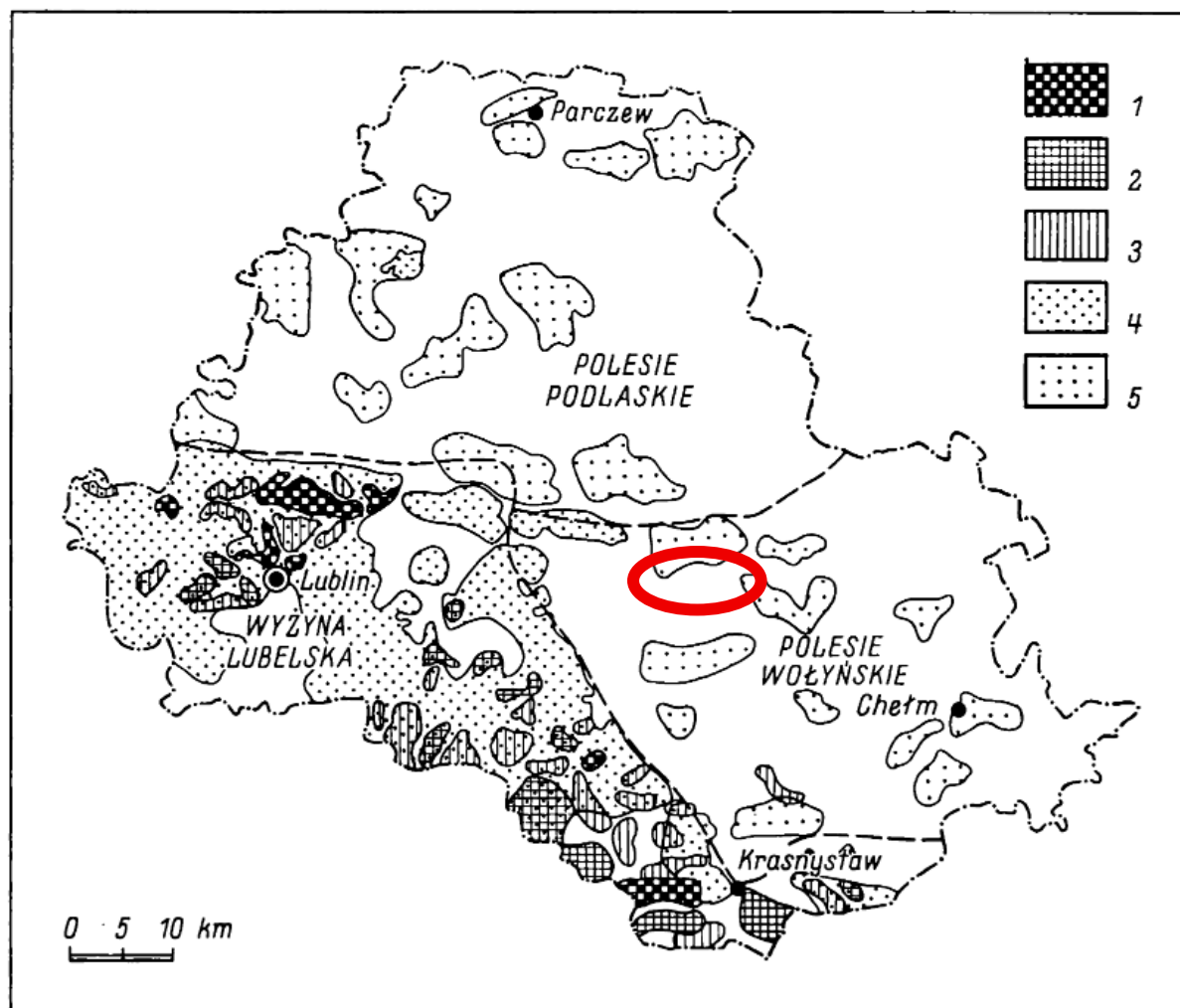

Rysunek 26 Nieużytek na terenach rolnych w obrębie Krasne
Źródło: materiał własny

Erozja jest procesem niszczącym wierzchnią warstwę gleby, wywołanym siłą wiatru i płynącej wody. Powoduje zmiany typologiczne i gatunkowe gleb poprzez obniżenie

potencjału produkcyjnego ziemi oraz walorów ekologicznych krajobrazu, a zatem ogranicza w pewnym stopniu ich przydatność rolniczą.

Gmina Rejowiec Fabryczny położona jest na obszarze Lubelskiego Zagłębia Lubelskiego - LZW (Stanisława Barbaś 1987), na którym występują zróżnicowane warunki przyrodnicze i gospodarcze. Północno-wschodnia część Zagłębia to równiny, niepodlegające erozji wodnej, a jedynie lokalnie zagrożone erozją wietrzną. Z kolei południowo-zachodnia część to erodowane tereny wyżynne (Wyżyna lubelska), gdzie przeciwdziałanie erozji stanowi problem gospodarczy.

- 1 – erozja wąwózowa bardzo silna,
- 2 – erozja wąwózowa silna,
- 3 – erozja wąwózowa średnia,
- 4 – erozja wietrzna silna,
- 5 – erozja wietrzna średnia.

- położenie gminy Rejowiec Fabryczny

Rysunek 27 Zagrożenie gruntów przez erozję w rejonie oddziaływania Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW)
Źródło: Zagadnienia erozji glebowej w rejonie oddziaływania Lubelskiego Zagłębia Węglowego (Stanisława Barbaś 1987)

2.3 FUNKCJONALNOŚĆ PRZESTRZENI ROLNICZEJ GMINY, W TYM STRUKTURA WIELKOŚCIOWA I ORGANIZACYJNA GOSPODARSTW

2.3.1 Produkcja rolnicza

Produkcja rolnicza stanowi fundament gospodarki rolnej i obejmuje wszelkie działania związane z uprawą roślin oraz hodowlą zwierząt na potrzeby żywnościowe, przemysłowe i paszowe. Jest to proces kompleksowy, który łączy wykorzystanie zasobów naturalnych z zaawansowanymi technologiami rolniczymi, aby zapewnić wysoką wydajność i zrównoważony rozwój. Produkcja rolnicza odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu lokalnego krajobrazu gospodarczego, wspierając zarówno rynek lokalny jak i eksport.

Produkcję rolniczą w gminie Rejowiec Fabryczny charakteryzuje zróżnicowana struktura upraw, w której dominującą rolę odgrywają zboża. Wśród zbóż, pszenica jest uprawą wiodącą z największymi arealami w obrębach Krasne i Pawłów. Uzupełnieniem są: pszenżyto, jęczmień jary i ozimy, owies oraz żyto. Ta dominacja zbóż wskazuje na specjalizację w produkcji polowej z przeznaczeniem na cele konsumpcyjne oraz paszowe.

Kolejną kategorią są rośliny pastewne, gdzie największą powierzchnię zajmuje uprawa kukurydzy – są to obręby Leszczanka i Toruń. Inne rośliny takie jak lucerna, trawy czy łubin wspierają chów zwierząt i zapewniają bazę paszową.

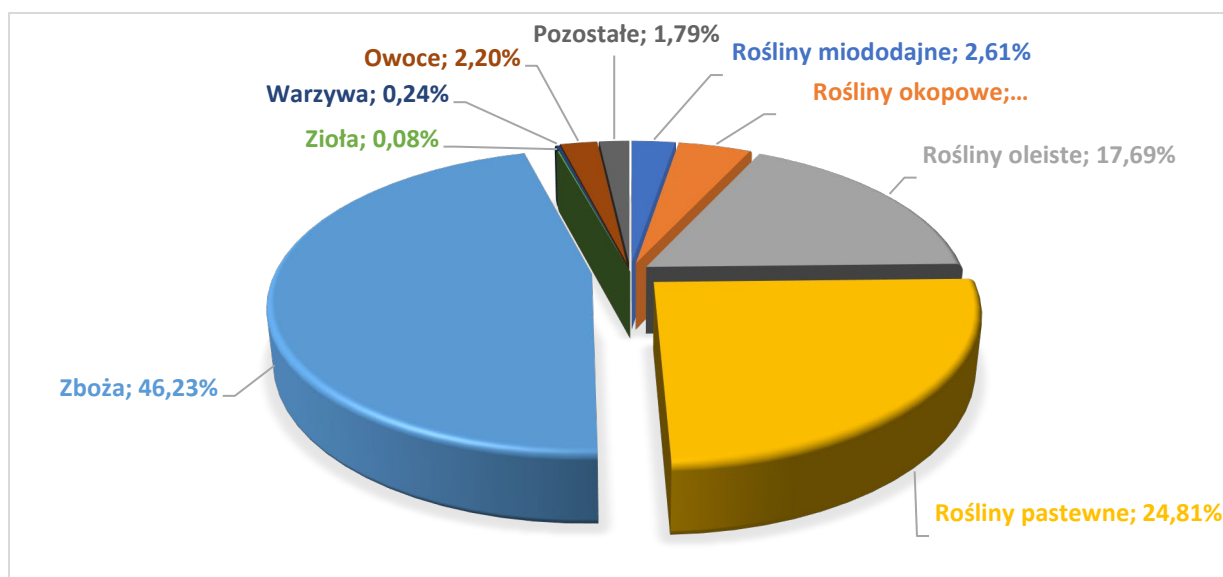
Wśród roślin oleistych największą uprawą cechuje się rzepak, zlokalizowany w obrębach Kanie i Pawłów. Ta kategoria podkreśla znaczenie produkcji na cele przemysłowe.

Rośliny okopowe skupiają się przede wszystkim na buraku cukrowym, uprawianym głównie w obrębie Kanie oraz na ziemniakach, rozproszonych po wszystkich obrębach. Uprawy te wskazują na produkcję na potrzeby przemysłu cukrowniczego i konsumpcji bezpośredniej.

Mniejsze znaczenie mają rośliny miododajne (obręby Kanie i Krasne) oraz owoce (Gołęb i Zalesie Kraszeńskie), co sugeruje lokalne specjalizacje w sadownictwie. Kategoriami o marginalnym udziale na tle gminy są warzywa, zioła oraz pozostałe uprawy.

	Obręb	Gołęb	Józefin	Kanie	Krasne	Krzywowola	Leszczanka	Liszno	Liszno-Kolonia	Pawłów	Toruń	Wólka Kańska	Wólka Kańska-Kolonia	Zalesie Kańskie	Zalesie Kraszeńskie	Kanie–Stacja	Gmina ogółem
Rośliny miododajne	facelia błękitna	0,5400	0,0000	4,0200	0,2400	0,0000	2,5600	2,4500	0,3700	0,0000	0,0000	0,0000	0,1700	0,1000	2,1900	0,2000	12,8400
	gorczyca	2,2100	0,0000	7,1800	9,1500	12,1900	0,4600	0,3100	0,0000	8,1400	0,1700	0,0000	3,8700	0,6200	0,0000	2,0500	46,3500
	gryka	3,0300	0,0000	1,9200	1,0500	0,0000	2,2600	0,0000	0,0000	0,0000	2,4700	4,9000	2,8200	3,0800	0,0000	0,2700	21,8000
Powierzchnia upraw [ha]		5,7800	0,0000	13,1200	10,4400	12,1900	5,2800	2,7600	0,3700	8,1400	2,6400	4,9000	6,8600	3,8000	2,1900	2,5200	80,9900
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		1,93	0,00	3,11	3,51	3,03	5,90	0,92	0,51	1,96	4,02	2,77	3,76	6,48	3,22	2,25	2,61
Rośliny okopowe	burak cukrowy	0,0000	43,5000	0,0000	33,1000	8,2400	0,0000	1,8300	0,0000	9,5700	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	96,2400
	ziemniak	6,5000	6,7200	5,7800	4,3300	3,0000	2,4500	0,7600	0,3400	0,5000	0,4500	4,8000	1,3700	0,2700	0,5500	0,5500	38,3700
Powierzchnia upraw [ha]		6,5000	50,2200	5,7800	37,4300	11,2400	2,4500	2,5900	0,3400	10,0700	0,4500	4,8000	1,3700	0,2700	0,5500	0,5500	134,6100
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		2,17	36,96	1,37	12,59	2,79	2,74	0,87	0,47	2,43	0,68	2,71	0,75	0,46	0,81	0,49	4,35
Rośliny oleiste	rzepak	14,6600	0,0000	161,6900	73,8100	78,3600	0,0000	48,5700	0,7600	95,9800	0,0000	4,9400	22,1100	6,8500	14,3500	6,2400	528,3200
	słonecznik	0,4800	0,0000	0,2000	0,0000	0,0000	3,9700	9,7200	0,3500	0,2400	0,0000	0,2300	0,3200	0,0000	0,1100	4,1500	19,7700
Powierzchnia upraw [ha]		15,1400	0,0000	161,8900	73,8100	78,3600	3,9700	58,2900	1,1100	96,2200	0,0000	5,1700	22,4300	6,8500	14,4600	10,3900	548,0900
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		5,05	0,00	38,33	24,83	19,45	4,43	19,53	1,54	23,18	0,00	2,92	12,28	11,68	21,25	9,26	17,69
Rośliny pastewne	bobik	0,3300	0,0000	0,8000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	6,3800	0,0000	0,0000	0,0000	7,5100
	burak pastewny	0,0000	0,0000	0,6000	0,5100	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,1100
	groch	6,6800	0,0000	2,3900	0,0000	6,1500	9,1100	2,9000	2,5300	0,4200	0,0000	4,5300	0,0000	1,7900	1,0900	1,3600	38,9500
	koniczyna	6,8200	1,4900	12,8700	0,0000	0,2700	0,0000	0,0500	0,0000	7,9800	0,0000	1,9100	3,0300	0,0000	9,3200	2,0800	45,8200
	kukurydza	6,8700	19,0400	15,3800	40,9800	11,1500	25,3200	33,0600	31,1600	14,8700	34,2500	30,7900	15,0500	2,6500	0,0000	27,6500	308,2200
	lucerna	13,0000	2,7000	8,7400	1,9800	3,8600	0,0000	5,8500	0,7000	15,5800	1,6000	3,7700	2,8600	7,8700	0,0000	0,0000	68,5100
	łubin	0,7100	1,4000	5,5300	0,8300	1,2700	6,0900	19,1300	1,0500	1,3600	4,9300	8,3100	7,2400	0,0000	3,7500	15,3300	76,9300
	trawy	2,2200	0,5000	2,2900	5,3500	7,3700	2,5500	11,0800	4,4400	3,0400	1,3400	14,8600	9,9100	1,0600	1,3900	1,3500	68,7500
	rzodkiew oleista	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,5800	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,5800
Rośliny pastewne	wyka	0,0000	0,0000	0,0000	0,7000	4,7800	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	5,4800
	soja	41,0200	1,3200	25,9100	2,7700	11,6600	0,0000	44,5000	0,0000	18,9800	0,0000	0,0000	0,0000	0,5600	0,0000	0,0000	146,7200
Powierzchnia upraw [ha]		77,6500	26,4500	74,5100	53,1200	46,5100	43,0700	117,1500	39,8800	62,2300	42,1200	64,1700	44,4700	13,9300	15,5500	47,7700	768,5800
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		25,90	19,47	17,64	17,87	11,55	48,09	39,25	55,17	14,99	64,07	36,28	24,35	23,75	22,85	42,56	24,81
Zboża	jęczmień jary	22,5700	0,8800	1,7500	0,7500	2,9100	0,0000	2,1000	0,0000	19,4200	0,9600	4,8700	0,0000	1,4200	0,0000	0,7800	58,4100
	jęczmień ozimy	1,3100	2,3700	21,8100	0,0000	9,0500	0,0000	6,5300	0,5100	18,7400	0,0000	13,9000	3,5700	0,0000	1,3000	0,0000	79,0900
	owies	4,5200	2,7600	3,8600	0,0000	6,9600	3,9200	10,5400	7,9800	6,6900	3,6000	1,9200	0,1200	1,9700	4,5700	0,0000	59,4100
	pszenica	126,0500	34,5600	81,0800	93,3200	199,1200	3,0000	60,0900	3,0300	152,0100	1,1900	44,1700	74,0700	5,5600	13,5400	34,1600	924,9500
	pszenżyto	11,7900	8,7500	20,6100	22,3600	24,3600	14,0000	11,5900	16,9100	26,4800	3,2600	27,3200	15,0000	18,4600	0,0000	3,3500	224,2400
	sorgo	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,4000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,4000
	żyto	7,0600	6,1600	17,2000	1,6500	1,6200	4,0000	15,7300	0,8100	0,5800	5,1700	0,0000	9,7500	6,1900	2,1300	6,5000	84,5500
Powierzchnia upraw [ha]		173,3000	55,4800	146,3100	118,0800	245,4200	24,9200	106,5800	29,2400	223,9200	14,1800	92,1800	102,5100	33,6000	21,5400	44,7900	1432,0500
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		57,80	40,84	34,64	39,72	60,93	27,82	35,71	40,45	53,95	21,57	52,11	56,12	57,28	31,66	39,91	46,23
Zioła	lawenda	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0700	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0700
	mniszek lekarski	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,5300	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,5300
Powierzchnia upraw [ha]		0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,6000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,6000
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08
Warzywa	dynia	0,0000	0,0000	0,7400	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,2500	0,0000	0,0000	0,0000	2,9900
	kukurydza cukrowa	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,9900	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,9900
	marchew	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0900	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0900
	ogórek	0,0000	0,0000	2,2600	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,2600
Powierzchnia upraw [ha]		0,0000	0,0000	3,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,9900	0,0000	0,0000	0,0000	0,0900	2,2500	0,0000	0,0000	0,0000	7,3300
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		0,00	0,00	0,71	0,00	0,00	0,00	0,67	0,00	0,00	0,00	0,05	1,23	0,00	0,00	0,00	0,24
Owoce		21,3800	2,7000	10,4900	1,3100	5,8200	1,1300	3,7500	0,9000	3,0400	0,0800	0,0800	2,0200	0,2100	10,4100	4,7500	68,0700
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		7,13	1,99	2,48	0,44	1,44	1,26	1,26	1,25	0,73	0,12	0,05	1,11	0,36	15,30	4,23	2,20
Pozostałe		0,1000	1,0100	7,2700	3,0800	3,2400	8,7400	2,7300	0,4400	11,4400	6,2700	5,4900	0,7500	0,0000	3,3400	1,4600	55,3600
Udział w powierzchni upraw w obrębie [%]		0,03	0,74	1,72	1,04	0,80	9,76	0,91	0,61	2,76	9,54	3,10	0,41	0,00	4,91	1,30	1,79
Ogółem obręb		299,8500	135,8600	422,3700	297,2700	402,7800	89,5600	298,4400	72,2800	415,0600	65,7400	176,8800	182,6600	58,6600	68,0400	112,2300	3097,6800

Tabela 12 Struktura upraw w 2025 r
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR (lipiec 2025)

Rysunek 28 Struktura upraw w 2025 r

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR (lipiec 2025)

Produkcja rolnicza w gminie opiera się na zbożach i roślinach pastewnych, z silnym akcentem na rzepak i burak cukrowy. Ta struktura odzwierciedla specjalizację w uprawach polowych z potencjałem do dalszej dywersyfikacji w kierunku ekologicznych metod uprawy, warzywnictwa oraz optymalizacji zasobów wodnych, co mogłoby wzmocnić zrównoważony rozwój sektora rolniczego.

Hodowla zwierząt stanowi kluczowy element produkcji rolnej. Na podstawie danych pozyskanych z ARiMR, obejmujących inwentarz żywy w poszczególnych obrębach, można zauważyć zróżnicowany profil hodowli.

Dominującą rolę w strukturze hodowli odgrywają trzoda chlewna i drób, które koncentrują się w wybranych obrębach, podczas gdy bydło, kozy i konie rozproszone są po mniejszych stadach w różnych częściach terenu. Największe skupiska bydła znajdują się w obrębach Wólka Kańska oraz Pawłów, co wskazuje na preferencję tych obszarów dla hodowli bydła mlecznego lub mięsnego. W mniejszych ilościach bydło obecne jest również w Krzywowoli, Zalesiu Kańskim oraz Wólce Kańskiej-Kolonii.

Trzoda chlewna, wykazuje znaczną koncentrację w obrębie Toruń, co stanowi zdecydowaną większość pogłowia w całej gminie i sugeruje specjalizację tego rejonu w produkcji wieprzowiny na większą skalę. Pozostałe stada trzody są znacznie mniejsze i występują w Lisznie, Zalesiu Kańskim oraz Wólce Kańskiej-Kolonii, a w obrębach takich jak Józefin, Kanie czy Pawłów nie występuje wcale. Ta dysproporcja może wynikać z uwarunkowań infrastrukturalnych lub preferencji lokalnych gospodarstw, skupiających się na intensywnych metodach hodowli w jednym kluczowym obszarze.

W zakresie hodowli kóz, pogłowie jest stosunkowo niewielkie i wynosi zaledwie 20 sztuk w całej gminie, z obecnością wyłącznie w Krzywowoli, Wólce Kańskiej-Kolonii, Lisznie oraz Kanie-Stacji. Brak kóz w pozostałych obrębach podkreśla marginalny charakter tej gałęzi hodowli, prawdopodobnie ograniczony do potrzeb małych gospodarstw rodzinnych.

Hodowla koni, rozłożona jest bardziej równomiernie, z największymi stadami w Pawłowie, Kanie-Stacji, Lisznie-Kolonii oraz Lisznie. Konie obecne są również w Józefinie,

Krzywowoli, Wólce Kańskiej, Wólce Kańskiej–Kolonii oraz Toruniu, co może wskazywać na ich wykorzystanie zarówno w celach rekreacyjnych, jak i roboczych, wspierających prace polowe na rozległych arealach rolnych. W obrębach takich jak Gołąb, Leszczanka czy Zalesie Kraszeńskie konie nie są hodowane.

Według danych ARiMR, najbardziej imponującą skalę osiąga hodowla drobiu, z czego niemal całość skupiona jest w obrębie Toruń, co podkreśla specjalizację tego obszaru w produkcji jaj lub mięsa drobiowego na poziomie przemysłowym. Jedynie w Gołębiu odnotowano niewielkie stado, podczas gdy w pozostałych obrębach drób nie jest utrzymywany.

Lp.	Obręb	Powierzchnia użytków rolnych	Pogłowie zwierząt (w szt. fizycznych)				
		[ha]	Bydło	Trzoda	Kozy	Konie	Drób
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	Gołąb	357,4904	2	3	0	0	80
2	Józefin	65,3394	2	0	0	4	0
3	Kanie	558,3464	4	0	0	0	0
4	Krasne	514,0599	5	0	0	1	0
5	Krzywowola	487,5525	15	4	4	4	0
6	Leszczanka	119,7488	0	8	0	0	0
7	Liszno	718,4857	54	25	2	12	0
8	Liszno–Kolonja	182,3155	0	0	0	17	0
9	Pawłów	904,3641	44	0	0	25	0
10	Toruń	217,8242	0	1675	0	3	56680
11	Wólka Kańska	374,7288	72	0	0	7	0
12	Wólka Kańska–Kolonja	380,8414	24	11	4	9	0
13	Zalesie Kańskie	90,5798	32	8	0	3	0
14	Zalesie Kraszeńskie	75,6450	0	0	0	0	0
15	Kanie–Stacja	148,8172	1	7	10	22	0
Gmina ogółem		5196,1391	255	1741	20	107	56760

Tabela 13 Produkcja zwierzęca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR (marzec 2025 r.)

Ogółem, struktura hodowli zwierząt w gminie odzwierciedla zróżnicowanie lokalnych warunków rolnych. Ta różnorodność przyczynia się do stabilności sektora rolniczego, zapewniając zarówno samowystarczalność, jak i możliwości eksportu produktów zwierzęcych poza granice gminy.

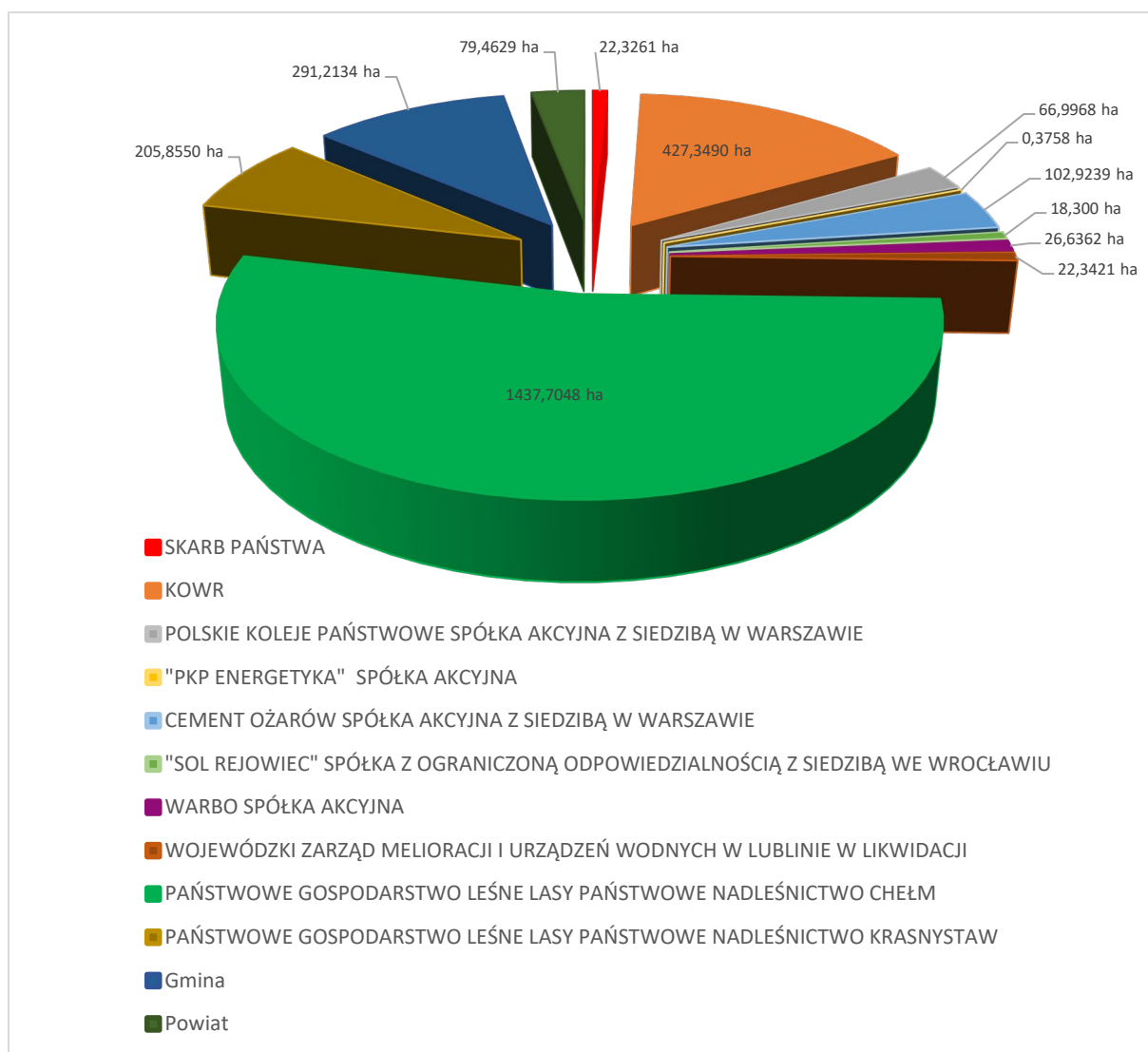
2.3.2 Struktura władania gruntami

W strukturze władania gruntami w gminie Rejowiec Fabryczny przeważa sektor prywatny. We władaniu sektora prywatnego znajduje się 6068,0680 ha, co stanowi 69,12% ogólnej powierzchni gruntów w gminie. Na sektor ten składają się grunty:

- indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni 5980,3821 ha (68,51% powierzchni gminy);
- grunty spółdzielni o powierzchni 1,3634 ha (-2% powierzchni gminy);
- grunty kościołów i związków wyznaniowych o powierzchni 26,9930 ha (0,31% powierzchni gminy);
- grunty spółek handlowych (np. Koło Łowieckie Nr 85 "SOKÓŁ", UNICEM Sp. z o.o., Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Chełmie, MULTIMEL Sp. z o.o., B.G.CONSTRUCTION Sp. z o.o., ORANGE S.A., etc.) o powierzchni 10,3515 ha (0,12% powierzchni gminy);

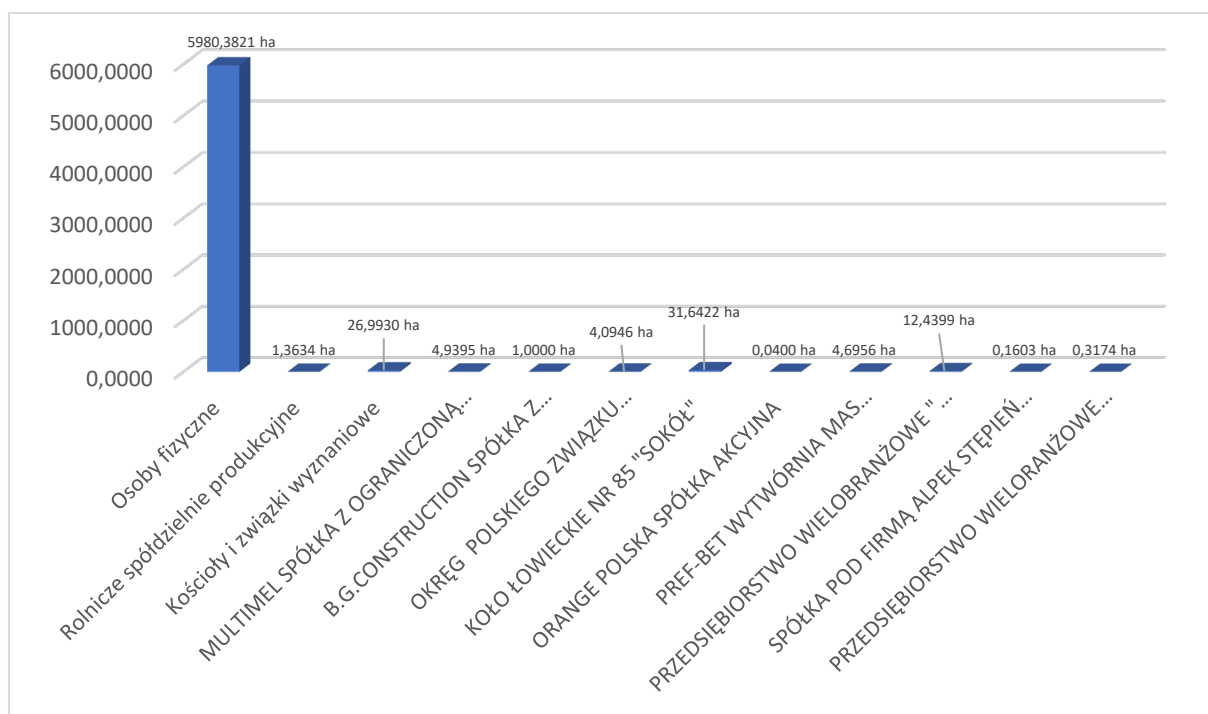
We władaniu sektora publicznego znajduje się 2739,1069 ha, co stanowi 31,20% ogólnej powierzchni gruntów w gminie. Zasób tego sektora tworzą grunty:

- Nadleśnictwa Chełm i Krasnystaw o łącznej powierzchni 1643,5598 ha (18,83% powierzchni gminy);
- Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) o łącznej powierzchni 427,3490 ha (4,9% powierzchni gminy);
- skarbu państwa o łącznej powierzchni 22,3261 ha (0,26% powierzchni gminy);
- powiatu o łącznej powierzchni 79,4629 ha (0,91% powierzchni gminy);
- stanowiące własność komunalną o łącznej powierzchni 291,2134 ha (3,34% powierzchni gminy);
- pozostałe spółki (np. Wody Polskie, PKP, etc.) o powierzchni 246,8393 ha (2,83% powierzchni gminy).

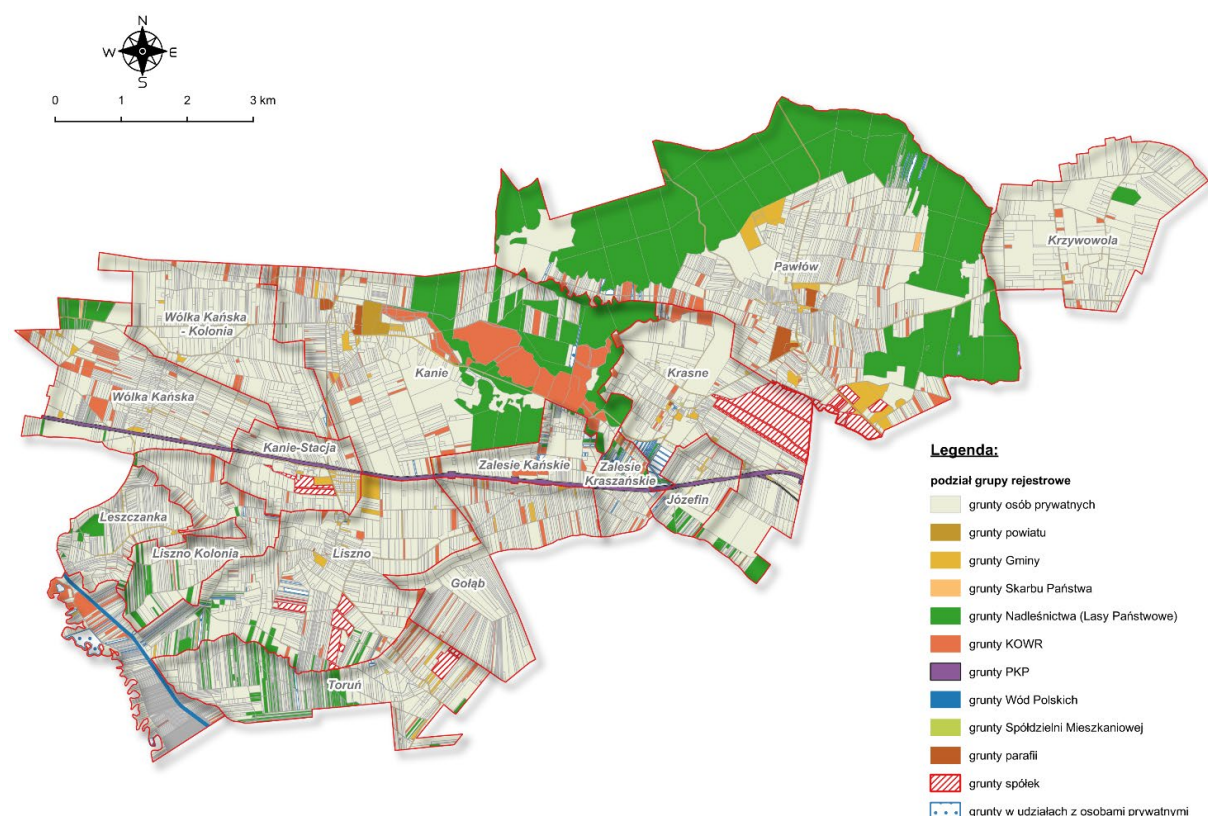

Rysunek 29 Struktura władania w gminie Rejowiec Fabryczny – sektor publiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

Rysunek 30 Struktura władania w gminie Rejowiec Fabryczny – sektor prywatny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGİB

Rysunek 31 Struktura władania gruntami
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EGİB

Lp.	Właściciel	Jedn.	Gołęb	Józefin	Kanie	Krasne	Krzywowola	Leszczanka	Liszno	Liszno-Kolonia	Pawłów	Toruń	Wólka Kańska	Wólka Kańska-Kolonia	Zalesie Kańskie	Zalesie Kraszeńskie	Kanie-Stacja	Razem Gmina
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	21.
1.	Skarb Państwa (1,2,3)	ha	20,5400	13,9558	546,7875	151,0456	14,6236	15,4919	102,7736	31,7654	1179,0272	83,7166	85,3800	8,5900	30,5600	17,8300	37,9870	234-742
2.		%	4,80	10,84	43,00	22,45	2,66	7,20	10,19	10,22	52,48	18,06	16,72	1,82	18,21	16,30	17,17	26,81
3.	Gmina (4,5,6)	ha	8,22	5,94	34,53	18,32	1-503	8,51	44,81	9,84	84,08	12,71	23,8300	2,75	5,74	5,1100	16,78	291,2134
4.		%	1,92	4,62	2,72	2,72	1,83	3,95	4,44	3,17	3,74	2,74	4,67	0,58	3,42	4,67	7,59	3,34
5.	Osoby fizyczne (7)	ha	397,1683	108,8243	66-508	495,1284	520,7143	191,2620	822,4129	269,1262	930,9623	351,1159	397,3457	455,3524	131,5647	84,9481	164,4058	5980,3821
6.		%	92,81	84,54	51,90	73,59	94,60	88,85	81,53	86,61	41,44	75,73	77,83	96,26	78,38	77,65	74,32	68,51
7.	Rolnicze spółdzielnie produkcyjne (8)	ha	-	-	-	1,3634	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,3634
8.		%	-	-	-	0,20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,02
9.	Kościoły i związki wyznaniowe (9)	ha	-	-	9,36	0,3685	-	-	0,1628	-	17,0417	-	0,06	-	-	-	-	26,9930
10.		%	-	-	0,74	0,05	-	-	0,02	-	0,76	-	0,01	-	-	-	-	0,31
11.	Wspólnoty gruntowe (10)	ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Powiat (11, 12,)	ha	2,0200	-	20,9940	6,5830	5,0580	-	6,8116	-	20,8537	3,3665	3,9080	6,3600	-	1,5100	1,9981	79,4629
14.		%	0,47	-	1,65	0,98	0,92	-	0,68	-	0,93	0,73	0,77	1,34	-	1,38	0,90	0,91
15.	Województwo (13, 14)	ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17.	Spółki handlowe (15)	ha	-	-	-	-	-	-	31,8025	-	14,7297	12,7573	-	-	-	-	0,04	59,3295
18.		%	-	-	-	-	-	-	3,15	-	0,66	2,75	-	-	-	-	0,02	0,68
19.	Grunty inne (16)	ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21.	Ogółem	-	427,9483	128,7248	1271,7262	672,8049	550,4462	215,2598	1008,7756	310,7275	2246,6946	463,6618	510,5237	473,0536	167,8622	109,3981	221,2112	8778,8185

Tabela 14 Struktura władania gruntami

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy EGiB

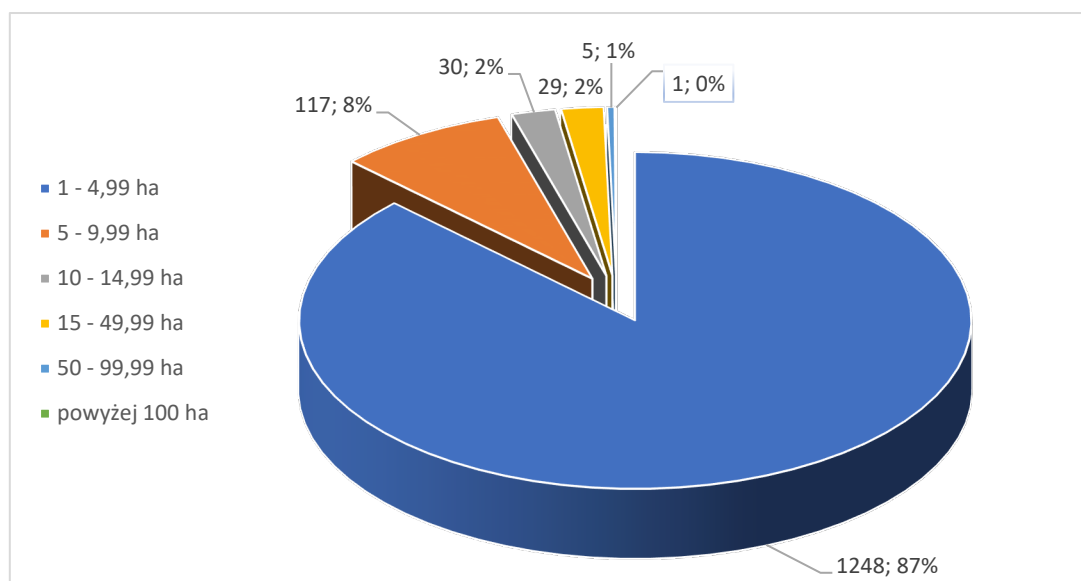
Lp.	Obręb	Powierzchnia ogólna użytków rolnych w obrębie	Sektor publiczny		Sektor prywatny	
			powierzchnia UR ogółem		powierzchnia UR ogółem	
		ha	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	8.	9.
1	Gołąb	427,9483	30,7800	7,19	397,1683	92,81
2	Józefin	128,7248	19,9005	15,46	108,8243	84,54
3	Kanie	1271,7262	602,3154	47,36	669,4108	52,64
4	Krasne	672,8049	175,9446	26,15	496,8603	73,85
5	Krzywowola	550,4462	29,7319	5,40	520,7143	94,60
6	Leszczanka	215,2598	23,9978	11,15	191,2620	88,85
7	Liszno	1008,7756	154,3974	15,31	854,3782	84,69
8	Liszno-Kolonia	310,7275	41,6013	13,39	269,1262	86,61
9	Pawłów	2246,6946	1283,9609	57,15	962,7337	42,85
10	Toruń	463,6618	99,7886	21,52	363,8732	78,48
11	Wólka Kańska	510,5237	113,1180	22,16	397,4057	77,84
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	17,7012	3,74	455,3524	96,26
13	Zalesie Kańskie	167,8622	36,2975	21,62	131,5647	78,38
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	24,4500	22,35	84,9481	77,65
15	Kanie-Stacja	221,2112	56,7654	25,66	164,4458	74,34
Gmina ogółem		8778,8185	2710,7505	30,88	6068,0680	69,12

Tabela 15 Struktura władania użytkami rolnymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy EGiB

2.3.3 Struktura obszarowa i ilościowa gospodarstw rolnych

Na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny według danych EGiB (stan na 02.2025 r.) wyróżnić możemy 1430 gospodarstw rolnych (w zakresie obrębu), spełniających warunków zawarty w definicji art. 2.1. ustawy o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176, 1635, 1757). Według tego artykułu, za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha stanowiący własność lub znajdujący się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej w tym spółki, nie posiadającej osobowości prawnej.

Rysunek 32 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

Gospodarstwa o powierzchni 1–4,99 ha stanowią znaczną większość w gminie Rejowiec Fabryczny (1248 gospodarstw). Ich udział w całkowitej liczbie gospodarstw wynosi 88,07%. Największy udział gospodarstw w tym przedziale jest w obrębie Józefin 96,97%, a najmniejszy w Krzywowoli 73,56%. Pod względem powierzchni, gospodarstwa te zajmują od 85,03% całkowitej powierzchni gospodarstw w Kanie–Stacja i tylko 27,02% w Krzywowoli. Dominacja tej grupy gospodarstw wskazuje na duże rozdrobnienie gruntów rolnych całej gminy.

Gospodarstw z przedziału 5–9,99 ha w całej gminie jest 117, a w obrębie Józefin nie występują. Ich udział w liczbie gospodarstw wynosi od 3,13% w Gołębiewie do 14,94% w Krzywowoli. Udział powierzchni tych gospodarstw wynosi od 5,4% w Józefinie do 34,77% w Leszczance. Wysoki odsetek powierzchni gospodarstw w tej grupie obszarowej (powyżej 20%) występuje również w Lisznie, Toruniu, Wólce Kańska-Kolonia oraz Zalesiu Kańskim.

Jest tylko 30 gospodarstw o powierzchni 10–14,99 ha, a w 5 obrębach (Józefin, Krasne, Leszczanka, Zalesie Kańskie i Kanie–Stacja) w ogóle nie występują. Udział w liczbie gospodarstw waha się od 0,99% w Toruniu do 5,38% w Wólce Kańskiej. Udział powierzchni tych gospodarstw wynosi od 4,43% w Toruniu do 18,50% w Wólce Kańskiej. Ten przedział wskazuje na małą, ale znaczącą grupę gospodarstw średniej wielkości, które mogą odgrywać istotną rolę w lokalnym rolnictwie.

Gospodarstw o powierzchni 15–49,99 ha, podobnie jak w grupie 10–14,99 ha jest niewiele (29 gospodarstw). Znajdują się one w 9 z 15 obrębów całej gminy tj. w obrębach Gołęb, Józefin, Kanie, Krasne, Krzywowola, Liszno, Pawłów, Wólka Kańska i Wólka Kańska-Kolonia. Udział w liczbie gospodarstw wynosi od 0,47% w Lisznie do 5,75% w Krzywowoli. Pod względem powierzchni zajmują od 3,01% w Lisznie do 28,57% w Józefinie. Choć ich liczba jest mała, ich większa powierzchnia może przyczyniać się do wyższej wydajności rolnej.

W przedziale 50–99,99 ha znajduje się 5 gospodarstw m.in.: w obrębie Kanie, Krzywowola i Pawłów. Ich udział w powierzchni gospodarstw wynosi 12,78% w obrębie Kanie i 25,53% w Pawłowie.

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny zgodnie z danymi EGiB istnieje tylko 1 gospodarstwo o powierzchni powyżej 100 ha, znajduje się w obrębie Krasne. Stanowi ono 31,74% udziału w powierzchni gospodarstw.

L.p.	Gospodarstwa w grupach obszarowych			Obręb															Razem gmina
				Gołąb	Józefin	Kanie	Krasne	Krzywowola	Leszczanka	Liszno	Liszno-Kolonia	Pawłów	Toruń	Wólka Kańska	Wólka Kańska-Kolonia	Zalesie Kańskie	Zalesie Kraszeńskie	Kanie-Stacja	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
1.	1 - 4,99 ha	ilość gosp.	liczba	87	32	124	75	64	49	187	82	172	92	76	97	36	22	53	1248
2.		udział w liczbie gosp.	%	90,63	96,97	84,35	89,29	73,56	85,96	88,21	93,18	88,21	91,09	81,72	82,91	92,31	88,00	94,64	88,07
3.		powierzchnia	ha	180,2417	59,6175	291,8886	146,0776	132,1647	108,2628	380,9712	170,1131	346,2902	191,6232	160,8427	204,6938	81,8080	42,5081	114,7845	2611,8877
4.		udział w pow. gosp.	%	54,73	71,43	50,49	34,62	27,02	65,23	64,60	79,85	42,19	73,47	48,72	50,98	76,88	66,05	85,03	59,42
5.		średnia powierzchnia gosp.	ha	2,0717	1,8630	2,3539	1,9477	2,0651	2,2094	2,0373	2,0746	2,0133	2,0829	2,1164	2,1102	2,2724	1,9322	2,1657	2,0929
6.	5 - 9,99 ha	ilość gosp.	liczba	3	0	16	4	13	8	18	5	10	8	9	15	3	2	3	117
7.		udział w liczbie gosp.	%	3,13	0	10,88	4,76	14,94	14,04	8,49	5,68	5,13	7,92	9,68	12,82	7,69	8,00	5,36	7,90
8.		powierzchnia	ha	17,7904	0	94,7553	28,2935	88,7897	57,6993	119,9735	31,3373	69,8673	57,6218	58,8452	96,6875	24,5997	10,5400	20,2046	777,0051
9.		udział w pow. gosp.	%	5,40	0	16,39	6,71	18,15	34,77	20,34	14,71	8,51	22,09	17,82	24,08	23,12	16,38	14,97	16,23
10.		średnia powierzchnia gosp.	ha	5,9301	0	5,9222	7,0734	6,8300	7,2124	6,6652	6,2675	6,9867	7,2027	6,5384	6,4458	8,1999	5,2700	6,7349	6,6411
11.	10 - 14,99 ha	ilość gosp.	liczba	3	0	3	0	4	0	6	1	4	1	5	2	0	1	0	30
12.		udział w liczbie gosp.	%	3,13	0	2,04	0	4,60	0	2,83	1,14	2,05	0,99	5,38	1,71	0	4,00	0	1,86
13.		powierzchnia	ha	37,9331	0	36,2200	0	47,6903	0	71,0533	11,5908	53,5580	11,5557	61,0592	21,1867	0	11,3100	0	24,2105
14.		udział w pow. gosp.	%	11,52	0	6,26	0	9,75	0	12,05	5,44	6,53	4,43	18,50	5,28	0	17,57	0	6,49
15.		średnia powierzchnia gosp.	ha	12,6444	0	12,0733	0	11,9226	0	11,8422	11,5908	13,3895	11,5557	12,2118	10,5934	0	11,3100	0	0,8070
16.	15 - 49,99 ha	ilość gosp.	liczba	3	1	3	4	5	0	1	0	6	0	3	3	0	0	0	29
17.		udział w liczbie gosp.	%	3,13	3,03	2,04	4,76	5,75	0	0,47	0	3,08	0	3,23	2,56	0	0	0	1,87
18.		powierzchnia	ha	93,3638	23,8467	81,4294	113,6521	132,3212	0	17,7343	0	141,4854	0	49,3900	78,9743	0	0	0	48,8131
19.		udział w pow. gosp.	%	28,35	28,57	14,08	26,94	27,05	0	3,01	0	17,24	0	14,96	19,67	0	0	0	11,99
20.		średnia powierzchnia gosp.	ha	31,1213	23,8467	27,1431	28,4130	26,4642	0	17,7343	0	23,5809	0	16,4633	26,3248	0	0	0	14,7394
21.	50 - 99,99 ha	ilość gosp.	liczba	0	0	1	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	5
22.		udział w liczbie gosp.	%	0	0	1	0	1	0	0	0	1,5	0	0	0	0	0	0	0,22
23.		powierzchnia	ha	0	0	73,8700	0	88,2088	0	0	0	209,5083	0	0	0	0	0	0	24,7725
24.		udział w pow. gosp.	%	0	0	12,7767	0	18,0322	0	0	0	25,5	0	0	0	0	0	0	3,76
25.		średnia powierzchnia gosp.	ha	0	0	73,87	0	88,2088	0	0	0	69,8361	0	0	0	0	0	0	4,9545
26.	powyżej 100 ha	ilość gosp.	liczba	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
27.		udział w liczbie gosp.	%	0	0	0	1,19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,08
28.		powierzchnia	ha	0	0	0	133,9129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	133,9129
29.		udział w pow. gosp.	%	0	0	0	31,74	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,12
30.		średnia powierzchnia gosp.	ha	0	0	0	133,9129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	133,9129
31.	Ogółem gmina	ilość gosp.	liczba	96	33	147	84	87	57	212	88	195	101	93	117	39	25	56	1430
32.		powierzchnia	ha	329,329	83,4642	578,1633	421,9361	489,1747	165,9621	589,7323	213,0412	820,7092	260,8007	330,1371	401,5423	106,4077	64,3581	134,9891	3620,6018
33.		średnia powierzchnia gosp.	ha	3,4305	2,5292	3,9331	5,0230	5,6227	2,9116	2,7818	2,4209	4,2088	2,5822	3,5499	3,4320	2,7284	2,5743	2,4105	3,3426

Tabela 16 Struktura obszarowa i ilościowa gospodarstw rolnych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

W odniesieniu do ilości gospodarstw w danym obrębie można zaobserwować, że najwięcej gospodarstw powyżej 5 ha znajduje się w obrębach Kanie, Krzywowola, Liszno, Pawłów oraz Wólka Kańska-Kolonia.

Średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi 3,3426 ha. Obręby dla których średnia powierzchnia gospodarstwa jest wyższa od średniej gminy to Gołęb, Kanie, Krasne, Krzywowola, Pawłów, Wólka Kańska i Wólka Kańska-Kolonia. Wyniki analiza wskazują na wyraźne rozdrobnienie gruntów rolnych, zwłaszcza w przedziale 1 – 4,99 ha, co świadczy o dominacji małych gospodarstw w gminie Rejowiec Fabryczny.

2.3.4 Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach rolnych

Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach rolnych jest istotnym wskaźnikiem efektywności zarządzania rolnictwem. Wysoki stopień rozdrobnienia może prowadzić do zwiększonych kosztów produkcji, trudności w zarządzaniu i obniżenia wydajności gospodarstw. Analiza ta koncentruje się na ocenie poziomu rozdrobnienia gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny, obejmując liczbę działek przypadających na gospodarstwo oraz średnią powierzchnię tych działek.

W gminie Rejowiec Fabryczny średnia liczba działek na jedno gospodarstwo wynosi 3,4. Największą liczbę działek przypadających na jedno gospodarstwo obserwuje się w obrębie Leszczanka, gdzie średnia wynosi 5,5 działki. Najmniejsza liczba działek przypadających na jedno gospodarstwo występuje w Kanie-Stacja, gdzie średnia wynosi 2,1 działki. Wysoka liczba działek w Leszczance może wskazywać na większe problemy związane z rozdrobnieniem gruntów w tym obrębie.

Średnia powierzchnia działek w gminie Rejowiec Fabryczny wynosi około 1,0522 ha. Największa średnia powierzchnia działek występuje w Krzywowoli (2,4958 ha), co może świadczyć o lepszej integracji gruntów w tym obszarze. Najmniejsza średnia powierzchnia działek występuje w obrębie Zalesie Kraszeńskie (0,6372 ha), co jest zgodne z większą liczbą działek na jedno gospodarstwo i sugeruje wyższy stopień rozdrobnienia gruntów.

Lp.	Obręb	Ogółem		w przedziałach obszarowych											
				1-4,99 ha		5-9,99 ha		10,14-99 ha		15-49,99 ha		50-99,99 ha		>100	
		średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie	średnia powierzchnia działki w gospodarstwie (w ha)	średnia liczba działek w gospodarstwie
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
1	Gołąb	1,1475	3,0	0,9103	2,3	1,4825	4,0	1,7242	7,3	1,6975	18,3	-	-	-	-
2	Józefin	0,8103	3,1	0,6022	3,1	-	-	-	-	5,9617	4,0	-	-	-	-
3	Kanie	1,0161	3,9	0,7825	3,0	0,9111	6,5	3,2927	3,7	1,1310	24,0	8,2078	9,0	-	-
4	Krasne	1,5512	3,2	0,8800	2,2	1,1317	6,3	-	-	2,7060	10,5	-	-	3,4337	39,0
5	Krzywowola	2,4958	2,3	1,5019	1,4	1,8891	3,6	2,3845	5,0	4,4107	6,0	8,0190	11,0	-	-
6	Leszczanka	0,5285	5,5	0,5107	4,3	0,5657	12,8	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Liszno	0,9200	3,0	0,8071	2,5	1,1109	6,0	1,6148	7,3	1,0432	17,0	-	-	-	-
8	Liszno-Kolonia	0,9143	2,6	0,8592	2,4	1,2053	5,2	1,2879	9,0	-	-	-	-	-	-
9	Pawłów	0,9358	4,5	0,6521	3,1	1,0275	6,8	2,3286	5,8	1,0480	22,5	1,7459	40,0	-	-
10	Toruń	0,7305	3,5	0,6452	3,2	1,6006	4,5	0,4815	24,0	-	-	-	-	-	-
11	Wólka Kańska	0,7537	4,7	0,5361	3,9	0,9647	6,8	1,3569	9,0	1,5434	10,7	-	-	-	-
12	Wólka Kańska-Kolonia	1,2470	2,8	1,0034	2,1	1,4650	4,4	1,5133	7,0	2,0783	12,7	-	-	-	-
13	Zalesie Kańskie	0,9417	2,9	0,7646	3,0	4,1000	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Zalesie Kraszeńskie	0,6372	4,0	0,5184	3,7	0,7529	7,0	2,2620	5,0	-	-	-	-	-	-
15	Kanie-Stacja	1,1538	2,1	1,1144	1,9	1,4432	4,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Gmina ogółem (obszar wiejski)		1,0522	3,4	0,8059	2,8	1,4036	5,7	1,8246	8,3	2,4022	14,0	5,9909	20,0	3,4337	39,0

Tabela 17 Rozdrobnienie gruntów gospodarstw w grupach obszarowych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

W kolejnej analizie dotyczącej rozdrobnienia gruntów w gospodarstwach na terenie gminy Rejowiec Fabryczny obliczono wskaźnik rozdrobnienia gospodarstw na podstawie wzoru Van Diuna. Wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie (R) jest miarą stosowaną do oceny stopnia rozdrobnienia gruntów rolnych. Analiza tego wskaźnika pozwala na zrozumienie struktury agrarnej danego regionu oraz jej wpływu na efektywność gospodarowania.

Lp.	Obręb	średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego (ha) <i>P</i>	średnia liczba działek w gospodarstwie <i>n</i>	średnia powierzchnia działki	liczba działek na 100 ha	wskaźnik rozdrobnienia gospodarstw $R = \frac{\sqrt{n} - 1}{P}$
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Gołąb	3,4305	3	1,1475	87	0,21
2	Józefin	2,5292	3	0,8103	123	0,30
3	Kanie	3,9331	4	1,0161	98	0,25
4	Krasne	5,0230	3	1,5512	64	0,16
5	Krzywowola	5,6227	2	2,4958	40	0,09
6	Leszczanka	2,9116	6	0,5285	189	0,46
7	Liszno	2,7818	3	0,9200	109	0,27
8	Liszno-Kolonia	2,4209	3	0,9143	109	0,26
9	Pawłów	4,2088	4	0,9358	107	0,27
10	Toruń	2,5822	4	0,7305	137	0,34
11	Wólka Kańska	3,5499	5	0,7537	133	0,33
12	Wólka Kańska-Kolonia	3,4320	3	1,2470	80	0,19
13	Zalesie Kańskie	2,7284	3	0,9417	106	0,26
14	Zalesie Kraszeńskie	2,5743	4	0,6372	157	0,39
15	Kanie-Stacja	2,4105	2	1,1538	87	0,18
Gmina ogółem		3,3426	3	1,0522	108	0,26
					Średnio	R=0,20

R - wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie

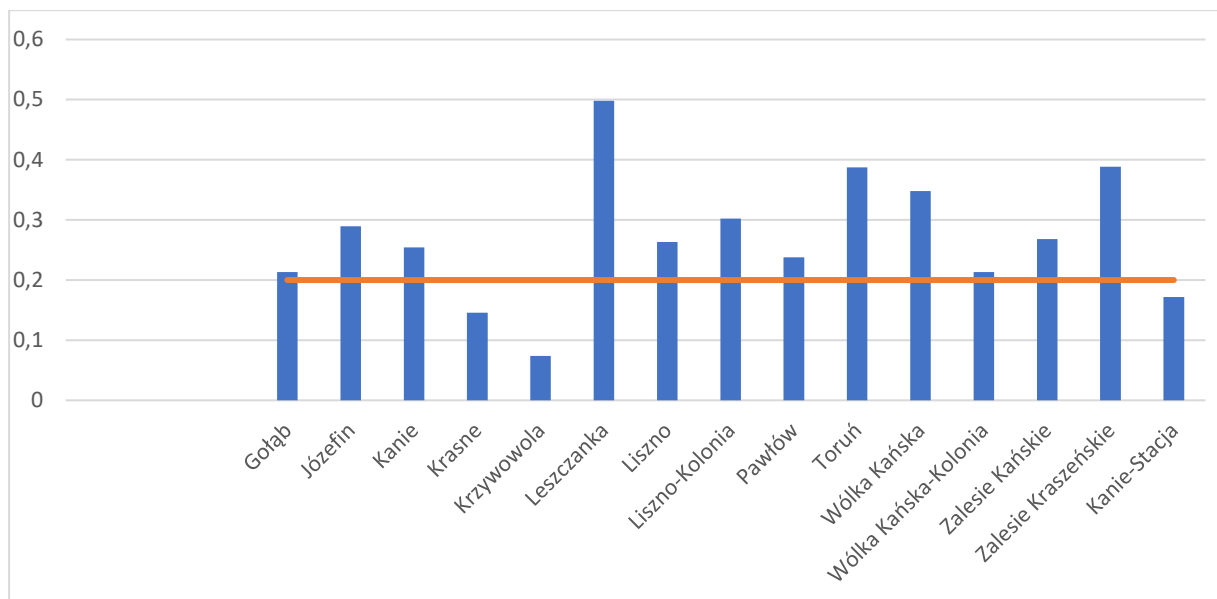
n - średnia liczba działek w gospodarstwie

P - średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w ha

Tabela 18 Wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie wg wzoru Van Diuna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EGİB

Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w gminie Rejowiec Fabryczny wynosi 3,3426 ha, przy czym przeciętna liczba działek w gospodarstwie to 3. Średnia powierzchnia działki wynosi 1,0522 ha, co przekłada się na 108 działek na 100 ha. Średni wskaźnik rozdrobnienia (R) dla całej gminy wynosi 0,26, co wskazuje na umiarkowany poziom rozdrobnienia gruntów.

Rysunek 33 Wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie wg wzoru Van Diuna
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych EGiB

Obręby gminy Rejowiec Fabryczny charakteryzują się zróżnicowaniem wskaźnika rozdrobnienia. Najwyższy wskaźnik ($R=0,46$) odnotowano w obrębie Leszczanka, natomiast najniższy ($R=0,09$) w Krzywowoli. Taka rozbieżność wskazuje na bardzo zróżnicowane warunki agrarne w poszczególnych częściach gminy.

Obręby o wysokim wskaźniku rozdrobnienia, takie jak Leszczanka ($R=0,46$) i Zalesie Kraszeńskie ($R = 0,39$), charakteryzują się dużą liczbą małych działek. Takie warunki utrudniają efektywne zarządzanie gospodarstwem i zwiększają koszty produkcji.

2.3.5 Działki bez dostępu do drogi publicznej

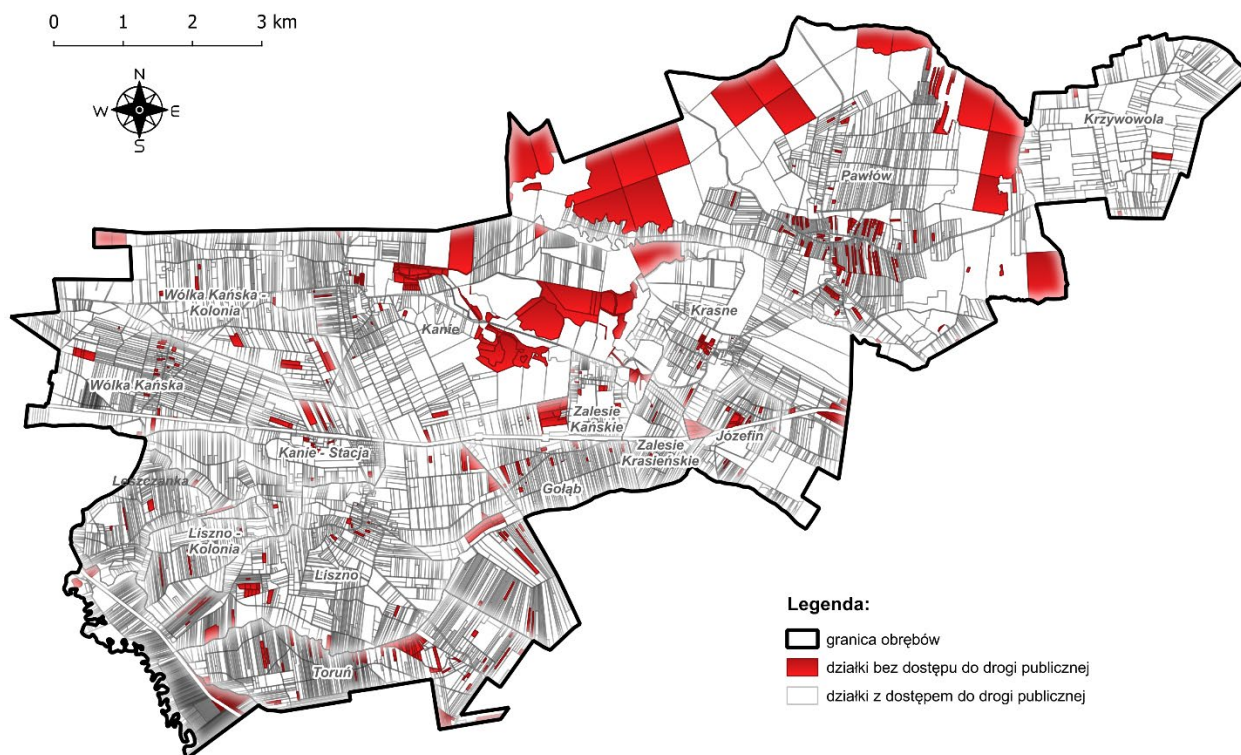
W gminie Rejowiec Fabryczny jednym z istotnych problemów rolniczych jest brak dostępu do dróg publicznych dla części działek. Jest to kwestia, która może wpływać na ograniczenie efektywności gospodarowania oraz utrudniać prowadzenie działalności rolniczej. Według danych pozyskanych z bazy EGiB, na obszarze gminy jest 844 działek bez bezpośredniego dostępu do drogi publicznej o łącznej powierzchni 890,5748 ha, co stanowi około 10,14% całkowitej powierzchni gminy.

Lp.	Obręb ewidencyjny	Liczba działek bez dostępu do dróg	Liczba działek w obrębie	Udział w liczbie działek	Powierzchnia działek bez dostępu do dróg	Powierzchnia obrębu	Udział w powierzchni działek
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	Gołąb	44	549	8,01	18,3648	427,9483	4,29
2	Józefin	22	243	9,05	4,2953	128,7248	3,34
3	Kanie	150	1152	13,02	199,4027	1271,7262	15,68
4	Krasne	48	652	7,36	18,8357	672,8049	2,80
5	Krzywowola	5	293	1,71	4,0001	550,4462	0,73
6	Leszczanka	3	438	0,68	1,6001	215,2598	0,74
7	Liszno	217	1750	12,40	39,0491	1008,7756	3,87
8	Liszno-Kolonia	13	438	2,97	3,4537	310,7275	1,11
9	Pawłów	148	1684	8,79	512,5120	2246,6946	22,81
10	Toruń	99	891	11,11	32,1428	463,6618	6,93
11	Wólka Kańska	27	899	3,00	7,7199	510,5237	1,51
12	Wólka Kańska-Kolonia	16	475	3,37	22,3451	473,0536	4,72
13	Zalesie Kańskie	20	281	7,12	16,4436	167,8622	9,80
14	Zalesie Kraszeńskie	11	233	4,72	1,7200	109,3981	1,57
15	Kanie-Stacja	21	359	5,85	8,6899	221,2112	3,93
16	Gmina ogółem	844	10337	8,16	890,5748	8778,8185	10,14

Tabela 19 Działki nie posiadające dostępu do drogi publicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGIB

Największy udział działek bez dostępu do dróg publicznych jest w Pawłowie (22,81%) i Kanie (15,68%). Wysoki odsetek działek pozbawionych dostępu do infrastruktury drogowej wpływa negatywnie na możliwości transportowe, zwłaszcza w kontekście transportu maszyn rolniczych i produktów rolnych, co bezpośrednio ogranicza efektywność prowadzenia gospodarstw rolnych.

Rysunek 34 Działki nie posiadające dostępu do drogi publicznej
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

Brak dostępu do dróg publicznych wpływa nie tylko na ograniczenia w prowadzeniu działalności rolniczej, ale również na trudności w utrzymaniu infrastruktury. W wielu przypadkach rolnicy zmuszeni są do korzystania z dróg prywatnych, które nie są uwzględnione w ewidencji dróg i nie podlegają regularnym pracom konserwacyjnym ani modernizacyjnym. Tego typu rozwiązania, chociaż są powszechnie stosowane, nie zapewniają długoterminowej stabilności i utrudniają zarządzanie infrastrukturą w gminie. Ta sytuacja ukazuje pilną potrzebę poprawy dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację istniejących dróg oraz projektowanie nowych połączeń, co pozwoliłoby na lepszą integrację działek z siecią drogową, wspierając rozwój rolnictwa i efektywne gospodarowanie w gminie.

2.3.6 Obiekty związane z obsługą rolnictwa

Rolnictwo i leśnictwo to główny kierunek gospodarki gminy Rejowiec Fabryczny. Z uwagi, iż siedziba gminy znajduje się poza granicami gminy tj. w mieście Rejowiec Fabryczny, niewiele jest tu podmiotów związanych z obsługą lokalnego rolnictwa.

Wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych związanych z obsługą rolnictwa na terenie gminy Rejowiec Fabryczny jest tylko 11 (dane wg. bazy CEiDG i KRS). Zgodnie z klasyfikacją PKD są to podmioty zajmujące się chowem i hodowlą pozostałych zwierząt, świadczące usługi wspomagające chów i hodowlę zwierząt gospodarskich oraz produkcję roślinną, pozyskujące drewno, a także świadczące usługi związane z leśnictwem.

W północnej i zachodniej części gminy na obrzeżach Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz w dolinie Wieprza i Kanału Wieprz-Krzna rozwija swoją

działalność stowarzyszenie agroturystyczne, skupiające głównie rolników posiadających niewielkie obszarowo gospodarstwa. Poza tym, działalność gospodarcza skupia się również na handlu i usługach, nastawionych na zaspokajanie lokalnego popytu.

Lp	Miejscowość	Ilość podmiotów	PKD	Opis PKD
1	2	3	4	5
1	Józefin	1	02.20.Z	Pozyskiwanie drewna
2	Kanie	1	01.61.Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną
3	Krasne	4	01.61.Z 02.20.Z 02.40.Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną; Pozyskiwanie drewna; Działalność usługowa związana z leśnictwem
4	Liszno	1	01.49.Z	Chów i hodowla pozostałych zwierząt
5	Wólka Kańska	2	01.61.Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną
6	Pawłów	1	02.20.Z	Pozyskiwanie drewna
7	Kanie-Stacja	1	01.62.Z	Działalność usługowa wspomagająca chów i hodowlę zwierząt gospodarskich
Razem:		11		

Tabela 20 Podmioty związane z obsługą rolnictwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy CEIDG i KRS (01.2025r.)

2.3.7 Stan i ocena rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych [1995] wprowadza obowiązek ochrony gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych. Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać grunty klas najniższych. Z zapisu tego wynika więc wskazówka dla kierunku polityki przestrzennej gminy, w szczególności kierunku rozwoju stref inwestycyjnych (Barbara Prus, Analiza Zasobów Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej w polityce przestrzennej gminy Tomice 2013).

Przez rolniczą przestrzeń produkcyjną rozumie się naturalne i sztuczne elementy występujące na powierzchni ziemi, uczestniczące bezpośrednio i pośrednio w produkcji rolniczej [Noga 2001] (Krzyk 2009). Rolniczą jakość gleb określają klasy bonitacyjne. Przydatność gruntów do uprawy określonych roślin lub ich zespołów jest definiowana poprzez kompleksy rolniczej przydatności gleb.

Koreleski [1998] wyróżnia 5 kategorii ochrony gruntów rolnych zebranych w dwóch grupach. Grupę pierwszą stanowią grunty podlegające szczególnej ochronie. W obrębie tej grupy wyróżnia się kategorię 1 - grunty o najwyższym stopniu ochrony. Są to grunty stanowiące tzw. zasoby nienaruszalne (klasa I i II). Kategoria 1a obejmuje zwarte obszary ciągłe przestrzennie gleb dobrych i średnio dobrych (klasa IIIa, IIIb, III stanowiących zwarte kompleksy o powierzchni powyżej 22 ha, co związane jest z wartością ogólnego wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej IUNG). Kategoria 2 obejmuje grunty o wysokim stopniu ochrony. Ich przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne jest dopuszczalne w przypadku braku odpowiednich gruntów z kategorii 4 i 3. Są to klasy bonitacyjne IIIa, IIIb, III nie stanowiące zwartych kompleksów.

W grupie drugiej – gruntów podlegających złagodzonej ochronie można wyróżnić dwie kategorie: 3 i 4. Kategoria 3 to grunty stanowiące zasoby naruszalne z ograniczeniem w postaci oszczędnego dysponowania glebami organicznymi. Kategorię 3 tworzą gleby klas: IVa, IVb, IV. Kategorię 4 obejmują grunty stanowiące zasoby naruszalne, gleby słabe

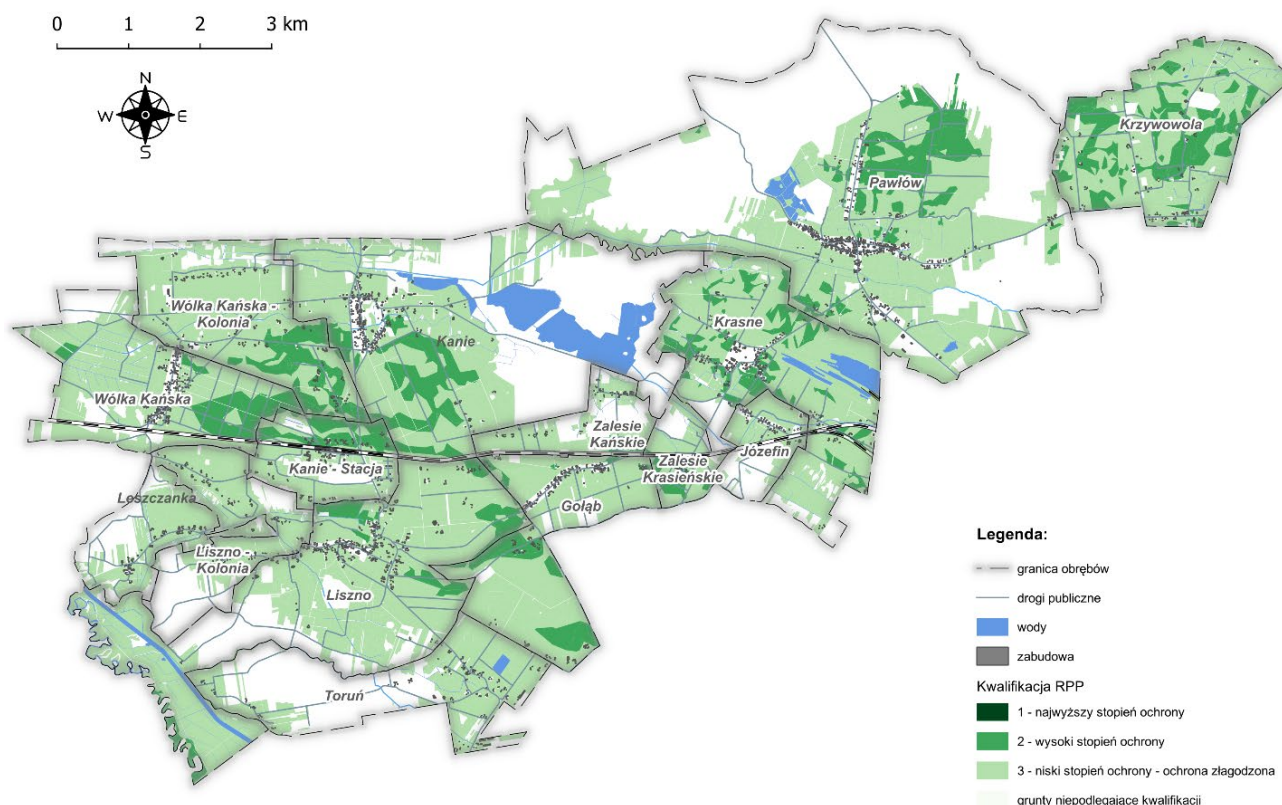
i najsłabsze, charakteryzujące się niskim stopniem ochrony (Barbara Prus, Analiza Zasobów Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej w polityce przestrzennej gminy Tomice 2013).

W oparciu o przedstawioną systematykę, grunty zgrupowano w trzy przedziały, definiując przedział o najwyższym stopniu ochrony, o wysokim stopniu ochrony oraz podlegający złagodzonej ochronie:

- 1) tereny o szczególnych walorach przyrodniczo-rolniczych, podlegających restrykcyjnej ochronie - najwyższy stopień ochrony - I, II, [IIIa, IIIb, III >22 ha];
- 2) tereny o wysokiej ochronie lecz możliwe do zmiany przeznaczenia w ramach polityki przestrzennej gminy na cele nierolnicze - wysoki stopień ochrony - IIIa, IIIb, III nie stanowiące zwartych kompleksów;
- 3) tereny o tzw. złagodzonej ochronie - niski stopień ochrony tzw. ochrona złagodzona - IVa, IVb, IV, VI i V.

Grunty zakwalifikowane do kategorii gruntów o najwyższym stopniu ochrony, cechują się najwyższym wskaźnikiem jakości i przydatności gleb dla rolnictwa, optymalnymi warunkami uwilgotnienia gleb oraz jednocześnie stanowiące tzw. narodowe zasoby dla przyszłości. Powinny podlegać najbardziej restrykcyjnej ochronie zmierzającej do utrzymania tych zasobów RPP w niezmienionym stanie, co do wielkości i sposobu użytkowania. Tereny zaliczone do najniższej kategorii nie podlegają ochronie. Należą tu grunty o najsłabszej jakości produkcyjnej, cechujące się wadliwością gleb spowodowaną nieprawidłowymi stosunkami powietrzno-wodnymi w glebach oraz nie stanowiące zwartych kompleksów gleb najwyższych klas. Tereny te mogą stanowić zasób gruntów dla przyszłego dysponowania na cele nierolnicze i nieleśne, stanowiąc o kierunku realizacji polityki inwestycyjnej gminy. W przypadku wyczerpania zasobów o najniższym stopniu ochrony, na cele nierolnicze i nieleśne mogą zostać przeznaczane kolejno tereny kategorii gruntów o umiarkowanym stopniu ochrony. Są to grunty odznaczające się nierzadko wysokim wskaźnikiem jakości i przydatności rolniczej gleb oraz lekko wadliwymi warunkami wodnymi w glebach. O ich przynależności do kategorii gruntów podlegających umiarkowanej ochronie często decyduje brak przynależności do najbardziej restrykcyjnej z kategorii ochrony gruntów najwyższych klas bonitacyjnych (Barbara Prus, Analiza Zasobów Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej w polityce przestrzennej gminy Tomice 2013).

W oparciu o powyższą kwalifikację stwierdza się, że na terenie gminy Rejowiec Fabryczny nie występują gleby o najwyższym stopniu ochrony. Tylko 15,1% obszaru gminy to tereny o wysokim stopniu ochrony. Są to przede wszystkim obręby Pawłów, Krzywowola, Kanie, Krasne, Wólka Kańska-Kolonia, Liszno, Wólka Kańska, Gołąb, Kanie-Stacja, Zalesie Kraszeńskie, Zalesie Kańskie, Toruń, Józefin. W obrębach Leszczanka i Liszno-Kolonia występują grunty wyłącznie o złagodzonej ochronie.

Rysunek 35 Rolnicza przestrzeń produkcyjna (RPP) w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne

2.3.8 Stan i ocena infrastruktury technicznej i społecznej

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny znajdują się trzy ujęcia wody pitnej zlokalizowane w miejscowościach Liszno, Pawłów i Wólka Kańska–Kolonia. Niemal w 100% ujęcia te zaopatrują mieszkańców w wodę. Tylko nieliczni indywidualni odbiorcy nie korzystają sieci wodociągowej. Łączna długość sieci wodociągowej to ponad 81 km.

Rysunek 36 Ujęcie wody:

1. Liszno;
2. Wólka Kańska-Kolonia;
3. Pawłów.

Źródło: materiały własne

Gmina Rejowiec Fabryczny posiada dwie oczyszczalnie ścieków w miejscowości Pawłów i Krasne. Do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy podłączone są dwie miejscowości Pawłów i Krasne z czego 30% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacji o łącznej długości 23,92 km. Na terenach zabudowy rozproszonej mieszkańcy odprowadzają ścieki do przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych – szamb.

Rysunek 37 Oczyszczalnia ścieków w Pawłowie

Źródło: materiały własne

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Odbiorem odpadów komunalnych od gospodarstw domowych zajmuje się podmiot zewnętrzny. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą mają indywidualne umowy na odbiór odpadów i samodzielnie rozliczają się z firmami, które mają zezwolenie na wywóz odpadów na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny.

Przez teren Gminy przebiega gazociąg średniego ciśnienia ze stacji pomiarowo redukcyjnej I stopnia. Jej długość w obrębie gminy wynosi ponad 6 km i zaopatruje w gaz ziemny 61 gospodarstw domowych z Pawłowa, Krasnego i Józefina.

Na obszarze Gminy brak zorganizowanych systemów ciepłowniczych. Gospodarka ciepła bazuje na kotłowniach lokalnych oraz indywidualnych źródłach ciepła. Obiekty użyteczności publicznej oraz budynki wielorodzinne w Kanie–Stacja posiadają własne kotłownie opalane paliwami stałymi. Budynki wielorodzinne w Krasnem mają indywidualnie podłączony gaz ziemny.

Przez teren Gminy Rejowiec Fabryczny przebiega jedna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV. Zlokalizowana jest w centralnej części gminy i biegnie przez obręby Wólka Kańska–Kolonia, Kanie–Stacja, Zalesie Kańskie, Zalesie Kraszeńskie, Józefin. Bezpośrednie zaopatrzenie gospodarstw domowych w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci średniego (15kV) i niskiego napięcia (0,4kV).

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny znajduje się pięć obiektów szkolnych. Trzy to szkoły publiczne (Pawłów, Filia w Krasnem, Liszno) oraz dwie szkoły niepubliczne (Kanie, Wólka Kańska). Działają także 2 placówki wychowania przedszkolnego (Pawłów, Liszno) oraz 2 punkty przedszkolne (Krasne, Wólka Kańska). Nie znajduje się tu żadna szkoła ponadpodstawowa (branżowa, technika, licea). Młodzież z gminy naukę może kontynuować m.in. w Chełmie, Trawniskach czy Lublinie.

Rysunek 38 Budynki szkolne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny:

1. Pawłów;

2. Krasne;

3. Liszno.

Źródło: materiał własny

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny zlokalizowany jest jeden zakład opieki zdrowotnej w miejscowości Liszno, oferujący usługi z zakresu m.in.: poradni lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinetu pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej, punktu szczepień, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, oświaty i promocji zdrowia (położnictwo i ginekologia), długoterminowej opieki zdrowotnej w tym opieki pielęgnacyjnej świadczonej w domu pacjenta. Część mieszkańców gminy korzysta z porad i pomocy ośrodka zlokalizowanego w mieście Rejowiec Fabryczny. Ponadto w miejscowości Liszno działa Punkt Apteczny.

Od 2015 roku działa tu reaktywowany Gminny Klub Sportowy „START REGENT” Pawłów, oferujący rozwój i doskonalenie swoich umiejętności gry w piłkę nożną. Klub posiada drużynę seniorów oraz drużynę juniorską. Ponadto działają dwa uczniowskie kluby sportowe przy szkole podstawowej w Lisznie oraz szkole podstawowej w Pawłowie. Gmina może pochwalić się także występującymi obiektami sportowymi typu boisko sportowe w Gołębiu, Kaniem, Krasnem, Pawłowie, Wólce Kańskiej oraz wielofunkcyjnymi boiskami w Kaniem, Lisznie i w Pawłowie przy szkole podstawowej.

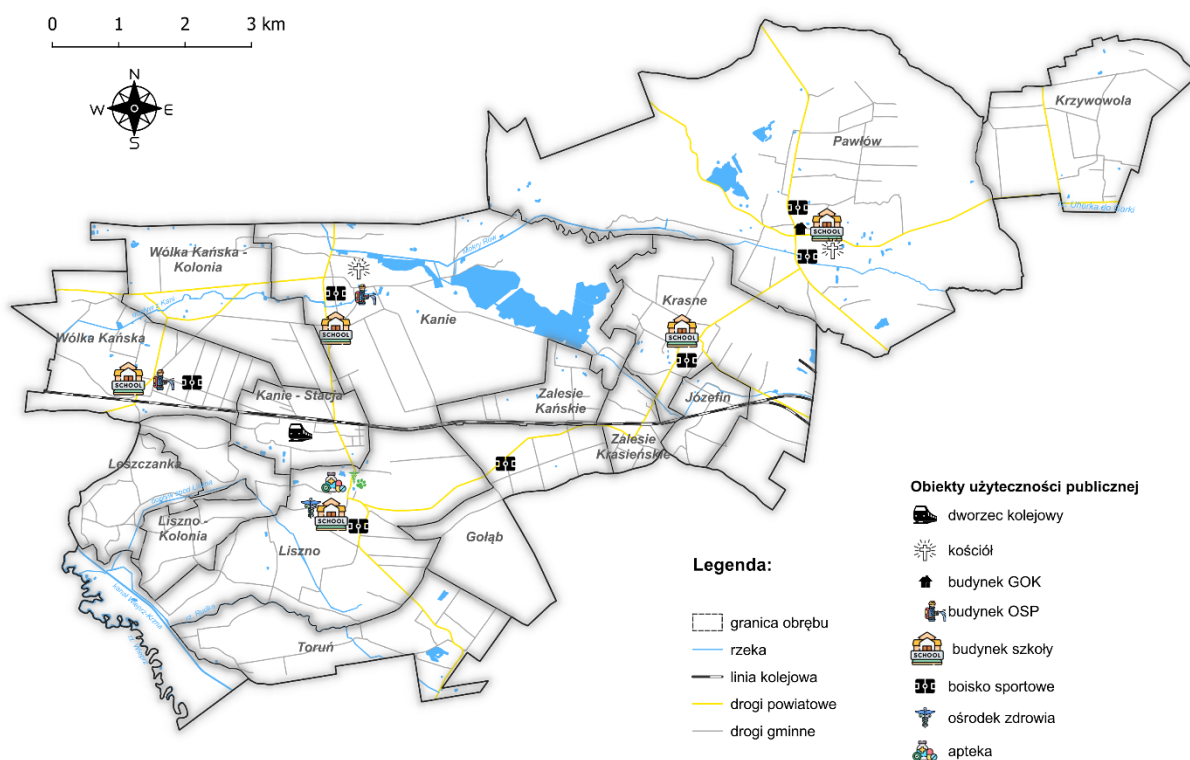
*Rysunek 39 Boisko sportowe Gminnego Klubu Sportowego „START REGENT”
Źródło: materiały własne*

Choć za ochronę przeciwpożarową gminy Rejowiec Fabryczny odpowiada Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w mieście Chełm, na terenie gminy działają trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kaniem, Pawłowie i Wólce Kańskiej.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie im. Ryszarda Kapuścińskiego oraz jednostki mu podległe. Ośrodek Kultury odpowiada za biblioteki publiczne na terenie gminy w Lisznie i w Pawłowie oraz świetlice, które znajdują się w każdym sołectwie. Działają tu także Stowarzyszenia m.in.: „Lepsze Jutro” w Wólce Kańskiej, „Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Kanie”, Kobiet Aktywnych” w Lisznie i „Przyjaciół Pawłowa” oraz Koła Gospodyń skupiające mieszkańców gminy m.in. „Wólinianki” z Wólki Kańskiej, „Jazgot” z Liszna, „Gołębianki” z Gołębia, „Krzywowlanki” z Krzywowoli, „Kalina” z Kaniego, „Jutrzenka” z Krasnego oraz „Bzdunki” z Pawłowa.

*Rysunek 40 Budynek OSP w miejscowości Kanie (lewe zdjęcie) i Wólka Kańska (prawe zdjęcie)
Źródło: materiał własny*

Rysunek 41 Obiekty użyteczności publicznej gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje dworzec kolejowy, z którego codziennie korzysta wiele osób, chcących dostać się m.in.: do pracy, szkół ponadpodstawowych.

Rysunek 42 Dworzec kolejowy w miejscowości Kanie-Stacja
Źródło: materiały własne

2.4 WARUNKI WODNE I GOSPODARKA WODNA

2.4.1 Ogólny opis warunków wodnych

Gmina Rejowiec Fabryczny położona jest w całości w dorzeczu Wisły. Wody powierzchniowe w gminie to rzeka Wieprz, która na odcinku ok. 4,36 km stanowi południowo-zachodnią granicę gminy oraz mniejsze rzeki i ciek wodne, których sieć jest niewielka, ale istotna dla gospodarki wodnej regionu. Sieć rzeczna w całości należy do zlewni Wieprza. Wzdłuż rzeki Wieprz biegnie kanał Wieprz-Krzna, którego głównym zadaniem miało być łagodzenie deficytu wody dla potrzeb rolnictwa. W północno-wschodniej części, w rejonie wsi Krzywowola, biegnie dział wodny II rzędu, rozdzielający dorzecze rzeki Bug i Wieprz.

Rysunek 43 Kanał Wieprz-Krzna
Źródło: materiały własne

Na terenie gminy znajdują się liczne stawy (stawy w miejscowościach Kanie i Pawłów o powierzchni około 150 hektarów) i zbiorniki wodne, które pełnią funkcję retencyjną, wpływając na gospodarkę wodną oraz zapewniając odpowiedni zasób wodny w okresach suszy. Zasoby wód gruntowych w tym regionie są zróżnicowane, a ich jakość i dostępność uzależnione są od lokalnych warunków geologicznych.

Teren Gminy Rejowiec Fabryczny znajduje się w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych – PLGW200090 (95% powierzchni) i PLGW200091 obejmującej wschodni fragment gminy, należący do zlewni Uherki. Na tym obszarze występują 2 poziomy wodonośne pozostające w ścisłym związku hydraulicznym: górnokredowy i czwartorzędowy. Poziom górnokredowy tworzą lite skały węglanowe (kreda piszcząca, margle, margle ilaste). Kompleks ten rozluźniony jest poprzez spękania ciosowe oraz międzyławicowe, co decyduje o szczelinowym, bądź szczelinowo-warstwowym systemie krążenia wód. Poziom czwartorzędowy występuje w utworach porowych piaszczysto-żwirowych dolin rzecznych oraz torfach. Lokalnie w obszarach wododziałowych wykształcił się zawieszony poziom wód kredowych. Wody podziemne obu poziomów są zasilane przez infiltrację wód opadowych, a ich drenaż odbywa się poprzez cieki powierzchniowe. Wody podziemne poziomu użytkowego występują w utworach węglanowych kredy górnej i w piaszczysto-żwirowych oraz piaszczystych osadach czwartorzędu.

Stan obu JCWPd został określony jako dobry. Jednolita część wód podziemnych PLGW200090, która obejmuje największy obszar gminy nie jest zagrożona pod względem utrzymania dobrego stanu. Zagrożona jest natomiast JCWPd PLGW200091, która obejmuje jedynie niewielkie fragmenty gminy Rejowiec Fabryczny. (Centrum Kreacji i Strategii Interakcja Sp. z o.o. 2022)

W obrębie gminy przeważająca liczba studni ujmuje kredowy poziom wodonośny. Jedynie 6 studni zlokalizowanych w sąsiedztwie doliny Wieprza bierze wodę z piaszczystych utworów czwartorzędowych. Wody w utworach czwartorzędowych pozostają w więzi hydraulicznej z wodami występującymi w skałach kredowych. Ich skład chemiczny nie różni się w znaczący sposób od składu wód kredowych. Występujące tu wody podziemne są wysokiej jakości. Zawartość większości składników mieści się w granicach dopuszczalnych stężeń dla wód pitnych (Mojski, OBJAŚNIENIA DO MAPY HYDROGEOLOGICZNEJ POLSKI w skali 1 : 50 000 Arkusz PAWŁÓW (0788) 2000).

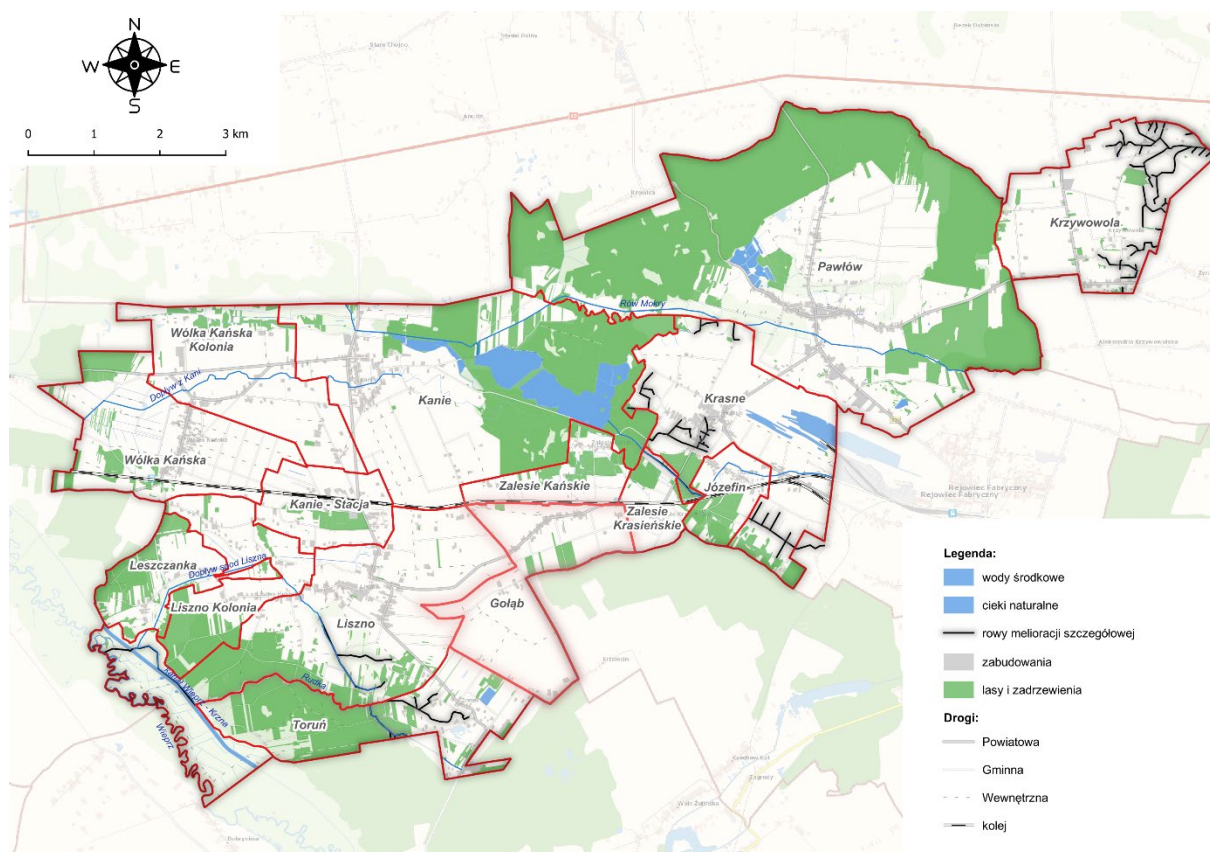
Woda gruntowa występuje w głębokościach od kilku do kilkunastu metrów, co zapewnia stały dostęp do wód dla mieszkańców i rolnictwa.

2.4.2 Wody płynące i cieki naturalne

Sieć rzeczna gminy Rejowiec Fabryczny w całości należy do zlewni Wieprza. Wieprz przepływa z kierunku południowego wschodu na północny zachód i w części południowo-zachodniej stanowi naturalną granicę gminy Rejowiec Fabryczny. Szerokość jego doliny wynosi od 0,5 do 2,0 km, a łącznie z przyległymi obszarami tarasów od 2,0 do 4,0 km. W morfologii widoczna jest wyraźna asymetria doliny. Lewe zbocza są strome o nachyleniu dochodzącym do 4%, natomiast prawe łagodne i rozległe o nachyleniu około 1%.

Rysunek 44 Rzeka Wieprz
Źródło: materiały własne

Rysunek 45 Ciek naturalne w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT i PGW Wody Polskie

Do prawobrzeżnych dopływów rzeki Wieprz, znajdujących się na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny należy Rów Mokry i Rudka (Dopływ spod Torunia, zakwalifikowane do III rzędu i określone jako potok lub strumień nizinny piaszczysty. Występują tu także uchodzące niewielkie ciek tj. Dopływ spod Liszna (rzęd IV), Dopływ z Kaniego (rzęd V) oraz dopływ spod Rejowca (rzęd IV). Ponadto we wschodniej części gminy pomiędzy obrębem Krzywowola, a Aleksandrią Krzywowską gm. Rejowiec zlokalizowany jest ciek naturalny Garki zakwalifikowany do V rzędu i określony jako strumień nizinny piaszczysty.

Największy dopływ, na terenie gminy Rejowiec Fabryczny Rów Mokry, kod JCWP RW200010243989 (jednolita część wód powierzchniowych rzecznych) o długości całkowitej 44,11 km, przepływa m.in. przez obręby Pawłów i Kanie. Jest to ciek o dużym ryzyku wyschnięcia i częściowym zaniku przepływu.

Według oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej stan ogólny wód zlewni jest zły, stan chemiczny poniżej dobrego o słabym potencjale ekologicznym. Występujące presje determinujące stan wód, to przede wszystkim:

- presje troficzne (źródła bytowe i komunalne, występujące punktowo w rozproszeniu);
- hydromorfologiczne (prostowanie koryta, występowanie obiektów gospodarki wodnej typu zbiorniki, stawy rybne, obiekty mostowe);
- chemiczne (rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski).

Ciek Rudka, kod JCWP RW200010243949 o długości całkowitej 12,52 km, przepływa przez obręby Toruń i Liszno. Głównym czynnikiem hydromorfologiczny determinującym ciek jest prostowanie jego koryta.

Cała zlewnia, stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód. Tym samym, woda nie jest przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi i tylko niektóre cieki nadają się do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych tj. Uherka do Garki.

Lp.	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu (ha)	Grunty pod wodami (udział w powierzchni obrębu)									
			razem		wody stojące		wody płynące			rowy		
			ha	%	ha	%	ha	km	%	ha	km	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1	Gołęb	427,9483	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Józefin	128,7248	1,0243	0,8	0,0449	0,0	-	-	-	0,9794	2,1	0,8
3	Kanie	1271,7262	137,8982	10,8	132,1620	10,4	3,2404	6,1	0,3	2,4958	7,0	0,2
4	Krasne	672,8049	36,1412	5,4	30,0183	4,5	-	-	-	6,1229	12,4	0,9
5	Krzywowola	550,4462	4,3154	0,8	0,3068	0,1	-	-	-	4,0086	10,8	0,7
6	Leszczanka	215,2598	1,2407	0,6	-	-	0,7753	2,0	0,4	0,4654	1,2	0,2
7	Liszno	1008,7756	32,8561	3,3	0,4472	0,0	26,1383	10,7	2,6	6,2706	14,9	0,6
8	Liszno-Kolonia	310,7275	1,4844	0,5	-	-	0,6452	1,1	0,2	0,8392	1,7	0,3
9	Pawłów	2246,6946	25,9008	1,2	20,3263	0,9	1,1326	2,9	0,1	4,4419	16,9	0,2
10	Toruń	463,6618	5,2538	1,1	3,5452	0,8	0,6769	1,2	0,1	1,0317	2,1	0,2
11	Wólka Kańska	510,5237	3,7907	0,7	-	-	0,7001	1,6	0,1	3,0906	8,0	0,6
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	3,2556	0,7	0,1684	0,0	0,7753	2,0	0,4	2,2758	5,4	0,5
13	Zalesie Kańskie	167,8622	1,6410	1,0	-	-	-	-	-	1,6410	3,8	1,0
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	0,9793	0,9	-	-	-	-	-	0,9793	2,4	0,9
15	Kanie-Stacja	221,2112	0,2687	0,1	-	-	-	-	-	0,2687	0,4	0,1
Gmina ogółem		8778,8185	256,0502	27,8	187,0191	16,7	34,1202	27,3	3,9	34,9109	89,2	7,2

Tabela 21 Powierzchnia wód otwartych i sieci rzek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z EGİB

2.4.3 System melioracji wodnych i urządzenia melioracji wodnych

Na system melioracji wodnych na terenie gminy Rejowiec Fabryczny składają się rzeka Wieprz, Kanał Wieprz-Krzna, mniejsze cieki naturalne oraz melioracje wodne szczegółowe – rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie (np. przepusty, zastawki, mnichy, stopnie), drenowania oraz zbiorniki wodne.

Głównym ciekim naturalnym przepływającym przez gminę jest rzeka Wieprz, której długość (w granicach gminy) wynosi ok. 4,36 km. Stanowi ona naturalną granicę pomiędzy gminą Rejowiec Fabryczny i gminą Trawniki. Przepływa przede wszystkim przez łąki i tereny zadrzewione i zakrzaczone.

Pozostałymi ciekami naturalnymi o charakterze potoku, które przepływają przez gminę są: Rów Mokry, dopływy spod Kani, dopływ spod Liszna i Rudka. Ich łączna długość na terenie gminy to 22,94 km. W związku z tym, że niemal wszystkie cieki przepływają przez użytki zielone oraz lasy, a tylko na krótkim odcinku przez tereny zabudowane, nie są niczym umocnione i ich przebieg jest w naturalnym korycie.

Stan rzeki Wieprz oraz kanału Wieprz – Krzna na odcinku gminy Rejowiec Fabryczny można ocenić jako dość dobry, aktualnie niewymagający prowadzenia prac konserwatorskich. Pozostałe cieki wymagają konserwacji, ponieważ porośnięte są trawą oraz często drzewami i krzakami, a dno wymaga pogłębienia i odmulenia.

Na dopływie spod Kani znajduje się budowla – zastawka (stan dobry), natomiast na rzece Rudka w terenach leśnych znajdują się stopnie piętrzące. Aktualnie z uwagi na utrzymującą się długoletnią suszę atmosferyczną, żaden ze stopni nie spełnia swej roli.

Rysunek 46 Urządzenia melioracyjne:

1. Zastawka na Dopływie z Kani;

2. Stopień piętrzący na Rudce.

Źródło: materiały własne

Na sieć melioracji wodnych składają się także rowy melioracji szczegółowych. Łączna ich długość na terenie całej gminy wynosi 29,94 km, wszystkie to rowy nieewidencyjne.

Analiza danych z Wód Polskich, ewidencji gruntów i budynków oraz inwentaryzacja terenowa wykazały, że w terenie nie istnieje 2,43 km rowów melioracyjnych.

L.p.	Obręb	Stan rowów melioracyjnych				
		dobry [km]	zły [km]	w rurociągu [km]	nieistniejący [km]	Razem
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Gołąb	-	-	-	-	-
2.	Józefin	-	-	-	-	-
3.	Kanie	0,08	-	-	-	0,08
4.	Krasne	3,24	3,45	-	-	6,68
5.	Krzywowola	8,65	0,95	-	0,91	10,51
6.	Leszczanka	-	-	-	1,13	1,13
7.	Liszno	3,51	0,71	-	-	4,22
8.	Liszno-Kolonia	-	-	-	-	-
9.	Pawłów	-	-	-	-	-
10.	Toruń	4,26	2,01	-	0,12	6,39
11.	Wólka Kańska	-	-	-	0,28	0,28
12.	Wólka Kańska-Kolonia	-	-	-	-	-
13.	Zalesie Kańskie	-	-	-	-	-
14.	Zalesie Kraszeńskie	0,66	-	-	-	0,66
15.	Kanie-Stacja	-	-	-	-	-
Razem gmina		20,39	7,12	0,00	2,43	29,94

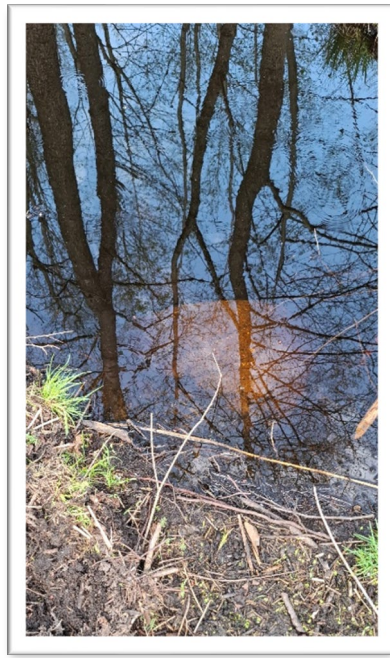
Tabela 22 Stan rowów melioracyjnych

Źródło: opracowanie własne – inwentaryzacja 05.2025 r.

*Rysunek 47 Stan rowów i przepustów w obrębie Krzywowola
Źródło: materiał własny*

W złym stanie technicznym, zarośnięte, są przeważnie rowy na użytkach zielonych i okolicach lasów. Zaniedbane i w złym stanie technicznym są również przepusty znajdujące się na rowach melioracyjnych i ciekach naturalnych. Wymagają one udrożnienia i odmulenia, a co najmniej jeden z nich jest do odbudowy. Ponadto na terenie gminy występują bobry, które żerują przy ciekach i zbiornikach wodnych. Ich działalność powoduje nieraz szkody, niemniej ma także korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze. Działalność bobrów stwarza odpowiednie warunki do życia wielu gatunków fauny i flory. Ponadto zwierzę to przywraca naturalność licznym krajobrazom oraz wspomaga odtwarzanie zagrożonych siedlisk przyrodniczych. Również dla terenów użytkowanych gospodarczo obecność bobrów przynosi wiele pożytku. Bobry poprawiają stosunki wodne w glebach i wspierają procesy retencji. Ma to szczególne znaczenie w rolnictwie i leśnictwie, a więc gałęziach gospodarki gminy (Jackowiak 2018).

*Rysunek 48 Stan rowu melioracyjnego i przepustu w obrębie Toruń
Źródło: materiały własne*

Według danych pozyskanych z Wód Polskich na obszarze Krzywowoli oraz Krasnego założony został system drenów. Miały one stwarzać optymalne warunki dla rozwoju rolnictwa. W trakcie wywiadu terenowego stwierdzono, że system ten w szczególności na obszarze Krasnego został zniszczony i aktualnie nie spełnia swojej funkcji.

Rysunek 49 Uszkodzone systemy drenarskie na terenie Krasnego
Źródło: materiały własne

2.4.4 Zbiorniki wodne i zbiorniki retencji wodnej

Ważnym elementem krajobrazu gminy są stawy w okolicy Kaniego i Pawłowa o powierzchni ponad 150 hektarów. Jest to obszar alimentacyjny wód podziemnych oraz retencyjnych wód powierzchniowych. Dodatkowo na terenie gminy Rejowiec Fabryczny znajduje się ok. 60 zbiorników rekreacyjnych będących we własności prywatnej.

*Rysunek 50 Stawy na terenie obrębu Kanie
Źródło: materiał własny*

Zdecydowana większość zbiorników jest w dobrym stanie technicznym, a jedynie nieliczne wymagają działań naprawczych w celu poprawy ich stanu. Analiza rozmieszczenia wszystkich zbiorników wodnych w poszczególnych miejscowościach gminy wskazuje, że największa koncentracja występuje w obrębach Pawłów i Kanie oraz Krasne.

*Rysunek 51 Stawy na terenie obrębu Pawłów
Źródło: materiały własne*

Ponadto przez obszar gminy Rejowiec Fabryczny przebiega Kanał Wieprz – Krzna, który miał na celu odprowadzanie wody, osuszanie mokradeł i nawadnianie pól, aby zwiększyć plony. W 1979r. opracowano perspektywny program gospodarki wodnej i melioracji w zlewni Wieprza i Krzny do 2000 r. Obejmował on rozbudowę systemu wodnego Kanału Wieprz – Krzna i budowę nowego systemu opartego na poborze wody z rzeki Bug. W ramach programu projektowano również budowę 15 zbiorników retencyjnych. Wśród nich ważną rolę miał pełnić zbiornik Oleśniki zlokalizowany w dolinie Wieprza w miejscu ujęcia wody przez Kanał Wieprz – Krzna. Zbiornik zapewniać miałby bezkonfliktowy pobór wód do systemu kanału oraz wyrównywanie przepływów wód w Wieprzu. Jak do tej pory budowa zbiornika

Oleśniki nie została zrealizowana, a wpływ samego kanału na przyrodę określa się jako wybitnie szkodliwy.

Budowa kanału spowodowała przesuszenie gruntów leżących w jego pobliżu. Następstwem tego jest murszenie torfów i erozja gleb. Zniknęło wiele naturalnych siedlisk roślin i zwierząt. Choć początkowo odnotowano silny wzrost plonów na zmeliorowanych gruntach, jednak z biegiem czasu plony stale się zmniejszały, osiągając poziom poniżej tego sprzed budowy kanału. Szkody powstałe przez zachwianie stosunków wodnych objęły olbrzymi obszar i są w zasadzie nieodwracalne.

W 2021 r. opracowana została nowa koncepcja programowo - przestrzenna pn. „Budowa zbiornika Oleśniki”. Do najważniejszych zadań tego przedsięwzięcia należy zaliczyć wzrost dyspozycyjnych zasobów wody z rzeki Wieprz dla rozwoju Regionu Kanału Wieprz – Krzna z przeznaczeniem dla:

- ✓ poboru wody do kanału planowanego do odbudowy tego największego systemu wodnego w Polsce,
- ✓ dla nawodnień rolniczych (rozwój hodowli bydła mlecznego i rzeźnego, produkcji ogrodnictwa oraz przetwórstwa rolno – spożywczego),
- ✓ zasilanie stawów rybnych oraz renaturalizacji ekosystemów przyrodniczych (torfowiskowych i wodnych),
- ✓ poboru wody dla planowanej elektrowni wodnej w rejonie Lubelskiego Zagłębia Węglowego „Bogdanka”,
- ✓ łagodzenia skutków powodzi w zlewni rzeki Wieprza Środkowego wskutek zaprojektowania rezerwy powodziowej,
- ✓ zaopatrzenie w wodę aglomeracji Lubelskiej,
- ✓ produkcji energii elektrycznej z planowanej elektrowni wodnej o mocy 590 KW,
- ✓ rozwoju turystyki i rekreacji na zbiorniku i Kanale Wieprz – Krzna,
- ✓ uruchomienia biomasy z kompleksów wodno – łąkowych w celu produkcji biogazu i wykorzystania energetycznego w planowanych do budowy spalarniach,
- ✓ wzrostu przedsiębiorczości w rejonie „Zbiornika Oleśniki” i Strategicznej Interwencji (OSI) systemu KWK,
- ✓ zachowania przepływu biologicznego poniżej zbiornika i ujęcia wody do KWK,
- ✓ złagodzenia okresów suszy w Obszarze Strategicznej Interwencji (OSI) w rejonie KWK w celu zapewnienia optymalnego uwilgotnienia zmeliorowanych użytków zielonych oraz ochrony cennych ekosystemów przyrodniczych.

Według nowej koncepcji zaplanowano budowę dwóch zbiorników o powierzchni ponad 1257 ha. Z uwagi na ogrom kosztów przedsięwzięcia, nie przystąpiono do jej realizacji, ale nie zrezygnowano z inwestycji i w dalszym ciągu znajduje się w programie planowanych inwestycji w gospodarce wodnej PGW Wody Polskie.

2.4.5 Oczka wodne, tereny podmokłe, tereny bagienne i rozlewiska

Zgodnie z art. 29.1. pkt. 18 Prawa budowlanego (Dz., U. z 2024 r. poz. 725, 834, 1222, 1847, 1881), zbiorników wodnych o powierzchni nieprzekraczających 500 m². Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny według bazy EGiB jest 46, w terenie zidentyfikowano 23.

Rysunek 52 Oczka wodne w Pawłowie
Źródło: materiały własne

Występowanie terenów podmokłych, terenów bagiennych i rozlewisk na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny, ściśle powiązane jest z budową geologiczną terenu. Zachodnia część gminy położona jest w zasięgu Obniżenia Dorohuckiego, plasującego się na pierwszym miejscu wśród mezoregionów Polesia Wołyńskiego pod względem stanu zatorfienia. Wskaźnik zatorfienia jest tu ponad 3-krotnie wyższy od wskaźnika ogólnokrajowego i wynosi 13,6%.

Centralna i wschodnia część gminy Rejowiec Fabryczny to mezoregion Pagóry Chełmskie. Występują tu wzniesienia ostańcowe o różnej wysokości, zbudowane z odpornych na denudację warstw górnokredowych nakrytych trzeciorzędowymi piaskowcami. Wzniesienia te nie tworzą zwartej wyżyny. W zagłębieniach silnie skrasowanego terenu występują liczne torfowiska o zróżnicowanej genezie i stratygrafii. Podobnie jak Obniżenie Durohuckie, Pagóry Chełmskie mają bardzo duży wskaźnik zatorfienia wynoszący aż 10% (J. Gawlik 2002).

Wyszczególnienie	Mezoregiony			Σ^*
	Obniżenie Dorohuskie	Pagóry Chełmskie	Obniżenie Dubienki	
Powierzchnia torfowisk, ha	5 844	7,188	11 292	24 325
Liczba torfowisk	186	166	169	526
Wskaźnik zatorfienia, %	13,6	10,0	11,9	11,6
Średnia powierzchnia torfowiska, ha	31,4	43,3	67,1	46,2
Średnia miąższość złoży, m	1,4	1,2	1,2	1,29
Średnia popielność torfu, %	17,2	17,8	19,3	17,9
Ilość złoży na 100 km ²	47	28	19	25
Udział torfowisk pojeziornych, %*)	25,3	6,0	25,0	19,2
Udział torfowisk przejściowych, %**)	0,02	-	0,07	0,07
Udział torfowisk wysokich, %**)	0,09	-	0,09	0,02

Σ^* dane dla całego regionu; *) udział % w liczbie torfowisk; **) udział % w powierzchni torfowisk

Tabela 23 Charakterystyka stanu zatorfienia mezoregionów Polesia Wołyńskiego

Źródło: Ekosystemy Torfowiskowe Polesia (Rodzaje i Przemiany Strukturalne), J. Gawlik, W. Dembek, 2002r.

Bagna występują w obrębach Liszno i Leszczanka, w obszarze mezoregionu Obniżenie Dorohuckie, zaś tereny podmokłe i torfowe występują niemal we wszystkich obrębach poza Gołębem.

2.4.6 Obszary zagrożone suszą i obszary zalewowe

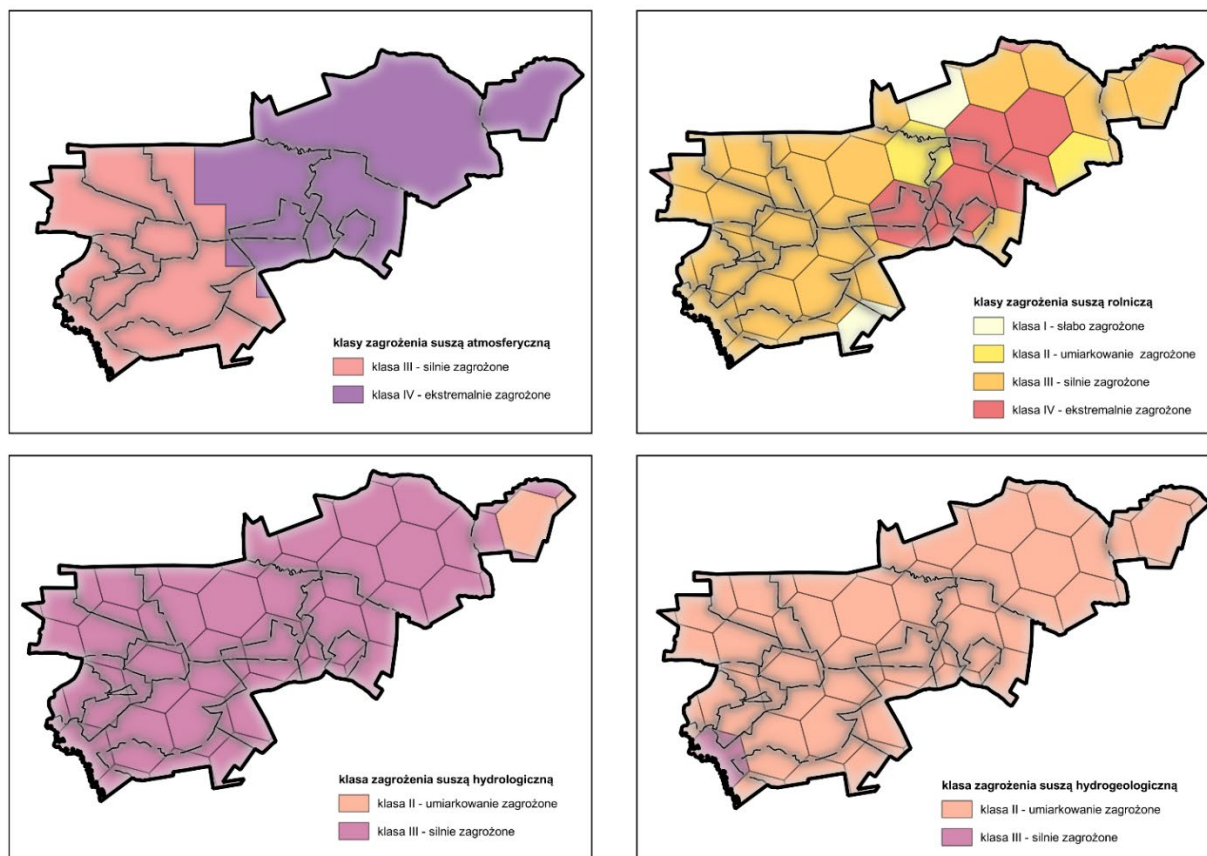
Susza jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla rolnictwa, wpływającym na produkcję roślinną i zwierzęcą oraz zasoby wodne. W gminie Rejowiec Fabryczny zjawisko to nabiera szczególnego znaczenia, ponieważ region ten jest podatny na niedobory opadów oraz okresowe deficyty wody glebowej i powierzchniowej. Wyróżnia się cztery podstawowe typy suszy: atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, które mają istotne konsekwencje dla gospodarki rolnej.

Susza atmosferyczna występuje, gdy suma opadów przez dłuższy okres jest znacznie niższa od średniej wieloletniej normy. W gminie Rejowiec Fabryczny zjawisko to pojawia się w okresie wiosenno-letnim, prowadzi do podwyższenia temperatur powietrza, obniżenia wilgotności oraz wzmożonego parowania. Długotrwały brak opadów skutkuje obniżeniem ilości dostępnej wody dla roślin oraz zmniejszeniem wilgotności gleby.

Susza rolnicza odnosi się do niedoboru wody w glebie, co ogranicza wzrost i plonowanie roślin uprawnych. Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny gleby lekkie i średnie są szczególnie podatne na to zjawisko, ponieważ mają niski poziom retencji wodnej. Skutkiem suszy rolniczej jest zmniejszenie plonów zbóż, rzepaku, kukurydzy oraz warzyw, a także wzrost kosztów produkcji rolniczej związany z koniecznością nawadniania upraw.

Susza hydrologiczna występuje, gdy poziom wód powierzchniowych (rzek, jezior) i podziemnych znacznie spada poniżej normy. W gminie Rejowiec Fabryczny dotyczy przede wszystkim lokalne ciek wodne oraz zbiorniki retencyjne, które w okresach niedoboru opadów ulegają znacznemu osuszeniu. Skutkiem tego jest ograniczenie możliwości nawodnień rolniczych oraz utrudnienia w zaopatrzeniu gospodarstw w wodę pitną.

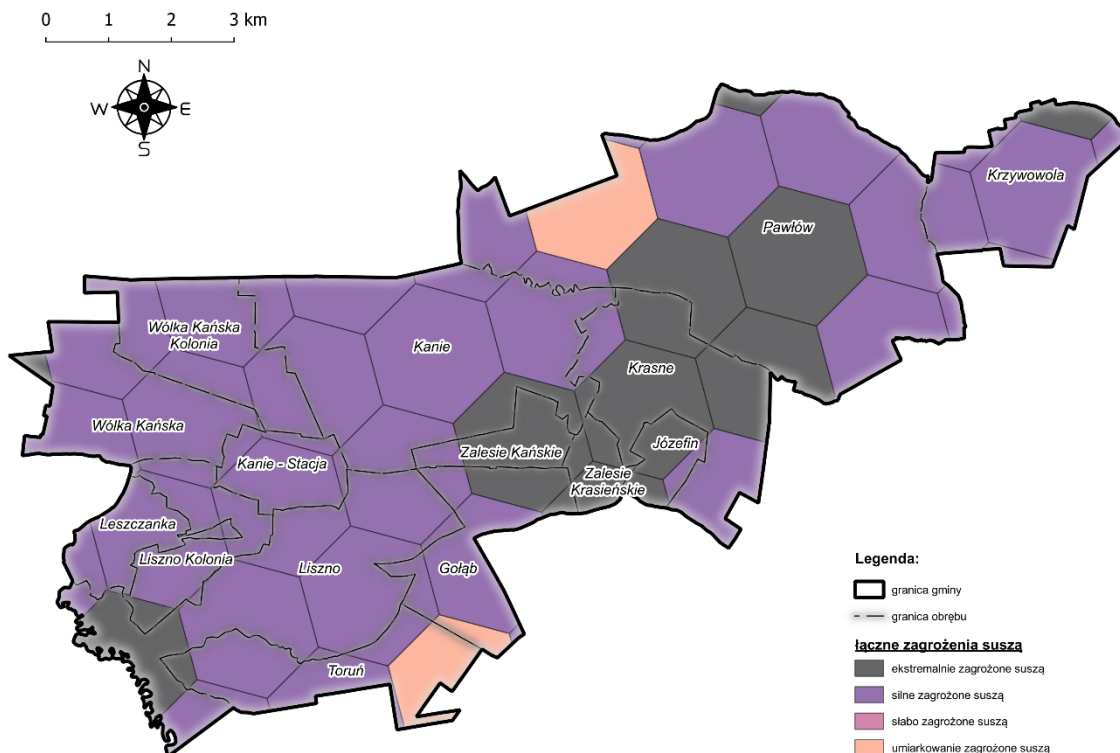
Susza hydrogeologiczna odnosi się do długotrwałego obniżenia poziomu wód gruntowych. Na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny zjawisko to prowadzi do wysychania płytkich studni, co może stanowić problem dla gospodarstw rolnych oraz gospodarstw domowych korzystających z własnych ujęć wodnych. Niedobory wody gruntowej wpływają także na stabilność ekosystemów oraz obniżenie zdrowotności drzewostanów.

Rysunek 53 Stopień zagrożenia suszą na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2784,plan-przeciwdzialaniaskutkom-suszy-ppss>

Susza stanowi poważne zagrożenie dla rolnictwa i gospodarki wodnej w gminie Rejowiec Fabryczny. Największym wyzwaniem jest susza rolnicza i hydrologiczna, które wpływają na plony, jakość gleb oraz zasoby wodne. Konieczne jest podjęcie działań zaradczych, takich jak rozwój systemów retencji wodnej, poprawa gospodarki wodnej w rolnictwie oraz wprowadzenie upraw odpornych na suszę. Długoterminowe strategie adaptacyjne mogą przyczynić się do zmniejszenia skutków suszy oraz poprawy bezpieczeństwa wodnego gminy.

Rysunek 54 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Rejowiec Fabryczny
 Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2784,plan-przeciwdzialaniaskutkom-suszy-ppss>

Ponad połowa gminy Rejowiec Fabryczny znajduje się w rejonie silnego zagrożenia suszą. Ekstremalne zagrożenie suszy występuje w 11 obrębach m.in. w Lisznie, Lisznie-Kolonia, Wólce Kańskiej, Toruniu, Gołębiu, Zalesiu Kańskim, Zalesiu Kraszeńskim, Józefinie, Krasnem, Pawłowie i Krzywowoli. Natomiast w części obrębów Pawłów, Toruń i Gołąb ryzyko suszy określone jest jako umiarkowane.

Prócz problemów związanych z suszą na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny występuje istotne zagrożenie powodziowe, które wynika przede wszystkim z uwarunkowań hydrologicznych oraz specyfiki użytkowania gruntów.

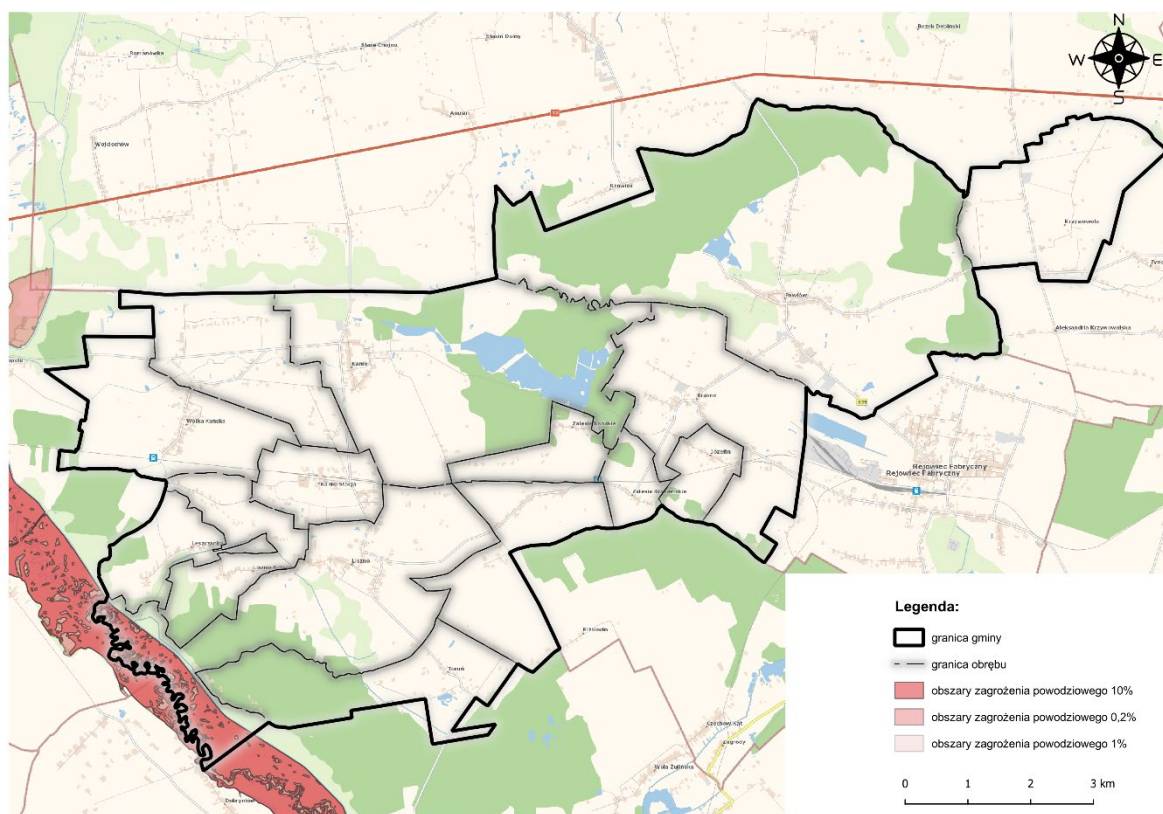
Obszar gminy cechuje się rozległymi terenami rolnymi, przez które przebiegają naturalne ciek wodne oraz systemy melioracyjne. Brak wystarczających zabezpieczeń, takich jak wały przeciwpowodziowe, może w warunkach ekstremalnych opadów spowodować znaczne zalewanie pól uprawnych oraz infrastruktury rolniczej. Przebieg rzek i strumieni – m.in. w ramach dorzecza rzek Wieprz i Bug – sprzyja okresowym wzrostom poziomu wód, co w konsekwencji zwiększa ryzyko powodzi, szczególnie przy 100-letniej powodzi (czyli zdarzeniu o niewielkim prawdopodobieństwie, ale bardzo dużych skutkach) (O.O 2017/2018)

Systemy odwadniające, takie jak rowy melioracyjne, stanowią istotny element gospodarowania wodami w obszarach rolniczych. Jednakże, w niektórych częściach gminy ich stan techniczny lub rozmieszczenie mogą nie zapewniać wystarczającej ochrony przed gwałtownymi opadami, co powoduje zwiększenie ryzyka powodziowego. Ograniczenia w efektywności systemów melioracyjnych mogą dodatkowo potęgować skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, gdy woda nie jest odpowiednio odprowadzana z terenów użytkowanych rolniczo.

Powodzie na terenach wiejskich wpływają nie tylko na same uprawy, często prowadzą do erozji gleb, utraty cennych warstw organicznych i degradacji zasobów wodnych, co w dłuższej perspektywie ogranicza produktywność rolną. Dodatkowo zalanie infrastruktury technicznej, takiej jak drogi gminne, urządzenia melioracyjne czy budynki gospodarcze, zwiększa koszty napraw i adaptacji, a także negatywnie wpływa na funkcjonowanie lokalnej społeczności. W przypadku powodzi związanych z brakiem lub niewystarczającym zabezpieczeniem (np. brak wałów) zagrożenie to nabiera szczególnego wymiaru, szczególnie na terenach mocno zurbanizowanych.

W odpowiedzi na zagrożenie powodziowe, lokalne władze podejmują działania mające na celu poprawę systemów melioracyjnych oraz wdrażanie rozwiązań adaptacyjnych. Działania te obejmują m.in. modernizację infrastruktury odwadniającej, budowę lub przebudowę wałów przeciwpowodziowych oraz opracowywanie planów zarządzania kryzysowego, które mają na celu minimalizowanie strat powodziowych na terenach wiejskich (Fabryczny, Uchwała Nr XXXIV/211/2017 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 24 listopada 2017 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny 2017).

Zagrożenie powodziowe na obszarach wiejskich gminy Rejowiec Fabryczny wynika głównie z naturalnych uwarunkowań hydrologicznych, specyfiki użytkowania gruntów rolnych oraz ograniczeń istniejącej infrastruktury melioracyjnej. W warunkach ekstremalnych opadów, szczególnie przy zdarzeniach o charakterze 100-letniej powodzi, obszary te mogą być narażone na poważne zalania, co wpływa zarówno na produkcję rolną, jak i na funkcjonowanie lokalnej infrastruktury. Dlatego też konieczne są dalsze działania adaptacyjne oraz inwestycje w modernizację systemów odwadniających, które pomogą zminimalizować negatywne skutki powodzi dla mieszkańców i gospodarki gminy.

Rysunek 55 Obszar zagrożony powodzią od rzek
Źródło: opracowanie własne na podstawie ISOK

2.5 ISTNIEJĄCA SIEĆ DRÓG I KOLEI

2.5.1 Charakterystyka i układ sieci drogowej i kolejowej

Przez teren gminy przebiega sieć połączeń drogowych i kolejowych zapewniających podstawową komunikację z innymi miejscowościami regionu. We wschodniej części Gminy Rejowiec Fabryczny z południa na północ, przez miejscowość Pawłów przebiega droga powiatowa nr 2029L relacji Cyców – Siedliszcze – Marynin – Pawłów – Rejowiec, która łączy się z drogą krajową S-12 prowadzącą z Lublina do Chełma. Układ komunikacyjny gminy to sieć dróg powiatowych oraz sieć dróg gminnych.

Łączna długość dróg powiatowych w gminie wynosi około 43,68 km (w zależności od przyjętych danych i klasyfikacji). Do tej grupy należą drogi umożliwiające połączenie mniejszych miejscowości oraz uzupełniające układ komunikacyjny. Ich nawierzchnia jest utwardzona masą bitumiczną w stanie bardzo dobrym, a szerokość pasa ruchu waha się zwykle w przedziale 3–5 metrów.

Podczas inwentaryzacji terenowej stwierdzono, że około 38,34 km dróg wykazanych w ewidencji nie istnieje. To zjawisko jest skutkiem zmian własnościowych, bądź wynika z zaprzestania użytkowania gruntów trudnych do uprawy. W niektórych przypadkach drogi zostały całkowicie zarośnięte, co wskazuje na naturalny proces degradacji nieużywanych szlaków komunikacyjnych lub też zostały zaorane i aktualnie stanowią część gruntów rolnych. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w Pawłowie, gdzie zarejestrowano aż 7,85 km dróg, które przestały istnieć.

Średnia gęstość sieci drogowej dla powierzchni gminy wynosi 3,22 km dróg. W odniesieniu do poszczególnych obrębów administracyjnych, gęstość ta wykazuje znaczne zróżnicowanie – od najniższej wartości 0,26 km w Pawłowie do najwyższej, wynoszącej 13,73 km w Liszno-Kolonia.

Lp.	Obręb	Powierzchnia obrębu [ha]	Długość sieci drogowej [km]	Gęstość sieci drogowej [km/km ²]	Długość dróg nieistniejących [km]	Faktyczna gęstość dróg [km/km ²]
1	2	3	4	5	6	7
1	Gołąb	427,9483	19,56	4,57	1,71	4,17
2	Józefin	128,7248	6,05	4,70	1,04	3,90
3	Kanie	1271,7262	34,74	2,73	3,00	2,50
4	Krasne	672,8049	15,01	2,23	4,13	1,62
5	Krzywowola	550,4462	24,45	4,44	0,08	4,43
6	Leszczanka	215,2598	17,45	8,11	2,88	6,77
7	Liszno	1008,7756	11,45	1,14	6,18	0,52
8	Liszno-Kolonia	310,7275	44,58	14,35	1,91	13,73
9	Pawłów	2246,6946	13,79	0,61	7,85	0,26
10	Toruń	463,6618	47,67	10,28	0,77	10,12
11	Wólka Kańska	510,5237	19,43	3,81	3,28	3,17
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	35,06	7,41	2,01	6,99
13	Zalesie Kańskie	167,8622	15,31	9,12	2,11	7,86
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	8,06	7,37	0,93	6,52
15	Kanie-Stacja	221,2112	8,73	3,95	0,47	3,73
Gmina ogółem (obszar wiejski)		8778,8185	321,34	3,66	38,34	3,22

Tabela 24 Gęstość sieci drogowej w gminie Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k, EGiB oraz inwentaryzacji terenowej

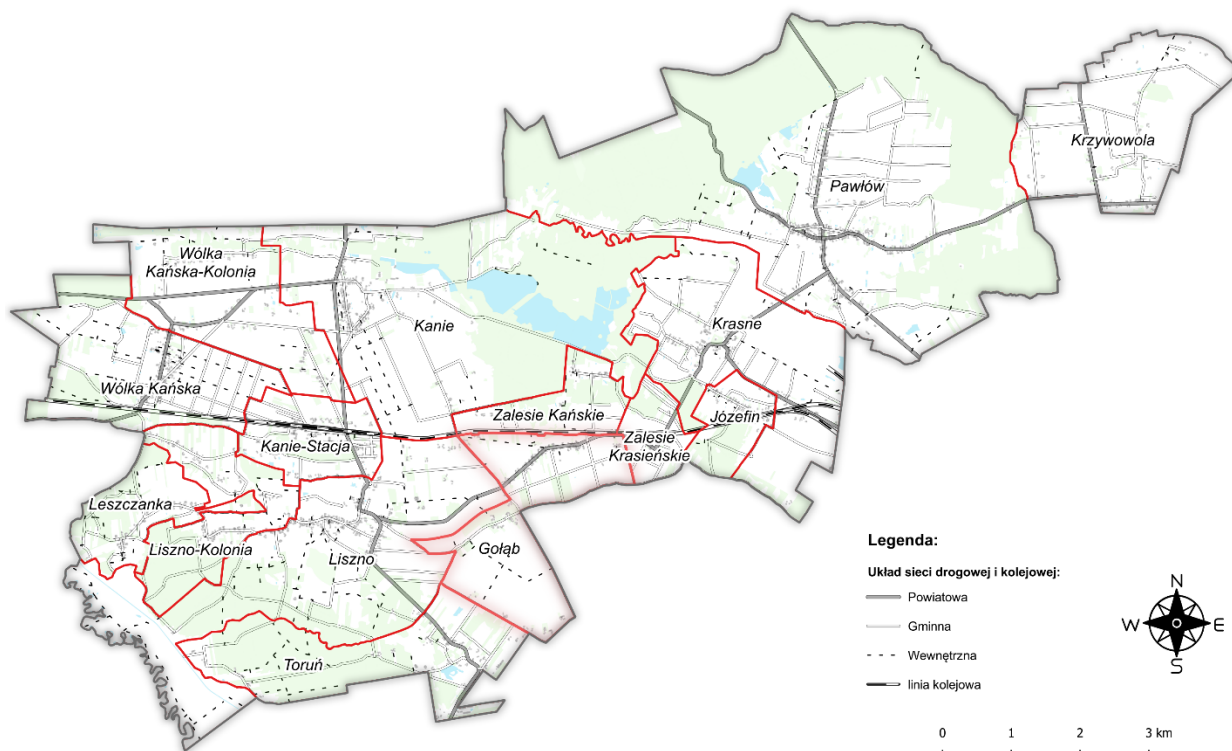
Sieć dróg gminnych istniejących w terenie obejmuje około 191,73 km. Są one kluczowe dla komunikacji wewnętrznej gminy, łącząc poszczególne obręby i gospodarstwa. W gminie Rejowiec Fabryczny drogi gminne o nawierzchni utwardzonej (asfaltowej lub bitumicznej) mają łączną długość ponad 63, km, drogi o nawierzchni utwardzonej (żwir, tłuczeń, płyta betonowa) ponad 8 km, natomiast drogi gruntowe mają długość ponad 104 km.

Gmina Rejowiec Fabryczny leży na głównej trasie kolejowej łączącej Warszawę, Lublin, Chełm oraz Dorohusk (przy granicy państwa). Linia ta jest zelektryfikowana i wykorzystywana zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do szybkich połączeń regionalnych oraz do obsługi transportu towarowego.

Podsumowując, infrastruktura drogowa gminy Rejowiec Fabryczny to sieć dróg różnych kategorii – powiatowych (43,68 km) oraz gminnych (191,73 km) – z dominującą nawierzchnią utwardzoną, która zapewnia sprawną komunikację zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym. Sieć kolejowa (14,29 km), obejmująca główną trasę między Warszawą a Dorohuskiem, stanowi ważny element transportu pasażerskiego i towarowego, wspierając rozwój komunikacyjny regionu.

2.5.2 Rodzaje dróg według podziału na kategorie i klasy dróg

Sieć komunikacyjna gminy Rejowiec Fabryczny opiera się na drogach powiatowych zapewniających połączenie z drogą krajową nr S12 i miastem Rejowiec Fabryczny oraz drogach gminnych lokalnych.

Rysunek 56 Podział dróg w gminie Rejowiec Fabryczny według kategorii
Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu terenowego 05.2025 r

Lp.	Kategoria drogi	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość w granicach gminy [km]
1.	2.	3.	4.	5.
1	powiatowa klasa L	2029L	Cyców – Siedliszcze – Marynin – Pawłów – Rejowiec	5,80
2	powiatowa klasa L	1719L	dr pow. 1624L – Wólka Tarnowska – Busówno – Bezek – Rejowiec	1,92
3	powiatowa klasa L	1811L	Lipówki – Kanie – Liszno – Borowica	7,85
4	powiatowa klasa L	1812L	Ewopole – Kanie	4,07
5	powiatowa klasa L	1813L	Oleśniki – Kanie	3,87
6	powiatowa klasa L	1814L	Liszno – Pawłów	8,30
7	powiatowa klasa L	1815L	Krasne – Józefin – Rejowiec Fabryczny (ul. Chelmska)	2,16
8	powiatowa klasa L	1816L	Marynin – Pawłów	3,26
9	powiatowa klasa L	1817L	Pawłów – Henrysin – Staw	4,78
10	gminna klasa L	104599L	Kanie – Gołąb	3,41
11	gminna klasa L	104600L	Wólka Kańska – Liszno	5,34
12	gminna klasa L	104601L	Kanie	0,65
13	gminna klasa L	104602L	Kanie – Krasne	5,72
14	gminna klasa L	104603L	Józefin – Krasne	1,56
15	gminna klasa L	104604L	Pawłów, ul. Łączna	0,38
16	gminna klasa L	104605L	Zalesie Krasieńskie – Zalesie Kańskie – Kanie	0,88

17	gminna klasa L	104606L	Pawłów, ul. Szkolna	0,38
18	gminna klasa L	112776L	Kanie – Kanie-Stacja – Liszno-Kolonia	3,39
19	gminna klasa L	115743L	Gołąb – Zalesie Kańskie	1,04
20	gminna klasa L	115744L	Kanie – Zalesie Kańskie	1,83
21	gminna klasa L	115745L	Zalesie Kraszeńskie	0,48
22	gminna klasa L	115746L	Leszczanka	1,44
23	gminna klasa L	115747L	Leszczanka	0,34
24	gminna klasa L	115748L	Leszczanka	0,57
25	gminna klasa L	115749L	Krzywowola	2,10
26	gminna klasa L	115750L	Krzywowola	0,82
27	gminna klasa L	115751L	Krzywowola	2,19
28	gminna klasa L	115752L	Krzywowola	0,81
29	gminna klasa L	115753L	Krzywowola	1,83
30	gminna klasa L	115754L	Pawłów	2,59
31	gminna klasa L	115755L	Pawłów, ul. Garncarska	1,24
32	gminna klasa L	115756L	Pawłów, ul. Kulikowa	0,61
33	gminna klasa L	115757L	Pawłów, ul. Boczna	1,32
34	gminna klasa L	115758L	Józefin	0,69
35	gminna klasa L	115759L	Józefin	0,80
36	gminna klasa L	115760L	Krasne	0,56
37	gminna klasa L	115761L	Krasne	3,13
38	gminna klasa L	115762L	Krasne	1,15
39	gminna klasa L	115763L	Kanie	0,67
40	gminna klasa L	115764L	Kanie	0,26
41	gminna klasa L	115765L	Kanie	0,93
42	gminna klasa L	115766L	Wólka Kańska	0,50
43	gminna klasa L	115767L	Wólka Kańska	1,33
44	gminna klasa L	115768L	Wólka Kańska-Kolonia – Kanie	3,30
45	gminna klasa L	115770L	Wólka Kańska-Kolonia – Kanie	2,59
46	gminna klasa L	115771L	Gołąb	3,67
47	gminna klasa L	115772L	Toruń	1,47
48	gminna klasa L	115773L	Liszno do Kanału Wieprz-Krzna	1,81
49	gminna klasa L	115774L	Liszno-Toruń	3,93
50	gminna klasa L	115775L	Liszno	1,00
51	gminna klasa L	115776L	Liszno	0,49
52	gminna klasa L	115778L	Kanie-Stacja	1,86
53	gminna klasa L	115779L	Kanie-Stacja	0,57
54	gminna klasa L	115780L	Kanie-Stacja	2,02
55	gminna klasa L	115781L	Kanie-Stacja	1,48
56	gminna klasa L	115782L	Pawłów	1,07
57	gminna klasa L	115783L	Gołąb – Zalesie Kraszeńskie (przy lesie Nadleśnictwa Krasnystaw)	2,65
58	gminna klasa L	115784L	Gołąb	4,67
59	gminna klasa L	115785L	Kanie - Gołąb	0,44
60	gminna klasa L	115786L	Gołąb	1,52
61	gminna klasa L	115787L	Józefin – Krasne – Rejowiec Fabryczny	2,29
62	gminna klasa L	115788L	Józefin	0,82
63	gminna klasa L	115790L	Krasne	1,81
64	gminna klasa L	115791L	Krasne	0,21
65	gminna klasa L	115792L	Krasne	0,51
66	gminna klasa L	115793L	Krasne	0,43
67	gminna klasa L	115794L	Krasne	0,44
68	gminna klasa L	115795L	Krasne	0,47

69	gminna klasa L	115796L	Krasne	0,44
70	gminna klasa L	115797L	Kanie	0,37
71	gminna klasa L	115798L	Kanie – Wólka Kańska-Kolonia	1,54
72	gminna klasa L	115799L	Kanie	0,77
73	gminna klasa L	122395L	Kanie	0,38
74	gminna klasa L	122396L	Kanie	2,09
75	gminna klasa L	122397L	Kanie	0,84
76	gminna klasa L	122399L	Kanie	2,02
77	gminna klasa L	122400L	Kanie	0,97
78	gminna klasa L	122401L	Kanie	0,55
79	gminna klasa L	122402L	Krzywowola	1,43
80	gminna klasa L	122403L	Krzywowola	1,90
81	gminna klasa L	122404L	Krzywowola	1,04
82	gminna klasa L	122405L	Krzywowola	0,19
83	gminna klasa L	122407L	Krzywowola	0,22
84	gminna klasa L	122408L	Zalesie Kańskie	0,86
85	gminna klasa L	122410L	Zalesie Kańskie	0,27
87	gminna klasa L	122411L	Zalesie Kańskie	0,43
88	gminna klasa L	122413L	Zalesie Kańskie	0,10
89	gminna klasa L	122414L	Kanie-Stacja	0,62
90	gminna klasa L	122415L	Kanie-Stacja	0,32
91	gminna klasa L	122416L	Kanie-Stacja	0,41
92	gminna klasa L	122417L	Kanie-Stacja	0,83
93	gminna klasa L	122418L	Zalesie Kraszeńskie	0,68
94	gminna klasa L	122419L	Zalesie Kraszeńskie	0,71
95	gminna klasa L	122420L	Zalesie Kraszeńskie	0,46
96	gminna klasa L	122422L	Zalesie Kraszeńskie	0,67
97	gminna klasa L	122423L	Zalesie Kraszeńskie	0,11
98	gminna klasa L	122424L	Zalesie Kraszeńskie	0,54
99	gminna klasa L	122425L	Zalesie Kraszeńskie	1,21
100	gminna klasa L	122426L	Zalesie Kraszeńskie	0,17
101	gminna klasa L	122427L	Wólka Kańska – Wólka Kańska-Kolonia	0,46
102	gminna klasa L	122428L	Wólka Kańska-Kolonia	0,58
103	gminna klasa L	122429L	Wólka Kańska	1,29
104	gminna klasa L	122431L	Toruń	0,31
105	gminna klasa L	122432L	Toruń	1,96
106	gminna klasa L	122434L	Toruń	0,68
107	gminna klasa L	122435L	Toruń	0,75
108	gminna klasa L	122436L	Toruń	1,28
109	gminna klasa L	122437L	Leszczanka	0,32
110	gminna klasa L	122439L	Leszczanka	0,43
111	gminna klasa L	122441L	Leszczanka	1,21
112	gminna klasa L	122442L	Leszczanka	1,06
113	gminna klasa L	122443L	Leszczanka	0,11
115	gminna klasa L	122445L	Liszno-Kolonia	1,49
116	gminna klasa L	122446L	Liszno-Kolonia	1,61
117	gminna klasa L	122447L	Liszno-Kolonia	1,03
118	gminna klasa L	122448L	Liszno-Kolonia	1,13
119	gminna klasa L	122449L	Liszno-Kolonia	0,79
120	gminna klasa L	122450L	Liszno-Kolonia	1,05
121	gminna klasa L	122451L	Liszno-Kolonia	1,64
122	gminna klasa L	122452L	Wólka Kańska	1,98

123	gminna klasa L	122453L	Wólka Kańska	0,82
124	gminna klasa L	122454L	Wólka Kańska	1,43
125	gminna klasa L	122455L	Wólka Kańska	0,35
126	gminna klasa L	122456L	Wólka Kańska	0,43
127	gminna klasa L	122457L	Wólka Kańska	0,80
128	gminna klasa L	122458L	Wólka Kańska – Kanie-Stacja	1,36
129	gminna klasa L	122459L	Wólka Kańska	1,43
130	gminna klasa L	122460L	Wólka Kańska – Kanie-Stacja	2,10
131	gminna klasa L	122461L	Wólka Kańska	0,98
132	gminna klasa L	122462L	Wólka Kańska	0,95
133	gminna klasa L	122463L	Wólka Kańska	0,89
134	gminna klasa L	122464L	Wólka Kańska	0,74
135	gminna klasa L	122465L	Wólka Kańska	0,24
136	gminna klasa L	122466L	Pawłów	3,32
137	gminna klasa L	122467L	Pawłów	0,84
138	gminna klasa L	122468L	Pawłów	1,86
139	gminna klasa L	122469L	Pawłów	1,49
140	gminna klasa L	122470L	Pawłów	0,88
141	gminna klasa L	122471L	Pawłów	0,54
142	gminna klasa L	122472L	Pawłów	0,46
143	gminna klasa L	122473L	Pawłów	1,42
144	gminna klasa L	122474L	Pawłów	0,61
145	gminna klasa L	122475L	Pawłów	0,59
146	gminna klasa L	122476L	Pawłów	0,97
147	gminna klasa L	122478L	Pawłów	0,56
148	gminna klasa L	122479L	Pawłów	0,99
149	gminna klasa L	122480L	Liszno	0,66
150	gminna klasa L	122481L	Liszno	0,18
151	gminna klasa L	122482L	Liszno	0,60
152	gminna klasa L	122483L	Liszno	1,18
153	gminna klasa L	122484L	Liszno	1,08
154	gminna klasa L	122485L	Liszno	1,00
155	gminna klasa L	122486L	Liszno	0,97
156	gminna klasa L	122487L	Liszno	0,73
157	gminna klasa L	122488L	Liszno	1,09
158	gminna klasa L	122489L	Liszno	0,74
159	gminna klasa L	122490L	Liszno	3,06
160	gminna klasa L	122491L	Liszno	0,29

Tabela 25 Zestawienie istniejących dróg w terenie według kategorii

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr CXI/1443/04 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 18 czerwca 2004 r. w sprawie nadania numerów drogom powiatowym i gminnym zlokalizowanym na terenie Województwa Lubelskiego oraz inwentaryzacji terenowej 05.2025 r.

2.5.3 Drogi transportu rolnego

Drogi transportu rolnego należą do jednego z ważniejszych elementów organizacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Transport rolniczy w ekonomice produkcji rolniczej stanowi bardzo ważną rolę, ponieważ proces produkcji rolnej odbywa się na znacznej przestrzeni narzucając konieczność korzystania z transportu.

Drogi transportu rolnego, czyli takie, które mogą być wykorzystane przez rolników do przejazdów rolniczych z wykorzystaniem maszyn i urządzeń specjalistycznych, mogą być to wszystkie drogi, które dopuszczają wjazd takich pojazdów z wyłączeniem autostrad i dróg

ekspresowych (drogi o ograniczonej dostępności). W transporcie rolnym wykorzystywane są głównie drogi klasy L, czyli lokalne i D – dojazdowe. W sieci dróg rolniczych wyróżnić możemy także drogi zbiorcze, tzw. magistralne; niezbędnej obsługi pól oraz pomocnicze związane z obsługą tylko jednego pola (Dzikowska 2008).

Lp.	Obręb	Powierzchnia obrębu (ha)	Długość dróg ogółem (km)	Wskaźnik długości dróg na 100 ha gruntów ogółem	Powierzchnia użytków rolnych	Wskaźnik długości dróg na 100 ha użytków rolnych
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Gołąb	427,9483	17,85	4,17	391,9838	4,55
2	Józefin	128,7248	5,02	3,90	72,9533	6,88
3	Kanie	1271,7262	31,74	2,50	724,3538	4,38
4	Krasne	672,8049	10,87	1,62	546,3521	1,99
5	Krzywowola	550,4462	24,37	4,43	519,8630	4,69
6	Leszczanka	215,2598	14,58	6,77	138,2249	10,54
7	Liszno	1008,7756	5,28	0,52	778,6137	0,68
8	Liszno-Kolonia	310,7275	42,67	13,73	201,8831	21,14
9	Pawłów	2246,6946	5,94	0,26	1025,6571	0,58
10	Toruń	463,6618	46,90	10,12	243,8743	19,23
11	Wólka Kańska	510,5237	16,16	3,17	398,8709	4,05
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	33,05	6,99	431,1787	7,66
13	Zalesie Kańskie	167,8622	13,20	7,86	97,6360	13,52
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	7,13	6,52	81,1531	8,79
15	Kanie-Stacja	221,2112	8,26	3,73	166,2717	4,97
Gmina ogółem (obszar wiejski)		8778,8185	283,01	3,22	5818,8695	4,86

Tabela 26 Gęstość sieci drogowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych EGiB oraz wywiadu terenowego 05.2025 r.

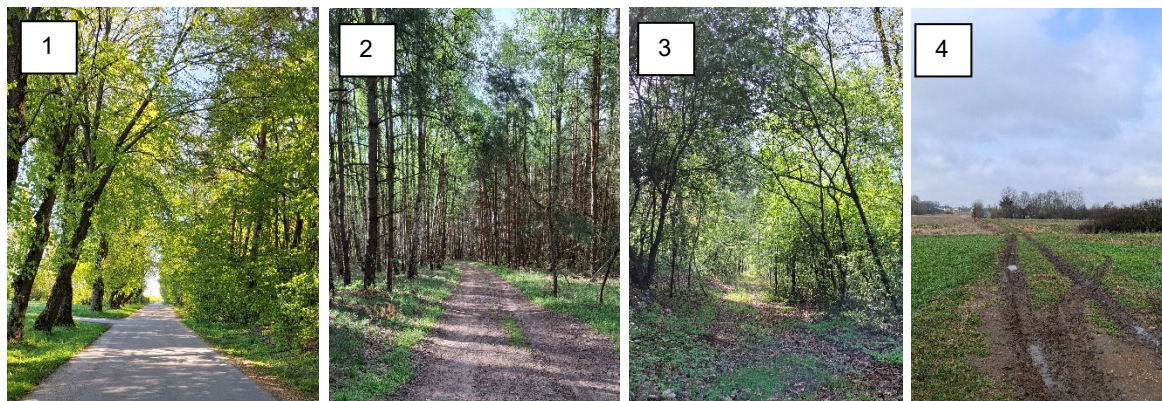
Część dróg występujących na terenie gminy Rejowiec Fabryczny jest fragmentaryczna, co powoduje, że nie tworzą one zamkniętego i efektywnego układu umożliwiającego sprawny transport rolniczy. Taki stan rzeczy w znacznym stopniu wpływa na utrudnioną dostępność do pól uprawnych, trwałych użytków zielonych czy lasów, co w konsekwencji przekłada się na obniżenie efektywności produkcji rolniczej i leśnej. Problem ten jest szczególnie istotny w kontekście specyfiki gmin, gdzie rolnictwo odgrywa ważną rolę w lokalnej gospodarce, a efektywny transport ma bezpośredni wpływ na wydajność pracy w sektorze rolniczym. Układ tych dróg wywiera również wpływ na strukturę rozłogu rolniczego, co dodatkowo ogranicza efektywność gospodarstw rolnych. Fragmentaryczność dróg, ich złe usytuowanie oraz brak logicznej ciągłości sieci komunikacyjnej prowadzą do rozczłonkowania pól uprawnych, co zwiększa koszty logistyczne związane z dojazdem do nich.

Dodatkowym wyzwaniem, wynikającym zarówno z braku prawnego dostępu do dróg, jak i z niskiej gęstości istniejącej sieci drogowej czy ich złym stanem, jest obserwowana praktyka tworzenia przez mieszkańców prywatnych dróg nieewidencyjnych. Drogi te służą przede wszystkim do dojazdu do pól uprawnych, co wskazuje na potrzebę pilnej poprawy dostępności komunikacyjnej. Brak formalnego statusu tych dróg stanowi problem w kontekście zarządzania infrastrukturą, ponieważ nie są one objęte regularnym utrzymaniem ani modernizacją przez jednostki administracyjne. Zjawisko to wskazuje na pilną potrzebę

inwestycji w modernizację istniejących dróg, które pozwolą na stworzenie spójnej i efektywnej sieci transportu rolnego.

Podsumowując, wszystkie drogi na terenie gminy Rejowiec Fabryczny o charakterze rolniczym, to drogi transportu rolnego. Ich ilość i stan nie zawsze spełnia oczekiwania mieszkańców, przede wszystkim rolników i wpływa negatywnie na rozwój rolnictwa w regionie i bezpieczeństwo użytkowników dróg. Drogi te wymagają regularnych modernizacji, celem zapewnienia ich trwałości i funkcjonalności.

2.5.4 Stan dróg

Rysunek 57 Drogi w gminie Rejowiec Fabryczny:

- 1. Gołąb droga gminna nr 115771L – stan bardzo dobry;*
- 2. Toruń droga wewnętrzna – stan dobry;*
- 3. Liszno-Kolonia droga gminna nr 122446L – stan do poprawy;*
- 4. Pawłów droga gminna nr 122470L – stan do poprawy.*

Stan techniczny dróg na terenie gminy Rejowiec Fabryczny wykazuje zróżnicowanie jakości infrastruktury drogowej w poszczególnych obrębach. Większość dróg w gminie tj. 254,20 km jest w dobrym stanie technicznym stanowią one 79,11% całej sieci drogowej. Niemniej jednak 28,81 km dróg jest w złym stanie i wymaga modernizacji, czyli 8,96% całej sieci drogowej. Ponadto 38,35 km tj. 11,93% sieci drogowej to drogi, które nie istnieją.

Najlepsze warunki panują w obrębach takich jak Krzywowola, Toruń czy Kanie-Stacja gdzie ponad 90% dróg jest w dobrym stanie. Dużo gorsze warunki występują w Zalesiu Kraszeńskim (69,39%), Leszczance (64,93%), Pawłowie (63,66%) oraz Józefinie (63,37%). Ponadto, istnieją odcinki dróg nieistniejących, szczególnie w obrębach takich jak Leszczanka i Zalesie Kańskie, gdzie ponad 20% sieci drogowej należy do tej kategorii.

Analiza stanu dróg w gminie Rejowiec Fabryczny pokazuje, że chociaż większość infrastruktury drogowej jest w dobrym stanie technicznym, istnieje potrzeba modernizacji znacznej części sieci drogowej. Obręby mające duży odsetek dróg w złym stanie technicznym, wymagają wprowadzenia intensywnych działań naprawczych. Ponadto istnieje znaczny odsetek dróg nieistniejących, co może negatywnie wpływać na dostępność komunikacyjną.

L.p.	Obręb	Drogi wg stanu						Razem
		dobry		zły		nieistniejący		
		km	%	km	%	km	%	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Gołąb	16,97	86,75	0,88	4,51	1,71	8,74	19,56
2.	Józefin	3,84	63,37	1,18	19,49	1,04	17,14	6,05
3.	Kanie	27,27	78,49	4,47	12,87	3,00	8,64	34,74
4.	Krasne	19,29	78,90	1,03	4,20	4,13	16,90	24,45
5.	Krzywowola	17,12	98,12	0,25	1,43	0,08	0,45	17,45
6.	Leszczanka	7,44	64,93	1,14	9,95	2,88	25,13	11,45
7.	Liszno	33,66	75,51	4,74	10,63	6,18	13,86	44,58
8.	Liszno-Kolonia	11,43	82,91	0,45	3,26	1,91	13,83	13,79
9.	Pawłów	30,35	63,66	9,47	19,87	7,85	16,47	47,67
10.	Toruń	18,67	96,05	0,00	0,00	0,77	3,95	19,43
11.	Wólka Kańska	29,35	83,71	2,44	6,95	3,28	9,34	35,06
12.	Wólka Kańska-Kolonia	12,70	82,95	0,60	3,95	2,01	13,10	15,31
13.	Zalesie Kańskie	5,95	73,79	0,00	0,00	2,11	26,21	8,06
14.	Zalesie Kraszeńskie	6,06	69,39	1,74	19,99	0,93	10,62	8,73
15.	Kanie-Stacja	14,12	94,12	0,41	2,73	0,47	3,16	15,01
Razem Gmina		254,20	79,11	28,81	8,96	38,34	11,93	321,34

Tabela 27 Sieć drogowa według stanu technicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej 05.2025 r.

Uwzględniając podział dróg ze względu na rodzaj nawierzchni wynika, że większość stanowią drogi o nawierzchni gruntowej, tj. 158,20 km, co stanowi dominujący typ nawierzchni w gminie. Jest to charakterystyczne dla terenów wiejskich, gdzie sieć drogowa często obejmuje drogi o niższych standardach technicznych, wykorzystywane głównie do celów lokalnych i rolniczych. Drogi o nawierzchni bitumicznej mają łącznie 112,03 km. Nawierzchnie z płyt betonowych w gminie występują zaledwie na długości 2,02 km w obrębach Kanie-Stacja, Liszno-Kolonia, Krasne, Pawłów i Toruń. Drogi tłuczniowe obejmują 4,55 km sieci i występują w obrębach Gołąb, Józefin, Krasne, Liszno, Pawłów, Wólka Kańska i Zalesie Kańskie. Podobnie drogi żwirowe, które mają długość 6,20 km, występują w Gołębiu, Krasnem, Lisznie, Pawłowie, Wólce Kańskiej i Kanie-Stacja.

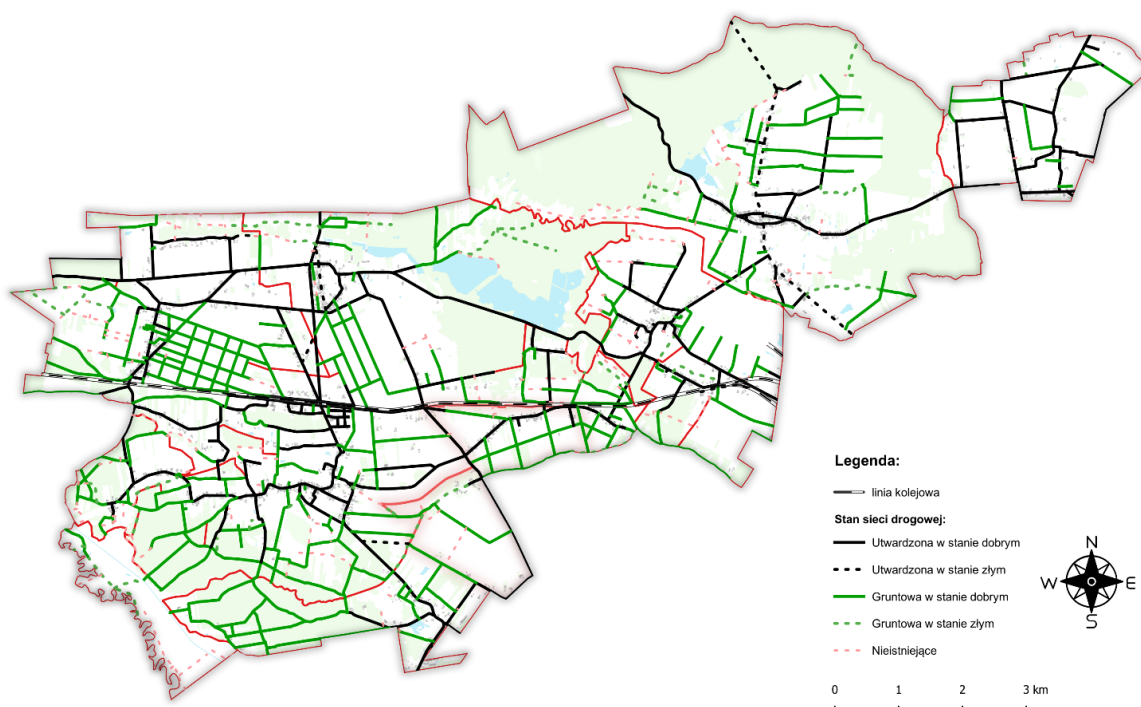
L.p.	Obręb	Drogi według rodzaju nawierzchni						Razem
		masa bitumiczna km	plyty betonowe	tłuczeń	żwir	grunt naturalny	nie istnieje	
			km	km	km	km	km	
1.	2.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Gołąb	4,17	-	0,39	1,85	11,45	1,71	19,57
2.	Józefin	2,31	-	0,08	-	2,64	1,04	6,06
3.	Kanie	14,85	-	-	-	16,90	3,00	34,75
4.	Krasne	9,37	0,13	0,19	0,21	10,43	4,13	24,46
5.	Krzywowola	13,35	-	0,22	-	3,81	0,08	17,46
6.	Leszczanka	2,79	-	0,19	-	5,60	2,88	11,46
7.	Liszno	11,30	-	1,33	2,40	23,38	6,18	44,59
8.	Liszno-Kolonia	3,97	0,14	0,84	-	6,93	1,91	13,80
9.	Pawłów	17,67	0,11	-	0,54	21,52	7,85	47,68
10.	Toruń	4,61	0,04	-	-	14,02	0,77	19,44
11.	Wólka Kańska	4,80	-	0,35	1,13	25,51	3,28	35,07
12.	Wólka Kańska-Kolonia	10,83	-	-	-	2,49	2,01	15,32
13.	Zalesie Kańskie	2,08	-	0,95	-	2,92	2,11	8,07

14.	Zalesie Kraszeńskie	1,51	-	-	-	6,30	0,93	8,74
15.	Kanie-Stacja	8,41	1,60	-	0,09	4,30	0,47	14,87
Gmina ogółem (obszar wiejski)		112,03	2,02	4,55	6,20	158,20	38,34	321,35

Tabela 28 Sieć drogowa według rodzaju nawierzchni

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej 05.2025 r.

Podsumowując, sieć drogowa w gminie Rejowiec Fabryczny jest zdominowana przez drogi gruntowe, a inwestycje w nawierzchnie bitumiczne są skoncentrowane głównie w bardziej rozwiniętych i zaludnionych obszarach. Znaczna liczba dróg nieistniejących oraz tych o niskiej jakości sugeruje konieczność dalszych działań w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej.

Rysunek 58 Stan techniczny dróg w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej 05.2025 r.

2.6 OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKO NATURALNE

2.6.1 Obszary chronione i formy ochrony przyrody

W granicach gminy Rejowiec Fabryczny znajdują się obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ustawy z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.), są to:

- Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony w 1983 roku o powierzchni 8000,00 ha, obejmuje tereny trzech gmin województwa lubelskiego: Rejowiec Fabryczny, Siedliszcze i Łopiennik Górny. Obszar oddziela od siebie dwa zagłębienia przemysłowe: cementowe z Rejowcem Fabrycznym od Lubelskiego Zagłębia Węglowego. Od zachodniej strony przez niewielką część obszaru, przepływa kanał Wieprz – Krzna. Obszar chroni fragmenty lasów grądowych Nadleśnictwa Chełm oraz leśnictwa Pawłów z występującym tu obuwikiem pospolitym, orlikiem pospolitym

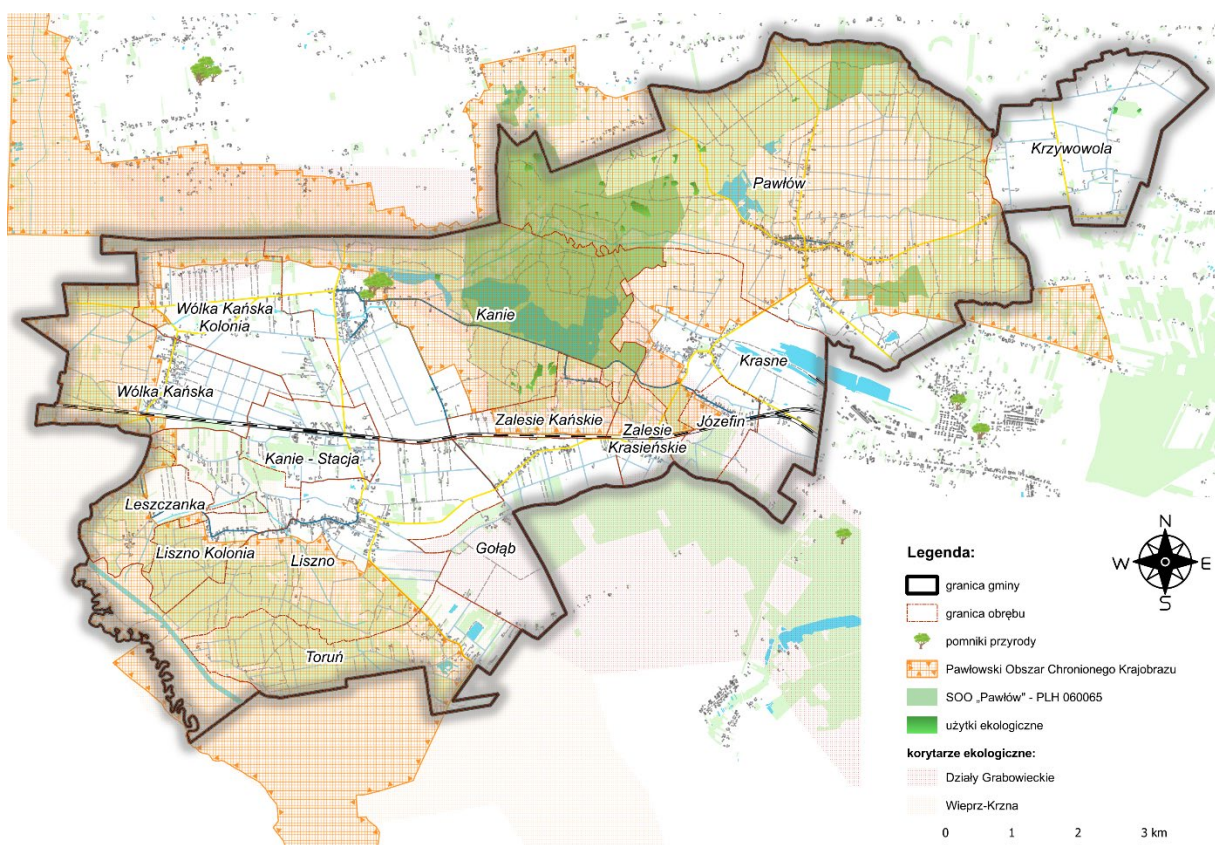
i parzydłem leśnym. Obszar rozcina Kotlina Pawłowska, której dnem płynie Dorohuczka, zasiedlana przez żółwia błotnego. W sąsiedztwie rzeczki występują łąki wilgotne i zmienno-wilgotne z firletką poszarpaną, goździkiem pysznym, licznymi storczykami, pełnikiem europejskim i kosaćcem syberyjskim. W dolinie tego cieku wybudowane zostały stawy rybne, które z czasem zostały zasiedlone przez bardzo rzadkiego żółwia błotnego oraz liczne kaczki, gęś zbożową, chruściele takie jak wodnik, kropiatka, kokoszka wodna itp. Stawy chętnie odwiedzane są przez rybołowa oraz bielika, a w ich sąsiedztwie można napotkać przepiękne gniazda remiza. W centralnej części Obszaru, w miejscu o nazwie „Łąka Bilska” występuje dobrze zachowane, lecz zarośnięte, torfowisko z dużą ilością oczek wodnych powstałych w procesie krasu kredy piszącej. Można tu spotkać bobra, piżmaka, liczne łosie i jelenie, a także ptaki związane z zakrzaczami wierzbowymi np. podróżniczka, słowika szarego czy rzadziej kszyska;

- obszary włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony SOO „Pawłów” - PLH 060065, utworzony w 2022 roku o powierzchni 870,95 ha, składający się z czterech funkcjonalnie powiązanych enklaw. Obejmuje torfowiska leżące w pobliżu Pawłowa (w dolinie cieku Dorohuckiego i jego dopływów) i Krowicy, a także fragmenty lasów znajdujących się w pobliżu Pawłowa oraz kompleks stawów w miejscowości Kanie. Wykształciły się tu zbiorowiska wodne, szuwarowe, łąkowe, torfowiskowe oraz zaroślowe i leśne. W zbiorowiskach tych zanotowano stanowiska kilkunastu rzadkich gatunków roślin np. lipiennik Loesela, turzyca Davalla, kukulka krwista i szerokolistna, kruszczyk błotny, pełnik europejski, ciemnyca zielona, goździk pyszny, kosaciec syberyjski, grzybienie białe. Występuje tu także starodub łąkowy. Obszar chroni siedliska gatunków zwierząt: trzepla zielona, zalotka większa, modraszek telejus, czerwoczyk nieparek, czerwoczyk fioletek modraszek nausithous, przeplatka aurinia, żółw błotny, kumak nizinny. Głównym celem ochrony jest zachowanie populacji żółwia błotnego i strzebli błotnej. Na terenie obszaru występują także objęte ochroną prawną gatunki zwierząt jak np.: rzekotka drzewna, żaby: wodna, trawna, moczarowa, kumak nizinny, traszka zwyczajna, ropucha szara, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, a z awifauny błotniaki: łąkowy i stawowy, derkacz, czajka, bekas kszysk, zimorodek i inne;
- pomniki przyrody (5 drzew) uznane na podstawie Zarządzenie Nr 28 Wojewody Chełmskiego z dnia 13 listopada 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Są to:
 - lipa drobnolistna – znajduje się w parku obok budynku Pałacu w miejscowości Kanie, wysokości ok. 18 m i obwodzie ok. 459 cm;
 - tulipanowiec – uznane za pomnik przyrody w 1987 r, znajduje się w parku obok budynku Pałacu w miejscowości Kanie, wysokości ok. 29 m i obwodzie ok. 273 cm;
 - klon srebrzysty – uznane za pomnik przyrody w 1987 r, znajduje się w parku obok budynku Pałacu w miejscowości Kanie, wysokości ok. 9 m i obwodzie ok. 515 cm;
 - orzech czarny – uznane za pomnik przyrody w 1987 r, znajduje się w parku obok budynku Pałacu w miejscowości Kanie, wysokości ok. 24 m i obwodzie ok. 352 cm;

- o lipa drobnolistna – znajduje się w pobliżu plebani na obszarze posesji parafii rzymsko-katolickiej przy ogrodzeniu w miejscowości Kanie, wysokości ok. 17 m i obwodzie ok. 474 cm.

Na terenie Leśnictwa Pawłów Nadleśnictwa Chełm znajdują się również użytki ekologiczne, ustanowione 1997 roku na podstawie Uchwały Nr XXVII/169/97 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny w sprawie uznania obszarów bagien za użytki ekologiczne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny. Wyznaczono wówczas 22 obszary o łącznej powierzchni ok. 22 ha, których celem było zachowanie cennych zbiorowisk wodnych i torfowiskowych.

Ponadto przez obszar gminy Rejowiec Fabryczny wyznaczone zostały korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie oraz Wieprz-Krzna. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Są to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku.

Rysunek 59 Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GDOŚ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

2.6.2 Szata roślinna i świat zwierzęcy

Z uwagi na położenie gminy w dolinie rzeki otoczonej wzniesieniami kredowymi z półkolistym pierścieniem Lasów Pawłowskich, znaczną jej część stanowią torfowiska porośnięte lasami olchowymi z domieszką kruszyny i brzozy. Południowa część gminy to malowniczo położone stawy rybne oraz liczne wyrobiska potorfowe. Partie przybrzeżne

stawów porastają bogate zespoły roślinne, stanowiące ostoję fauny wodno-błotnej. Z kolei w zachodniej części przeważają siedliska wilgotne, porośnięte przez mieszane drzewostany olchowe, brzozowe, sosnowe. Wschodnia i północna część gminy to przeważające siedliska mniej uwilgotnione z drzewostanem dębowym i sosnowym, będące rajem dla zbieraczy grzybów.

Obszar gminy Rejowiec Fabryczny to naturalnie środowisko dla roślin takich jak olchy, brzozy, sosny i dęby oraz dla zwierząt: łosi, winniczków, padalców, bobrów, jeży i bocianów czarnych. Spotyka się tu również gatunki roślin i zwierząt rzadkich i chronionych wśród których jest m. in.: lipiennik Loesela, turzyca Davalla, kukułka krwista i szerokolistna, kruszczyk błotny, pełnik europejski, ciemiężycza zielona, goździk pyszny, kosaciec syberyjski, grzybień białe, starodub łąkowy, trzepla zielona, zalotka większa, modraszek telejus, czerwoczyk nieparek, czerwoczyk fioletek modraszek nausithous, przeplatka aurinia, żółw błotny, strzebla błotna czy kumak nizinny.

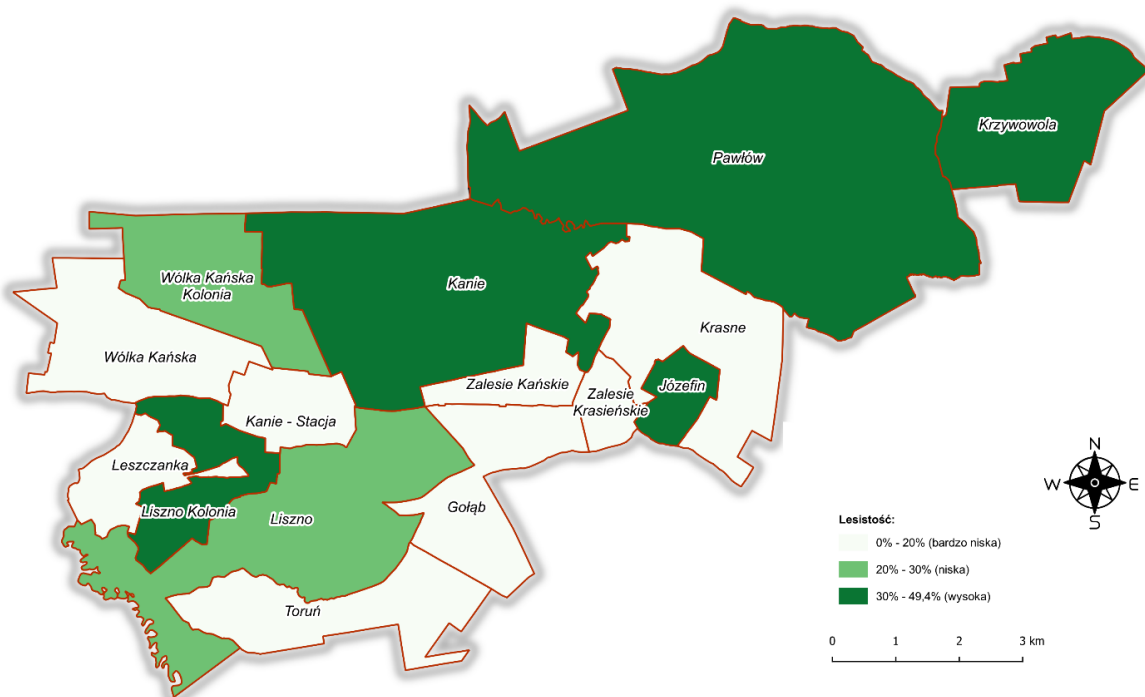
2.6.3 Krajobraz

Gmina Rejowiec Fabryczny to obszar bardzo ciekawy z uwagi na występującą tu mozaikowość krajobrazu. Przeplatają się ze sobą lasy, łąki, pastwiska, torfowiska oraz pola uprawne z zadrzewieniami śródpolnymi. W krajobrazie gminy można wyodrębnić obszary wykazujące wspólny ekologiczny charakter, jako strefy ekologiczne:

- strefa leśna – obejmująca Lasy Pawłowskie i las w południowo-zachodniej części gminy;
- strefa wodno-łąkowo-leśna – są to okolice stawów w rejonie Zalesie Kańskiego;
- strefa łąkowo-wodna – obejmująca dolinę rzeki Wieprz, dolinę „Mokrego Rowu”, tereny łąkowo-torfowiskowe na zachód od Wólki Kańskiej i dolinki, leżące na północ i południe od Pawłowa;
- strefa polna – uprawiane rolnictwo, tereny występujące na obszarze całej gminy (SUNBAR Sp. z o.o. 2017).

2.6.4 Obszary leśne, zadrzewienia i zakrzewienia

Lasy i zadrzewienia w gminie Rejowiec Fabryczny zajmują powierzchnię 2309,3436 ha, z czego 97,5% (2251,0223 ha) stanowią grunty leśne. Występują tu przede wszystkim lasy mieszane (olchy, brzozy, sosny). Stopień lesistości wynosi 26,3%, co jest niższym wynikiem w porównaniu do średniej lesistości w Polsce (29,6%), ale wyższe niż średnia województwa lubelskiego (23,5%).

Rysunek 60 Lesistość gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB

Powierzchnie leśne rozmieszczone są głównie w północnej i zachodniej części gminy. Główny kompleks leśny znajduje się w obrębie Pawłów, gdzie poziom lesistości wynosi 49,4%. Obszary o bardzo niskim stopniu lesistości, poniżej 10%, to obręby Kanie-Stacja (7,7%), Krasne (7,1%), Gołąb (3,8%), Krzywowola (1,5%) oraz Wólka Kańska-Kolonia (1,0%).

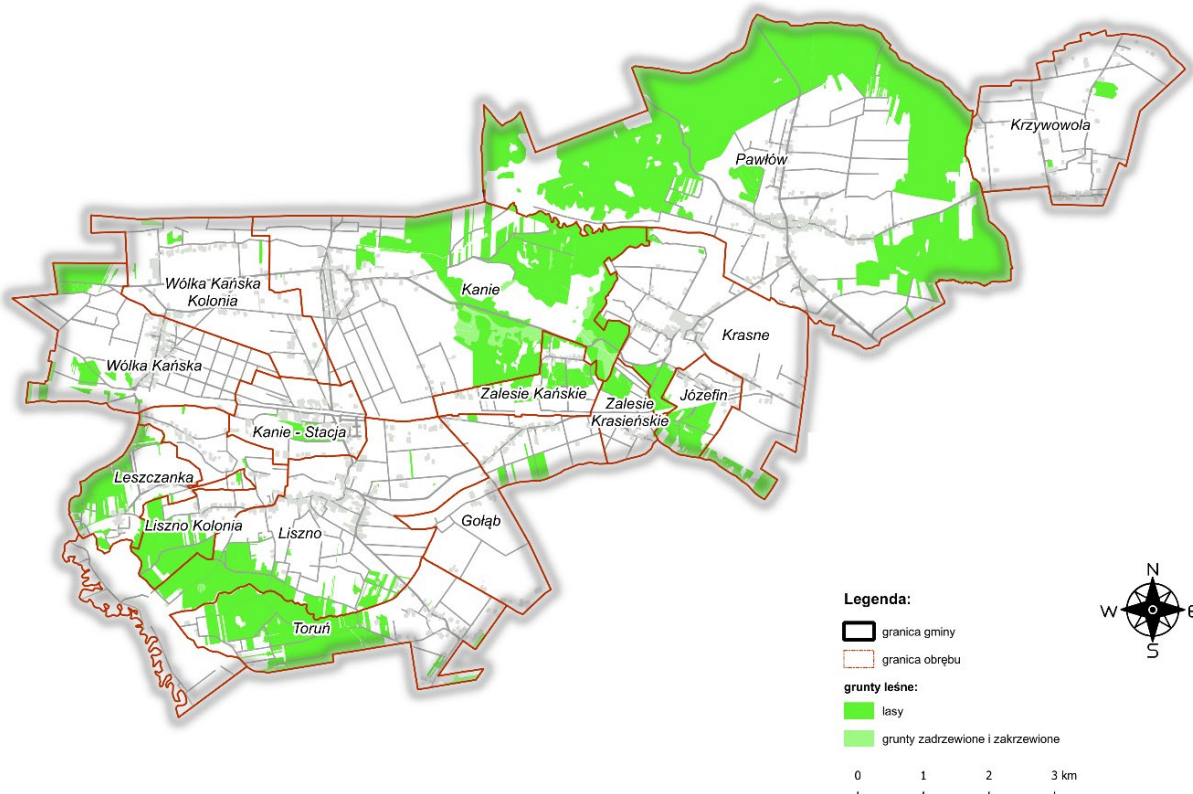
Lp.	Obręb	Powierzchnia obrębu [ha]	Grunty zalesione i zadrzewione			Stopień lesistości [%]
			grunty leśne [ha]	grunty zadrzewione i zakrzewione [ha]	Razem [ha]	
1	2	3	4	5	6	7
1	Gołąb	427,9483	16,4200	-	16,4200	3,8
2	Józefin	128,7248	43,2797	-	43,2797	33,6
3	Kanie	1271,7262	394,1394	54,3403	448,4797	35,3
4	Krasne	672,8049	47,8068	-	47,8068	7,1
5	Krzywowola	550,4462	8,5203	-	8,5203	1,5
6	Leszczanka	215,2598	68,1249	-	68,1249	31,6
7	Liszno	1008,7756	135,5683	1,1710	136,7393	13,6
8	Liszno-Kolonia	310,7275	80,3227	-	80,3227	25,8
9	Pawłów	2246,6946	1109,5903	0,0200	1109,6103	49,4
10	Toruń	463,6618	198,5946	-	198,5946	42,8
11	Wólka Kańska	510,5237	61,7908	-	61,7908	12,1
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	5,0060	2,7900	7,7960	1,6
13	Zalesie Kańskie	167,8622	48,5078	-	48,5078	28,9
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	16,2500	-	16,2500	14,9

15	Kanie-Stacja	221,2112	17,1007	-	17,1007	7,7
Gmina ogółem (obszar wiejski)		8778,8185	2251,0223	58,3213	2309,3436	26,3

Tabela 29 Lesistość w gminie Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB

Lasami państwowymi na terenie gminy administruje Nadleśnictwo Chełm i Krasnystaw.

Rysunek 61 Lasy i zadrzewienia w gminie Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

2.6.5 System odbioru śmieci i składowiska odpadów

Podmiotem odpowiedzialnym za funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest gmina Rejowiec Fabryczny, która gospodaruje odpadami w zamian za uiszczaną przez mieszkańców opłatę. Gmina Rejowiec Fabryczny w drodze przetargu nieograniczonego wybiera podmiot, który będzie odpowiedzialny za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych w jej granicach. W przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne tj.: szkoły, przedszkola, biblioteki, ośrodki kultury, ośrodki sportu i rekreacji, restauracje, sklepy, zakłady produkcyjne, zakłady usługowe, cmentarze i inne, gmina nie ma obowiązku odbierania tych odpadów komunalnych. Właściciele tych nieruchomości będą gospodarować odpadami komunalnymi na dotychczasowych zasadach tj. są zobowiązani do zawierania indywidualnych umów na odbiór odpadów i wyposażenia nieruchomości w pojemniki o pojemności dostosowanej do ilości i rodzaju produkowanych odpadów oraz udokumentowania korzystania z usług przedsiębiorcy przez okazanie umów i dowodów uiszczenia opłat za wywóz odpadów. Wybrany przedsiębiorca powinien być wpisany

do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Rejowiec Fabryczny.

Prowadzona jest segregacja odpadów w oparciu punkty system zbiórki o wytyczonych zasadach:

1. Papier tektura;
2. Metale i tworzywa sztuczne;
3. Szkło;
4. Bioodpady;
5. Popiół;
6. Odpady budowlane i rozbiórkowe;
7. Niesegregowane.

Gmina nie posiada na swym terenie wysypiska odpadów. W 2024 r. wybudowano Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, obecnie trwa procedura polegająca na wznowieniu robót, której realizacja pozwoli uzyskać pozwolenie na użytkowanie obiektu.

Nieczystości ciekłe z nieruchomości właściciele zobowiązani są do systematycznego usuwania, nie dopuszczając do ich przepełnienia i wylewania na powierzchnię za pośrednictwem wybranego przedsiębiorcy, wpisanego do rejestru działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Obecnie na terenie gminy zgłoszonych jest 8 podmiotów zajmujących się opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

2.7 AGROTURYSTYKA, TURYSTYKA, KULTURA, ZABYTKI

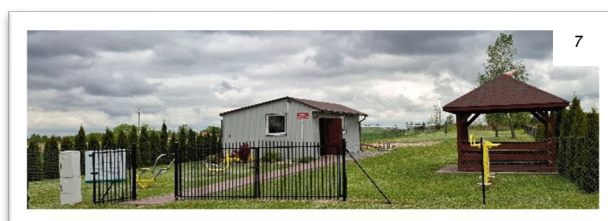
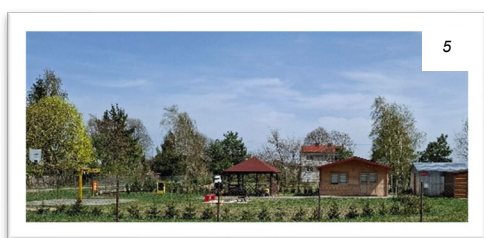
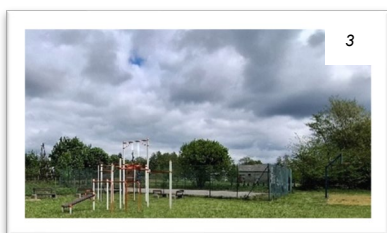
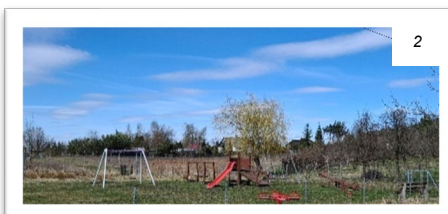
2.7.1 Agroturystyka i turystyka oraz infrastruktura turystyczna

Obszar gminy Rejowiec Fabryczny z uwagi na walory przyrodnicze jest bardzo atrakcyjny pod względem turystycznym. Przepiękne krajobrazy można podziwiać na terenie Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu rozciągającego się wzdłuż malowniczej doliny rzeki Wieprz z wyjątkowymi starorzeczami. Na jego obszarze, w rejonie wsi Krasne i Kanie, znajdują się stawy rybne o powierzchni ok. 140 ha. Stanowią one raj dla wędkarzy. W okolicach stawów biegnie szlak turystyczny od Aleksandrii Krzywowskiej przez Pawłów, Krasne, Zalesie Kańskie, Kanie, Wólkę Kańską do Kanalu Wieprz-Krzna. Drugi szlak turystyczny, rozpoczyna się w miejscowości Pawłów i prowadzi w kierunku miasta Rejowiec Fabryczny.

*Rysunek 62 Altana i plac zabaw w miejscowości Krasne
Źródło: materiały własne*

Ponadto na terenie gminy istnieją dwie bazy noclegowe. Największym jest Centrum Hotelowo Konferencyjne REGENT, w którym mieści się 18 pokoi z 32 miejscami noclegowymi. Drugim obiektem są „Domki Uroki Lasu”, oferujące domki na wynajem w miejscowości Toruń.

*Rysunek 63 Place zabaw i siłownie na terenie gminy Rejowiec Fabryczny:
1. Gołąb; 2. Józefin; 3. Kanie; 4. Zalesie Kańskie; 5. Krzywowola; 6. Liszno-Kolonia; 7. Wółka Kańska-Kolonia.
Źródło: materiały własne*

2.7.2 Obszary atrakcyjne turystycznie

Przez obszar gminy Rejowiec Fabryczny przebiegają dwa piesze szlaki turystyczne. Pierwszy to Szlak Wyżynny Wschodni, dawniej funkcjonujący jako „Szlak PKWN”. Oznakowany jest kolorem czerwonym i ma długość 90 km. Prowadzi z Lublina do Chełma, terenami zaliczanymi do Wyżyny Lubelskiej i Pagórów Chełmskich. Na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny umożliwia poznanie walorów Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, prowadząc przez miejscowości Kanie (zespół pałacowo-parkowy Woronieckich z XIX w., drewniany kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła i MB Różańcowej z lat 1937-39, grodzisko wczesnośredniowieczne „Szwedzkie Okopy”), Krasne (zespół dworsko-parkowy z XIX w.), Pawłów (dawne miasto biskupów chełmskich, neogotycki kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela wybudowany w latach 1909-1912, Izba Garncarska i Izba Bednarska w Gminnym Ośrodku Kultury), rezerwat „Torfowisko Sobowice” i Chełm.

Rysunek 64 Oznaczenie szlaków turystycznych i rowerowych w miejscowości Kanie
Źródło: materiały własne

Drugi szlak oznakowany kolorem żółtym o długość 64 km mający początek w gminie Rejowiec Fabryczny prowadzi do Skierbieszowa (powiat zamojski), przez obszar Pagórów Chełmskich i Działów Grabowieckich.

Lp.	Rodzaj szlaku	Nazwa szlaku	Przebieg na terenie gminy	Długość szlaków na terenie gminy w km
1	2	3	4	5
1	pieszy	LU-301-c Szlak Wyżynny Wschodni	Pawłów	7,9
2		LU-5539-y Szlak „Ariański” (żółty)	Pawłów	3,2
Gmina ogółem				11,1

Tabela 30 Szlaki turystyczne przechodzące przez teren gminy Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowane własne

Na terenie gminy funkcjonuje ścieżka dydaktyczna „Kotlina Pawłowa”, składająca się z siedmiu stanowisk zlokalizowanych w okolicy Pawłowa. Są to: Izba Garncarska, kościół

parafialny z 1912 r., teren dawnego wypasu bydła, tereny występowania muraw kserotermicznych, stawy rybne, młyn z początków XX w oraz zabytkowy cmentarz i kapliczka św. Jana Nepomucena. Ścieżka jest pomocniczym środkiem dydaktycznym dla uczniów, którego podstawowym celem jest kształtowanie obrazu środowiska z ukazaniem całej jego złożoności i dynamiki zachodzących w nim przemian oraz kształcenie szacunku do przyrody i jej praw, a także kultury obcowania z przyrodą na co dzień (SUNBAR Sp. z o.o. 2017).

Rysunek 65 Kapliczka św. Jana Nepomucena w Pawłowie
Źródło: materiały własne

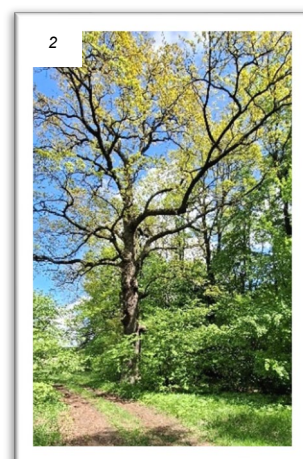
Ponadto na obszarze gminy znajduje się dużo ciekawych obiektów o wartościach historyczno-krajobrazowych. Są to przede wszystkim obiekty wykazane w gminnej ewidencji zabytków (Wójt Gminy Rejowiec Fabryczny 2018). Należą do nich przede wszystkim stare zabudowania typu domy drewniane i murowane, stodoły, krzyże, kapliczki, cmentarze oraz pomniki upamiętniające tragiczne wydarzenia historyczne.

Rysunek 66 Miejsca upamiętniające tragiczne dzieje lokalnej ludności: 1. Krzywowola; 2. Liszno; 3. Leszczanka.
Źródło: materiały własne

Rysunek 67 Obiekty architektoniczne godne uwagi: 1. Krasne; 2. Pawłów.
Źródło: materiały własne

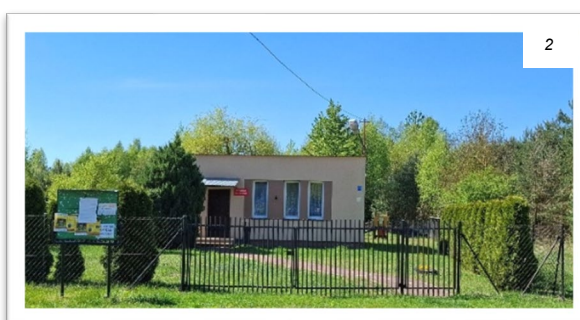

Rysunek 68 Miejsca ciekawe krajobrazowo: 1. Widok na dolinę rzeki Wieprz; 2. Kanie - okolice „Grodziska” na terenie Nadleśnictwa Chełm.

Źródło: materiały własne

2.7.3 Obiekty kultury

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie im. Ryszarda Kapuścińskiego oraz jednostki mu podległe. Ośrodek Kultury odpowiada za biblioteki publiczne na terenie gminy w Lisznie i w Pawłowie oraz świetlice, które znajdują się w każdym sołectwie.

Rysunek 69 Świetlica wiejska: 1. Liszno-Kolonia; 2. Toruń; 3. Kanie-Stacja

Źródło: materiały własne

Od 2019 odbywają się zajęcia dla seniorów, organizowane w ramach Klubu „Senior+”. W 2021 roku obowiązki nad organizacją i funkcjonowaniem Klubu „Senior+” zostały przekazane Ośrodkowi Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny. Przystąpienie gminy Rejowiec Fabryczny do realizacji kolejnej edycji Programu Wieloletniego „Senior +” na lata

2021-2025 pozwoliło na przygotowanie atrakcyjnej oferty i organizację zajęć dla grupy seniorów z terenu gminy.

*Rysunek 70 Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie
Źródło: materiały własne*

GOK Pawłów jest współorganizatorem imprez cyklicznych m.in. znanego już w całym województwie „Jarmarku Pawłowskiego – ginące zawody”, spotkań miłośników twórczości Ryszarda Kapuścińskiego, czy Ulicznych Biegów Niepodległości. Sprawuje opiekę nad zespołami ludowymi z terenu gminy (Radość, Echo, Pawłowianki, Seniorki, Łyszcz) oraz współorganizuje festyny dożynkowe, rodzinne i inne formy działalności kulturalnej.

Gminny Ośrodek Kultury sprawuje opiekę nad Izbami Rzemiosła Pawłowskiego oraz kultywuje tradycje garncarstwa pawłowskiego. Działania te realizowane są poprzez organizowanie zajęć garncarskich przeważnie dla dzieci i młodzieży z terenu gminy oraz obsługę zorganizowanych grup wycieczkowych, zwiedzanie Izb Rzemiosła Pawłowskiego oraz organizację pokazów garncarskich. Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie prowadzi również szereg zajęć i konkursów związanych z różnymi rocznicami i wydarzeniami w ciągu roku kalendarzowego.

*Rysunek 71 Ekspozycja wyrobów rzemieślniczych Izby Garncarskiej i Bednarskiej w Pawłowie
Źródło: materiały własne*

2.7.4 Zabytki

W gminie znajduje się dużo ciekawych obiektów o wartościach historyczno-krajobrazowych, które są poddane ochronie oraz wykorzystane dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych.

*Rysunek 72 Zabytki w gminie Rejowiec Fabryczny: zespół pałacowo-parkowy w Kaniem (górne zdjęcie z lewej strony), kościół pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Kaniem (dolne zdjęcie z lewej strony), kościół pw. pw. Jana Chrzciciela w Pawłowie (zdjęcie po prawej stronie).
źródło: materiały własne*

Część obiektów zostało wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków w następujące kategorie:

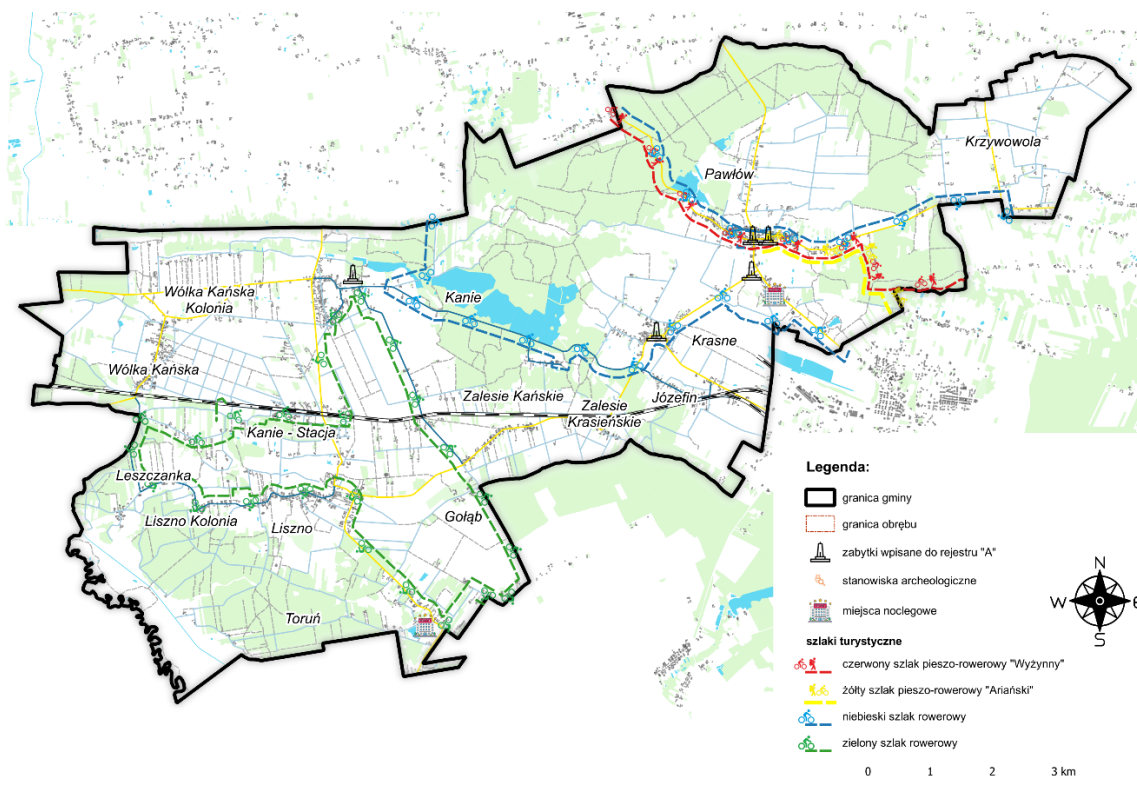
- ✓ zabytków nieruchomych (tj. zabytki architektury i budownictwa, parki zabytkowe, cmentarze i miejsca pamięci narodowej).
- ✓ zabytków archeologicznych.

Lp.	mięscowość	zakres wpisu	nr rejestru
1	2	3	4
wykaz zabytków wpisanych do rejestru "A" zabytków nieruchomych województwa lubelskiego			
1	Kanie	zespół pałacowo-parkowy: pałac i park	A/950
2	Kanie	kościół parafialny pw. św. Ap. Piotra i Pawła	A/1003
3	Krasne	zespół pałacowo-parkowy: pałac, park	A/24
4	Pawłów	kościół paraf. pw. Jana Chrzciciela wraz z wystrojem wnętrza, drzewostan w obrębie cmentarza kościelnego	A/1128
5	Pawłów	cmentarz rzymskokatolicki	A/379
wykaz zabytków wpisanych do rejestru "C" zabytków archeologicznych województwa lubelskiego			
6	Kanie	grodzisko wczesnośredniowieczne tzw. „Dworzysko”	C/36
7	Kolonia Lipówki	cmentarzisko kurhanowe (5 kopców ziemnych)	C/37
8	Leszczanka	kopiec ziemny (mogiła kurhanowa)	C/64

Tabela 31 Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Załącznik Nr 1,2 do obwieszczenia Nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 4 lutego 2025 r.: Wykaz zabytków wpisanych do rejestru "A" zabytków nieruchomych województwa lubelskiego według stanu na dzień 31 stycznia 2025 r.

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny zlokalizowanych jest wiele stanowisk archeologicznych ujawnionych na kartach AZP. Odnalezione zostały ślady osadnictwa tj. ułamki ceramiki, wytwory krzemienne. Trzy z odkrytych stanowisk, zostały wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego (Tabela 31).

Rysunek 73 Atrakcje gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: materiały własne

Lp.	Obręby	Walory cenne przyrodniczo					Infrastruktura turystyczna istniejąca					park zabytkowy	Inne atrakcje turystyczne
		pomniki przyrody ożywionej		pomniki przyrody nieożywionej		ochrona przyrody - powierzchniowe	baza noclegowa	szlaki turystyczne	ścieżki rowerowe		punkty widokowe		
		ilość	nazwa	ilość	nazwa	nazwa	ilość/rodzaj	rodzaj	nazwa	km	ilość	ilość	
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13		14
1	Gołąb	-	-	-	-	korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie	-	-	zielony	0,62	-	-	-
2	Józefin	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie	-	-	-	-	-	-	-
3	Kanie	6	lipa drobnolistna; tulipanowiec; klon srebrzysty; orzech czarny; lipa drobnolistna .	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; specjalny obszar ochrony: PLH060065; użytki ekologiczne PL.ZIPOP.1393.UE.0603082.131; korytarze ekologiczne Działy Grabowieckie	-	-	zielony niebieski	4,46 4,91	-	1	-
4	Krasne	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Działy Grabowieckie	-	-	niebieski	2,69	-	1	-
5	Krzywowola	-	-	-	-	użytki ekologiczne PL.ZIPOP.1393.UE.0603082.131	-	-	niebieski	0,41	-	-	-
6	Leszczanka	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Wieprz-Krzna	-	-	zielony	2,13	-	-	-
7	Liszno	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie, Wieprz-Krzna	-	-	zielony	4,97	-	-	-
8	Liszno-Kolonia	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Wieprz-Krzna	-	-	zielony	2,88	-	-	-
9	Pawłów	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; specjalny obszar ochrony: PLH060065; użytki ekologiczne: PL.ZIPOP.1393.UE.0603082.131, korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie	1 - centrum hotelowo- rekreacyjne	2 szlaki pieszo-rowerowe: "Wyżynny", "Ariański"	niebieski	6,47	-	-	-
10	Toruń	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Działy Grabowieckie, Wieprz-Krzna	1 - domki letniskowe	-	zielony	2,27	-	-	-
11	Wólka Kańska	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Wieprz-Krzna	-	-	zielony	0,01	-	-	-
12	Wólka Kańska-Kolonia	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne: Działy Grabowieckie, Wieprz-Krzna	-	-	zielony	0,25	-	-	-
13	Zalesie Kańskie	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Działy Grabowieckie	-	-	niebieski	0,21	-	-	-
14	Zalesie Kraszeńskie	-	-	-	-	Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu; korytarze ekologiczne Działy Grabowieckie	-	-	-	-	-	-	-
15	Kanie-Stacja	-	-	-	-	korytarze ekologiczne Wieprz-Krzna	-	-	zielony	2,60	-	-	-

Tabela 32 Atrakcje na terenie gminy Rejowiec Fabryczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków i PTTK

2.8 WYKONANE PRACE URZĄDZENIOWO- ROLNE

2.8.1 Scalenia gruntów wraz zagospodarowaniem poscaleniowym

Z pozyskanych informacji ze Starostwa Powiatowego w Chełmie wynika, że na obszarze Gminy Rejowiec Fabryczny wykonywane były prace dotyczące scalania gruntów. Pierwszym scalonym obrębem w 1981 roku był Pawłów, a ostatnim w 2006 roku Krzywowola oraz Leszczanka.

Lp.	obręb	Rok zakończenia prac scaleniowych
1	2	3
1	Gołąb	1992
2	Józefin	2002
3	Kanie	1988
4	Krasne	2002
5	Krzywowola	2006
6	Leszczanka	2006
7	Liszno	1993
8	Liszno-Kolonia	1993
9	Pawłów	1981
10	Toruń	1994
11	Wólka Kańska	1991
12	Wólka Kańska-Kolonia	1991
13	Zalesie Kańskie	1992
14	Zalesie Kańskie	1992

*Tabela 33 Przeprowadzone prace scalenia gruntów na terenie gminy
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PODGiK*

2.8.2 Drogi transportu rolniczego

W zakresie modernizacji dróg podjęto liczne prace remontowe i przebudowy. Gmina korzystała z programu finansowego w ramach PROW, mających na celu wsparcia tego rodzaju inwestycji. W 2016 roku zakończono przebudowę drogi gminnej nr 112776L, w 2017 roku przebudowę drogi w miejscowości Liszno oraz drogi gminnej nr 104603L w Józefinie, a w 2018 roku przebudowano drogę wraz z ciągiem pieszym w miejscowości Kanie.

2.8.3 Urządzenia melioracji wodnych

W ramach prac urządzeniowo-rolnych podjęto działania dotyczące budowy i modernizacji urządzeń melioracji wodnych. Gmina skorzystała z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), który oferuje wsparcie finansowe dla tego rodzaju inwestycji mających na celu poprawę gospodarki wodnej na terenach rolniczych.

W 2014 roku w ramach dofinansowania ze środków PROW zamontowane zostały urządzenia na ujęciach wody w miejscowości Liszno i Wólka Kańska-Kolonia oraz zainstalowano linie technologiczną na oczyszczalni ścieków w Pawłowie. Działanie to miało na celu rozbudowanie ujęcia wody w Wólce Kańskiej Kolonii i budowę drenażowej oczyszczalni ścieków przy świetlicy wiejskiej w Wólce Kańskiej Kolonii.

2.8.4 Cieki wodne

Z analizy dostępnych danych wynika, że w ramach prac urządzeniowo-rolnych nie realizowano działań związanych z poprawą stanu cieków wodnych.

2.8.5 Odnowa wsi

Odnowa wsi to kompleksowy proces, którego celem jest wszechstronny rozwój obszarów wiejskich. Składa się na niego szereg działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców wsi, ożywienie lokalnych gospodarek, oraz dostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznej do współczesnych wymagań. Proces ten obejmuje zarówno aspekty materialno-przestrzenne, takie jak modernizacja budynków, dróg, czy przestrzeni publicznych, jak i aspekty społeczne oraz ekonomiczne, które mają na celu wzmocnienie więzi społecznych i poprawę warunków ekonomicznych.

W praktyce odnowa wsi może przybierać różne formy, w zależności od specyfiki danego regionu i potrzeb lokalnej społeczności. Może obejmować działania takie jak rewitalizacja zabytkowych budynków, rozwój lokalnych przedsiębiorstw, poprawa dostępu do usług publicznych, tworzenie nowych miejsc pracy, a także organizacja wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych mających na celu aktywizację społeczności.

Ważnym elementem odnowy wsi jest również dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, co ma na celu nie tylko ochronę tradycji i unikalnego charakteru danego miejsca, ale także przyciągnięcie turystów, co może stać się dodatkowym źródłem dochodów dla mieszkańców. Odnowa wsi to więc z jednej strony modernizacja i rozwój, a z drugiej – troska o zachowanie lokalnych wartości i tożsamości.

Cały proces odnowy wsi często odbywa się przy aktywnym udziale mieszkańców, którzy wspólnie z władzami lokalnymi planują i realizują różne inicjatywy. Dzięki temu odnowa wsi nie jest jedynie narzuconym z góry programem, ale procesem opartym na lokalnych potrzebach i aspiracjach, co zwiększa szanse na jego trwały sukces.

Wychodząc na przeciw oczekiwaniom swoich mieszkańców Gmina Rejowiec Fabryczny regularnie realizuje inwestycje mające na celu poprawić ich warunki życiowe, tj.:

- zagospodarowanie centrum miejscowości Liszno etap I – zakończone w 2013 roku;
- zagospodarowanie centrum miejscowości Liszno etap II – zakończone w 2014 roku;
- zagospodarowanie centrum miejscowości Krasne – zakończone w 2014 roku;
- remont świetlicy wiejskiej w Wólce Kańskiej – zakończone w 2014 roku;
- rekreacyjne zagospodarowanie terenów przy świetlicy w miejscowości Kanie – zakończone w 2014 roku;
- modernizacja świetlicy wiejskiej w Józefinie – zakończone w 2015 roku;
- modernizacja świetlicy wiejskiej w Toruniu – zakończone w 2015 roku.

2.9 STAN OPRACOWAŃ GEODEZYJNO- KARTOGRAFICZNYCH

2.9.1 Aktualizacja użytków gruntowych

Aktualizacja użytków gruntowych to proces, który polega na dostosowaniu ewidencji gruntów do rzeczywistego sposobu wykorzystania terenu. Oznacza to, że informacje o działkach, takie jak kategorie gruntów (np. grunty orne, łąki, pastwiska, lasy, tereny zabudowane), są weryfikowane i w razie potrzeby zmieniane, aby odzwierciedlały aktualny stan faktyczny. Taka aktualizacja jest istotna, ponieważ sposób użytkowania gruntu może się zmieniać na przestrzeni lat, np. poprzez przekształcenie terenów rolnych w budowlane lub zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym.

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny nie przeprowadzano aktualizacji użytków gruntowych w ramach modernizacji ewidencji gruntów i budynków w roku 2021. Inwentaryzacja terenowa wykazała rozbieżności bazy EGiB z rzeczywistym stanem, co w konsekwencji wpływa na:

- nieprawidłowe naliczenie podatków;
- rozbieżności mogą unieważniać decyzje planistyczne lub administracyjne i wymagać ich powtórzenia po aktualizacji bazy (Leśkiewicz 2017).

2.9.2 Aktualizacja gleboznawczej klasyfikacji gruntów

Aktualizacja gleboznawczej klasyfikacji gruntów to proces mający na celu uaktualnienie i doprecyzowanie informacji na temat jakości i właściwości gleb znajdujących się na danym terenie. Gleboznawcza klasyfikacja gruntów jest narzędziem, które służy do oceny przydatności gruntów do różnorodnych celów gospodarczych, przede wszystkim w rolnictwie. Polega ona na podziale gruntów na klasy bonitacyjne, określające ich jakość oraz na ustaleniu, do jakiej kategorii gleboznawczej należą.

Na podstawie danych pozyskanych ze Starostwa Powiatowego w Chełmie wynika, że gleboznawcza klasyfikacja gruntów była przeprowadzona w okresie nowego pomiaru w latach 60/70 XX wieku i od tego czasu nie wykonywano ich aktualizacji.

2.9.3 Modernizacja ewidencji gruntów i budynków

Modernizacja ewidencji gruntów i budynków gminy Rejowiec Fabryczny zakończyła się w 2021 r., stan opracowania dobry - do wykorzystania.

2.9.4 Aktualizacja map glebowo – rolniczych

Mapa glebowo-rolnicza to niezastąpione narzędzie dla rolników, planistów, ochrony środowiska i geodetów. Dostarcza wiedzy o jakości i właściwościach gleby, ułatwia podejmowanie świadomych decyzji dotyczących upraw, inwestycji czy ochrony zasobów naturalnych.

Pierwotne mapy glebowo rolnicze powstały w latach 1960-1980, przy czym w województwie lubelskim najczęstszą data są lata 1965-1966 uzupełniane do lat 90. 4 czerwca 2024 GUGiK udostępnił wektorową mapę glebowo-rolniczą opartą na formacie GML.

2.10 WNIOSKI ZE STANU ISTNIEJĄCEGO

Na podstawie przeprowadzonej analizy stanu istniejącego można stwierdzić, że dominującą gałęzią gospodarki gminy Rejowiec Fabryczny jest rolnictwo z leśnictwem.

Analiza SWOT pozwala zdiagnozować i sformułować problemy i zadania strategiczne. Identyfikuje słabe i silne strony gminy. Silne strony to przede wszystkim istniejące zasoby naturalne i rolnicze, a także społeczność lokalna, która może być zaangażowana w działania na rzecz rozwoju. Do słabych stron zalicza się niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę techniczną, a także brak większych inwestycji, które mogłyby przyczynić się do modernizacji regionu. Szanse obejmują możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na rozwój infrastruktury oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. Z kolei zagrożenia mogą wynikać z dalszego wyludniania się obszaru oraz zmian w polityce rolnej, które mogą negatywnie wpłynąć na lokalne rolnictwo.

Analiza SWOT dla gminy Rejowiec Fabryczny:

a) **Silne strony:**

- walory krajobrazowo-przyrodnicze;
- istnienie terenów będących potencjalną bazą dla rozwoju turystyki i agroturystyki;
- wysoki poziom zalesienia;
- dobra struktura agrarna;
- duży potencjał dla rozwoju gospodarstw ekologicznych;
- położenie w obszarze o najkorzystniejszych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej;
- zadowalający stan infrastruktury elektroenergetycznej
- włączenie terenów położonych w Pawłowie do Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK MIELEC.

b) **Słabe strony:**

- starzenie się ludności, co prowadzi do wyludniania się gminy;
- niski wskaźnik przedsiębiorczości;
- słaby rozwój bazy turystycznej, w tym agroturystyki;

- brak chodników.

c) **Szanse:**

- powstawanie nowych zakładów na terenach inwestycyjnych m. in. w Specjalnej Strefie Ekonomicznej EURI-PARK MIELEC;
- otwarcie nowych działalności gospodarczych – wzrost przedsiębiorczości;
- realizacja nowoczesnej bazy turystyczno-rekreacyjnej;
- pozyskiwanie środków dotacyjnych Unii Europejskiej na realizację projektów infrastrukturalnych i społecznych.

d) **Zagrożenia:**

- starzenie się społeczeństwa i migracja młodych do miast;
- zmniejszająca się dochodowość w rolnictwie;
- brak nowych miejsc pracy;
- brak instrumentów wspierających przedsiębiorczość.

3. USTALENIA PLANU URZADZENIOWO- ROLNEGO GMINY REJOWIEC FABRYCZNY

3.1 DZIAŁANIA ROZWOJOWE I MODERNIZACJI TERENÓW ROLNYCH WYNIKAJĄCE Z OGÓLNEJ CHARAKTERYSTYKI GMINY

3.1.1 Działania wynikające z warunków naturalnych i ukształtowania terenu, budowy geologicznej i surowców naturalnych oraz warunków klimatycznych

Celem działań wynikające z warunków naturalnych i ukształtowania terenu, budowy geologicznej i surowców naturalnych oraz warunków klimatycznych jest zwiększenie produktywności rolnictwa, ochrona gleby przed erozją i suszą, a także zabezpieczenie gospodarstw przed powodzią czy degradacją środowiska.

Gmina Rejowiec Fabryczny charakteryzuje się terenem falistym, z występowaniem nieck i dolin rzecznych rzeki Wieprz i jej dopływów. Tereny te są podatne na erozję wodną, zastoje wód opadowych i okresowe podtopienia.

Obszar gminy pokryty jest glebami brunatnymi, pseudobielicowymi, rędzinami i madami. Są to gleby często zakwaszone podatne na przesuszanie i erozję.

Na terenie gminy występują złoża piasków, żwirów oraz surowce ilaste. Zasoby wodne są ograniczone, a istniejący Kanał Wieprz-Krzna powoduje stały odpływ wody na południe potęgując sytuację, szczególnie zauważalną w okresach deficytu opadów.

Gmina doświadcza coraz częstsze zjawiska suszy, szczególnie w okresie wegetacyjnym. Podobnie jak na całym obszarze kraju, obserwuje się tu także anomalie pogodowe w postaci burz, przymrozków wiosennych i gwałtownych opadów.

Działania, które umożliwiają racjonalne gospodarowanie to:

- budowa i konserwacja rowów odwadniających wzdłuż pól uprawnych (nienadmiernie głębokich);
- tarasowanie stoków i tworzenie pasów zieleni (zwłaszcza na stokach);
- scalanie gruntów rozproszonych w celu ułatwienia prac polowych i poprawy melioracji;
- wyznaczanie stref buforowych wokół cieków wodnych z roślinnością zatrzymującą spływ powierzchniowy;
- lokalizacja i projektowanie małej retencji: zbiorniki śródpolne, oczka wodne, stawy;
- ograniczenie eksploatacji surowców bez rekultywacji – obowiązek odtworzenia środowiska po zakończeniu wydobywania;
- rozwój wodociągów wiejskich z wykorzystaniem głębszych warstw wodonośnych;
- wdrażanie upraw odpornych na niedobory wody (np. żyto hybrydowe, sorgo, lucerna);
- budowa systemów nawadniających – studnie głębinowe, zbiorniki buforowe;
- monitoring suszy i czujniki wilgotności gleby – wsparcie dla rolników i doradztwa rolniczego;
- edukacja rolników w zakresie zmian klimatu i gospodarowania wodą.

Obecnie na terenie gminy brakuje naturalnych zbiorników retencyjnych. Zgodnie z zapisami przyjętej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku na zintegrowaną listę przedsięwzięć dla realizacji celów strategii rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku (Załącznik do uchwały nr CXV/2074/2025 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 17 kwietnia 2025 r.) zaplanowana została budowa Zbiornika Wodnego „Oleśniki” Etap I – Budowa zbiornika dolnego (zapora czołowa i czasza zbiornika wraz z budowlami) oraz Etap II – Budowa zbiornika górnego (czasza zbiornika wraz z budowlami).

Wszelkie planowane działania powinny być skoordynowane z pracami urządzeniowo-rolnymi, modernizacją EGiB i scalaniami gruntów oraz polityką gminy dotyczącą ochrony środowiska, rolnictwa i gospodarki wodnej.

3.1.2 Działania wynikające z opracowań planistycznych

Obowiązujące opracowania planistyczne określają podstawowe funkcje gminy. Mają one w swym zakresie w szczególności wspierać:

- rolnictwo, sferę produkcji żywności. Warunki przyrodniczo – ekonomiczne predysponują gminę do zbożowego systemu produkcji o nastawieniu roślinno-hodowlanym, produkcję zdrowej żywności (głównie zbóż) w oparciu o gleby przydatne dla rozwoju rolnictwa, ze stopniową zmianą na uprawy zrównoważone, biodynamiczne i ekologiczne;
- przemysł rolno-spożywczy i przetwórczy w oparciu o produkcję roślinną i zwierzęcą;
- przemysł wydobywczy surowców węglanowych i gliny dla potrzeb produkcji cementu;
- przemysł garncarski, bednarski i drzewny;
- strefy magazynowo - składowe, hurtowe i produkcyjne związane z przemysłem rolno - spożywczym, przemysłem materiałów budowlanych i obsługą międzynarodowej trasy komunikacyjnej S12 (obecnie drogi krajowej GP-12, docelowo drogi ekspresowej relacji Kurów - Lublin - Piaski - Chełm - Dorohusk - granica państwa - kierunek Kijów) z wykorzystaniem węzłów komunikacyjnych tej trasy;
- usługi związane z obsługą międzynarodowego ruchu drogowo - kolejowego: Europa Zachodnia - Ukraina przez Dorohusk i Hrebenne;
- usługi dla obsługi uczestników ruchu międzynarodowego poprzez tworzenie nowych obszarów aktywizacji społecznej o odpowiednich standardach - zarówno w sferze obsługi ludności, jak i naturalnego środowiska;
- rozwój agroturystyki i turystyki zarówno pobytowej, jak i świątecznej, wędkarstwo z wykorzystaniem walorów krajobrazowych i kulturowych gminy;
- odtworzenie i rozwój centrum garncarstwa i bednarstwa w Pawłowie – propagacja warsztatów tematycznych związanych z kulturą regionalną i tradycjami rzemiosła ludowego (Fabryczny, Uchwała Nr XIV/68/03 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego 2003).

3.1.3 Działania wynikające z potrzeb mieszkańców

Najpilniejsze potrzeby mieszkańców dotyczą poprawy dostępności komunikacyjnej (drogi, chodniki), poprawy bezpieczeństwa przy głównych ciągach komunikacyjnych oraz poprawy infrastruktury rekreacyjnej i społecznej (plac zabaw, świetlice). Istotne jest również rozbudowanie i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz w mniejszym stopniu, wodociągowej.

Potrzebę poprawy infrastruktury drogowej, budowę chodników i oświetlenia ulicznego zgłaszają mieszkańcy obrębów Gołąb, Krasne, Liszno, Pawłów i Wólka Kańska-Kolonia. Z kolei w miejscowościach Krasne, Liszno, Liszno-Kolonia, Wólka Kańska-Kolonia i Zalesie Kańskie zapotrzebowanie jest na modernizację istniejących lub budowę nowych obiektów użyteczności publicznej typu: boisko, plac zabaw czy świetlica.

W zakresie edukacji i opieki medycznej mieszkańcy oczekują stworzenia żłobka dla najmłodszych dzieci oraz poszerzenia zakresu usług medycznych w gminie o opiekę specjalistyczną, obejmującą m.in. pediatrię, neurologię, ginekologię oraz stomatologię (Gołąb, Krasne).

W wielu obrębach odnotowano brak zgłoszonych potrzeb (Józefin, Kanie, Krzywowola, Leszczanka, Toruń, Wólka Kańska, Zalesie Kraszeńskie, Kanie-Stacja), a w pozostałych tylko w niektórych kategoriach. Taka sytuacja, może wskazywać na zadowolenie z obecnego stanu lub niską aktywność zgłaszania swoich oczekiwań.

3.2 POPRAWA GOSPODARKI GRUNTAMI I KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY AGRARNEJ

3.2.1 Zabiegi przeciwoerozyjne oraz ochrona gruntów rolnych

Erozja gleby zwłaszcza wodna i wietrzna stanowi bardzo poważne zagrożenia dla istniejącego rolnictwa i środowiska. Szczególnie narażone są tereny na nachylonych, nadmiernie odkrytych poprzez intensywne użytkowanie. Zabiegi przeciwoerozyjne, czyli wszelkie działania mające na celu ograniczenie lub zapobieganie erozji możemy podzielić na: agrotechniczne, biologiczne, techniczne i planistyczne.

Zabiegi agrotechniczne, to:

- wprowadzanie uprawy w kierunku poziomocowym - ograniczenie spływu wody i wymywanie warstwy próchnicznej (urodzajnej) gleby;
- uprawa pasowa - zatrzymuje wilgoć i zachowuje naturalną strukturę gleby;
- ograniczenie orki lub stosowanie płytkiej orki - zwarta gleba (mniej rozluźniona) lepiej zatrzymuje wodę, ogranicza erozję wodną i wietrzną;
- mulczowanie - dzięki temu pozostają resztki roślinne, dając pokrycie warstwy ornej, zmniejszając jej parowanie, a tym samym chroniąc glebę przed przesuszeniem;
- zmiana struktury upraw - poprzez wprowadzanie uprawy roślin wieloletniej, poplonów czy roślin okopowych chroni się glebę przed uszkodzeniem jej struktury i nadmiernym przesuszeniem.

Zabiegi biologiczne, to:

- zalesianie stoków i terenów o dużym nachyleniu - umacnia glebę, chroni przed osuwaniem;
- zakładanie pasów ochronnych (wiatrowych, śródpolnych, trawiastych) - jest działaniem chroniącym przed erozją wietrzną jednocześnie zachowując wodę w glebie;
- obsiewanie skarp i miedz trawami - umacnia strukturę zapobiegając jej osuwaniu;
- utrzymanie trwałych użytków zielonych - łąki i pastwiska na terenach narażonych na erozję doskonale stabilizują glebę.

Zabiegi techniczne (inżynieryjne), to:

- budowa progów zwalniających w rowach i ciekach wodnych – progi (zastawki) spowalniają spływ wód opadowych;

- tarasowanie stoków, tworząc stopnie o małym nachyleniu - spowalniają spływ wód opadowych;
- zakładanie rowów przeciwoerozyjnych i rozprowadzających wodę – pozwalają na przetrzymanie wody i ograniczają zmywanie gleby;
- budowa zbiorników retencyjnych i oczek wodnych – przechwytyują nadmiar wód opadowych, gromadząc ją poprawiają mikroklimat;
- umocnienia skarp i brzegów rowów (np. faszyną, płytami ażurowymi, koszami gabionowymi) – zapobiegają osuwaniu gleby i zachowują jej prawidłową strukturę.

Zabiegi planistyczne, czyli działania organizacyjne w zakresie planowania przestrzennego i organizacja gospodarstw, powinny uwzględniać takie przedsięwzięcia jak scalenia gruntów, które mają na celu poprawę struktury gospodarstw i zwiększenie efektywności ochrony przed erozją.

3.2.2 Zmiany w sposobie użytkowania gruntów poprzez zagospodarowanie gruntów odłogowanych, zdegradowanych i zdewastowanych i inne

Grunty odłogowane są to grunty czasowo nieużytkowane rolniczo. Często ulegają zachwaszczeniu, a przy długim braku zabiegów następuje naturalna sukcesja. Z kolei grunty zdegradowane to takie grunty na których wystąpiło zubożone biologicznie lub chemicznie, np. przez erozję, zasolenie, zanieczyszczenia. Do gruntów zdewastowanych zaliczamy te, które trwale zostały uszkodzone przez działalność człowieka – np. kopalnie, hałdy, składowiska. Zaś do gruntów marginalnych zalicza się grunty o małej przydatności rolniczej (np. gleby organiczne V i VI klasy, strome stoki).

Zmiana sposobu użytkowania gruntów w szczególności gruntów odłogowanych, zdegradowanych, zdewastowanych i marginalnych jest istotnym elementem zrównoważonego rozwoju rolnictwa i ochrony środowiska. Odpowiednie zagospodarowanie tych gruntów może przynieść wielowymiarowe korzyści: ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.

Do korzystnych kierunków zmian w użytkowaniu gruntów zalicza się:

- ✓ *Zalesienia i zadrzewienia.* Dotyczy gruntów bardzo słabych, mało przydatnych rolniczo, narażonych na erozję. Chronią gleby przed erozją, sekwestracją CO₂ (procesem, w którym dwutlenek węgla jest wychwytywany z atmosfery i gromadzony w postaci trwałej, np. w glebie, biomasie roślin, lasach czy warstwach geologicznych pod powierzchnią ziemi), poprawiają retencję wodną i zachowują bioróżnorodność;
- ✓ *Rekultywacja i renaturyzacja.* Dotyczy gruntów zdegradowanych i zdewastowanych. Są to zabiegi poprawiające strukturę gleby poprzez wapnowanie, nawożenie organiczne i odbudowę warstwy próchnicznej. Mają na celu przywrócić funkcję biologiczną gleby i jej przydatność rolniczą;
- ✓ *Zakładanie łąk i pastwisk (TR i TUZ).* Dotyczy gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej. Ma na celu poprawę pokrywy roślinnej, ograniczenie erozji wodnej i wietrznej oraz wykorzystanie gruntów w produkcji zwierzęcej;

- ✓ *Uprawy energetyczne i roślin fitoremediacyjnych (np. wierzba energetyczna, miskant, topinambur).* Dotyczy gruntów zanieczyszczonych, ubogich, trudnych w uprawie. Poprawiają właściwości gleby oraz wykorzystywane są w produkcji biomasy;
- ✓ *Odtwarzanie użytków ekologicznych (np. mokradeł, oczek wodnych).* Dotyczy terenów podmokłych lub marginalnych. Sprzyjają retencji wodnej, są siedliskiem dla ptaków oraz zwiększają bioróżnorodność.

Z analizy danych pozyskanych z ARiMR wynika, że łączna powierzchnia gruntów odłogowanych w gminie wynosi ok. 118,19 ha. Większość z nich (81,55%, czyli 96,38 ha), pozostanie w dotychczasowym użytkowaniu, co oznacza utrzymanie obecnego charakteru i sposobu zagospodarowania terenu. Pozostałe zmiany prowadzone są w kierunku zalesienia lub zadrzewienia.

Lp.	Obręb	Jedn.	Kierunek zagospodarowania gruntów odłogowanych						
			Pozostawienie gruntów w dotychczasowym użytkowaniu	pod inwestycje	pod zalesienie lub zadrzewienie	kierunek rolny	inny	pod drogi	razem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Gołąb	ha	32,01		6,36				38,37
		%	27,08		5,38				32,46
2	Józefin	ha	0,43		0,43				0,86
		%	0,36		0,36				0,73
3	Kanie	ha	2,77						2,77
		%	2,34						2,34
4	Krasne	ha	4,73		1,82				6,55
		%	4,00		1,54				5,54
5	Krzywowola	ha	3,21						3,21
		%	2,72						2,72
6	Leszczanka	ha	1,34		2,60				3,94
		%	1,13		2,20				3,33
7	Liszno	ha	15,65		3,99				19,64
		%	13,24		3,38				16,62
8	Liszno-Kolonia	ha	5,10						5,10
		%	4,32						4,32
9	Pawłów	ha	12,41		2,47			0,37	15,25
		%	10,50		2,09			0,31	12,90
10	Toruń	ha	4,07		0,48				4,55
		%	3,44		0,41				3,85
11	Wólka Kańska	ha	5,88						5,88
		%	4,98						4,98
12	Wólka Kańska-Kolonia	ha	4,12		3,13				7,25
		%	3,49		2,65				6,13
13	Zalesie Kańskie	ha	0,35						0,35
		%	0,30						0,30
14	Zalesie Kraszeńskie	ha	2,14						2,14
		%	1,81						1,81
15	Kanie-Stacja	ha	2,17		0,16				2,33
		%	1,84		0,14				1,97
Gmina ogółem (obszar wiejski)		ha	96,38		21,44			0,37	118,19
		%	81,55		18,14			0,31	100,00

Tabela 34 Kierunki zagospodarowania gruntów odłogowanych w gminie Rejowiec Fabryczny
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARMIR (stan 07.2025 r.)

Jak wynika z danych wykazanych w tabeli powyżej, zmiany w sposobie użytkowania gruntów odłogowanych są niewielkie i dotyczą głównie działań prośrodowiskowych (zalesienie).

W przypadku gminy Rejowiec Fabryczny wskazane jest zwiększenie udziału działań aktywizacyjnych gruntów odłogowanych poprzez zakładanie plantacji roślin energetycznych, czy przekształcanie w trwałe użytki zielone. Utrzymanie obecnego stanu może spowodować ograniczenie potencjału inwestycyjnego odłogów, brak ekonomicznej opłacalności przekształceń dla właścicieli gruntów, a także niewystarczające wykorzystanie programów wsparcia czy dopłaty rolno-środowiskowej.

3.2.3 Rekultywacja nieużytków

Rekultywacja nieużytków to wszelkie działania mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych gruntom, które wcześniej zostały wyłączone z użytkowania rolniczego, leśnego lub innego ze względu na degradację, zanieczyszczenie, erozję lub działalność człowieka (np. wydobywczą).

Rekultywację w zależności od potencjału terenu, można przeprowadzać w różnych kierunkach. Najczęściej wybierany jest kierunek rolniczy. Umożliwia on odzyskanie terenów pod uprawy i poprawa bilans gleb ornych. Kierunek wodny przez utworzenie zbiorników wodnych, oczek, pozytywnie wpływa na retencję stabilizując poziom wód gruntowych. Leśny zwiększa lesistości, tym samym ochroni glebę przed erozją. Przyrodniczy pozwala na odtworzenie siedlisk przyrodniczych i zachowanie bioróżnorodności. Z kolei rekreacyjny poprzez przekształcenie nieużytków w parki, ścieżki, tereny rekreacyjne wpływa na poprawę wizerunku otoczenia.

W gminie Rejowiec Fabryczny nieużytki zajmują powierzchnię 176,4802 ha, co stanowi 2,0% całkowitej powierzchni gminy. Rozkład nieużytków jest nierównomierny – najwięcej występuje w obrębach Kanie (47,3505 ha), Pawłów (37,5011 ha) oraz Liszno (27,8568 ha). Przez ostatnie lata (2000 r. – 2024 r) głównym kierunkiem rekultywacji był kierunek rolny oraz w niewielkim stopniu wodny.

3.2.4 Realizacja zadrzewień śródpolnych

Zadrzewienia śródpolne to istotny element krajobrazu rolniczego, mającym wpływ na ochronę środowiska oraz stabilność gospodarstw rolnych. Zadrzewienia pełnią wielofunkcyjną rolę, chronią glebę przed erozją, poprawiają bilans wodny, ograniczają skutki suszy, pozwalają zachować bioróżnorodność obszarów rolnych, a także regulują mikroklimat. Wszystkie te elementy składają się na lepsze warunki dla produkcji rolnej.

W ramach Planu Strategicznego na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) kontynuowane jest wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych, uruchomione po raz pierwszy w 2022 r., w ramach PROW 2014-2020. Wsparcie skierowane jest do rolników, którzy są właścicielami lub współwłaścicielami gruntów, na których zakładane będzie zadrzewienie śródpolne lub grunty te stanowią własność małżonka, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzania mieniem. W przypadku wsparcia na założenie zadrzewienia beneficjentem mogą być również jednostki samorządu terytorialnego - będące właścicielami gruntów rolnych. Pomoc obejmie koszty założenia i ochrony zadrzewień śródpolnych, jak również ich pielęgnacji i utrzymania w kolejnych latach. W tym zakresie przysługuje 5-letnia premia, przyznawana do zadrzewień założonych w ramach PROW 2014-2020, jak również PS 2023-2027. (Ministerstwo Rolnictwa i Rowoju Wsi 2025)

W wyniku inwentaryzacji terenowej stwierdzono, że na terenie całej gminy istnieją nieewidencyjne zadrzewienia śródpolne. Uwzględniając kryteria kwalifikacji obszarów do dofinansowania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, gmina posiada znaczący potencjał do pozyskania takich środków. Wynika to z obecności korytarzy ekologicznych i występowaniu znacznej powierzchni gruntów o niskich klasach bonitacyjnych.

3.2.5 Poprawa jakości gleb

Poprawa jakości gleb to działania, których celem jest zwiększenie zawartości próchnicy i materii organicznej, poprawa struktur fizycznych gleby (porowatość, zwięzłość), wzbogacenie gleby w składniki pokarmowe i mikroorganizmy, zwiększenie zdolności retencyjnych i przeciwdziałanie erozji.

Na glebach użytkowanych rolniczo powinno się stosować przede wszystkim:

- nawożenie organiczne (obornikiem, kompostem, gnojowicą);
- wapnowanie;
- rośliny strukturotwórcze (np. lucerna, facelia);
- międzyplony (poplony i odmiany ozime);
- płodozmian;
- ograniczać głęboką orkę.

Działania te poprawiają strukturę gleby, zwiększają zawartość próchnicy, stymulują życie biologiczne, obniżają zakwaszenie, poprawiają przyswajalność składników pokarmowych, rozluźniają glebę, zwiększają retencję wodną, chronią przed erozją i przerywają cykle chorób i szkodników.

Na glebach zalesionych, zaleca się:

- wprowadzanie gatunków próchnicotwórczych (np. lipa, klon, dąb);
- zalesienia gleb zdegradowanych;
- utrzymywanie pokrywy roślinnej (podszytu i runa leśnego);
- stosowania poprawek glebowych np. dolomitu.

Poprzez zwiększenie warstwy ściółki i wzbogacenie próchnicy, następuje stabilizacja gleby, chroni się ją przed erozją i wysychaniem, a także poprawia się mikroklimat.

W przypadku trwałych użytków zielonych w celach poprawy jakości gleb, powinno się stosować:

- wapnowanie;

- podsiew i dosiew roślinami pastewnymi np. koniczyna, kostrzewa;
- nawożenie organiczne i mineralne;
- melioracje i odwadnianie lub nawadnianie;
- właściwa gospodarkę wypasową;
- ochronę przed zarastaniem.

Wszystkie te zabiegi poprawiają strukturę, utrzymują żyzność, ograniczają zakwaszenie i zapobiegają degradacji.

3.3 POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI ROLNICZEJ GMINY, W TYM STRUKTURA WIELKOŚCIOWA I ORGANIZACYJNA GOSPODARSTW ROLNYCH

3.3.1 Realizacja scaleń gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym

Scalenie gruntów to proces polegający na uporządkowaniu struktury własnościowej i przestrzennej gospodarstw rolnych. Jest jednym z najważniejszych narzędzi wspierających rozwój terenów wiejskich. Niewłaściwa struktura agrarna gospodarstw znacząco utrudnia efektywne gospodarowanie gruntami, prowadzi do wzrostu kosztów produkcji rolnej, a także powoduje problemy z dostępem do infrastruktury drogowej.

Głównym celem scalenia gruntów, jest:

1. poprawa układu działek, czyli utworzenie większych, regularnie ukształtowanych działek, które lepiej odpowiadają wymogom racjonalnego użytkowania ziemi;
2. optymalizacja sieci dróg, czyli zaprojektowanie funkcjonalnej sieci dróg, co ma na celu skrócenie czasu dojazdu do działek oraz poprawę dostępności transportowej;
3. usprawnienie struktury obszarowej gospodarstw, poprzez zmniejszenie liczby działek w ramach jednego gospodarstwa, co prowadzi do lepszego zarządzania przestrzenią i obniżenia kosztów produkcji;
4. uwzględnienie inwestycji. Prace scaleniowe uwzględniają planowane inwestycje, takie jak budowa nowych dróg ekspresowych czy strefy ochrony konserwatorskiej;
5. zagospodarowanie poscaleniowe, które obejmuje urządzenie dróg transportu rolnego, wyznaczenie pasów zadrzewień i zakrzewień, a także korektę przebiegu rowów melioracyjnych.

Scalenie gruntów to także możliwość wydzielenia terenów na cele użyteczności publicznej.

Efekty scalenia są trwałe przez około 30 lat. W tym czasie wpływają pozytywnie na strukturę rolną. Po tym okresie zaleca się analizę potrzeb modernizacji, dostosowaną do nowych warunków technicznych, hydrologicznych i klimatycznych. Jeśli zachodzą istotne

zmiany, powtórzenie scalenia (lub modernizacja układów) może być zasadne. Rekomenduje się rozważenie ponownego scalenia w całości lub w części, jeśli:

- zmieniła się znacznie technika rolnicza (np. większe maszyny, inne technologie upraw);
- wystąpiły nowe potrzeby wynikające z zmian klimatycznych i hydrologicznych (np. potrzeba retencji, melioracji, adaptacji do suszy);
- zaszły zmiany w strukturze własności (np. podział gospodarstw, urbanizacja);
- nastąpiła degradacja układu komunikacyjnego lub zaniedbanie infrastruktury.

Gmina Rejowiec Fabryczny choć w przeszłości (w latach 1981 – 2006) poddana została w całości procesowi scalenia gruntów, posiada dość rozdrobnioną strukturę agrarną. Najgorzej wypada obręb Leszczanka, gdzie średnia powierzchnia działki w gospodarstwie to 0,5282 ha i średnia liczba działek w gospodarstwie przekracza 5.

3.3.2 Zmiany w sposobie użytkowania gruntów

Przeważająca część obszaru gminy Rejowiec Fabryczny to użytki rolne (66,3%) i grunty leśne (26,3%). Zmiany w sposobie użytkowania gruntów dotyczą przede wszystkim obszarów odłogowanych oraz terenów poeksploatacyjnych, które wymagają działań rekultywacyjnych w celu przywrócenia ich funkcji ekologicznych i gospodarczych.

Wyniki inwentaryzacji wskazują na nieznaczne zmiany w sposobie użytkowania gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny, z wyraźnym trendem przekształcania gruntów zdewastowanych w kierunku rolnym i leśnym.

W wyniku długotrwałego odłogowania gruntów rolnych i trwałych użytków zielonych, następuje naturalna sukcesja (około 607,97 ha). Z upływem czasu, realnym będzie przekształcenie tych gruntów w lasy. Jest to najbardziej korzystny kierunek zmian w użytkowaniu gruntów, ponieważ zalesienie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej lub przekształcenie gruntów odłogowanych w łąki lub pastwiska korzystnie wpływa na środowisko i produkcję zwierzęcą.

3.3.3 Ochrona gruntów

Ochrona gruntów to proces obejmujący działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji gleby, zachowanie jej zdolności produkcyjnych oraz zabezpieczenie przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Proces ten jest regulowany przez ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Działania ochronne w gminie Rejowiec Fabryczny powinny łączyć praktyczne rozwiązania agrotechniczne i organizacyjne, interwencje przestrzenne (planowanie i scalanie), oraz elementy przyrodnicze i edukacyjne. Tym samym, działania te powinny:

- obejmować ochronę gruntów rolnych przed degradacją i odłogowaniem, czyli wprowadzenie działań zmierzających do zagospodarowania nieużytków i gruntów odłogowanych poprzez ich przywrócenie do produkcji rolnej lub przekształcenie na użytki ekologiczne (np. łąki, zadrzewienia). W tym celu zaleca się identyfikację

i systematyczny monitoring nieużytkowanych gruntów oraz wdrażanie lokalnych programów wsparcia dla właścicieli w celu ich zagospodarowania;

- przeciwdziałać erozji gleb. Na obszarach nachylonych należy wdrażać odpowiednie systemy uprawy pasowej i kierunkowej, a także wprowadzać pasy wiatrochronne i zadrzewienia śródpolne. Rekomenduje się budowę niewielkich zbiorników małej retencji oraz urządzeń spowalniających odpływ wody powierzchniowej, co przeciwdziała zarówno erozji, jak i przesuszaniu gleb;
- poprawiać jakość gleb, czyli przeciwdziałać degradacji chemicznej i fizycznej gleb poprzez nawożenie organiczne (obornik, kompost), wapnowanie oraz stosowanie roślin poprawiających strukturę gleby oraz ograniczyć nadmierne ugniatania gleb przez ciężki sprzęt rolniczy, szczególnie na glebach lekkich i średnich;
- racjonalizować strukturę przestrzenną gospodarstw. Procesy scalenia gruntów powinny być kontynuowane i rozszerzane w kierunku uwzględnienia zmian klimatycznych i technicznych. Zaleca się przeprowadzanie modernizacji ewidencji gruntów i budynków (EGiB) w korelacji ze zmianami w strukturze agrarnej;
- wprowadzić zrównoważone użytkowanie trwałych użytków zielonych. Należy chronić istniejące łąki i pastwiska przed przekształceniem na cele nierolnicze. Ich racjonalne użytkowanie wpływa korzystnie na bilans wodny i różnorodność biologiczną. Zalecane są działania agrotechniczne zgodne z kalendarzem koszenia i wypasu, uwzględniające wymagania środowiskowe i ochronę siedlisk;
- rekultywować grunty zdegradowane i zdewastowane. Grunty o obniżonej wartości użytkowej, wynikającej np. z wcześniejszej działalności przemysłowej lub górniczej, powinny zostać objęte programami rekultywacyjnymi – rolniczymi, leśnymi lub przyrodniczymi. W działaniach tych należy uwzględniać potrzeby środowiska naturalnego oraz możliwości retencji wodnej.
- chronić grunty przed presją urbanizacyjną. Niezbędne jest prowadzenie spójnej polityki przestrzennej, ograniczającej rozpraszanie zabudowy na terenach rolnych oraz promowanie zwartej zabudowy wewnątrz istniejących obszarów osadniczych. Gmina powinna opracować lokalne formy ochrony krajobrazu rolniczego i naturalnego, wspierające funkcję produkcyjną gruntów rolnych.

3.3.4 Odnowa wsi

W wyniku konsultacji z mieszkańcami, zebrane zostały informacje dotyczące aktualnych potrzeb związanych z odnową wsi, a więc poprawy warunków życia mieszkańców:

➤ Gołęb:

- ✓ przebudowa drogi gminnej nr 115771L;
- ✓ budowa/modernizacja oświetlenia ulicznego;
- ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej;

- ✓ budowa/przebudowa/modernizacja sieci wodociągowej/kanalizacyjnej;
- ✓ realizacja inwestycji związanych z obsługą rolnictwa tj. przetwórnia, piekarnia skup owoców;
- ✓ poprawa infrastruktury technicznej: odnawialne źródła energii (wiatraki, farmy fotowoltaiczne), targowisko;
- ✓ poprawa infrastruktury społecznej: lepszy dostęp do opieki medycznej tj. pediatra, neurolog, stomatolog, ginekolog;
- ✓ poprawa warunków wodnych polegające na: utrzymaniu śródpolnych oczek wodnych, zachowaniu istniejących mokradł, udrożnieniu rowów oraz budowie małych zbiorników wodnych, budowa urządzeń wodnych na istniejących rowach;
- ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych;
- ✓ poprawa infrastruktury turystycznej, obiektów kultury i zabytków;
- ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków konnych;

➤ Krasne:

- ✓ przebudowa drogi gminnej nr 115752L;
- ✓ budowa/modernizacja oświetlenia ulicznego;
- ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej: boisko, plac zabaw;
- ✓ budowa/przebudowa/modernizacja sieci wodociągowej/kanalizacyjnej;
- ✓ realizacja inwestycji związanych z obsługą rolnictwa tj. winiarnia;
- ✓ poprawa infrastruktury technicznej: odnawialne źródła energii (farmy fotowoltaiczne), targowisko;
- ✓ poprawa infrastruktury społecznej: doinwestowanie straży pożarnej, utworzenie żłobka, domy opieki społecznej, biblioteka;
- ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych;
- ✓ poprawa infrastruktury turystycznej, obiektów kultury i zabytków;
- ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków konnych, tras offroad;

➤ Liszno:

- ✓ budowa/modernizacja oświetlenia ulicznego przy drodze do stacji kolejowej;

- ✓ budowa/przebudowa/modernizacja sieci wodociągowej/kanalizacyjnej;
 - ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej;
 - ✓ realizacja inwestycji związanych z obsługą rolnictwa;
 - ✓ poprawa infrastruktury technicznej: odnawialne źródła energii (wiatraki, farmy fotowoltaiczne), targowisko;
 - ✓ poprawa infrastruktury społecznej: doinwestowanie straży pożarnej, utworzenie domu opieki społecznej, biblioteka;
 - ✓ poprawa warunków wodnych polegające na: utrzymaniu śródpolnych oczek wodnych, zachowaniu istniejących mokradeł, udroźnieniu rowów oraz budowie małych zbiorników wodnych, budowa urządzeń wodnych na istniejących rowach;
 - ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych;
 - ✓ poprawa infrastruktury turystycznej: zagospodarowanie terenu „pod Kasztanem”;
 - ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych;
- Liszno-Kolonia:
- ✓ budowa chodnika przy drodze nr 104600L;
 - ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej: plac zabaw;
 - ✓ budowa/przebudowa/modernizacja sieci wodociągowej/kanalizacyjnej;
 - ✓ poprawa warunków wodnych polegające na: utrzymaniu śródpolnych oczek wodnych, zachowaniu istniejących mokradeł, udroźnieniu rowów oraz budowie małych zbiorników wodnych, budowa urządzeń wodnych na istniejących rowach;
 - ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych;
 - ✓ poprawa infrastruktury turystycznej;
 - ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków konnych, tras offroad;
- Pawłów:
- ✓ przebudowa drogi wojewódzkiej;
 - ✓ budowa chodnika przy drodze wojewódzkiej;

- ✓ budowa/modernizacja oświetlenia ulicznego;
 - ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej: przedszkole;
 - ✓ budowa/przebudowa/modernizacja sieci wodociągowej/kanalizacyjnej;
 - ✓ realizacja inwestycji związanych z obsługą rolnictwa;
 - ✓ poprawa infrastruktury technicznej: odnawialne źródła energii (farmy fotowoltaiczne), targowisko;
 - ✓ poprawa infrastruktury społecznej: doinwestowanie straży pożarnej, przedszkola, szkoły;
 - ✓ poprawa warunków wodnych polegające na: utrzymaniu śródpolnych oczek wodnych, zachowaniu istniejących mokradł, udrożnieniu rowów oraz budowie małych zbiorników wodnych, budowa urządzeń wodnych na istniejących rowach;
 - ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych w miejscowościach Kanie, Pawłów i Liszno;
 - ✓ poprawa infrastruktury turystycznej, obiektów kultury i zabytków;
 - ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków konnych, tras offroad;
- Wólka Kańska–Kolonja:
- ✓ budowa drogi;
 - ✓ modernizacja oświetlenia ulicznego;
 - ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej: plac zabaw;
 - ✓ realizacja inwestycji związanych z obsługą rolnictwa: skup zbóż, piekarnia;
 - ✓ poprawa infrastruktury technicznej: odnawialne źródła energii (farmy fotowoltaiczne), targowisko;
 - ✓ poprawa infrastruktury społecznej: doinwestowanie straży pożarnej, przedszkola, szkoły, biblioteki;
 - ✓ poprawa warunków wodnych polegające na: utrzymaniu śródpolnych oczek wodnych, zachowaniu istniejących mokradł, udrożnieniu rowów oraz budowie małych zbiorników wodnych, budowa urządzeń wodnych na istniejących rowach;
 - ✓ wyeksponowanie walorów krajobrazowych;
 - ✓ poprawa infrastruktury turystycznej, obiektów kultury i zabytków;

- ✓ zaprojektowanie i urządzenie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków konnych, tras offroad;

➤ Zalesie Kańskie:

- ✓ budowa drogi przez las;
- ✓ budowa oświetlenia ulicznego;
- ✓ budowa/modernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- ✓ zaprojektowanie i urządzenie, ścieżek rowerowych.

Tylko w ostatnich czterech latach władze gminy Rejowiec Fabryczny przeprowadziły szereg postępowań mających na celu odnowę wsi, m. in.:

- termomodernizację Szkoły Podstawowej w Pawłowie (2021 r.);
- budowę sieci kanalizacji grawitacyjno-tłocznej w miejscowości Pawłów (ul. Lubelska, ul. Pastownie) (2021r.);
- przebudowę dróg gminnych w miejscowości Kanie, w miejscowość Wólka Kańska-Kolonia (2021 r.);
- modernizację infrastruktury wodnej w miejscowości Wólka Kańska-Kolonia, Pawłów, Liszno (2022 r.);
- modernizację infrastruktury kanalizacyjnej w miejscowości Krasne i Pawłów (2022 r.);
- przebudowę dróg gminnych w miejscowości Liszno, w Pawłowie ul. Szkolna (2022 r.);
- budowę Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Pawłów (2022 r.);
- budowę kompleksu sportowo - rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej w Lisznie (2023 r.);
- budowę drogi gminnej w miejscowości Kanie–Stacja (ul. Modrzewiowa), w miejscowości Gołąb, w miejscowości Leszczanka i w miejscowości Liszno-Kolonia oraz w miejscowości Wólka Kańska, ul. Łączna w miejscowości Pawłów, w miejscowości Kanie oraz drogi gminnej w miejscowości Krzywowola (2023 r.);
- modernizację infrastruktury wodnej w Lisznie i Pawłowie (2023 r.);
- modernizację infrastruktury wodnej i ściekowej w miejscowości Wólka Kańska-Kolonia (2024 r.);
- przebudowę dróg gminnych w miejscowościach Liszno, Liszno–Kolonia, Krzywowola, Pawłów i Kanie (2024 r.);

- modernizację oświetlenia na terenie gminy (2024 r.);
- wykonanie projektów do budowy i przebudowy dróg gminnych dla miejscowości Liszno–Kolonia, Leszczanka, Kanie-Stacja, Wólka Kańska–Kolonia (2025 r.).

3.3.5 Realizacja potrzeb związanych z obsługą rolnictwa

Gmina Rejowiec Fabryczny posiada znaczny potencjał rolniczy. Niestety podobnie jak wiele innych gmin województwa lubelskiego, zmagają się obecnie z wieloma problemami utrudniającymi prowadzenie nowoczesnego i efektywnego gospodarowania. Do kluczowych barier należą: zagrożenia środowiskowe wynikające z planowanych inwestycji przemysłowych, problemy z wodą, niewłaściwe zagospodarowanie nieużytków jak i również niedostateczna infrastruktura transportowa.

Znaczna część dróg dojazdowych do gruntów rolnych (drogi gminne), wymaga modernizacji. Ich niedostateczna szerokość i zły stan techniczny utrudniają dojazd ciężkim sprzętem rolniczym i podnoszą koszty logistyki.

Planowane uruchomienie kopalni margla i wapienia w miejscowościach Liszno i Gołąb budzi sprzeciw mieszkańców oraz rolników ze względu na potencjalną degradację gleb, obniżenie poziomu wód gruntowych i nadmierny ruch pojazdów ciężarowych. Mieszkańcy wyrażają obawy co do planowanej lokalizacji biogazowni, wskazując na możliwe emisje gazów (brzydkie zapach), występowanie gryzoni, owadów.

W okresach letnich gmina dotkliwie odczuwa skutki suszy, co przekłada się na spadki plonów oraz konieczność budowy nowych rozwiązań retencyjnych. Dodatkowo na terenie gminy znajduje się szereg gruntów odłogowanych oraz zdegradowanych, które nie są efektywnie wykorzystywane i wymagają rekultywacji lub zmiany sposobu użytkowania.

Do propozycji działań naprawczych możemy zaliczyć takie działania jak:

- modernizację i przebudowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych, w tym poszerzenie i odcinkowe utwardzenie nawierzchni;
- konsultacje społeczne oraz ocenę oddziaływania środowiskowego dla inwestycji przemysłowych (kopalnie, biogazownie);
- budowę zbiorników retencyjnych, systemów małej retencji oraz rozwój lokalnych sieci nawadniających;
- rekultywację gruntów zdegradowanych oraz odłogów, np. poprzez zalesianie, przywracanie użytków zielonych lub przekształcanie ich w tereny rekreacyjne;
- promowanie i wsparcie dla gospodarstw stosujących rolnictwo zrównoważone oraz praktyki agroleśne.

3.3.6 Realizacja potrzeb związanych z infrastrukturą techniczną i społeczną

W celu poprawy jakości życia mieszkańców gmina Rejowiec Fabryczny podejmuje ciągłe wyzwania. Stara się sprostać oczekiwaniom i zapewnić zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, wspierać rozwój rolnictwa oraz przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom demograficznym i przestrzennym.

W ostatnich pięciu latach gmina Rejowiec Fabryczny intensyfikowała działania w zakresie: modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, unowocześnienia dróg lokalnych — zarówno gminnych, jak i powiatowych, zwiększenia efektywności energetycznej inwestycji (np. PV), poprawy bezpieczeństwa i komunikacji miejskiej.

	Inwestycja	Miejscowość	Rok realizacji
1	Oddano do użytkowania zbiornik retencyjny o pojemności 120 m ³	Liszno	2025
2	Modernizacja stacji uzdatniania wody oraz budowa biologicznej oczyszczalni ścieków przy świetlicy, instalacja systemu napowietrzania, filtrów ciśnieniowych, zbiornika retencyjnego i paneli fotowoltaicznych	Wólka Kańska-Kolonia	2024
3	Wdrożono system zdalnego odczytu wodomierzy	Gmina Rejowiec Fabryczny	2023 - 2024
4	Montaż fotowoltaiki na obiektach wodno-ściekowych	Pawłów, Liszno, Krasne	2024
5	Przebudowa dróg gminnych ok. 3 km	Pawłów, Leszczanka, Liszno-Kolonia, Wólka Kańska, Gołęb, Kanie-Stacji	2023 - 2024
6	Przebudowa drogi o długości 1,6 km, instalacja pięciu lamp hybrydowych (wiatr-solarnych)	Krzywowola	2023 - 2024

Tabela 35 Realizacje infrastrukturalne gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2019-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Rejowiec Fabryczny

Ponadto Gmina Rejowiec Fabryczny podejmuje intensywne działania mające na celu rozwój infrastruktury społecznej. W ostatnich latach gmina skoncentrowała się na modernizacji przestrzeni wiejskiej, inwestycjach oświatowych i kulturalnych oraz poprawie dostępności energetycznej instytucji publicznych.

Podejmując wieloletnie działania, gmina Rejowiec Fabryczny (Gminny Program Rewitalizacji na lata 2023-2028) zmierza do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju poprzez optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów. (Centrum Kreacji i Strategii Interakcja Sp. z o.o. 2022)

3.4 POPRAWA WARUNKÓW WODNYCH I GOSPODARKI WODNEJ

3.4.1 Poprawa retencji wodnej i nawodnienia

Zwiększenie zdolności retencyjnych gminy Rejowiec Fabryczny jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa, szczególnie w obliczu powtarzających się okresów suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Dominujące gleby, takie jak gleby brunatne wylugowiałe, rędziny brunatne oraz kompleksy żytne są szczególnie podatne na niedobory wody, co ogranicza plony roślin uprawnych.

Możliwymi działaniami mającymi na celu poprawę retencji wodnej i nawodnienia są:

- rozwój istniejących zbiorników wodnych, takich jak stawy w okolicy Zalesia Kańskiego i Pawłowa, w celu zwiększenia ich zdolności retencyjnych;
- realizacja projektu budowy zbiornika Oleśniki, zgodnie z koncepcją programowo-przestrzenną z 2021 roku, który ma zwiększyć dyspozycyjne zasoby wody dla Kanału Wieprz-Krzna, nawodnień rolniczych, zasilania stawów rybnych oraz renaturalizacji ekosystemów;
- tworzenie małych zbiorników retencyjnych o powierzchni do 500 m², zgodnie z przepisami Prawa budowlanego, w celu lokalnego magazynowania wody opadowej;
- odtwarzanie naturalnych mokradeł w zachodniej części gminy (Obniżenie Dorohuckie) oraz na Pagórach Chełmskich, gdzie wskaźnik zatorfienia wynosi odpowiednio 13,6% i 10%. Działania te wspomogą retencję wody i ograniczą erozję gleb;
- wspieranie działalności bobrów, które przyczyniają się do poprawy stosunków wodnych i tworzenia siedlisk przyrodniczych;
- rozwój systemów nawadniania kropelkowego i deszczowni na glebach, które są wrażliwe na suszę;
- wykorzystanie wód z rzeki Wieprz oraz kanału Wieprz-Krzna do nawadniania upraw w okresach niedoboru opadów;
- wdrożenie rozwiązań do gromadzenia wód opadowych, takich jak rowy chłonne i zbiorniki infiltracyjne, szczególnie na terenach o wysokim ryzyku suszy (np. Liszno, Wólka Kańska, Krasne).

3.4.2 Melioracje

System melioracyjny gminy Rejowiec Fabryczny, obejmujący rzekę Wieprz, Kanał Wieprz-Krzna, mniejsze ciek naturalne (np. Rów Mokry, Rudka) oraz rowy melioracyjne, wymaga poprawy. Należy zwiększyć efektywność odwadniania i nawadniania terenów rolniczych poprzez:

- udrożnienie i odmulenie rowów melioracyjnych, zwłaszcza na użytkach zielonych i w okolicach lasów, gdzie są zarośnięte trawą, drzewami i krzakami;
- odbudowa i naprawa przepustów oraz zastawek (np. na dopływie spod Kani), które są w złym stanie technicznym;
- rekonstrukcja systemu drenów w obrębach Krzywowola i Krasne, który został zniszczony i obecnie nie spełnia swojej funkcji;
- ograniczenie negatywnych skutków przesuszenia gruntów w sąsiedztwie kanału, które doprowadziło do murszenia torfów i erozji gleb. Proponuje się renaturalizację wybranych obszarów oraz wprowadzenie systemów nawadniających w celu przywrócenia odpowiedniego uwilgotnienia gleb;

- projektowanie nowych rowów melioracyjnych w obszarach o wysokim ryzyku powodziowym, szczególnie wzdłuż rzeki Wieprz i mniejszych cieków (np. Rów Mokry, Rudka), z uwzględnieniem wałów przeciwpowodziowych;
- wdrożenie zastawek i stopni piętrzących na ciekach naturalnych w celu regulacji przepływu wód i poprawy retencji.

3.4.3 Ochrona i lepsze wykorzystanie wód

Ochrona zasobów wodnych oraz ich racjonalne wykorzystanie są kluczowe dla zrównoważonego rozwoju gminy. Wody powierzchniowe (rzeka Wieprz, Kanał Wieprz-Krzna, stawy) oraz wody podziemne odgrywają istotną rolę w rolnictwie, zaopatrzeniu w wodę pitną oraz funkcjonowaniu ekosystemów. Na poprawę gospodarki wodnej w regionie mogą wpłynąć następujące działania:

- w ramach ochrony jakości wód - monitorowanie i ograniczanie presji troficznych (źródła komunalne i bytowe) oraz chemicznych (odpływy miejskie, zanieczyszczenia z transportu), które pogarszają stan wód powierzchniowych, takich jak Rów Mokry i Rudka;
- wykorzystanie wód podziemnych poziomu górnokredowego i czwartorzędowego do zaopatrzenia w wodę pitną oraz nawodnień rolniczych, przy jednoczesnym monitorowaniu ich stanu, aby zapobiec nadmiernej eksploatacji;
- promowanie zrównoważonego użytkowania stawów i zbiorników wodnych (np. w Zalesiu Kańskim i Pawłowie) do celów retencyjnych, rekreacyjnych i rybackich;
- odtwarzanie naturalnych koryt rzek i cieków (np. Rudka, Rów Mokry) w celu poprawy ich stanu ekologicznego i potencjału biologicznego;
- wspieranie ekosystemów wodno-błotnych poprzez ochronę terenów podmokłych i torfowisk w Obniżeniu Dorohuckim i Pagórach Chełmskich.

Dodatkowym działaniem może być wprowadzenie kampanii edukacyjnych dla rolników w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, stosowania upraw odpornych na suszę oraz minimalizowania zanieczyszczeń wód. Proponuje się również współpracę z Wodami Polskimi w celu realizacji inwestycji, takich jak zbiornik Oleśniki, oraz modernizacji systemów melioracyjnych i przeciwpowodziowych.

3.5 URZĄDZENIE FUNKCJONALNEJ SIECI DRÓG TRANSPORTU ROLNEGO

3.5.1 Budowa lub modernizacja dróg istniejących

Na podstawie inwentaryzacji terenowej można stwierdzić, że istnieje potrzeba modernizacji istniejącej sieci dróg gminy Rejowiec Fabryczny. Spora liczba dróg w złym stanie technicznym – aż 28,81 km (8,96%) dróg wymaga modernizacji. Stan ten znacząco wpływa na jakość komunikacji wewnętrznej, szczególnie w obrębach takich jak Pawłów, Liszno i Józefin.

Dominacja dróg gruntowych (158,2 km), które są podatne na degradację, szczególnie w warunkach atmosferycznych typowych dla regionu, wskazuje na konieczność, przynajmniej na niektórych odcinkach, utwardzania tych nawierzchni. A brak ciągłości i spójności sieci drogowej (wiele dróg nie tworzy zamkniętej sieci), zwiększa koszty logistyczne i ogranicza dostępność do pól uprawnych.

Część dróg nie istnieje fizycznie, mimo że są wykazane w ewidencji – aż 38,34 km, co wymaga przeglądu i aktualizacji danych oraz podjęcia decyzji o ich odbudowie lub ich likwidacji.

3.5.2 Zaprojektowanie i urządzenie nowej sieci dróg

Ponad 840 działek o łącznej powierzchni 890 ha w gminie Rejowiec Fabryczny nie ma dostępu do drogi publicznej – co stanowi aż 10,14% powierzchni całej gminy. Brak dostępu ogranicza efektywność gospodarowania i stanowi barierę dla rozwoju gospodarstw rolnych.

Gminę Rejowiec Fabryczny charakteryzuje dość niska średnia gęstość sieci drogowej 3,22 km/km², przy czym w niektórych obrębach jak Pawłów wynosi zaledwie 0,26 km/km² i sprawia, że dostęp do niektórych gruntów jest szczególnie trudny. Rozdrobnienie działek rolnych i konieczność obsługi maszyn rolniczych wymaga tworzenia nowych połączeń drogowych w ramach sieci dróg transportu rolnego. Funkcjonowanie wielu prywatnych dróg nieewidencyjnych potwierdza, że mieszkańcy starają się własnymi siłami zapewnić sobie dostęp do gruntów, co pokazuje pilną potrzebę uregulowania tych dróg i włączenia ich do systemu publicznego.

3.6 KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU NATURALNEGO, OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKA NATURALNEGO

3.6.1 Zalesienia gruntów

Gmina Rejowiec Fabryczny posiada znaczną powierzchnię gruntów rolnych, w tym również odłogów i terenów zdegradowanych, które nie są aktualnie wykorzystywane w produkcji rolnej. W studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny wskazuje się możliwość zalesiania tych gruntów, zwłaszcza w kontekście:

- ✓ poprawy retencji wodnej;
- ✓ wzmocnienia naturalnych barier krajobrazowych;
- ✓ poprawy mikroklimatu;
- ✓ ochrony gleb przed erozją.

Lp.	Obręb	Powierzchnia obrębu [ha]	grunty przeznaczone do zalesienia [ha]
1	2	3	4
1	Gołąb	427,9483	34,68
2	Józefin	128,7248	42,49
3	Kanie	1271,7262	158,10
4	Krasne	672,8049	41,50
5	Krzywowola	550,4462	-
6	Leszczanka	215,2598	33,39
7	Liszno	1008,7756	51,62
8	Liszno-Kolonia	310,7275	28,65
9	Pawłów	2246,6946	267,67
10	Toruń	463,6618	88,67
11	Wólka Kańska	510,5237	102,27
12	Wólka Kańska-Kolonia	473,0536	15,94
13	Zalesie Kańskie	167,8622	66,84
14	Zalesie Kraszeńskie	109,3981	-
15	Kanie-Stacja	221,2112	8,95
Gmina ogółem (obszar wiejski)		8778,8185	940,76

Tabela 36 Planowane zalesienie

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPZP i SUiKZP

Zalesianie może również pełnić funkcję kompensacyjną wobec presji inwestycyjnej w innych obszarach gminy oraz prowadzi do zwiększenia powierzchni terenów biologicznie czynnych i poprawy różnorodności biologicznej.

3.6.2 Wyeksponowanie walorów krajobrazowych

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny występują atrakcyjne elementy krajobrazu tj. doliny rzeczne, kompleksy leśne, mozaika pól, łąk i zadrzewień śródpolnych. Aktualnie istnieje potrzeba ochrony i eksponowania tych walorów krajobrazowych.

Działaniem chroniącym walory krajobrazowe jest unikanie zabudowy wzdłuż linii widokowych i dolin rzecznych. Przy terenach zainwestowanych, a także przy nowych inwestycjach, winno projektować się zieleń izolacyjną. Bardzo ważnym jest również, by zachować tradycyjny układ wiejskiego krajobrazu kulturowego, a rozwijająca się infrastruktura turystyczno-rekreacyjna (np. ścieżki rowerowe, punkty widokowe) projektowana była w harmonii z przyrodą.

3.6.3 Formy ochrony krajobrazu i środowiska naturalnego

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny obowiązują następujące formy ochrony przyrody i krajobrazu: Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK), Natura 2000 i pomniki przyrody. Mają na celu chronić wartości przyrodnicze i krajobrazowe gminy, dlatego ich obecność wiąże się z ograniczeniami dla działalności inwestycyjnej.

Aktualnie nie istnieje potrzeba wprowadzania kolejnych nowych form ochrony krajobrazu i środowiska naturalnego, ponieważ obecny system ochrony przyrody w pełni odpowiada na potrzeby regionu, zarówno pod względem ochrony zasobów naturalnych, jak i walorów krajobrazowych. W związku z tym planowanie dodatkowych działań

ochronnych nie jest konieczne, a gmina powinna skoncentrować się na zachowaniu i utrzymaniu dobrego stanu obecnych form ochrony środowiska i krajobrazu.

3.7 ROZWÓJ AGROTURYSTYKI I TURYSTYKI WIEJSKIEJ

3.7.1 Zaprojektowanie i urządzenie w terenie szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych

Obszar gmina Rejowiec Fabryczny posiada dogodne warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, a także edukacji przyrodniczej i krajoznawczej. Zróżnicowana rzeźba terenu, bogactwo krajobrazów rolniczych oraz obecność cennych przyrodniczo obszarów stwarzają możliwość wytyczenia atrakcyjnych tras turystycznych. Istniejące na terenie gminy ślady dziedzictwa kulturowego gminy: zabytkowe układy ruralistyczne, kapliczki i krzyże przydrożne oraz obiekty sakralne mogą również posłużyć za ważne elementy szlaków i ścieżek.

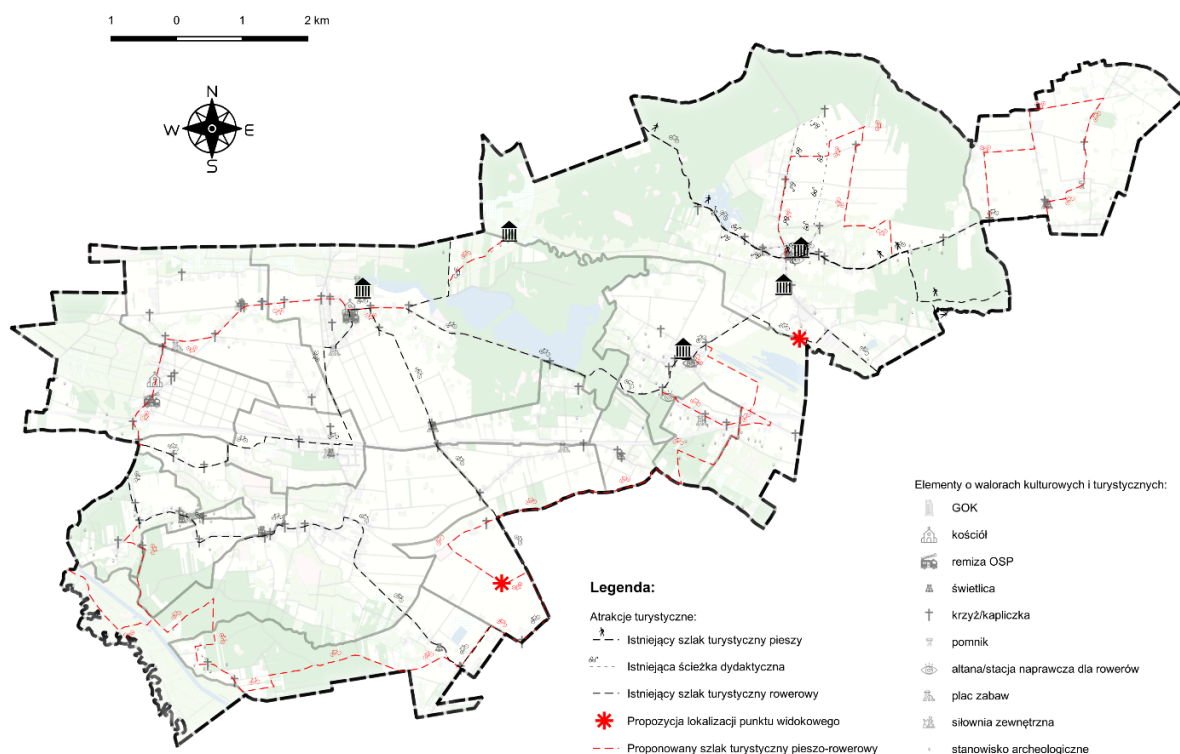
Obręby szczególnie predysponowane do wyznaczenia tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych to:

- Gołąb, Liszno i Pawłów – miejscowości o znacznej powierzchni użytków rolnych i odłogowanych, z licznymi zadrzewieniami śródpolnymi i otwartymi przestrzeniami rolniczymi, które mogą pełnić funkcję krajobrazowych tras rowerowych;
- Krasne i Krzywowola – atrakcyjne pod względem przyrodniczym i historycznym, w sąsiedztwie planowanych inwestycji przemysłowych; wskazane jest wzmocnienie walorów turystycznych poprzez utworzenie ścieżek dydaktycznych promujących lokalne dziedzictwo;
- Wólka Kańska i Wólka Kańska-Kolonia – ze względu na obecność terenów zielonych i łąk, a także dogodne powiązania komunikacyjne, mogą stanowić bazę dla tras edukacyjnych o tematyce rolniczej i ekologicznej;
- Liszno-Kolonia i Zalesie Kańskie – miejscowości o potencjale do organizacji tras rekreacyjnych (place zabaw, boiska, świetlice wiejskie), które mogą zostać uzupełnione o krótkie ścieżki dydaktyczne dla dzieci i młodzieży;
- Zalesie Kraszeńskie i Kanie-Stacja – obręby, w których planowane są zalesienia i zadrzewienia gruntów odłogowanych; działania te mogą zostać powiązane z edukacją ekologiczną poprzez ścieżki przyrodnicze.

3.7.2 Zaprojektowanie i urządzenie ścieżek rowerowych

Z uwagi na walory przyrodnicze i kulturowe gminy Rejowiec Fabryczny istnieje sporo możliwości uzupełnienia obecnych ścieżek rowerowych. Warto pochwalić się istniejącą mozaiką na trwałych użytkach zielonych i polach uprawnych, bioróżnorodnością, pięknymi widokami na dolinę rzeczną, czy tradycyjną zabudową.

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych (ankiety) wynika, że mieszkańcy chętnie rozszerzyliby istniejące trasy turystyczne piesze, rowerowe i ścieżki edukacyjne. Są także otwarci na utworzenie innych atrakcji tj. szlaki konne czy nawet trasy offroad-owe.

Rysunek 74 Proponowane szlaki turystyczne pieszo-rowerowe
Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadu terenowego

Istniejące ścieżki można wesprzeć dodatkowymi odcinkami – łącznikami. Warto wzbogacić trasy opierając się o istniejące drogi gminne o niskim natężeniu ruchu, często o nawierzchni gruntowej. Ważnym jest, by wzdłuż trasy przewidzieć miejsca odpoczynku typu ławeczki, stojaki i kosze na śmieci.

3.7.3 Poprawa infrastruktury turystycznej

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny istniejące szlaki turystyczne piesze i rowerowe są stosunkowo dobrze oznakowane, jednak dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej i podniesienia jakości oferty wypoczynkowej konieczne jest podjęcie dodatkowych działań w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury towarzyszącej oraz działań promocyjnych.

Jednym z działań będzie wzbogacenie infrastruktury towarzyszącej, czyli wygospodarowanie miejsc odpoczynku dla turystów, punktów widokowych lub platform obserwacyjnych i wyposażenie ich o ławki, stojaki rowerowe, stacje naprawy rowerów oraz kosze na śmieci. Kolejnym krokiem będzie rozszerzenie oferty informacyjno-edukacyjnej, w zakresie chociażby tablic informacyjno-edukacyjnych prezentujących walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe. W ramach uatrakcyjnienia i jednocześnie poprawy bezpieczeństwa warto rozważyć doświetlenie najciekawszych atrakcji lub całych odcinków tras.

3.7.4 Wyeksponowanie walorów turystycznych i krajobrazowych oraz obiektów kultury i zabytków

Na terenie gminy Rejowiec Fabryczny znajduje się sporo cennych zabytków i obiektów kultury, które stanowią niezwykle ważny element lokalnego dziedzictwa. Wyeksponowanie walorów turystycznych, krajobrazowych, zabytków i obiektów kultury można zrealizować kompleksowo, poprzez różne działania organizacyjne, promocyjne i inwestycyjne.

Jedną z podstawowych metod jest właściwe oznakowanie i odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni. Prócz tablic informacyjnych i kierunkowych przy zabytkach, miejscach historycznych i przyrodniczych ważne jest by funkcjonowały w formie fizycznej i cyfrowej (QR kody) mapy turystyczne. Ścieżki tematyczne, edukacyjne oraz punkty widokowe czy wieże widokowe powinny być wyposażone w ławki, wiaty czy stojaki rowerowe.

Inną metodą jest organizacja wydarzeń i lokalna promocja, poprzez powoływanie imprez w formie np. Dni Gminy, jarmarków, festynów z prezentacją lokalnego dziedzictwa, kuchni i rękodzieł. Bardzo fajnym rozwiązaniem jest wprowadzenie różnych rodzajów rajdów szlakami krajobrazowymi i kulturowymi oraz Questy, czyli gry terenowej przy użyciu aplikacji mobilnej lub broszury papierowej, czy lokalne konkursy fotograficzne przedstawiające piękno regionu.

Kolejnym, istotnym rozwiązaniem wykorzystanym w promocji walorów turystycznych gminy jest rewitalizacja zabytków i przestrzeni wokół nich. Odpowiednie zagospodarowanie terenów zielonych w oświetlenie, alejki, strefy wypoczynku przyciągają nie tylko turystów, ale także mieszkańców, którzy często zapominają w jak pięknej okolicy dane jest im mieszkać.

Dobrym rozwiązaniem jest współdziałanie z Lokalną Grupą Działania, która opracowuje i realizuje Lokalną Strategię Rozwoju i przyznaje dofinansowania do projektów lokalnych.

3.8 STOPIEŃ ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACĘ URZĄDZENIOWO – ROLNE

3.8.1 Scalenia gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym

W wyniku analizy funkcjonalności przestrzeni rolniczej gminy Rejowiec Fabryczny (struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw) ustalono, że warto rozważyć podjęcie procedury scalenia i wymiany gruntów w obrębach Kanie, Leszczanka, Liszno i Toruń. Kryteria typowania obrębów ewidencyjnych do scalenia gruntów przyjęto na podstawie „Wytycznych do opracowania programów urzędniowo-rolnych gmin” (F. Woch 2017) oraz ustaleń na potrzeby niniejszego planu. Są to przede wszystkim: średnia liczba działek w gospodarstwie, średnia powierzchnia działki oraz udział działek bez dostępu do drogi publicznej.

Wyszczególnienie kryteriów	Stopień pilności scaleń		
	konieczne	wskazane	niekonieczne
Średnia liczba działek w gospodarstwie	powyżej 8	8-6	poniżej 6
Średnia powierzchnia działki (ha)	do 0,3	0,3-0,6	powyżej 0,6
Udział działek bez dostępu do drogi publicznej	powyżej 30%	10 – 30%	poniżej 10%

Tabela 37 Kryteria typowania obrębu do scalania gruntów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wytycznych do opracowania programów urzędniowo-rolnych gmin (F. Woch 2017)

Lp.	Obręb ewidencyjny	Średnia liczba działek w gospodarstwie	Średnia powierzchnia działki	Udział działek bez dostępu do drogi publicznej [%]	Potrzeba przeprowadzenia prac scaleniowych
1	2	3	4	5	6
1	Gołąb	3,0	1,1475	8,01	niekonieczne
2	Józefin	3,1	0,8103	9,05	niekonieczne
3	Kanie	3,9	1,0161	13,02	wskazane
4	Krasne	3,2	1,5512	7,36	niekonieczne
5	Krzywowola	2,3	2,4958	1,71	niekonieczne
6	Leszczanka	5,5	0,5285	0,68	wskazane
7	Liszno	3,0	0,9200	12,40	wskazane
8	Liszno-Kolonia	2,6	0,9143	2,97	niekonieczne
9	Pawłów	4,5	0,9358	8,79	niekonieczne
10	Toruń	3,5	0,7305	11,11	wskazane
11	Wółka Kańska	4,7	0,7537	3,00	niekonieczne
12	Wółka Kańska-Kolonia	2,8	1,2470	3,37	niekonieczne
13	Zalesie Kańskie	2,9	0,9417	7,12	niekonieczne
14	Zalesie Kraszeńskie	4,0	0,6372	4,72	niekonieczne
15	Kanie-Stacja	2,1	1,1538	5,85	niekonieczne

Tabela 38 Klasyfikacja obrębów według pilności przeprowadzenia prac scaleniowych

Źródło: opracowanie własne

Z analizy wynika że, we wszystkich obrębach średnia ilość działek w gospodarstwie nie przekracza 6, a średnia powierzchnia działki ma powierzchnię powyżej 0,5 ha i według przyjętych kryteriów, tylko w jednym obrębie (Leszczanka) wskazanie jest do przeprowadzenia procesu scalenia gruntów. Z kolei w obrębach tj. Kanie, Liszno i Toruń wskazanie wynika z faktu wystąpienia sporej ilości działek niemających bezpośredniego dostępu do drogi publicznej.

Podsumowując, proces scalenia gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny nie jest niezbędny, ale wychodząc naprzeciw rozwijającym się potrzebom, w przyszłości wartym do rozważenia. Głównym problemem nie jest tu nadmierne rozdrobnienie czy rozproszenie gospodarstw, ale dostęp do drogi publicznej.

3.8.2 Urządzenie funkcjonalnej sieci dróg

Urządzenie funkcjonalnej sieci dróg jest kluczowym elementem zagospodarowania przestrzennego terenów wiejskich, ponieważ odpowiednia infrastruktura drogowa zapewnia dostępność działek rolnych oraz ułatwia transport płodów rolnych i innych produktów. W przypadku gminy Rejowiec Fabryczny, ważne jest by istniejącą sieć drogową uzupełnić nowymi drogami (do zaprojektowania), dzięki temu możliwe będzie lepsze wykorzystanie terenów rolnych. Odpowiednie planowanie sieci drogowej musi uwzględniać zarówno potrzeby rolników, jak i specyfikę terenu, w tym uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe.

W ramach modernizacji istotne jest przeprowadzenie remontów nawierzchni dróg gminnych, szczególnie gruntowych, co ma na celu poprawę ich jakości oraz dostosowanie do potrzeb nowoczesnego rolnictwa. W szczególności pierwszeństwo przeprowadzenia modernizacji dróg występuje w obrębach Józefin, Pawłów, Zalesie Kraszeńskie, ponieważ niemal 20% nawierzchni wszystkich dróg tych obrębów jest w złym stanie.

3.8.3 Rekultywacja nieużytków

Rekultywacja nieużytków w gminie Rejowiec Fabryczny nie jest priorytetowym działaniem ze względu na ich niewielki udział w ogólnej powierzchni gruntów, wynoszący 2,0%. Choć problem ten nie ma dużego znaczenia na skalę całej gminy, warto rozważyć przeprowadzenie prac rekultywacyjnych przede wszystkim w obrębach Kanie, Pawłów i Liszno, gdzie występuje największe nagromadzenie nieużytków.

3.8.4 Poprawa warunków wodnych przez realizację urządzeń melioracji i retencji wodnej

Z uwagi na rolniczy charakter gminy, jej ukształtowanie, konieczne są działania skierowane na poprawę warunków wodnych, które nie tylko polepszą zdolność produkcyjną gleby i ułatwią jej uprawę, ale będą chronić środowisko naturalne.

Obecny stan urządzeń melioracyjnych w gminie Rejowiec Fabryczny nie jest zadowalający. Znaczna część rowów i urządzenia na nich wbudowane, a także system drenów nie spełniają swojej funkcji, często są źle utrzymane i uszkodzone. Występujące w ostatnich latach okresy suszy i nagłych obfitych opadów wymagają działań kompleksowych, czyli uzbrojenia obszaru gminy w system, który będzie skutecznie odprowadzał wodę z terenów wykorzystywanych rolniczo i terenów zabudowanych, przy równoczesnym utrzymaniu jej jak najdłużej w obiegu. Aby system mógł działać prawidłowo, należy wszcząć wieloetapowy proces obejmujący swym zakresem:

- regularne oczyszczanie i utrzymanie istniejących rowów melioracyjnych;
- przebudowa/budowa urządzeń na rowach (np. przepusty, kanały, tamy, zastawki);
- budowa zbiorników małej retencji.

Zaniedbanie i brak regularnego oczyszczania rowów melioracyjnych może doprowadzić do powstawania zatorów, czego skutkiem będzie zalewanie okolicznych gruntów rolnych lub terenów zabudowanych. Podobne w skutkach mogą być intensywne działania oczyszczania poprzez nadmierne pogłębianie rowów i regulację naturalnych cieków. Głębokie rowy powodują szybki odpływ wody z terenów wyżej położonych, nieodwracalnie zmieniając ekosystem, a dodatkowo przy intensywnych opadach, mogą kumulować spiętrzoną wodę, doprowadzając do powodzi na terenach niżej położonych. Ważnym elementem jest tu budowa zbiorników retencji (stawów, oczek wodnych), które pozwalają na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód.

Konieczne jest opracowanie spójnego planu poprawy warunków wodnych, który wykluczy prowadzenie wzajemnie sprzecznych działań np. budowa jazu piętrzącego wodę w celu jej retencji i pogłębienie rowu lub cieku w celu szybszego odprowadzania wody.

Poprawa systemów melioracyjnych jest bardzo skomplikowanym działaniem, ale koniecznym i pożądanym.

3.8.5 Zalesienia gruntów

Zalesienie gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny jest działaniem, ujętym zarówno w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny jak i w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny”. Zalesienia te są planowane przede wszystkim w strefach wododziałowych oraz na gruntach niskiej jakości, które nie spełniają efektywnie funkcji rolniczej oraz na nieużytkach. Tereny te mogą zostać w ten sposób efektywnie zagospodarowane, co przyczyni się do poprawy warunków środowiskowych i zwiększenia bioróżnorodności na tych obszarach.

Na podstawie studium tereny w obrębach takich jak Pawłów i Kanie, zalesienie planowane uznaje się za niezbędne w kształtowaniu zagospodarowania korytarzy ekologicznych.

3.8.6 Zadrzewienia powierzchniowe i liniowe

Zadrzewienia powierzchniowe i liniowe odgrywają kluczową rolę w ochronie gleby przed erozją, kształtowaniu krajobrazu rolniczego, w ochronie siedlisk przyrodniczych i korytarzy ekologicznych, rekultywacji i zagospodarowaniu nieużytków i terenów zdegradowanych, retencji wodnej, a także ochrony zabudowy i gospodarstw.

Zgodnie z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny, niezbędne jest zachowywanie istniejących zadrzewień oraz ich uzupełnianie. Tego typu zadrzewienia nie tylko chronią glebę przed wietrzeniem i wymywaniem, ale pełnią funkcje osłonowe i estetyczne.

3.8.7 Planowane formy ochrony przyrody

Obecnie w planie nie wykazuje się potrzeby wprowadzania nowych form ochrony przyrody, ponieważ istniejące obszary chronione tj. Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, użytki ekologiczne i pomniki przyrody uznawane są za wystarczające.

Aktualne formy ochrony obejmują najważniejsze obszary przyrodnicze i mają na celu zachowanie bioróżnorodności oraz ochronę lokalnych ekosystemów. W planach długoterminowych nie przewiduje się dodatkowych działań, co oznacza, że gmina powinna skupiać się na utrzymaniu istniejących systemów ochrony przyrody, jednocześnie prowadząc działalności informacyjną i edukacyjną.

3.8.8 Zagospodarowanie gruntów odłogowanych

W analizowanych danych nie odnotowano przeznaczenia gruntów odłogowanych w kierunku inwestycyjnym, rolnym czy pod inne funkcje użytkowe w skali większej niż pojedyncze przypadki. Oznacza to, że proces przekształceń odłogów w gminie przebiega w ograniczonym zakresie.

Aktualnie najważniejszym kierunkiem zmian użytkowania gruntów odłogowanych jest zalesienie lub zadrzewienie. Według obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny przewiduje się zwiększenie terenów zajętych przez lasy do poziomu 31,5% powierzchni gminy, gdzie obecnie według danych EGiB lesistość wynosi 26,3%. Działanie to dotyczy prawie wszystkich obrębów, prócz obrębu Krzywowola. Z otrzymanych danych wynika, że obecnie zmiany użytkowania odłogów obejmuje ok. 21,44 ha, m. in. w obrębie Gołąb (6,36 ha), Liszno (3,99 ha), Wólka Kańska-Kolonia (3,13 ha), Leszczanka (2,60 ha), Pawłów (2,47 ha), Krasne (1,82 ha), Toruń (0,48 ha), Józefin (0,43 ha) i Kanie-Stacja (0,16 ha).

Tego rodzaju przekształcenia przyczynią się do zwiększenia bioróżnorodności, poprawy mikroklimatu oraz ograniczenia erozji gleb.

3.8.9 Zabiegi zapobiegające erozji wietrznej i erozji wodnej

Teren gminy Rejowiec Fabryczny, ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu oraz występujące typy gleb, wykazuje średni do wysokiego stopień zagrożenia erozją wodną i wietrzną. Szczególnie narażone są obszary o dużym nachyleniu terenu oraz grunty orne położone na glebach lekkich, ubogich w próchnicę i pozbawionych naturalnych barier wiatrochronnych.

Erozja wodna dotyczy głównie terenów falistych i pagórkowatych, które występują w południowej i południowo-wschodniej części gminy, m.in. w obrębach Pawłów, Liszno, Krasne i Zalesie Kańskie. Na tych obszarach stwierdzono znaczące nachylenia powyżej 9°, co przy nieprawidłowym użytkowaniu gruntów rolnych sprzyja spływowi powierzchniowemu i wypłukiwaniu wierzchniej warstwy gleby. Na podstawie danych z EGiB szacuje się, że ok. 23% powierzchni użytków rolnych narażonych jest na erozję wodną.

Obszary szczególnie zagrożone erozją wietrzną to grunty o klasach bonitacyjnych IV-VI, położone głównie w środkowej i północno-wschodniej części gminy (np. obręby Kanie, Kanie-Stacja, Gołąb, Wólka Kańska). Występują tu gleby lekkie (piaski i piaskowo-gliniaste), intensywnie użytkowane rolniczo, bez wystarczającej osłony w postaci zadrzewień czy struktury przestrzennej pól. Na podstawie danych z EGiB szacuje się, że ok. 30% powierzchni gruntów ornych podatna jest na erozję wietrzną.

3.8.10 Odnowa wsi

Zapotrzebowanie na odnowę wsi w gminie Rejowiec Fabryczny należy ocenić jako wysokie. Dotyczy to szczególnie miejscowości takich jak: Liszno, Pawłów, Józefin, Wólka Kańska czy Zalesie Kańskie, gdzie stan infrastruktury i estetyki przestrzeni publicznych wymaga interwencji. Rekomenduje się opracowanie lub aktualizację sołeckich planów odnowy wsi, które będą podstawą do aplikowania o środki zewnętrzne.

Prowadzone działania powinny aktywizować mieszkańców, aby proces odnowy miał charakter trwały. Odnowa wsi powinna iść w parze z ochroną dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego. Warto integrować działania rewitalizacyjne z zagospodarowaniem zieleni, nasadzeniami, tworzeniem alejek, skwerów i ekspozycją elementów tradycji lokalnej.

3.9 STOPIEŃ ZAPOTRZEBOWANIA NA PRACE GEODEZYJNO – KARTOGRAFICZNE

3.9.1 Aktualizacja użytków gruntowych

Inwentaryzacja terenowa przeprowadzona na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny wykazała znaczące różnice pomiędzy danymi z EGiB a rzeczywistym sposobem użytkowania gruntów. Szczególnie dotyczy to gruntów zadrzewionych i odłogowanych, gdzie procesy sukcesji naturalnej spowodowały zwiększenie powierzchni zadrzewionych, co nie znajduje odzwierciedlenia w ewidencji. Rozbieżności te prowadzą do nieprawidłowego naliczania podatków oraz mogą powodować unieważnienie niektórych decyzji planistycznych lub administracyjnych. Brak aktualnych danych utrudnia również efektywne planowanie przestrzenne i zarządzanie zasobami rolnymi. Koniecznym zatem wydaje się przeprowadzenie kompleksowej aktualizacji użytków gruntowych w celu dostosowania ich do stanu rzeczywistego. Działania te powinny uwzględniać procesy sukcesji naturalnej, zmiany w strukturze użytkowania gruntów tj. odłogowanie czy zalesianie oraz nowe inwestycje. Obręby, w których zmiany użytkowania są najbardziej widoczne i najpilniej potrzebują aktualizacji to Kanie, Pawłów i Liszno.

3.9.2 Aktualizacja gleboznawczej klasyfikacji gruntów

Gleboznawcza klasyfikacja gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny opiera się na pomiarach przeprowadzonych w latach 60 i 70 XX wieku, bez późniejszych aktualizacji. Dane te nie odzwierciedlają obecnych warunków glebowych, które mogły ulec zmianie w wyniku erozji, odłogowania, degradacji czy też ciągle postępujących zmian klimatycznych. Brak aktualnej klasyfikacji gleb ogranicza możliwość precyzyjnego planowania upraw, doboru odpowiednich upraw czy też stosowania zabiegów wpływających na poprawę jakości gleb. Niezbędne jest więc przeprowadzenie nowej gleboznawczej klasyfikacji gruntów. Zaktualizowana klasyfikacja umożliwi lepsze dopasowanie upraw do jakości gleb zwiększając tym samym efektywność produkcji rolnej. Wspomoże również planowanie działań przeciwoerozyjnych i retencyjnych.

3.9.3 Modernizacja ewidencji gruntów i budynków

Modernizacja EGiB w gminie została zakończona w 2021 r., a jej stan oceniono jako dobry i gotowy do wykorzystania. Jednak rozbieżności ujawnione w wyniku inwentaryzacji terenowej wskazują na konieczność dalszych działań korygujących. Istnieje potrzeba bieżącej aktualizacji EGiB, aby uwzględnić zmiany w użytkowaniu gruntów takie jak przekształcanie gruntów odłogowanych w lasy, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych czy zmiany wynikające z nowych inwestycji. Modernizacja EGiB powinna być skoordynowana z aktualizacją użytków gruntowych i gleboznawczą klasyfikacją gruntów.

Realizacja wyżej wymienionych działań wymaga współpracy z instytucjami takimi jak Starostwo Powiatowe w Chełmie, GUGiK oraz Wody Polskie, a także pozyskania funduszy zewnętrznych, np. z programów Unii Europejskiej, na modernizację infrastruktury geodezyjnej i rolniczej. Przeprowadzenie tych prac przyczyni się do poprawy efektywności gospodarowania gruntami, ochrony zasobów naturalnych oraz realizacji celów strategicznych gminy, takich jak rozwój rolnictwa, agroturystyki i infrastruktury.

4. PODSUMOWANIE – WNIOSKI DOTYCZĄCE MODERNIZACJI TERENÓW ROLNYCH WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY I USTALEŃ ZE SPORZĄDZONEGO PLANU URZĄDZENIOWO- ROLNEGO GMINY

Na podstawie przeprowadzonej analizy i ustaleń możemy stwierdzić, że w gminie Rejowiec Fabryczny istnieją potrzeby związane z modernizacją terenów rolnych:

- 1) wynikające z ogólnej charakterystyki gminy;
- 2) wynikające z potrzeby poprawy gospodarki gruntami i kształtowania struktury agrarnej;
- 3) wynikające z potrzeby poprawy funkcjonalności przestrzeni rolniczej gminy, w tym struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw rolnych;
- 4) wynikające z potrzeby poprawy warunków wodnych i gospodarki wodnej;
- 5) wynikające z potrzeby urządzenia funkcjonalnej sieci dróg transportu rolnego;
- 6) wynikające z potrzeby kształtowania krajobrazu naturalnego, ochrona przyrody i środowiska naturalnego;
- 7) wynikające z potrzeby rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych;
- 8) wynikające z zapotrzebowania na prace urządzeniowo–rolne;
- 9) wynikające z potrzeby realizacji prac geodezyjno–kartograficznych.

Z analizy charakterystyki gminy wynika konieczność dostosowania rozwoju infrastruktury i układu przestrzennego do specyfiki gminy rolniczej o rozproszonej zabudowie oraz potrzeba poprawy jakości życia mieszkańców poprzez lepsze wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną.

Występujące rozdrobnienie gospodarstw i układ działek wskazują na potrzebę przeprowadzenia scalenia gruntów kilku obrębów, a jeśli mieszkańcy nie będą zainteresowani tą formą, to dla poprawy efektywności gospodarowania zaleca się przeprowadzenie chociażby wymiany gruntów. Konieczne jest również lepsze zagospodarowanie gruntów odłogowanych i zdegradowanych.

Jeśli chodzi o funkcjonalność przestrzeni rolniczej istnieje potrzeba dostosowania struktury przestrzennej gospodarstw do nowoczesnych technologii produkcji rolnej, poprzez ułatwienie dojazdu do pól oraz poprawę organizacji przestrzennej gospodarstw.

Teren gminy Rejowiec Fabryczny realnie zagrożony jest suszą, a dodatkowo przy gwałtownych, intensywnych opadach istnieje możliwość wystąpienia lokalnych podtopień. Stąd narzuca się wniosek o potrzebie budowy oraz modernizacji urządzeń melioracyjnych i retencyjnych.

Wiele dróg gminnych i dojazdowych jest w złym stanie technicznym, stąd potrzeba modernizacji istniejącej sieci drogowej oraz uzupełnienia jej o nowe odcinki poprawiające dostępność do pól i miejscowości.

W celu kształtowania krajobrazu, przyrody i ochrony środowiska istnieje konieczność zwiększenia powierzchni zadrzewień śródpolnych i międz. Będzie to nie tylko ochrona przed erozją, ale również ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, w tym cennych siedlisk i form ochrony przyrody.

Rozbudowa i poprawa infrastruktury turystycznej (szlaki, ścieżki dydaktyczne, miejsca postojowe), wpłynie na lepsze wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych, a wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych stanowić będzie dodatkowe źródło dochodu dla rolników.

Analiza wykazuje, że w perspektywie najbliższych 10 lat, dla poprawy struktury przestrzennej zaistnieje potrzeba opracowania prac urzędniowo-rolnych. Aktualnie należy się skupić na realizacji zabiegów przeciwoerozyjnych i rekultywacyjnych.

W tematyce prac geodezyjno – kartograficznych, wskazana jest aktualizacja ewidencji gruntów i budynków, w szczególności w zakresie użytków. Zmiana sposobu użytkowania gruntów pociąga za sobą konieczność ustalenia gleboznawczej klasyfikacji gruntów oraz aktualizacji map glebowo-rolniczych.

5. WYKORZYSTANA LITERATURA

Bibliografia

Alojzy Woś. 1993. *Regiony Klimatyczne Polski w świecie częstotliwości występowania różnych typów pogody*. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.

Centrum Kreacji i Strategii Interakcja Sp. z o.o. 2022. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2023-2028*. Rejowiec Fabryczny: Gmina Rejowiec Fabryczny.

Czesław Józefaciuk Stanisława Barbaś. 1987. „Zagadnienia erozji gleb w rejonie oddziaływania Lubelskiego Zagłębia Węglowego.” *Roczniki Gleboznawcze T. XXXVIII Nr 1 s.167-173*. Warszawa, mazowieckie.

Gmina Rejowiec Fabryczny. 2008. *STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY REJOWIEC FABRYCZNY NA LATA 2024-2030*. Krasne: Gmina Rejowiec Fabryczny.

Gmina Rejowiec Fabryczny. 2017. *Uchwała Nr XXXIV/211/2017 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny z dnia 24 listopada 2017 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny*. Rejowiec Fabryczny: Gmina Rejowiec Fabryczny.

Gmina Rejowiec Fabryczny. 2003. *Uchwała Nr XIV/68/03 Rady Gminy Rejowiec Fabryczny w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*. Rejowiec Fabryczny: Gmina Rejowiec Fabryczny.

- Józef Edward Mojski. 2020. *Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50000*. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny.
- Katarzyna Leśkiewicz. 2017. „Prawny charakter wpisów dotyczących gruntów rolnych i leśnych w ewidencji gruntów i budynków.” *Przegląd prawa rolnego* 129-147.
- M. Zarychta F. Woch. 2017. „Wytyczne do opracowania programów urządzeniowo-rolnych gmin.” *Wytyczne do opracowania programów urządzeniowo-rolnych gmin. Instrukcja upowszechniona*. Puławy: IUNiG.
- Mateusz Jackowiak. 2018. „Sposoby zapobiegania i minimalizacji konfliktów pomiędzy działalnością bobrów a gospodarką leśną.” *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*. Warszawa: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. 102-109.
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. 2025. www.gov.pl.
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/tworzenie-zadrzewien-srodpolnych>.
- MULTICONSULT POLSKA SP. Z O.O. 2017/2018. *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny*. Warszawa: Wójt Gminy Rejowiec Fabryczny.
- Państwowy Instytut Geologiczny. 2000. *OBJAŚNIENIA DO MAPY HYDROGEOLOGICZNEJ POLSKI w skali 1 : 50 000 Arkusz PAWŁÓW (0788)*. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny.
- Piotr Krzyk. 2009. „Przemiany i zagrożenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej - podstawowego elementu krajobrazowego obszarów wiejskich.” *Architektura Krajobrazu*, 02: 65-72.
- SUNBAR Sp. z o.o. 2017. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rejowiec Fabryczny*. Gmina Rejowiec Fabryczny.
- SUNBAR Sp. z o.o. 2017. *UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA*. Wójt Gminy Rejowiec Fabryczny.
- Teresa Dzikowska. 2008. *JAKOŚĆ DRÓG TRANSPORTU ROLNEGO – PROPOZYCJA ZASAD USTALANIA KOLEJNOŚCI MODERNIZACJI*. Kraków: Polska Akademia Nauk, 71-82.
- Tomasz Salata Barbara Prus. 2013. *ANALIZA ZASOBÓW ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ W POLITYCE PRZESTRZENNEJ GMINY TOMICE*. Kraków: Polska Akademia Nauk, 145-157.
- Tomasz Salata Barbara Prus. 2013. *Analiza Zasobów Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej w polityce przestrzennej gminy Tomice*. Kraków: Polska Akademia Nauk.
- W. Dembek J. Gawlik. 2002. „Ekosystemy Torfowiskowe Polesia.” Falenty: Zakład Ochrony Przyrody Obszarów Wiejskich IMUZ w Falentach.
- Wójt Gminy Rejowiec Fabryczny. 2018. „Zarządzenie nr 6/2018.” w sprawie *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rejowiec Fabryczny*. Rejowiec Fabryczny, lubelskie: Gmina Rejowiec Fabryczny, 26 styczeń.

6. WYKORZYSTANE MATERIAŁY BAZOWE OPISOWE I GRAFICZNE ORAZ ŹRÓDŁA ICH POZYSKANIA

- 1) Plik GML z danymi Ewidencji Gruntów i Budynków – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 2) Plik GML z danymi BDOT500 – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 3) Plik GML z danymi Geodezyjnej Ewidencji Sieci Uzbrojenia Terenu – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 4) Informacje na temat map glebowo-rolniczych – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 5) Informacje na temat wykonanych scaleń gruntów na terenie gminy Rejowiec Fabryczny – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 6) Informacje na temat wykonanych aktualizacji użytków na terenie gminy Rejowiec Fabryczny – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 7) Informacje na temat wykonanych modernizacji EGiB na terenie gminy Rejowiec Fabryczny – Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Chełmie, 2025;
- 8) Miejsowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny – Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2003 - 2021;
- 9) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny – Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2017;
- 10) Raport o Stanie Gminy Rejowiec Fabryczny za rok 2023 – Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2024;
- 11) Analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy Rejowiec Fabryczny – Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2017;
- 12) Bilans zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2022r. – Państwowy Instytut Geologiczny, 2023;
- 13) Bilans zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2023r. – Państwowy Instytut Geologiczny, 2024;
- 14) Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2023 – 2028 – Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2021;
- 15) Projekt Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024-2030 - Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2023;
- 16) Raport Monitoringowy Strategii rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, 2024;

- 17) Strategia rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, 2024;
- 18) Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Rejowiec Fabryczny - Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2008;
- 19) Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rejowiec Fabryczny - Fabryczny - Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny, 2017;
- 20) Dane demograficzne – Urząd Stanu Cywilnego Gminy Rejowiec Fabryczny , 2025;
- 21) Informacje na temat bezrobocia z terenu gminy Rejowiec Fabryczny – Powiatowy Urząd Pracy w Chełmie, 2025;
- 22) Obiekty budowlane i tereny zarejestrowane jako zabytki ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków – Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, 2025;
- 23) Mapy melioracji, PGW „ Wody Polskie” – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Chełmie, Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej i Zamościu, 2025;
- 24) Przestrzenne dane geologiczne oraz dane o surowcach mineralnych – Państwowy Instytut Geologiczny, 2025;
- 25) Utwory przypowierzchniowe gminy Rejowiec Fabryczny – Państwowy Instytut Geologiczny, 2025;
- 26) Dane przestrzenne dotyczące upraw na terenie gminy Rejowiec Fabryczny – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 2025;
- 27) Dane dotyczące zwierząt hodowlanych na terenie gminy Rejowiec Fabryczny – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 2025;
- 28) Obszary chronione i obszary cenne przyrodniczo – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 2025;
- 29) Typy krajobrazów naturalnych – Bank Danych o Lasach, 2025;
- 30) Wykaz skupów produktów rolniczych – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2024;
- 31) Ortofotomapa o wysokiej rozdzielczości – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2025;
- 32) Dane przestrzenne BDOT10k – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2025;
- 33) Dane przestrzenne BDOO – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2025;
- 34) Baza danych PRG – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2025;
- 35) Numeryczny Model Terenu – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2025;
- 36) <https://lubelskieklimaty.pl/panorama-lubelszczyzny/krainy-geograficzne/kraina-wielkich-dolin/polesie-wolynskie/740-obnizenie-dorohuckie.html> (warunki naturalne i ukształtowanie terenu);
- 37) <https://pl.weatherspark.com/y/90282/%C5%9Arednie-warunki-pogodowe-w:-Rejowiec-Fabryczny-Polska-w-ci%C4%85gu-roku#Figures-Summary>

38) <https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Precipitation/Yearly/1991-2020/1/Winter>

7. SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Rysunek 1 Położenie administracyjne gminy Rejowiec Fabryczny	9
Rysunek 2 Położenie gminy Rejowiec Fabryczny w powiecie chełmskim	10
Rysunek 3 Podział gminy Rejowiec Fabryczny na obręby ewidencyjne	11
Rysunek 4 Regiony fizjograficzne w gminie Rejowiec Fabryczny	12
Rysunek 5 Mapa hipsometryczna	13
Rysunek 6 Złoża naturalne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	16
Rysunek 7 Położenie gminy Rejowiec Fabryczny na tle regionalizacji klimatycznej Polski wg. A. Wosia.....	17
Rysunek 8 Suma opadu (wielolecie 1991-2020)	18
Rysunek 9 Liczba ludności w gminie Rejowiec Fabryczny.....	19
Rysunek 10 Zabudowa gminy Rejowiec Fabryczny	21
Rysunek 11 Zmiany MPZP gminy Rejowiec Fabryczny	22
Rysunek 12 Struktura użytkowania gruntów i typy użytkowania ziemi w gminie Rejowiec Fabryczny	25
Rysunek 13 Struktura użytkowania gruntów w gminie Rejowiec Fabryczny.....	25
Rysunek 14 Główne kierunki produkcji rolnej	27
Rysunek 15 Zadrzewienie śródpolne w obrębie Kanie- Stacja.....	29
Rysunek 16 Zadrzewienie śródpolne w obrębie Krzywowola	30
Rysunek 17 Grunty zadrzewione na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	31
Rysunek 18 Grunty odłogowane obręb Kanie.....	32
Rysunek 19 Teren górniczy w obrębie Krasne.....	34
Rysunek 20 Grunty ugorowane na terenie gminy Rejowiec	34
Rysunek 21 Typy gleb na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	36
Rysunek 22 Typy gleb na obszarze gminy Rejowiec Fabryczny	37
Rysunek 23 Kompleksy przydatności rolniczej gminy Rejowiec Fabryczny	37
Rysunek 24 Grunty orne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	38
Rysunek 25 Użytki zielone na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	40

Rysunek 26 Nieużytek na terenach rolnych w obrębie Krasne	42
Rysunek 27 Zagrożenie gruntów przez erozję w rejonie oddziaływania Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW)	43
Rysunek 28 Struktura upraw w 2025 r.	46
Rysunek 29 Struktura władania w gminie Rejowiec Fabryczny – sektor publiczny	49
Rysunek 30 Struktura władania w gminie Rejowiec Fabryczny – sektor prywatny	50
Rysunek 31 Struktura władania gruntami	50
Rysunek 32 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych w gminie Rejowiec Fabryczny	53
Rysunek 33 Wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie wg wzoru Van Diuna	59
Rysunek 34 Działki nie posiadające dostępu do drogi publicznej	61
Rysunek 35 Rolnicza przestrzeń produkcyjna (RPP) w gminie Rejowiec Fabryczny	64
Rysunek 36 Ujęcie wody	64
Rysunek 37 Oczyszczalnia ścieków w Pawłowie	65
Rysunek 38 Budynki szkolne na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	66
Rysunek 39 Boisko sportowe Gminnego Klubu Sportowego „START REGENT”	67
Rysunek 40 Budynek OSP	67
Rysunek 41 Obiekty użyteczności publicznej gminy Rejowiec Fabryczny.....	68
Rysunek 42 Dworzec kolejowy w miejscowości Kanie-Stacja.....	68
Rysunek 43 Kanał Wieprz-Krzna	69
Rysunek 44 Rzeka Wieprz	70
Rysunek 45 Cieki naturalne w gminie Rejowiec Fabryczny	71
Rysunek 46 Urządzenia melioracyjne.....	73
Rysunek 47 Stan rowów i przepustów w obrębie Krzywowa	75
Rysunek 48 Stan rowu melioracyjnego i przepustu w obrębie Toruń	76
Rysunek 49 Uszkodzone systemy drenarskie na terenie Krasnego.....	77
Rysunek 50 Stawy na terenie obrębu Kanie	78
Rysunek 51 Stawy na terenie obrębu Pawłów	78
Rysunek 52 Oczka wodne w Pawłowie	80

Rysunek 53 Stopień zagrożenia suszą na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	82
Rysunek 54 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	83
Rysunek 55 Obszar zagrożony powodzią od rzek	85
Rysunek 57 Podział dróg w gminie Rejowiec Fabryczny według kategorii	87
Rysunek 58 Drogi w gminie Rejowiec Fabryczny	92
Rysunek 59 Stan techniczny dróg w gminie.	94
Rysunek 60 Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Rejowiec Fabryczny	96
Rysunek 61 Lesistość gminy Rejowiec Fabryczny	98
Rysunek 62 Lasy i zadrzewienia w gminie Rejowiec Fabryczny	99
Rysunek 63 Altana i plac zabaw w miejscowości Krasne	101
Rysunek 64 Place zabaw i siłownie na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	101
Rysunek 65 Oznaczenie szlaków turystycznych i rowerowych w miejscowości Kanie	102
Rysunek 66 Kapliczka św. Jana Nepomucena w Pawłowie	103
Rysunek 67 Miejsca upamiętniające tragiczne dzieje lokalnej ludności	104
Rysunek 68 Obiekty architektoniczne godne uwagi	104
Rysunek 69 Miejsca ciekawe krajobrazowo	105
Rysunek 70 Świetlica wiejska	105
Rysunek 71 Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie	106
Rysunek 72 Ekspozycja wyrobów rzemieślniczych Izby Garncarskiej i Bednarskiej w Pawłowie	107
Rysunek 73 Zabytki w gminie Rejowiec Fabryczny	108
Rysunek 74 Atrakcje gminy Rejowiec Fabryczny	109
Rysunek 75 Proponowane szlaki turystyczne pieszo-rowerowe	137

8. SPIS TABEL

Tabela 1 Powierzchnia i ludność gminy	11
Tabela 2 Gęstość zaludnienia w miejscowościach gminy Rejowiec Fabryczny	20
Tabela 3 Struktura użytkowania gruntów	26
Tabela 4 Struktura użytków rolnych	28

Tabela 5 Zestawienie naturalnych selekcji i nieewidencyjnych zadrzewień śródpolnych na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	31
Tabela 6 Charakterystyka gruntów odłogowanych.....	33
Tabela 7 Wyłączenie gruntów z produkcji rolnej	35
Tabela 8 Typy gleb na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	36
Tabela 9 Ocena jakości użytków rolnych	39
Tabela 10 Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych i użytków zielonych	41
Tabela 11 Nieużytki w gminie Rejowiec Fabryczny	42
Tabela 12 Struktura upraw w 2025 r.	45
Tabela 13 Produkcja zwierzęca.....	47
Tabela 14 Struktura władania gruntami	51
Tabela 15 Struktura władania użytkami rolnymi.....	52
Tabela 16 Struktura obszarowa i ilościowa gospodarstw rolnych	55
Tabela 17 Rozdrobnienie gruntów gospodarstw w grupach obszarowych	57
Tabela 18 Wskaźnik rozdrobnienia średniego gospodarstwa w obrębie wg wzoru Van Diuna.	58
Tabela 19 Działki nie posiadające dostępu do drogi publicznej	60
Tabela 20 Podmioty związane z obsługą rolnictwa	62
Tabela 21 Powierzchnia wód otwartych i sieci rzek	72
Tabela 22 Stan rowów melioracyjnych	74
Tabela 23 Charakterystyka stanu zatorfienia mezoregionów Polesia Wołyńskiego	81
Tabela 24 Gęstość sieci drogowej w gminie Rejowiec.....	86
Tabela 25 Zestawienie istniejących dróg w terenie według kategorii	90
Tabela 26 Gęstość sieci drogowej	91
Tabela 27 Sieć drogowa według stanu technicznego	93
Tabela 28 Sieć drogowa według rodzaju nawierzchni.....	94
Tabela 29 Lesistość w gminie Rejowiec Fabryczny	99

Tabela 30 Szlaki turystyczne przechodzące przez teren gminy Rejowiec Fabryczny	102
Tabela 31 Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków	109
Tabela 32 Atrakcje na terenie gminy Rejowiec Fabryczny	110
Tabela 33 Przeprowadzone prace scalenia gruntów na terenie gminy	111
Tabela 34 Kierunki zagospodarowania gruntów odłogowanych w gminie Rejowiec Fabryczny	120
Tabela 35 Realizacje infrastrukturalne gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2019-2025	131
Tabela 36 Planowane zalesienie	135
Tabela 37 Kryteria typowania obrębu do scalania gruntów	138
Tabela 38 Klasyfikacja obrębów według pilności przeprowadzenia prac scaleniowych.....	139